PATRICIA CORNWELL

VISI ĮKALČIAI

baltos lankos
savaitgalio detektyvas

PATRICIA CORNWELL

VISI ĮKALČIAI

Iš anglų kalbos vertė
Elena Macevičiūtė

baltos lankos

UDK 820(73)-3
Co-204

Redaktorė
Ilona Čiužauskaitė

Dailininkas
Jonas Liugaila

Versta iš:
Patricia Cornwell, *Body of Evidence*,
Avon Books, 1992

IV viršelyje: Patricia Cornwell (Peterio Rosso fotografija)

Printed in Lithuania
ISBN 9955-23-038-X

Edui – puikiam agentui ir puikiam draugui

PROLOGAS

Rugpjūčio 13
KY VESTAS

Labas, A

Praėjusias trisdešimt dienų man primena saulės šešėliai ir vėjo kryptys. Aš ypač daug mąstau, bet nesapnuoju.

Popietes dažniausiai praleidžiu Luji bare, sėdėdama prie pat slenksčio, rašydama ir žvelgdama į jūrą. Vanduo išmargintas nuostabiomis spalvomis – nuo smaragdinės žalumos smėlio seklumose iki žydros gilesnėse vietose. Dangus amžinas, ir balti debesų kamuoliai nuolat plaukia tolyn nelyginant dūmai. Brizas nuneša besimaudančių žmonių balsus ir garsus jachtų, kurios meta inkarus tuoj už rifo. Aš sėdžiu po stogu, todėl kai kyla netikėta audra, – o ji nereta vėlyvomis popietėmis, – galiu likti prie savo stalo, mėgautis lietumi ir stebėti, kaip jis nervingai šiaušia vandenį tarsi prieš plaukiui glostomą kailį. Kartais vienu metu ir lietus pliaupia, ir saulė šviečia.

Niekas man netrukdo. Jau tapau restorano šeimynos nare – kaip Zulu, juodoji labradorė, kuri taškosi vandenyje medžiodama plastikines lėkšteles, ar kaip priklydusios

katės, kurios tyliai prislenka ir mandagiai laukia nuograužų. Keturkojai Luji sargybiniai ėda tvarkingiau negu daugelis žmonių. Malonu matyti, kaip lipšniai pasaulis priglaudžia visus savo padarus. Dieną aš neturiu kuo skųstis.

O naktų bijau.

Kai savo mintimis nusikeliu į tamsias olas ir matau baisius voratinklius, staiga kaip drugelis neriu į šviesą ir lekiu į sausakimšas senamiesčio gatveles, ieškodama triukšmingo baro. Voltas ir PDŽ ištobulino mano naktinius įpročius ir pavertė juos menu. Voltas grįžta į namus pirmasis, nes prekyba sidabro papuošalais Melorio aikštėje baigiasi vos pradėjus temti. Atsidarę alaus butelius, laukiame PDŽ. Jam sugrįžus, visi kartu traukiame į barus, iš vieno į kitą, ir dažniausiai baigiame „Nerūpestingajame Džo". Mes daromės neišskiriami. Tikiuosi, kad jiedu visada liks tokie. Jų meilė man jau neatrodo neteisinga. Neteisinga tik mirtis, kurią matau.

Vyrai, išsekę ir išblyškę, o jų akyse atsispindi iškankinta siela. AIDS – tai holokaustas, ryjantis šios mažos salos aukas. Keista, kad šalia tremtinių ir mirštančiųjų jaučiuosi kaip namie. Gal jie visi gyvens ilgiau už mane. Kai naktimis guliu negalėdama užmigti, klausausi burzgiančio ventiliatoriaus, vaizduojuosi, kaip tai atsitiks.

Kaskart, suskambus telefonui, prisimenu. Išgirdusi kažką einant už manęs, atsisuku. Vakarais apžiūriu spintą, pažvelgiu už užuolaidų ir po lova, o tada kėde užremiu duris.

Gerasis Dieve, nenoriu grįžti namo.

Berilė

Rugsėjo 30
KY VESTAS

Labas, A

Vakar sėdint Luji bare, atėjęs Brentas pranešė, kad mane kviečia prie telefono. Širdis ėmė daužytis, kai, įėjusi vidun ir pakėlusi ragelį, išgirdau vien tolimą traškesį ir nutrūkusio ryšio signalus.

Kaip aš jaučiausi! Visada save laikiau paranoike. Jis vėl būtų ką nors pasakęs ir pasidžiaugęs mano išgąsčiu. Neįtikėtina, kad jis žinotų, kur esu, negali būti, kad jis čia mane rastų. Čia dirba vienas padavėjas, vardu Šedas. Gal skambino jo draugas, su kuriuo jis neseniai išsiskyrė ir persikėlė gyventi į Ky Vestą. Gal atsiliepęs išgirdo, kad prašo Šiaudo, ne Šedo, ir kai aš atsiliepiau, jis padėjo ragelį.

Gailiuosi, kad pasakiau savo pravardę. Aš vardu Berilė. Aš Šiaudas. Man baisu.

Knyga dar nebaigta. Aš jau beveik nebeturiu pinigų, ir orai pasikeitė. Šį rytą tamsu ir pučia šiaurus vėjas. Šiandien lieku savo kambaryje; jei ketinčiau rašyti Luji bare prie slenksčio, vėjas nupūstų popierius į jūrą. Gatvėse mirksi žibintai. Palmės linksta nuo vėjo, o jų lajos atrodo kaip išversti skėčiai. Už lango pasaulis vaitoja lyg sužeistas, o lietus taip smarkiai barbena į langą, kad atrodo, jog atžygiavo tamsybių kariuomenė ir apgulė Ky Vestą.

Greitai iš čia išnyksiu. Ilgėsiuos šitos salos. Pasiilgsiu PDŽ ir Volto. Jie rūpinosi manimi – ir aš jaučiausi saugi. Nežinau, ką darysiu grįžusi į Ričmondą. Gal man reikėtų įsikurti kažkur kitur, bet nežinau kur.

Berilė

1

Sudėjusi laiškus iš Ky Vesto atgal į rudą voką, paėmiau chirurginių pirštinių paketą ir įkišusi jį į juodą medicininį krepšį nusileidau liftu vienu aukštu žemyn ligi lavoninės.

Ką tik išvalytas plytelėmis grįstas koridorius buvo drėgnas, o skrodimų patalpa uždaryta ir užrakinta. Netoli lifto stovėjo nerūdijančio plieno šaldytuvas. Atvėrus jo didžiules duris, padvelkė pažįstamas šaltas ir priplėkęs oras. Neštuvus su Berilės kūnu radau neieškodama žymeklių ant kojų pirštų, nes atpažinau grakščią pėdą, išsikišusią iš po baltos antklodės. Pažinau kiekvieną Berilės Medison kūno colį.

Pramerktos padūmavusios žydros akys beprasmiškai dėbsojo, o veidas buvo suglebęs ir subjaurotas blyškių atvirų pjūvių, ypač kairėje pusėje. Kaklas ir jungiamieji raumenys buvo perpjauti iki pat stuburkaulio. Kairėje krūtinės pusėje ir krūtyje žiojėjo devynios vertikalios durtinės žaizdos, panašios į dideles raudonas sagų kil-

pas. Jos buvo padarytos viena po kitos ir su tokia nuožmia jėga, kad odoje liko rankenos atspaudai. O kur dar rankų ir plaštakų pjūviai nuo ketvirčio iki keturių su puse colio, durtinės žaizdos bei perpjauta gerklė. Pridėjus du nugaros pjūvius, iš viso dvidešimt septynios pjautinės žaizdos, padarytos jai bandant gintis nuo plačių ir aštrių ašmenų.

Fotografijų ar kūno išklotinių man nereikėjo. Užsimerkusi mačiau Berilės Medison veidą. Prisiminiau visas šiurpias smulkmenas, kaip žiauriai buvo sumaitotas jos kūnas. Kairysis plautis perdurtas keturis kartus. Miego arterija kone kiaurai perpjauta. Aortos lankas, plaučių arterija, širdis ir perikardas subadyti. Ji jau buvo mirusi, kai pamišėlis ketino nupjauti jai galvą.

Stengiausi suvokti, kodėl tai atsitiko. Kažkas grasino ją nužudyti. Ji išvyko į Ky Vestą. Buvo beprotiškai išgąsdinta. Ji nenorėjo mirti. Tačiau tai atsitiko tą naktį, kai ji sugrįžo į Ričmondą.

Kodėl tu jį įsileidai į namus? Dėl Dievo meilės, kodėl tu tai padarei?

Ištiesinusi antklodę, nustūmiau neštuvus prie kitų, išrikiuotų palei galinę šaldytuvo sieną. Rytoj tuo metu ji bus sudeginta, o pelenai išvežti į Kaliforniją. Kitą mėnesį Berilei Medison būtų suėję trisdešimt ketveri. Be pusseserės iš Fresno, ji neturėjo daugiau nė vieno giminaičio. Šnypšdamos užsitrenkė sunkios durys.

Už vyriausiojo medicinos eksperto būstinės esančios stovėjimo aikštelės asfaltas buvo šiltas ir keistai ramino. Kaip niekad šiuo metų laiku karšta saulė kaitino netoliese esančio geležinkelio pabėgius, – užuodžiau aitrų kreozoto kvapą. Buvo Visų šventųjų išvakarės.

Iškišęs žarną pro duris, vienas mano asistentų plovė betoninę rampą. Kai jis žaismingai paleido vandens čiurkšlę aukštyn, ji trykštelėjo taip arti manęs, kad aplink kelius pajutau vėsią drėgmę.

– Ei, daktare Skarpeta, ar dirbate viršvalandžius? – šūktelėjo jis.

Buvo šiek tiek po pusės penkių. Aš retai išeinu iš darbo anksčiau kaip šeštą.

– Gal reikia kur nors pavėžėti? – pridūrė jis.

– Ačiū, aš turiu kas veža, – atsakiau.

Gimiau Majamyje. Todėl gerai pažinojau tas vietas, kur Berilė vasarą slėpėsi. Užsimerkusi mačiau Ky Vesto spalvas. Skaisčią žalumą ir žydrynę, tokius ryškius ir spalvingus saulėlydžius, kokius tik Viešpats Dievas galėjo sugalvoti. Geriau Berilė Medison būtų negrįžusi.

Naujutėlė „LTD Crown Victoria", spindinti lyg juodo stiklo luitas, lėtai įsuko į aikštelę. Laukdama pažįstamo nudrengto „Plymouth", nemaniau, kad dūgzdamas nusileis naujo „Ford" langas.

– Lauki autobuso? – Veidrodiniuose tamsių akinių stikluose atsispindėjo mano nustebęs veidas. Leitenantas Pitas Marinas stengėsi laikytis šaltakraujiškai, kai, sausai klaptelėjusi, atsirakino elektroninė spyna.

– Įspūdinga, – pasakiau, įsitaisiusi prabangiame salone.

– Gavau kartu su paaukštinimu. – Jis padidino variklio apsisukimus. – Juk neblogai?

Daugelį metų praleidęs su nuvarytais kuinais, Marinas pagaliau gavo eržilą.

Išsitraukusi cigaretes, skyde pastebėjau skylę.

– Bandei įkišti prožektorių ar tik skutimosi mašinėlę?

– A, velniai griebtų, – pasiskundė jis. – Kažkoks tranas nukniaukė man žiebtuvėlį. Automobilių plovykloje. Tik pirma diena su šituo automobiliu. Nuvažiavau ten. Šepečiai nulaužė automobilio anteną, – išdėjau tuos nenaudėlius į šuns dienas, be gailesčio išplūdau...

Kartais Marinas primena man motiną.

– ...ir tik vėliau pastebėjau, kad dingo tas prakeiktas žiebtuvėlis. – Nutilęs jis pradėjo raustis kišenėje. Aš tuo metu savo rankinėje ieškojau degtukų. – Na, štai, vade, maniau, kad ruošiesi mesti rūkyti, – gana sarkastiškai pastebėjo jis, pamėtėjęs žiebtuvėlį „Bic“ man į skraitą.

– Ruošiuosi, – sumurmėjau. – Nuo rytdienos.

Tą naktį, kai buvo nužudyta Berilė Medison, žiūrėjau nykiai pompastišką operą. Vakarą praleidau visų mėgstamoje angliškoje alinėje su į pensiją išėjusiu teisėju. Aš nebuvau pasiėmusi savo pranešimų gaviklio. Todėl policija, negalėdama susisiekti su manimi, į nusikaltimo vietą iškvietė Fildingą, mano pavaduotoją. Šiaip būčiau pirmą kartą patekusi į nužudytos rašytojos namus.

Vindzor Farmsas nėra tas rajonas, kuriame galėtum tikėtis tokio šiurpaus įvykio. Toliau nuo gatvės nepriekaištingo dizaino sklypuose stovi dideli namai. Daugelyje jų įrengtos apsaugos signalizacijos, oro kondicionavimo sistemos, todėl visai nebūtina atidarinėti langų. Amžinybės už pinigus nenusipirksi, bet jie gali garantuoti tam tikrą saugumą. Ligi šiol nebuvau susidūrusi su žmogžudystės byla Farmse.

– Aišku, kad ji iš kažkur gaudavo pinigų, – pastebėjau, kai Marinas stabtelėjo ties draudžiamuoju ženklu.

Moteris baltais kaip sniegas plaukais vedžiojosi savo baltą kaip sniegas Maltos bolonę ir prisimerkusi žiūrėjo į mus, kol šuo, pauostęs žolės kupstą, atliko būtiną gamtinį reikalą.

– Nieko vertas kudlius, – pasakė jis, niekinamai pažvelgęs į su šunimi nueinančią moterį. – Nekenčiu tokių išperų. Skalija kaip bepročiai ir visur myža. Jei jau nori šuns, tai įsigyk tokį, kuris galėtų kaip reikiant griebti.

– Kai kuriems žmonėms reikia tik draugo, – pasakiau.

– Je. – Šiek tiek patylėjęs, jis atsakė į mano ankstesnę pastabą. – Berilė Medison turėjo pinigų ir daug jų sukišo į savo gūžtą. Visas kitas santaupas, matyt, bus iššvaisčiusi tame Žydrųjų Veste. Mes vis dar rausiamės po jos popierius.

– Ar ką nors jau padarėte?

– Ne, – atsakė jis. – Sužinojome tik tai, kad jai kaip rašytojai ne taip jau blogai sekėsi – pinigėlių prikaupė. Atrodo, ji turėjo kelis slapyvardžius. Adėja Vailds, Emilė Straton, Edita Montegju. – Tamsūs veidrodiniai akiniai vėl atsigręžė į mane.

Nežinojau nė vieno vardo, išskyrus Straton.

– Straton – jos antrasis vardas, – pasakiau.

– Gal todėl ir pravardė – Šiaudas.

– Be to, ir jos plaukai šviesūs, – pastebėjau aš.

Medaus atspalvio Berilės plaukai žavėjo auksinėmis saulės išblukintomis sruogomis. Ji pati buvo smulkutė, taisyklingų subtilių veido bruožų. Turėjo atrodyti nuostabiai. Nors sunku pasakyti – vienintelę jos gyvos fotografiją mačiau tik vairuotojo pažymėjime.

– Kai kalbėjau su jos pussesere, – tarė Marinas, – paaiškėjo, kad Berilę Šiaudu vadino tik artimi žmonės. Ne-

svarbu, kas buvo tas, kuriam ji rašė iš Ky Vesto, jis žinojo jos pravardę. Bent man taip atrodo. – Jis pasitaisė akinius. – Negaliu suprasti, kuriam galui ji kopijavo laiškus. Jau ilgai tą gromuliuoju. Pasakyk, ar turi daug pažįstamų, kurie daro savo laiškų kopijas?

– Juk sakei, kad ji buvo prisiekusi užrašų saugotoja, – priminiau jam.

– Teisybė. Ir tai mane graužia. Tarkim, tas šeškas grasino jai keletą mėnesių. Ką jis darė? Ką jis sakė? Nežinau, nes ji neįrašinėjo jo skambučių ir nepaliko jokių užrašų. Panelė daro savo asmeninių laiškų kopijas, bet nepalieka užrašų apie tai, kad kažkas grasina ją pritrėkšti. Ar tai logiška?

– Ne visi galvoja taip, kaip mes.

– Na, kai kurie žmonės visai *negalvoja*, nes yra įsipainioję į tokius dalykėlius, apie kuriuos kiti neturi žinoti, – atšovė jis.

Įvažiavęs į kiemą, jis sustojo prie garažo durų. Stipriai peraugusioje žolėje stirksojo aukštos, vėjo siūbuojamos pienės, o šalia pašto dėžutės buvo pritvirtintas skelbimas PARDUODAMA. Prie pilkų paradinių durų buvo prismeigta geltona nusikaltimo vietą žyminti juosta.

Sustoję kieme apsidairėme. Įstriži saulės spinduliai šildė man pečius ir sprandą. Oras atvėso, aplink buvo tylu – girdėti tik spigus rudeninių vabzdžių zvimbimas. Aš lėtai ir giliai įkvėpiau. Staiga pasijutau labai pavargusi.

Avangardistinio stiliaus modernus jos namas su horizontaliu didelių langų frontonu, kuris rėmėsi į pirmojo aukšto pilonus, priminė laivą su atviru apatiniu deniu. Pastatytas iš akmenų ir pilkomis dėmėmis išmargintos

medienos, jis atrodė taip, tarsi jį būtų stačiusi turtingų jaunavedžių pora – dideli kambariai, aukštos lubos, daug tuščios ir niekam nereikalingos erdvės. Vindhamo plentas driekėsi šalia jos sklypo, todėl buvo suprantama, kodėl niekas nieko negirdėjo ir nematė, o paskui jau buvo per vėlu. Iš dviejų pusių namą supo ąžuolai ir pušys, savo lajomis atitverdami jį nuo artimiausių kaimynų. Užpakalinė kiemo dalis baigėsi krūmokšnių ir riedulių užgožtu skardžiu, o kitoje pusėje kiek akis užmatė tęsėsi nelytėti miškai.

– Velniai rautų. Esu tikras, kad ji buvo keistuolė, – pasakė Marinas, kai mes priartėjome prie namo. – Tai šį tą reiškia, ar ne? Pasižiūri pro langą ir galvoji, kad pasaulis priklauso tau vienai. Lažinuosi, kad vaizdas sningant nepakartojamas. Man patiktų toks lizdelis. Žiemą susikurčiau jaukią ugnelę, kliūstelčiau taurelę burbono ir žiūrėčiau į miškų tolį. Turbūt gera būti turtingam.

– Ypač jei lieki gyvas ir gali tuo pasidžiaugti.

– Žinoma, – pritarė jis.

Einant pro vakarinę namo pusę, rudens lapai šlamėjo po mūsų kojomis. Prie paradinių durų nebuvo jokio slenksčio, ir aš pastebėjau akutę duryse nelyginant mažą tuščią akiduobę. Nusviedęs cigaretės nuorūką taip, kad ji čiūžtelėjo žole, Marinas ėmė raustis dulsvai mėlynų kelnių kišenėje. Netruko nusivilkti švarką – didžiulis pilvas karojo virš diržo, baltų marškinių trumpomis rankovėmis apykaklė buvo prasegta, o patys marškiniai raukšlėjosi aplink pistoleto dėklo perpetę.

Jis išsitraukė raktą, prikabintą prie geltono daiktinių įrodymų žymeklio. Žiūrėdama, kaip jis rakina paka-

binamą spyną, stebėjausi jo didžiulėmis plaštakomis. Įdegusios ir įdiržusios, jos man priminė beisbolo pirštines. Marinas niekada nebūtų galėjęs tapti muzikantu ar dantistu. Jam buvo šiek tiek per penkiasdešimt, žili plaukai pradėję retėti, o veide, kaip ir jo perkamuose kostiumuose, ryškėjo senatvės ženklai, tačiau savo įspūdingu stotu jis priversdavo ne vieną stabtelėti. Tokie drambloti policininkai retai veliasi į muštynes. Gatvės chuliganams pakanka kartelį žvilgtelėti, ir visa jų narsa išgaruoja.

Stovėdami saulės nušviestame prieškambaryje, movėmės pirštines. Name tvyrojo priplėkęs oras ir trenkė dulkėmis – taip kvepia namai, kurie gana ilgai stovi užrakinti. Nors Ričmondo policijos Identifikacijos dalinys, arba ID, nuodugniai apžiūrėjo vietą, tačiau niekas nebuvo pajudinta. Marinas pabrėžė, kad namas atrodo lygiai taip pat, kaip prieš dvi dienas, kai vakare buvo rastas Berilės kūnas. Užtrenkęs duris, jis įjungė šviesą.

– Gali įsitikinti, – jo balsas aidėjo, – kad tą tipą įsileisti galėjo tik ji. Jokių įsilaužimo žymių, pastato apsaugos signalizacijos stiprumas pažymėtas trimis A.

Jis atkreipė mano dėmesį į mygtukų skydą prie durų.

– Šiuo metu signalizacija išjungta. Bet ji veikė, kai mes čia atvykome, staugė kaip šimtas velnių, beje, dėl to mes taip greit ją ir aptikome.

Marinas priminė man, kad žmogžudysčių tyrimo brigada buvo iškviesta gavus pranešimą apie garsinę signalizaciją. Tuoj po vienuoliktos vakaro vienas Berilės kaimynų paskambino pagalbos telefonu 911, nes sirena kaukė beveik trisdešimt minučių. Patrulis pranešimą

perdavė policininkui, kuris atvykęs paradines duris rado atviras. Po kelių minučių jis jau kvietėsi pagalbą.

Svetainėje tvyrojo netvarka, stiklinis kavos staliukas buvo apverstas ant šono. Žurnalai, krištolinė peleninė, keli dekoratyviniai dubenys ir gėlių vaza išmėtyti ant indiško medvilninio kilimo. Melsvos odos krėslas aukštu atlošu gulėjo aukštyn kojom, o greta jo – tos pačios spalvos sudedamos sofos pagalvė. Ant tinkuotos sienos kairiau durų, vedančių į koridorių, matėsi tamsios išdžiūvusio kraujo dėmelės.

– Ar signalizacija uždelsto veikimo? – paklausiau aš.

– O, taip. Kai atidarai duris, sirena dūzgia penkiolika sekundžių – užtenka surinkti kodą ir tik po to ima staugti.

– Tuomet ji turėjo, atidariusi duris, išjungti signalizaciją ir įleisti žmogų, o paskui, jam būnant viduje, vėl įjungti ją. Kitaip sirena niekaip nebūtų įsijungusi jam išeinant. Įdomu.

– Je, – atsakė Marinas. – Tikrai įdomi mėšlo krūva.

Mes kalbėjomės svetainėje, stovėdami greta apversto kavos staliuko, kuris buvo apibarstytas pirštų atspaudų atpažinimo milteliais. Ant grindų mėtėsi savaitiniai ir literatūriniai žurnalai – visi keleto mėnesių senumo.

– Ar radote kokių naujų laikraščių ir žurnalų? – paklausiau. – Jei ji pirko laikraštį Ričmonde, tai gali būti svarbu. Vertėtų patikrinti visas vietas, kuriose ji lankėsi, kai grįžo namo.

Mačiau, kaip kruta jo žandikauliai. Marinas niršdavo, kai tik įtardavo, jog mokau jį dirbti. Jis atsakė:

– Jos miegamajame antrame aukšte šalia portfelio ir krepšių buvo pora laikraščių: Majamio *Herald* ir kažkoks

Keynoter – abiejuose daugiausia Ky Vesto nekilnojamojo turto sąrašai. Gal ji ketino ten persikelti? Abu laikraščiai išeina pirmadienį. Ji galėjo juos nusipirkti, ko gera, oro uoste, grįždama į Ričmondą.

– Norėčiau žinoti, ką sako jos turto agentas...

– Nieko – štai ką jis gali pasakyti, – nutraukė jis. – Neturi supratimo, kur Berilė ilsėjosi, o jai išvykus, namą aprodė tik vieną kartą. Kažkokiai jaunai porai, kuriai kaina buvo per didelė. Berilė užsiprašė trijų šimtų gabalų už viską. – Jis apsižvalgė keistai nustebęs. – Manau, kad kažkam dabar nuskils neblogas sandėris.

– Berilė iš oro uosto namo važiavo taksi, – toliau aiškinausi detales.

Išsitraukęs cigaretę, jis mostelėjo ja prieškambario link.

– Radau sąskaitą prieškambaryje, ant mažojo staliuko prie durų. Jau apklausiau vairuotoją, vyruką, vardu Vudro Hunelas. Kvailas kaip bato aulas. Sakė, kad keleivius gaudė taksi eilėje prie oro uosto. Ji pamojo jam. Buvo beveik aštuonios, pliaupė kaip iš kibiro. Jis parvežė ją namo gal per keturiasdešimt minučių, anot jo, atnešė du jos krepšius ligi durų ir išdūmė. Gavo dvidešimt šešis baksus, kartu su arbatpinigiais. Maždaug po pusvalandžio vėl buvo oro uoste ir laukė kito kliento.

– Ar iš tikrųjų taip buvo, kaip jis sako?

– Patikrinau tą jo informaciją – taip, po velnių, ir buvo. – Pabarbenęs cigarete į krumplį, ėmė pirštais maigyti jos filtrą. – Patikrinome visą pasaką. Hunelas lošė atviromis kortomis. Jis nelietė panelės. Jam trūko laiko.

Mes kartu apžiūrėjome juodas dėmeles prie durų. Žudiko drabužiai turėjo būti kruvini. Nelabai tikėtina, kad krauju apsitaškęs taksistas važiuotų ieškoti klientų.

– Jos ilgai nebuvo namie, – pasakiau. – Grįžo apie devintą, o kaimynai, išgirdę signalizaciją, paskambino vienuoliktą. Viskas turėjo įvykti per pusvalandį, nes žudikas, matyt, išėjo apie pusę vienuoliktos.

– Je, – atsakė jis. – Tai ir sunkiausia suprasti. Sprendžiant iš laiškų, ji buvo beprotiškai išgąsdinta. Taigi ji patyliukais grįžta į miestą, užsirakina namuose, net pasideda virtuvėje savo trisdešimt aštunto kalibro pistoletą – parodysiu, kai ten būsime. Ir staiga – bum! Skambutis prie durų ar kas kita? Žinome tik tai, kad ji įsileido jį vidun ir vėl įjungė signalizaciją. Tai turėjo būti žmogus, kurį ji pažinojo.

– Neatmesčiau ir pašaliečio, – pasakiau. – Jei žmogus neatrodė įtartinas, ji galėjo pasitikėti juo ir įsileisti dėl vienos ar kitos priežasties.

– Tokiu laiku? – Dėbtelėjęs į mane, jis toliau apžiūrinėjo kambarį. – Kodėl? Ar jis siūlė žurnalo prenumeratą, ar pardavinėjo šokoladukus „Gera nuotaika“ dešimtą valandą vakaro?

Aš neatsakiau. Nes nežinojau.

Mes sustojome prie pravirų koridoriaus durų.

– Tai pirmasis kraujas, – pasakė Marinas, žvelgdamas į išdžiūvusius lašus ant sienos. – Būtent čia jai smogė pirmą sykį. Tikriausia tuo metu ji bėgo kiek įmanydama, o jis trenkė.

Man prieš akis iškilo pjūviai ant Berilės veido, rankų ir plaštakų.

– Spėju, – tęsė jis, – kad šioje vietoje jis perpjovė jai kairiąją ranką, nugarą arba veidą. Kraujas ant sienos užtiško nuo ašmenų. Jis jau bent vieną kartą buvo smeigęs jai, ašmenys kruvini, o kai jis vėl užsimojo, kraujo lašai pataikė tiesiai ant sienos.

Maždaug šešių milimetrų skersmens kraujo dėmės buvo ovalios, o toliau į kairę nuo sienos kiek pailgesnės. Lašai krito mažiausiai per dešimtį pėdų. Užpuolikas mosavo peiliu nelyginant skvošo žaidėjas. Pajutau, kokių emocijų apimtas nusikaltėlis darbavosi. Tai buvo ne pyktis. Tai buvo dar blogiau. *Kodėl ji įsileido jį?*

– Žiūrint į tai, kaip išsidėsčiusios dėmės, galima tvirtinti, kad nusikaltėlis buvo daugmaž čia, – pasakė Marinas, atsistojęs už poros jardų nuo tarpdurio į kairę. – Jis užsimoja, smogia dar kartą, o ašmenims smingant žemyn nuo jų lekia kraujas ir tykšta į sieną. Kaip matai, pradžia čia. – Jis parodė į aukščiausiai užtiškusius lašus, kurie beveik siekė jo viršugalvį. – Žiūrėk, kiti leidžiasi žemyn ir baigiasi per keletą colių nuo grindų. – Nutilęs klausiamai pažvelgė į mane. – Tu ją skrodei. Kaip galvoji? Ar jis dešiniarankis, ar kairiarankis?

Policininkai visada nori tai sužinoti. Nesvarbu, kiek kartų aš jiems sakyčiau, kad tai neįmanoma nustatyti, jie vis tiek to klausia.

– Iš šitų kraujo dėmių to nustatyti neįmanoma, – pasakiau išdžiūvusia, lyg ir pridulkėjusia burna. – Viską lemia jų tarpusavio padėtis. Durtinės žaizdos krūtinėje padarytos nežymiu kampu iš kairės į dešinę. Iš to būtų galima spėti, kad jis kairiarankis. Bet dar sykį kartoju – viską lemia jų padėtis vienas kito atžvilgiu.

– Man tik įdomu, kodėl beveik visos žaizdos, padarytos jai ginantis, yra kairėje pusėje. Tarkim, ji bėga. Jis puola ją iš kairės, o ne iš dešinės. Įtariu, kad jis kairiarankis.

– Viską lemia aukos ir užpuoliko tarpusavio padėtis, – nekantriai pakartojau.

– Je, – trumpai burbtelėjo jis. – Viską kas nors lemia.

Koridoriaus grindys buvo ąžuolinės. Jomis tęsėsi kreida apvedžiotų kraujo lašų takas, einantis laiptų link, kurie buvo už kokių dešimties pėdų į kairę. Berilė bėgo tuo taku ir laiptais aukštyn. Apimta šoko ir baimės ji nejautė skausmo. Ant kairiosios sienos kone ties kiekvienu laipteliu, kur ji rėmėsi supjaustytais pirštais, norėdama išlaikyti pusiausvyrą ir bėgti toliau, driekėsi kruvini dryžiai.

Tamsių dėmių buvo ant grindų, sienų ir lubų. Berilė bėgo iki antrojo aukšto koridoriaus galo, kur pakliuvo į spąstus. Čia kraujo buvo daug. Ją, matyt, vijosi ir paskui, kai ji ištrūko iš koridoriaus ir puolė į savo miegamąjį. Gal čia ji išvengė smūgio, perlipusi didžiulę lovą, kai užpuolikas bėgo aplink. O gal ji metė į jį savo portfelį, arba, kas labiau tikėtina, portfelis, stovėjęs ant lovos krašto, buvo nuspirtas. Policija rado jį ant kilimo, atsegtą ir apverstą tarsi palapinę, o greta buvo išmėtyti popieriai – tarp jų ir laiškų, rašytų iš Ky Vesto, kopijos.

– Kokių popierių dar radote? – paklausiau.

– Sąskaitų, keletą turisto vadovų, tarp jų ir brošiūrą su miesto planu, – atsakė Marinas. – Padarysiu kopijas, jei nori.

– Prašyčiau, – pasakiau.

– Taip pat radome stirtą popierių ant stalo, – parodė jis. – Galbūt ji Ky Veste rašė. Daugybė pastabų prikraig-

liota pieštuku paraštėse. Jokių dėmesio vertų atspaudų, tik kelios nežymios dėmelės ir smulkmenos, kurias galima jai priskirti.

Lovoje mėtėsi nuvilktas čiužinys – krauju suteptos dygsniuotos paklodės ir antklodės buvo išsiųstos ekspertizei. Čia ji šiek tiek apslopo, nes sulėtėjo jos orientacija. Berilė, išsvyravusi atgal į koridorių, suklupo ties rytietišku maldų kilimėliu – jį prisiminiau iš įvykio vietos fotografijų. Ant grindų matėsi kruvini ruožai ir rankų atspaudų žymės. Kiek galėdama ji yrėsi į priekį – ties svečių tualetu, esančiu už vonios, ją pasitiko mirtis.

– Štai, – pasakė Marinas. – Manau, kad jam labai patiko vytis bėgančią moterį. Juk galėjo ją sučiupęs nužudyti svetainėje, bet tai būtų nesuteikę malonumo. Matyt, jis šypsojosi tol, kol ji kraujavo, klykė ir maldavo. O galiausiai susmukusi ji mirė. Pokštas baigtas. Nebeliko kuo džiaugtis. Jis nusiplovė.

Šaltoko interjero kambaryje vyravo blyškios kaip sausio saulė spalvos. Ąžuolinės grindys greta dvigulės lovos atrodė juodos, o ant tinkuotų sienų taip pat driekėsi juodi dryžiai ir dėmės. Nuotraukose Berilė gulėjo ant nugaros išskėstomis kojomis, rankomis apsivijusi galvą, veidu atsisukusi į užuolaida užtrauktą langą. Ji buvo nuoga. Pirmą kartą pažvelgusi į nuotraukas, negalėjau įžiūrėti, kaip ji atrodė, ar net pasakyti, kokie jos plaukai. Mačiau tik raudoną spalvą. Netoli Berilės kūno policija rado sukruvintas chaki spalvos kelnes. Jos marškiniai ir apatiniai drabužiai buvo dingę.

– Ar taksistas, kurį minėjai – Hunelas ar kuo jis ten vardu – prisiminė, ką vilkėjo Berilė, kai įlipo į taksi? – paklausiau.

– Buvo tamsu, – atsakė Marinas. – Jis negalėtų tiksliai pasakyti, bet galbūt kelnes ir švarką. Žinome, kad užpuolimo metu ji mūvėjo chaki spalvos kelnes, kurias čia radome. Ant kėdės miegamajame kabojo tos pačios spalvos švarkas. Nemanau, kad grįžusi namo ji persirengė – tik nusivilkusi numetė švarką ant kėdės. Visus kitus jos drabužius pasiėmė žudikas.

– Prisiminimui, – pamąsčiau garsiai.

Marinas įsistebeilijo į tamsiomis dėmėmis suteptas grindis – ten buvo rastas jos kūnas. Jis pasakė:

– Man atrodo, kad jis pagavo ją čia, nuplėšė drabužius, išprievartavo arba bandė tai padaryti. Po to, ją subadęs, ruošėsi nupjauti net galvą. Velniškai gaila, kad iš jos FLAKo jokios naudos, – pridūrė jis, turėdamas galvoje, kad fiziologinių liudijimų atpažinimo komplekto mėginių tyrimai neparodė spermos pėdsakų. – Manau, kad galime atsisveikinti su DNR.

– Nebent kuris nors mūsų tiriamas kraujas būtų jo, – atsakiau. – Kitaip tu teisus. Užmiršk DNR.

– Ir jokių plaukų, – pasakė jis.

– Jokių, išskyrus tuos, kuriuos galima priskirti jai.

Name buvo taip tylu, kad mūsų balsai skambėjo erzinančiai garsiai. Visur mačiau bjaurias kraujo dėmes. Vaizdavausi durtines žaizdas, rankenos pėdsakus, žiaurią žaizdą kakle, kuri žiojėjo kaip pravira raudona burna. Išėjau į koridorių. Dulkės dirgino burną. Buvo sunku kvėpuoti.

– Parodyk, kur radote ginklą, – pasakiau aš.

Tą naktį atvykusi policija rado Berilės .380 kalibro automatinį pistoletą ant virtuvės stalo greta mikrobangų

krosnelės. Ginklas buvo užtaisytas, saugiklis nuleistas. Kur ne kur likusios pirštų žymės, kurias tyrė ekspertai, buvo jos.

– Šovinių dėžutę ji laikė stalelyje šalia lovos, – pasakė Marinas. – Ginklą tikriausiai ten pat. Užsitempusi krepšius į antrąjį aukštą, ji, matyt, juos iškraustė ir kai kuriuos drabužius sugrūdo į skalbinių pintinę vonioje, o krepšius padėjo atgal į spintą miegamajame. Kažkuriuo metu, beje, ji išsitraukė ginklą. Akivaizdu, kad buvo išgąsdinta kaip triušis. Neabejoju, kad ji iššniukštinėjo visus kambarius, kol nusiramino.

– Aš taip pat daryčiau, – atrėžiau.

Jis apžvelgė virtuvę.

– Tai gal ji čia atėjo užkąsti.

– Gal ir ruošėsi, tačiau nieko nevalgė, – atsakiau. – Skrandyje rasta apie penkiasdešimt mililitrų, arba mažiau kaip dvi uncijos, tamsiai rudo skysčio. Visa tai, ką ji valgė, buvo suvirškinta iki jai mirštant – o gal tiksliau būtų pasakyti – iki tol, kol buvo užpulta. Virškinimo procesą stabdo didelis stresas ar baimė. Jei ji būtų ką nors valgiusi prieš žudikui ją užpuolant, maistas būtų likęs skrandyje.

– Kad ir kaip ten būtų, tačiau pasistiprinti čia nelabai kuo galėtum, – pasakė jis, atidaręs šaldytuvo duris, lyg tai būtų svarbu.

Šaldytuve mėtėsi suvytusi citrina, du pakeliai sviesto, gabalas supelijusio sūrio „Havarti“, padažai ir butelis toniko. Šaldiklis teikė daugiau vilčių. Jame buvo keli vištų krūtinėlių pakeliai, virtiniai „Le Menus“ ir liesos jautienos faršas. Atrodo, kad maistą gaminti Berilei nebuvo

per daug malonu, greičiau neišvengiama būtinybė. Prisiminiau savo pačios virtuvę. Šioji atrodė beviltiškai sterili. Dulkių sluoksnį galėjai matyti tik blyškioje šviesoje, kuri sklido pro pilkų, specialiai projektuotų žaliuzių plyšius ant lango virš kriauklės. Kriauklė ir indų džiovykla buvo tuščios ir sausos. Virtuvės reikmenys naujoviški, bet neatrodė, kad būtų naudoti.

– O galbūt ji atėjo čia gurkštelėti, – spėliojo Marinas.

– Jos alkoholio testo rezultatas neigiamas, – tariau.

– Bet tai nereiškia, jog ji to neketino daryti.

Jis atidarė spintelę virš kriauklės. Trijose lentynose puikavosi įvairūs buteliai: „Jack Daniel's“, „Chivas Regal“, „Tanqueray“, likeriai ir dar šis tas. Mano dėmesį patraukė viršutinėje lentynoje prieš konjakus stovėjęs butelis Haičio romo „Barbancourt“, išlaikyto penkiolika metų ir brangaus kaip gryniausias škotiškas viskis.

Nukėlusi jį pirštinėta ranka, padėjau ant bufeto. Butelio nežymėjo brūkšninis kodas, o antspaudas aplink auksinį kamštelį buvo nepažeistas.

– Nemanau, kad šitą ji įsigijo čia, – pasakiau Marinui. – Spėju, kad pirko jį Majamyje, Ky Veste.

– Sakai, kad parsivežė iš Floridos?

– Galbūt. Aišku, kad ji buvo tauriųjų gėrimų žinovė. „Barbancourt“ nuostabus.

– Gal man pradėti tave vadinti „doktòre degustatòre“, – pasakė jis.

Dauguma butelių, išskyrus „Barbancourt“, buvo apdulkėję.

– Gal tai paaiškintų, kodėl ji buvo virtuvėje, – tęsiau. – Galbūt nusileido žemyn padėti romo. Gal ji galvojo išgerti taurelę prieš miegą, kai kažkas pabeldė į duris.

– Je, bet nesuprantama, kodėl paliko pistoletą ant bufeto, kai nuėjo atidaryti durų. Juk ji buvo įsibaiminusi, ar ne? Manau, kad ji laukė svečių, pažino tą šešką. Žiū, ji laiko visus tuos prašmatnius gėrimus? Ar viską maukia viena? Neįtikėtina. Panašu, kad ji retkarčiais pasidarydavo mažą malonumą, pasikvietusi kokį vaikiną. Velniai griebtų, gal tą patį A, kuriam rašė iš Ky Vesto. Gal jo ir laukė tą vakarą, kai buvo nudobta.

– Tu neatmeti galimybės, kad A galėjo būti žudikas? – paklausiau.

– O tu atmestum?

Jis darėsi vis aršesnis, o neuždegtos cigaretės sukaliojimas rankose ėmė mane nervinti.

– Aš neatmesčiau nė vienos galimybės, – atsakiau. – Pavyzdžiui, kaip ir tos, kad ji nieko nelaukė. Atėjusi į virtuvę, pasiėmė romą ir gal svarstė, ar neįsipylus taurelės. Ji jaudinosi, savo automatinį pistoletą pasidėjo greta ant bufeto. Skambutis ar beldimas į duris užklupo ją netikėtai...

– Būtent, – nutraukė jis mane. – Ji ir taip įbauginta, ir netikėtai skambina prie durų. Tai kodėl ji palieka pistoletą čia, virtuvėje, kai eina prie tų prakeiktų durų?

– Ar ji treniravosi?

– Treniravosi? – paklausė jis, sutikęs mano žvilgsnį. – Ką turi galvoje?

– Šaudyti.

– Ot velnias... Nežinau...

– Jei ji nesitreniravo, tai neturėjo natūralaus reflekso pasiimti ginklą, galėjo tai tik sąmoningai prisiminti. Moterys, pavyzdžiui, nešiojasi dujų balionėlius savo rankinėse. Užpultos jos net nepagalvoja apie juos, kol dar nebūna per vėlu, nes neturi savigynos reflekso.

– Nežinau...

Aš *žinojau*. Turėjau .38 kalibro Rugerio revolverį, užtaisytą šoviniais „Silvertips", pačiais stipriausiais šoviniais, kuriuos galima įsigyti už pinigus. Nepamirščiau pasinaudoti ginklu vien todėl, kad treniravausi mūsų pastate esančioje šaudykloje kelis kartus per mėnesį. Būdama namuose viena, jaučiausi saugesnė su ginklu negu be jo.

Buvo ir dar šis tas. Prisiminiau svetainę ir prie židinio į žalvarinį stovą sukaišiotus įrankius. Berilė grūmėsi su užpuoliku, bet jai nė nekilo mintis pačiupti žarsteklį ar kastuvėlį. Savigynos reflekso ji neturėjo. Vienintelis jos refleksas buvo bėgti – nesvarbu, ar laiptais aukštyn, ar į Ky Vestą.

– Marinai, ji galėjo būti nepratusi prie ginklo. Kažkas paskambino. Nervinga, sutrikusi ji nuėjo į svetainę ir pažiūrėjo pro akutę. Kad ir kaip ten būtų, ji pasitikėjo tuo žmogumi, nes atidarė duris. Ginklas pamirštas.

– Arba ji laukė svečio, – pakartojo jis.

– Visiškai įmanoma. Su sąlyga, jog kas nors žinojo, kad ji sugrįžo.

– Galbūt *jis* tai žinojo, – tarė Marinas.

– Galbūt jis ir yra A, – pasakiusi tai, ką jis norėjo išgirsti, padėjau romo butelį atgal į lentyną.

– Pataikei. Dabar jau aiškiau, ar ne?

Uždariau spintelę.

– Marinai, ją gąsdino ir terorizavo kelis mėnesius. Man sunku patikėti, kad tai darė artimas draugas, o Berilei nekilo nė krislelis abejonės.

Susierzinęs jis pažvelgė į laikrodį ir ištraukė iš kišenės dar vieną raktą. Visiškai nesuprantama buvo, kodėl Berilė atidarė duris nepažįstamajam. Bet dar nesuprantamiau, kad tai padarė žmogus, kuriuo ji

pasitikėjo. *Kodėl ji įsileido jį?* Tas klausimas nesiliovė manęs kankinęs.

Dengtas perėjimas jungė namą su garažu. Saulė pasislėpė už medžių viršūnių.

– Pasakysiu tau iš karto, – tarė Marinas, rakindamas spyną. – Čia aš užėjau tik prieš pat tau paskambinęs. Tą naktį, kai ji buvo nužudyta, galėjau išversti duris, bet nemačiau reikalo. – Jis gūžtelėjo kilstelėdamas savo galingus pečius, lyg norėdamas įtikinti mane, kad, jei būtų nusiteikęs, galėtų išversti ir duris, ir medį, ir savivarčio kėbulą. – Sugrįžusi iš Floridos ji čia nebuvo užėjusi. Gerokai sugaišome, kol radome tą prakeiktą raktą.

Tai buvo vienintelis mano kada nors matytas garažas, kurio sienos buvo iškaltos medžio plokštėmis. Grindys išklotos brangiomis itališkomis terakotos plytelėmis, puoštomis drakono odos raštu.

– Ar čia pagal projektą turėjo būti garažas? – paklausiau.

– Juk durys garažo, ar ne? – Iš kišenės jis ištraukė dar keletą raktų. – Nuo patalpos, kurioje ratai slepiami nuo lietaus, a?

Nevėdintas ir pilnas dulkių garažas buvo sutvarkytas nepriekaištingai. Išskyrus kampe atremtą grėblį ir šluotą, niekur nesimėtė įprastinių įrankių, vejapjovių ar kitokios įrangos, kurias tikėtumeisi čia rasti. Garažas, kurio viduryje stovėjo „Honda“, atrodė lyg automobilių parduotuvės salonas. Automobilis buvo švarus ir išblizgintas, galėjai pamanyti, jog jis visiškai naujas ir niekad nebuvo naudojamas.

Marinas, atrakinęs vairuotojo dureles, jas atidarė.

– Čia. Prašom sėsti, – pasakė jis.

Netrukus aš jau sėdėjau puikiai įsitaisiusi dramblio kaulo spalvos oda aptrauktoje sėdynėje ir pro šoninį veidrodėlį žiūrėjau į medžio plokštėmis iškaltą sieną.

Atsitraukdamas nuo automobilio jis pridūrė:

– Pasėdėk ten, gerai? Atsipalaiduok, apžiūrėk interjerą ir pasakyk, kokios mintys tau kyla.

– Nori, kad ją užvesčiau?

Jis padavė man raktus.

– Tuomet prašau atidaryti garažo duris, kad neuždustume, – pridūriau.

Žvalgydamasis į šalis ir raukydamasis jis surado reikiamą mygtuką ir atidarė duris.

Automobilį užvedžiau iš karto. Variklis, šiek tiek garsiau paburzgęs, pradėjo ramiai dirbti. Benzino buvo ketvirtadalis bako, automobilio stogas šiek tiek pravertas, spidometras rodė mažiau negu septynis tūkstančius mylių. Ant prietaisų lentos buvo priklijuotas valyklos kvitas. Berilė liepos vienuoliktąją, ketvirtadienį, atidavė valyti sijoną ir švarką, kurių, žinoma, niekuomet nebeatsiims. Ant gretimos sėdynės gulėjo maisto produktų čekis. Liepos dvyliktąją dešimtą valandą keturiasdešimt minučių ji pirko salotų, pomidorų, agurkų, faršo, sūrio, apelsinų sulčių ir pakelį mėtinių ledinukų, už visa tai sumokėdama devynis dolerius ir trylika centų. Kasininkas jai atidavė grąžos iš dešimties dolerių.

Šalia gulėjo mažas, tuščias banko vokas ir gruoblėtas, tamsiai rudas saulės akinių „Ray Ban“ futliaras, taip pat tuščias.

Ant užpakalinės sėdynės mėtėsi teniso raketė „Wimbledon“ ir suglamžytas baltas rankšluostis, kurį paėmiau, persilenkusi per sėdynės atlošą. Ant frotinio rankšluosčio

mažomis spausdintomis mėlynos spalvos raidėmis buvo parašyta: VESTVUDO TENISO KLUBAS. Toks pat pavadinimas puikavosi ir ant raudono vinilo sportinio krepšio, kurį mačiau Berilės spintoje antrame aukšte.

Staigmenas Marinas pasiliko pabaigai. Aš žinojau, kad visus tuos daiktus jis jau anksčiau buvo apžiūrėjęs ir palikęs juos *in situ* peržvelgti man. Jų nepavadinsi įkalčiais. Žudikas nebuvo įėjęs į garažą. Marinas mėgino mane prisivilioti. Jis tai pradėjo vos tik įžengęs į namą. Šis jo įprotis mane siaubingai erzino.

Išjungusi variklį išlipau iš automobilio, ir durys, slopiai dunkstelėjusios, užsitrenkė.

Jis tiriamai žiūrėjo į mane.

– Turiu porą klausimų, – pasakiau.

– Varyk.

– Vestvudas – prabangus klubas. Ar ji buvo jo narė?

Jis linktelėjo.

– Ar tikrinai, kada paskutinį kartą ji užsakė kortus?

– Penktadienį, liepos dvyliktą, devintai ryto. Ją treniravo profesionalas kartą per savaitę, maždaug tiek ir žaisdavo.

– Kiek atsimenu, iš Ričmondo ji išskrido ankstų šeštadienio rytą liepos tryliktą ir atvyko į Majamį tuoj po vidurdienio.

Jis vėl linktelėjo.

– Taigi po treniruotės ji nuvažiavo tiesiai į maisto parduotuvę. Po to greičiausiai užsuko į banką. Kad ir kaip ten būtų, kažkuriuo metu po apsilankymo parduotuvėje ji nusprendė išvykti. Jei būtų žinojusi, kad rytoj išvažiuoja, nebūtų pirkusi produktų. Suvalgyti tai, ką ji nusipirko, nebuvo kada, o šaldytuve, kaip matei, beveik tuščia.

Matyt, ji išmetė laukan viską, išskyrus jautienos faršą, sūrį ir galbūt mėtinius ledinukus.

– Skamba įtikinamai, – nuobodžiai pasakė jis.

– Akinių futliarą ir kitus daiktus ji paliko ant sėdynės, – tęsiau. – Be to, radijas ir oro kondicionierius liko įjungti, o stogas pravertas. Atrodo, kad ji, įvažiavusi į garažą, išjungė variklį ir nuskubėjo į namus, nenusiėmusi saulės akinių. Imu galvoti, kad kažkas atsitiko tuo metu, kai ji važiavo namo po treniruotės ir nusipirkusi maisto...

– O, taip. Po velnių, esu visiškai tikras, kad taip ir buvo. Apėjusi pažvelk į automobilį iš kitos pusės – ypač į priekines dureles.

Aš tai ir padariau.

Tai, ką pamačiau, išblaškė mano mintis kaip stiklinius rutuliukus. Blizgančiame, lygiame paviršiuje žemiau rankenos buvo išrėžtas vardas BERILĖ, o aplink jį – širdis.

– Šiurpuliai eina, ar ne? – paklausė jis.

– Jei jis būtų tai padaręs, kai automobilis stovėjo prie teniso klubo ar parduotuvės aikštelėje, – mąsčiau, – kas nors galėjo pastebėti.

– Je. Vadinasi, tai padarė anksčiau. – Jis nutilo, atidžiai įsižiūrėdamas į piešinį. – Kada paskutinį kartą apžiūrinėjai *savo* automobilio šonines dureles?

Gal prieš kelias dienas. Gal prieš savaitę.

– Ji nuėjo į parduotuvę. – Pagaliau Marinas prisidegė tą prakeiktą cigaretę. – Daug nepirko. – Jis giliai ir godžiai užsitraukė. – Ir tikriausiai viskas tilpo į vieną krepšį, ar ne? Kai mano žmona prisiperka vieną ar du krepšius, ji visada juos deda priekyje, ant grindų arba ant sėdynės. Gal Berilė ir nuėjo prie šoninių durelių, kad sudėtų pir-

kinius į automobilį. Ir būtent tada ji pastebėjo, kas ten išraižyta. Galbūt ji žinojo, kad tai galėjo atsitikti tik tą dieną, o gal ir ne. Nesvarbu – ją tai labai išgąsdino ir išmušė iš vėžių. Ji skuodė namo ar galbūt užsuko į banką pasiimti pinigų. Užsisakė bilietą į artimiausią reisą iš Ričmondo į Floridą.

Nusekiau paskui Mariną prie jo automobilio. Greitai temo, atvėso. Kol jis užvedinėjo variklį, nebyliai spoksojau pro šoninį stiklą į Berilės namą. Aštrūs jo kampai nyko šešėliuose, langus gaubė tamsa. Staiga sumirksėjo šviesos ties slenksčiu ir svetainėje.

– Žiūrėk, – sumurmėjo Marinas. – Šmėklos?

– Laikmatis, – pasakiau.

– Na, ir pokštai.

2

Virš Ričmondo švietė pilnatis, o aš lėtai važiavau namo. Tik atkakliausios šmėklos vis dar lankė namus. Ilgieji automobilio žibintai apšvietė jų vaiduokliškas kaukes ir grėsmingus neūžaugų siluetus. Įdomu, kiek kartų be atsako skambėjo skambutis prie mano durų. Mano namai buvo mėgstami, nes, neturėdama vaikų, kuriems galėčiau pataikauti, dosniai dalydavau saldainius kitiems. Rytoj savo darbuotojus galėsiu pamaloninti keturiais nepraplėštais šokoladinių saldainių maišeliais.

Telefonas pradėjo skambėti man dar lipant laiptais. Čiupau ragelį nespėjus įsijungti atsakikliui. Iš pradžių balsas atrodė nepažįstamas, o atpažinus man užėmė kvapą.

– Kei? Čia Markas. Ačiū Dievui, tu namie...

Atrodė, tarsi Markas Džeimsas kalbėtų iš benzino cisternos dugno, o fone girdėjosi pravažiuojančių automobilių triukšmas.

– Kur tu? – išspaudžiau jausdama, kad balsas skamba nervingai.

– Devyniasdešimt penktame kelyje už penkiolikos mylių nuo Ričmondo.

Atsisėdau ant lovos krašto.

– Telefono būdelėje, – toliau aiškino jis. – Pasakyk, kaip pasiekti tavo namus. – Kai automobilių gausmas šiek tiek aprimo, jis tęsė: – Noriu pamatyti tave, Kei. Esu Kolumbijos apygardoje jau visą savaitę, skambinu tau nuo vėlyvos popietės, pagaliau surizikavau ir išsinuomojau automobilį. Ar nesutrukdysiu?

Nežinojau, ką sakyti.

– Pagalvojau, kad galėtume išgerti, pasikalbėti, – dėstė Markas, žmogus, kažkada sudaužęs man širdį. – Užsisakiau kambarį viešbutyje „Radisson". Rytoj anksti rytą yra reisas iš Ričmondo į Čikagą. Pagalvojau, kad... Tiesą sakant, norėčiau šį bei tą su tavim aptarti.

Negalėjau įsivaizduoti, ką galėčiau aptarinėti su Marku.

– Gerai? – vėl paklausė jis.

Žinoma, kad negerai! Bet atsakiau:

– Be abejo, Markai. Būtų puiku pasimatyti su tavim.

Paaiškinusi, kaip atvažiuoti, nuėjau į vonią atsigaivinti. Užtrukau gana ilgai, kol atlikau išsamią inventorizaciją. Praėjo jau daugiau kaip penkiolika metų, kai mudu kartu studijavome teisę. Marką paskutinį kartą mačiau prieš daug metų, ir mano plaukai greičiau papilkėjo negu pašviesėjo. Akys išbluko – jos nebebuvo tokios mėlynos kaip anksčiau. Veidrodis priminė, kad man niekada nebebus trisdešimt devyneri ir kad būtina pagalvoti apie tokius dalykus kaip plastinės operacijos. Mano atmintyje Markas vis dar tebebuvo vos dvidešimt ketverių, – amžiaus, kai jį apėmusi aistra ir priklausomybė pagaliau

virto žeminančia neviltimi. Santykiams nutrūkus mano gyvenimas buvo vien darbas.

Jis vis dar mėgo greitį ir prabangius automobilius. Nepraėjus nė keturiasdešimt penkioms minutėms aš atvėriau paradines duris ir stebėjau jį, lipantį iš išsinuomoto automobilio „Sterling". Markas buvo nedaug tepasikeitęs, vis toks pat atletiškas, elegantiškas, savim pasitikintis. Žvaliai kopdamas laiptais, jis švelniai šypsojosi. Trumpam apsikabinę, mes stovėjome prieškambaryje lyg nesavi, ir negalėjau sugalvoti, ką reikšminga galėčiau pasakyti.

– Ar vis dar geri škotišką viskį? – pagaliau paklausiau.

– Šiuo atžvilgiu nepasikeičiau, – atsakė jis, sekdamas paskui mane į virtuvę.

Ištraukusi iš baro butelį „Glenfiddich" paruošiau gėrimą lygiai taip pat, kaip ir prieš daugelį metų: dvi stiklinaitės viskio, ledo ir šlakelis selterio. Man vaikščiojant po virtuvę ir dėliojant taureles ant stalo, jo akys sekiojo mane. Nugėręs gurkšnelį jis įsispoksojo į stiklą ir pradėjo pamažu sukioti ledą – taip darydavo, kai būdavo sunerimęs. Aš ilgai ir atidžiai stebėjau jį, tobulus jo bruožus, išsišovusius skruostikaulius ir šviesiai pilkas akis. Tamsūs plaukai ties smilkiniais pradėję kiek žilti.

Pamažu nukreipiau dėmesį į lėtai jo stiklinėje besisukantį leduką.

– Vadinasi, tu dirbi Čikagos firmoje?

Atsilošęs jis pažvelgė į mane.

– Dirbu tik su apeliacijomis ir retkarčiais su teismo bylomis. Kartais sutinku Disnerį. Iš jo sužinojau, kad esi Ričmonde, – atsakė.

Disneris buvo vyriausiasis medicinos ekspertas Čikagoje. Susitikdavau su juo per posėdžius, kartu dirbome

keliuose darbo komitetuose. Jis niekada neminėjo, kad pažįsta Marką Džeimsą, o kaip jis sužinojo, kad aš kažkada pažinojau jį, man buvo paslaptis.

– Padariau klaidą papasakojęs jam, kad susipažinau su tavimi teisės mokykloje. Jis kartais užsimena apie tave, norėdamas man įgelti, – pasakė Markas, tarsi perskaitęs mano mintis.

Tuo galėjau tikėti. Disneris buvo tiesmukas kaip ožys ir nemėgo advokatų. Apie jo bylas ir artistiškus poelgius teismo salėse sklido legendos.

Markas tęsė:

– Kaip ir daugelis teismo patologų, jis palaiko prokurorus. Aš atstovauju teisiamam žmogžudžiui, todėl esu nemėgstamas. Disneriui labai svarbu, žiūrint man į akis, perpasakoti naujausią tavo išspausdintą straipsnį ar kokią nors baisią bylą, kurią tu nagrinėjai. Daktarė Skarpeta. Garsioji ekspertė Skarpeta.

Jis nusijuokė, bet akys liko rimtos.

– Netiesa, kad mes palaikome prokurorus, – atsakiau. – Gal tokia nuomonė susidaro dėl to, kad, nesurinkus įkalčių, byla niekada nepasiekia teismo.

– Žinau visą tą mechanizmą, Kei, – pasakė jis ramiu tonu, kurį taip puikiai žinojau. – Man aišku, su kuo tau tenka susidurti. Jei būčiau tavo vietoje, taip pat norėčiau nudėti visus tuos išgamas.

– Taip, Markai, tu žinai, su kuo susiduriu, – pradėjau. Ak, tai buvo tas pats senas ginčas. Neįtikėtina – jis dar neišbuvo čia nė penkiolikos minučių, o mes vėl viską pradėjome nuo to, kuo kažkada baigėme. Kai kurie aršiausi mūsų ginčai būtent ir įsiplieksdavo dėl to. Aš jau buvau medicinos daktarė, mokiausi teisės mokykloje

Džordžtaune, kai sutikau Marką. Mano gyvenimas nestokojo purvo – pirštinėtos rankos lietė kruvinus kančios ir mirties įkalčius. O Markas priklausė išpuoselėtam Naujosios Anglijos „vijoklių lygos“ seniausių universitetų elitui, kur kriminalinis nusikaltėlis buvo įsivaizduojamas kaip tipas, nubrozdinęs tavąjį „Jaguar“. Aš buvau katalikė, jis – protestantas. Aš italė, jis – toks anglas kaip pats princas Čarlzas. Aš augau skurde, jis – viename prabangiausių Bostono rajonų. Kažkada maniau, kad mūsų santuoką palaimins dangus.

– Tu nepasikeitei, Kei, – tarė jis. – Tik galbūt tapai ryžtingesnė ir tvirtesnė. Galiu lažintis, kad teisme su tavo žodžiu skaitomasi.

– Nemanau, kad esu per daug griežta.

– Aš nepriekaištauju. Tik sakau, kad fantastiškai atrodai. – Jis apžvelgė virtuvę. – Ir matyti, kad tau sekasi. Ar tu laiminga?

– Man patinka Virdžinijoje, – atsakiau nukreipdama žvilgsnį. – Skundžiuosi tik žiema, bet manau, kad šiuo atžvilgiu tavo nepasitenkinimas turėtų būti rimtesnis. Kaip tu ištveri Čikagoje šešis mėnesius per metus?

– Tiesą sakant, niekada prie to nepripratau. Tu neiškęstum. Tokia Majamio šiltnamio gėlelė kaip tu neištvertų nė mėnesio. – Jis gurkštelėjo. – Ar tu ištekėjusi?

– Buvau.

– Hmmm. – Jis suraukė kaktą, tarsi bandydamas prisiminti. – Kažkoks Tonis... Prisimenu, tu pradėjai susitikinėti su Toniu... Benedečiu, tiesa? Trečiojo kurso pabaigoje.

Tiesą sakant, nustebau, kad Markas tai galėjo pastebėti, juolab prisiminti.

– Mes jau seniai išsiskyrėme, – tariau.

– Apgailestauju, – švelniai pasakė jis.

Pasiėmiau stiklinę.

– Ar yra koks nors mielas draugas? – paklausė jis.

– Šiuo metu ne.

Markas nebesijuokė tiek daug kaip anksčiau. Jis dalykiškai prisipažino:

– Prieš porą metų vos nevedžiau, bet iš to nieko neišėjo. Gal reikėtų garbingai pasakyti, kad paskutinę akimirką išsigandau.

Sunku buvo patikėti, kad jis niekada nebuvo vedęs. Tarsi vėl perskaitęs mano mintis, jis tęsė:

– Tai įvyko po Džanetos mirties, – jis sudvejojo. – Aš *buvau* vedęs.

– Džaneta?

Jis vis dar teliūskavo ledą stiklinėje.

– Sutikau ją Pitsburge, išvykęs iš Džordžtauno. Ji dirbo mokesčių advokate mūsų firmoje.

Atidžiai stebėjau jį, sugluminta to, ką matau. Markas pasikeitė. Energija, kažkada mane taip traukusi, priblėso. Jis tapo pasyvesnis.

– Automobilio katastrofa, – paaiškino jis. – Šeštadienio vakarą. Ji išėjo pirkti kukurūzų spragėsių. Ketinome ilgai vakaroti ir žiūrėti filmą. Girtas vairuotojas pasuko į priešingą juostą. Net nebuvo įsijungęs šviesų.

– Dieve, Markai, užjaučiu, – tariau. – Tai siaubinga.

– Tai buvo prieš aštuonerius metus.

– Vaikų neturi? – tyliai paklausiau.

Jis papurtė galvą.

Mes nutilome.

– Mano firma atidaro kontorą Kolumbijos apygardoje, – tarė jis, kai pažvelgėme vienas į kitą.

Nieko neatsakiau.

– Galbūt man teks keisti gyvenamąją vietą, persikelti į Kolumbijos apygardą. Mes plečiamės kaip pasiutę, turime daugiau negu šimtą advokatų Niujorko, Atlantos, Hiustono filialuose.

– Kada persikelsi? – paklausiau ramiai.

– Tiesą sakant, tai gali įvykti pirmosiomis naujųjų metų dienomis.

– Ar tikrai tą ketini daryti?

– Čikaga man mirtinai nusibodo, Kei. Noriu permainos. Norėjau, kad žinotum – todėl čia esu, ir tai svarbiausia priežastis. Nebūtų per daug malonu, kad atsikraustęs kur nors netikėtai susidurčiau su tavimi. Aš ketinu gyventi šiaurės Virdžinijoje, o tu ten dirbi. Visai įmanoma, kad kurią nors dieną imtume ir susitiktume restorane ar teatre. Būtent to ir nenorėjau.

Vaizdavausi sėdinti Kenedžio centre ir netoliese pastebinti Marką, kažką kuždantį į ausį jaunai, gražiai merginai. Užplūdo senasis skausmas, toks aštrus, kad jutau jį visu kūnu. Markui niekas negalėjo prilygti. Visi mano jausmai buvo skirti jam. Iš pradžių kažkuria sielos dalimi pajutusi, kad tie jausmai nėra abipusiai, vėliau tuo įsitikinau.

– Tai buvo *svarbiausia* priežastis, – jis pakartojo kalbą pradedančio advokato tonu. – Bet yra ir kita, kuri su mūsų santykiais neturi nieko bendra.

Aš tylėjau.

– Prieš porą dienų Ričmonde buvo nužudyta moteris. Berilė Medison...

Išvydęs nuostabą mano veide, jis nutilo.

– Tai man pranešė Bergeris, valdybos narys, paskambino į viešbutį Vašingtone. Noriu su tavim pasitarti...

– Kodėl tai tave domina? – paklausiau. – Ar *pažinojai* ją?

– Truputį. Praėjusią žiemą buvau sutikęs Niujorke. Mūsų kontora ten turi reikalų su pramogų verslo autorinėmis teisėmis. Berilė patyrė nesklandumų su leidėjais, įvyko kažkoks ginčas dėl kontrakto, ir ji kreipėsi į firmą „Orndorff & Berger", kad viską sutvarkytų. Kaip tik tą dieną, kai ji tarėsi su Sparačinu, advokatu, nagrinėjusiu jos bylą, lankiausi Niujorke. Sparačinas pasiūlė mums kartu papietauti restorane „Algonquin".

– Jei nors truputį įtari, kad minėtas *ginčas* susijęs su žmogžudyste, turėtum pranešti policijai, o ne man, – atšoviau šiek tiek įpykusi.

– Kei, – atsakė jis, – mano firma net nežino, kad kalbuosi su tavim, supranti? Vakar Bergeris skambino visai dėl kitų reikalų. Jis atsitiktinai paminėjo Berilės Medison nužudymą ir paprašė pasižiūrėti, ką rašo vietos laikraščiai, gal ką sužinosiu.

– Žinoma. Tai reikštų – patikrink, gal ką sužinosi iš buvusios... – Pajutau, kaip kaklą išpila raudonis. Ko buvusios?

– Visiškai ne tai. – Jis nusuko žvilgsnį. – Galvojau apie tave, norėjau paskambinti prieš pokalbį su Bergeriu, kol dar nieko nežinojau apie Berilę. Informacijoje gavau tavo telefono numerį ir dvi naktis kankinausi negalėdamas apsispręsti. Negalėjau prisiversti to padaryti. Gal niekada ir nebūčiau padaręs, jei Bergeris nebūtų papasakojęs, kas atsitiko Berilei. Žinoma, gali galvoti, kad bandau teisintis. Noriu prisipažinti, kad nėra taip, kaip galvoji...

Nesiklausiau jo. Aš norėjau juo tikėti, bet tas noras buvo išgąstingas.

– Jei tavo firma domisi žmogžudyste, paaiškink kodėl.

Jis trumpam susimąstė.

– Nesakyčiau, kad domimės jos nužudymu teisiškai. Gal daugiau asmeniškai, tiesiog esame sukrėsti. Visi, kuriems teko nors kiek su ja bendrauti. Žinau, kad ji buvo įsivėlusi į aštrų ginčą, kad sutartis, kurią ji pasirašė prieš aštuonerius metus, žeidė jos interesus. Tai labai sudėtinga. Susiję su Keriu Harperiu.

– Romanistu? – negalėjau suprasti. – Tuo pačiu Keriu Harperiu?

– Galbūt žinai, – tęsė Markas, – kad jis gyvena netoliese, kažkokioje aštuonioliktо amžiaus plantacijoje, vadinamoje Katler Grouvu. Ji yra prie Džeimso upės Viljamsburge.

Stengiausi prisiminti, ką esu skaičiusi apie Harperį, kuris prieš kokius dvidešimt metų parašė romaną, gavusį Pulicerio premiją. Legendinis atsiskyrėlis, gyvena su seseria. O gal teta? Apie asmeninį Harperio gyvenimą buvo daug spėliojama. Jis neduodavo interviu, vengdavo reporterių, tuo didindamas tas spėliones.

Užsidegiau cigaretę.

– Vyliausi, kad mesi, – tarė jis.

– Tam reikėtų atlikti kaktos skilties lobotomiją.

– Tik tiek ir žinau. Berilė buvo kažkaip susijusi su Harperiu, būdama paauglė ir vėliau, eidama dvidešimtuosius. Kurį laiką ji netgi gyveno jo ir jo sesers namuose. Berilė troško tapti rašytoja, ji buvo talentinga duktė, kurios niekada neturėjo Harperis. Ji buvo jo globotinė. Harperis pasinaudojo savo ryšiais, kad jos pirmasis romanas būtų išleistas, kai jai sukako tik dvidešimt dveji. Tai kažkokia

pusiau literatūrinė meilės istorija, išleista Straton vardu. Harperis netgi sutiko parašyti įžanginį žodį apie jo atrastą įdomią ir naują rašytoją. Dėl to daug kas stebėjosi. Jos romanas buvo daugiau komercinis negu literatūrinis, o apie Harperį jau daug metų niekas nieko negirdėjo.

– Kaip tai susiję su jos ginču dėl kontrakto?

Marko veidą iškreipė grimasa.

– Nežinau, ko siekė Harperis, leidęs jaunai damai jį garbinti, bet viena aišku, kad jis – slapukaujantis šunsnukis. Prieš padėdamas išleisti knygą, jis privertė ją sudaryti kontraktą, draudžiantį rašyti bent žodelį apie jį ar su juo susijusius dalykus, kol jis ir jo sesuo bus gyvi. Harperiui tik per penkiasdešimt, jo sesuo keleriais metais vyresnė. Sutartis supančiojo Berilę visam gyvenimui – ji negalėjo rašyti memuarų, nes ten bet kuriuo atveju turėjo būti minimas Harperis.

– Nebūtinai, – atsakiau, – bet jei ne Harperis, tos knygos nepirktų.

– Taigi.

– Kodėl ji dangstėsi slapyvardžiais? Ar tai buvo susitarimo su Harperiu sąlyga?

– Manau, kad taip. Spėju, kad jis norėjo padaryti Berilę savo paslaptimi. Jis garantavo jai literatūrinę sėkmę, bet norėjo atitverti nuo pasaulio. Berilės Medison vardas nėra žinomas, nors jos romanai finansiškai sėkmingi.

– Ar turėčiau galvoti, kad ji buvo pasirengusi pažeisti kontraktą ir todėl kreipėsi į „Orndorff & Berger“?

Jis siurbčiojo gėrimą.

– Noriu priminti, kad ji nebuvo mano klientė. Todėl nežinau visų smulkmenų. Bet susidariau įspūdį, kad ji išsisėmė, norėjo parašyti ką nors reikšminga. O tai turbūt

tu jau žinai. Matyt, ji turėjo nemalonumų, kažkas jai grasino, nedavė ramybės...

– Kada?

– Praėjusią žiemą, maždaug tuo metu, kai mes kartu pietavome. Man atrodo, kad tai buvo vasario pabaiga.

– Tęsk, – jaučiausi suintriguota.

– Ji nenutuokė, kas jai grasino. Nežinau, ar grasinimai prasidėjo prieš tai, kai ji pranešė, ką rašo, ar vėliau.

– Kaip ji būtų išsisukusi, nepažeisdama kontrakto?

– Nesu tikras, kad tai jai būtų pavykę, bent jau nevisiškai, – atsakė Markas. – Tačiau Sparačinas ketino pranešti Harperiui, kad jis gali rinktis. Gali bendradarbiauti, tada baigtas kūrinys bus gana nepavojingas, kitaip tariant, Harperis turės ribotos cenzūros teises. Jei jis elgsis kaip kalės vaikas, Sparačinas pasitelks laikraščius, gal *Sixty Minutes*. Harperis buvo suvaržytas. Žinoma, jis galėtų paduoti Berilę į teismą, bet ji nebuvo turtinga, tai tik lašas, palyginti su tuo, ko vertas jis pats. Bylinėjimasis tik paskatins visus pirkti Berilės knygą. Iš tikrųjų Harperis negalėjo laimėti.

– Ar jis negalėtų teismo sprendimu sustabdyti leidybos? – paklausiau.

– Tai būtų dar didesnė reklama. Sustabdyti spausdinimą jam kainuotų milijonus.

– Dabar ji mirusi. – Stebėjau smilkstančią cigaretę peleninėje. – Jeigu teisingai suprantu, knyga nebaigta. Harperiui nėra dėl ko nerimauti. Ar tą nori pasakyti, Markai? Ar Harperis gali būti įpainiotas į žmogžudystę?

– Aš tik pasakoju tau priešistorę, – atsakė jis.

Jo šviesios akys žvelgė į mane. Nejaukiai prisiminiau, kad iš jų dažnai nieko negali suprasti.

– Ką galvoji? – paklausė jis.

Nepasakiau, kad galvoju apie tai, jog labai keista, kad Markas visa tai man pasakoja. Nesvarbu, kad Berilė nebuvo jo klientė. Jis puikiai žinojo teisinės etikos kanonus, kuriuose aiškiai nurodyta, kad vieno firmos nario žiniomis naudojasi visi nariai. Jis buvo tik per plauką nuo etikos pažeidimo, ir tai visai nepanašu į tą pedantišką Marką, kurį pažinojau. Tarsi būtų virtęs vaikėzu, atėjusiu į mano namus pasididžiuoti tatuiruotėmis.

– Tau vertėtų pasikalbėti su Marinu, kuris vadovauja tyrimui, – atsakiau, – arba aš galiu pasakyti jam, ką tu man pasakojai. Abiem atvejais jis kreipsis į tavo firmą dėl apklausos.

– Puiku. Man tai ne problema.

Abu trumpam nutilome.

– Kokia ji buvo? – paklausiau kostelėjusi.

– Mačiau ją tik kartą. Bet ji buvo įsimintina. Energinga, sąmojinga, patraukli, baltu kaip sniegas kostiumėliu. Pavadinčiau ją gana santūria. Ji buvo labai paslaptinga. Atrodė, kad niekam nebus leista sužinoti, kas slypi jos viduje. Ir ji daug gėrė, tą dieną užsisakė tris kokteilius, man pasirodė, kad tai gerokai per daug, nes buvo dar tik vidurdienis. Ji nervinosi, atrodė nusiminusi ir įsitempusi. Priežastis, dėl ko ji atvyko į „Orndorff & Berger", nebuvo iš maloniųjų. Esu tikras, kad visi reikalai, susiję su Harperiu, ją liūdino.

– Ką ji gėrė?

– Nesupratau?

– Tie trys kokteiliai. Kas tai buvo? – paklausiau.

Jis susiraukė, žvelgdamas į kitą virtuvės galą.

– Po velnių, Kei, neatsimenu. Ar tai svarbu?

– Nežinau, ar svarbu, – atsakiau, prisiminusi gėrimus jos bare. – Ar ji užsiminė apie grasinimus? Turiu galvoje – tau girdint?

– Taip. Ir Sparačinas juos minėjo. Žinau tik tiek, kad kažkas jai skambino telefonu, ir tie skambučiai buvo gana keisti. Visada tas pats, jai nepažįstamas balsas, bent jau taip ji sakė. Buvo ir kitų keistų įvykių. Neprisimenu visų smulkmenų – tai buvo taip seniai.

– Ar ji užrašinėjo tuos įvykius? – paklausiau.

– Nežinau.

– Ir ji nė neįsivaizdavo, kas arba kodėl tai daro?

– Taip atrodė iš jos pasakojimo. – Jis atstūmė kėdę. Buvo beveik vidurnaktis.

Lydint jį prie durų, man staiga šovė mintis.

– Sparačinas, – tariau, – kuo jis vardu?

– Robertas, – atsakė jis.

– Jam netinka inicialas A, ar ne?

– Ne, – atsakė jis ir susidomėjęs pažvelgė į mane.

Tvyrojo nejauki tyla.

– Važiuok atsargiai.

– Labanakt, Kei, – tarė jis dvejodamas.

Gal man tik pasivaideno, bet akimirką atrodė, kad jis mane pabučiuos. Paskui jis skubiai nusileido laiptais. Būdama viduje, girdėjau jį nuvažiuojant.

***

Kitą rytą kaip visada virė karštligiškas darbas. Per susirinkimą Fildingas pranešė, kad turime atlikti penkis skrodimus. Dėl vieno iš jų – upėje suirusio kūno – „sielio“ – kilo niurzgėjimas. Ričmondas atsiuntė du nušautuosius – su

vienu spėjau susidoroti prieš išlėkdama į Džono Maršalo teismo rūmus liudyti mirtino susišaudymo byloje, o po to į Medicinos koledžą papietauti su vienu iš globojamų studentų. Stengiausi išmesti iš galvos Marko apsilankymą. Deja, buvo priešingai – mintys apie jį neapleido manęs. Jis elgėsi atsargiai, buvo užsispyręs. Tai jam nebūdinga – lyg tarp kitko susirasti mane po dešimties metų tylos.

Tik į pavakarę paskambinau Marinui.

– Kaip tik ruošiausi tau skambinti, – įsiterpė jis, vos spėjus ištarti man žodį. – Jau važiuoju. Ar galim pasimatyti Bentono kabinete po valandos ar pusantros?

– Ką tai reiškia? – Net nespėjau pasakyti, kodėl skambinu.

– Pagaliau gavau Berilės pranešimus. Gal norėtum pasižiūrėti.

Jis padėjo ragelį net neatsisveikinęs.

Lėkdama į susitikimą, kiek pavažiavau Ist Greisės gatve ir sustojau pirmoje aikštelėje, kuri buvo visai netoliese mano ieškomos kontoros. Modernus dešimties aukštų biurų pastatas atrodė tarsi švyturys šalia nykių prastų parduotuvių, save vadinančių antikvariatais, ir mažų įvairių tautų restoranų, kuriuose patiekalai buvo toli gražu netautiški. Žmonės slinko netvarkingais gatvės šaligatviais.

Pateikusi pažymėjimą sargybiniui vestibiulyje, pakilau liftu į penktą aukštą. Koridoriaus gale pamačiau nepažymėtas medines duris. Čia įsikūręs Ričmondo FTB vietos skyrius buvo geriausiai saugoma miesto paslaptis. Nepastebimas ir niekam neužkliūvantis kaip persirengę agentai. Jaunuolis, sėdintis prie ilgo, visą galinę sieną užimančio stalo, žvilgtelėjo į mane, kalbėdamas telefonu.

Delnu pridengęs ragelį, jis kilstelėjo antakius, tarsi klausdamas: „Kuo galiu padėti?“ Kai pasakiau savo vizito tikslą, jis pasiūlė prisėsti.

Laukiamasis buvo mažas ir labai vyriškas, baldai aptraukti stangria tamsiai mėlyna oda, kavos stalelis apkrautas įvairiais sportiniais žurnalais. Ant plokštėmis iškaltų sienų kabojo nenaudėlių, buvusių FTB direktorių portretų virtinė, tarnybiniai apdovanojimai ir žalvarinė lenta, kurioje buvo išgraviruoti agentų, žuvusių atliekant pareigą, vardai. Išorinės durys retkarčiais atsiverdavo ir, nė nežvilgtelėję į mane, praslinkdavo aukšti, atletiški vyrai tamsiais kostiumais ir su saulės akiniais.

Bentonas Veslis atrodė toks pat prūsas kaip ir visi kiti, bet, praėjus daugeliui metų, ėmiau jį gerbti. Po oficialia kauke slėpėsi žmogus, kurį buvo verta pažinti. Jo žvalumas ir energija tryško netgi jam sėdint, o su tamsiomis kostiuminėmis kelnėmis ir krakmolytais baltais marškiniais atrodė tipiškas dabita. Madingai siauras kaklaraištis buvo nepriekaištingai parištas, juodas dėklas prie diržo ilgėjosi savo dešimtmilimetrinio, kurio jis beveik niekada nenešiodavo pastato viduje. Jau kurį laiką nebuvau mačiusi Veslio, tačiau jis atrodė nepasikeitęs. Sportiškas ir atšiauriai gražus, per anksti pražilę plaukai mane visada stebino.

– Atleisk, kad priverčiau laukti, Kei, – pasakė jis šypsodamasis.

Paspaudė man ranką ramiai ir tvirtai, be jokios užuominos į agresyvų vyriškumą. Kai kurių pažįstamų policininkų ir advokatų letenos – tarsi trijų svarų gaiduko spūstelėjimas trisdešimties svarų jėga – velniškai traiškė man pirštus.

– Marinas jau čia, – pridūrė Veslis. – Man reikėjo aptarti dar kai kuriuos dalykus, prieš pakviečiant tave.

Jis prilaikė duris, ir aš nusekiau paskui jį į tuščią koridorių. Palydėjęs mane į mažą kabinetą, jis nuėjo atnešti kavos.

– Vakar vakare kompiuteris pagaliau atsigavo, – tarė Marinas. Patogiai atsilošęs kėdėje, jis apžiūrinėjo .357 kalibro revolverį, kuris atrodė visiškai naujas.

– Kompiuteris? Koks kompiuteris? – Ar nepamiršau cigarečių? Ne. Jos mano rankinės dugne.

– Būstinėje. Sminga kiekvieną kartą, kai tik reikia ką nors svarbaus sužinoti. Bet aš pagaliau gavau pranešimų apie grasinimus kopijas. Įdomu. Bent aš taip manau.

– Berilės? – paklausiau.

– Atspėjai. – Padėjęs ginklą ant Veslio stalo, pridūrė: – Puikus daikčiukas. Tai sekasi tam netikėliui, laimėjo loterijoje per policijos vadų suvažiavimą Tampoje praėjusią savaitę. Aš loterijose nesu išlošęs net dviejų žalių.

Negalėjau susikaupti. Veslio stalas buvo užverstas telefono pranešimais, ataskaitomis, vaizdajuostėmis ir storais geltonais vokais, spėju, su visokiausiomis smulkmenomis ir nuotraukomis apie įvairius nusikaltimus, kuriuos siuntinėjo pavaldžios policijos nuovados. Prie vienos sienos pastatytoje knygų lentynoje buvo sudėti mirtį nešantys ginklai – kardas, metaliniai kastetai, kulkinis šautuvas, afrikietiška ietis – medžioklės trofėjai, dėkingų globotinių dovanos. Senoje fotografijoje puikavosi Viljamas Vebsteris, spaudžiantis ranką Vesliui jūrų pėstininkų sraigtasparnio fone Kvantike. Niekur nebuvo nė menkiausios užuominos, kad Veslis turi žmoną ir tris vaikus. FTB agentai, kaip ir daugelis policininkų, saugojo savo

asmeninį gyvenimą nuo pašalinių akių, ir ypač jei pajusdavo pavojų ir siaubą. Veslis sudarinėdavo psichologinius įtariamųjų portretus. Jis žinojo, ką reiškia tyrinėti neįtikėtinai žiaurių skerdynių nuotraukas, lankytis pataisos kalėjimuose ir žvelgti tiesiai į akis tokiems skerdikams kaip Čarlsas Mansonas ir Tedas Bandis.

Veslis grįžo su dviem polistirolo puodeliais kavos Marinui ir man. Jis puikiai prisiminė, kad geriu juodą kavą ir kad man reikia po ranka peleninės.

Marinas, pasiėmęs nedidelę krūvelę policijos pranešimų fotokopijų, pradėjo jas sklaidyti.

– Kol kas, – tarė jis, – pranešimų turime tik tris. Pirmasis užregistruotas kovo vienuoliktą, pirmadienio rytą devintą trisdešimt. Berilė Medison paskambino telefonu 911 vakare ir paprašė, kad į jos namus ateitų pareigūnas, galintis priimti skundą. Nieko keista, kad skambutis nesusilaukė didelio dėmesio – tarnautojai turėjo daug darbo, nes gatvėse buvo neramu. Uniformuotas pareigūnas pasirodė tik kitą rytą – Džimas Rydas dirba skyriuje apie penkerius metus.

Jis pažvelgė į mane. Papurčiau galvą. Nepažinojau Rydo.

Marinas pradėjo vartyti ataskaitą.

– Rydas pranešė, kad skundo pateikėja Berilė Medison buvo labai susijaudinusi – esą jai kažkas telefonu grasino sekmadienio vakare aštuntą penkiolika. Pokalbio metu ji nustatė, kad tai buvo vyriškis, greičiausia baltasis. Jis pasakė štai ką: „Lažinuosi, kad pasiilgai manęs, Berile. Aš visada stebiu tave, net kai tu manęs nematai. Aš tave matau. Tu gali bėgti, bet tau nepavyks pasislėpti“. Skundo pateikėja dar pasakė, kad jai skambinęs žmogus

tvirtino matęs, kaip ji tą rytą pirko laikraštį priešais parduotuvę „Septyni-vienuolika". Jis net pastebėjęs, kad ji vilkėjo raudoną sportinį kostiumą ir nedėvėjo liemenėlės. Ji patvirtino, kad sekmadienį apie dešimtą ryto važiavo į „Septyni-vienuolika" Rozmaunto aveniu ir buvo taip apsirengusi. Ji sustojusi priešais „Septyni-vienuolika" ir pirkusi iš automato *Washington Post*, bet į parduotuvę neįėjusi ir nieko aplinkui nepastebėjusi. Ją išgąsdino, kad skambinęs vyras žinojo šias smulkmenas, ir ji nusprendė, kad jis sekė ją. Paklausta, ar tuo metu jautė, kad yra sekama, teigė, kad ne.

Marinas atsivertė antrą puslapį, konfidencialią ataskaitos dalį. Apibendrinęs pasakė:

– Rydas praneša, kad panelė Medison nenorėjo pasakyti, koks konkrečiai buvęs skambinusio vyro grasinimas. Primygtinai klausinėjama, ji pagaliau prasitarė, kad jis kalbėjęs vulgarybes ir sakęs, jog įsivaizduoja ją nuogą – tada norįs ją užmušti. Anot panelės Medison, tuomet ji padėjusi ragelį.

Marinas numetė fotokopiją ant Veslio stalo krašto.

– Ką jai patarė pareigūnas Rydas? – paklausiau.

– Kaip visada, – atsakė Marinas. – Patarė pradėti užsirašinėti – užrašyti datą, laiką ir įvykius. Patarė laikyti duris užrakintas, langus uždarytus ir užkabintus, pagalvoti apie signalizaciją. Pastebėjus įtartinus automobilius, užsirašyti jų numerius ir paskambinti į policiją.

Prisiminiau, ką Markas pasakojo apie pietus su Berile praėjusį vasarį.

– O gal ji patikslino, ar kovo vienuoliktosios grasinimas buvo pirmasis?

Siekdamas ataskaitos, į klausimą atsakė Veslis:

– Matyt, kad ne. – Jis pervertė lapus. – Rydas mini, kad ji sakiusi, jog skambučiai ją vargina jau nuo metų pradžios, bet iki to įvykio ji nieko nepranešusi policijai. Atrodo, kad ankstesnių skambučių būta nedaug ir ne tokių aiškių kaip sekmadieninis kovo dešimtosios vakarą.

– Ar ji buvo tikra, kad anksčiau skambino tas pats žmogus? – paklausiau Marino.

Marinas, laikydamas antrąją ataskaitą, skaitė toliau:

– Berilė paskambino pareigūno Rydo pranešimų gaviklio numeriu antradienį vakare septintą aštuoniolika. Kai ji pasakė norinti jį matyti, jis atvyko pas ją maždaug po valandos, tuoj po aštuonių. Iš jo ataskaitos matyti, kad ji buvo labai nusiminusi, pasakė, kad jai vėl skambino ir grasino prieš tai, kai ji surinko Rydo gaviklio numerį. Tai buvęs tas pats balsas, tas pats tipas, kuris skambinęs anksčiau. Jo grasinimas buvo panašus į kovo dešimtosios.

Marinas pradėjo pažodžiui skaityti ataskaitą:

– „Žinau, kad ilgėjaisi manęs, Berile. Greitai atvyksiu tavęs. Žinau, kur gyveni, žinau viską apie tave. Gali bėgti, bet vis tiek nepasislėpsi". Toliau jis tvirtino žinąs, kad ji vairuojanti naują automobilį, juodą „Honda", ir kad jis nulaužęs jo anteną vakare, kai šis stovėjo prie jos namo. Skundo pateikėja patvirtino, kad automobilis vakar vakare stovėjo prie namo ir kad išėjusi antradienio rytą ji pastebėjo, jog antena nulaužta. Ji vis dar kabojo, bet buvo sulenkta smailiu kampu ir neveikė. Pareigūnas išėjęs į lauką pasižiūrėti ir pamatęs sulenktą anteną, kaip pasakojo skundo pateikėja.

– Kokių veiksmų ėmėsi pareigūnas Rydas?

Marinas, atvertęs antrą puslapį, pasakė:

– Patarė laikyti automobilį garaže. Ji pareiškusi, kad

niekada nesinaudoja garažu – planuoja paversti jį kabinetu. Jis pasiūlė paprašyti kaimynų pasižiūrėti, ar nepasirodys svetimi automobiliai šalimais ar jos valdose bet kuriuo metu. Nurodoma, kad ji teiravosi, ar nereikėtų įsigyti pistoleto.

– Tai viskas? – paklausiau. – O kaip užrašai, kuriuos Rydas patarė jai vesti. Ar jie minimi?

– Ne. Be to, konfidencialioje ataskaitos dalyje jis užrašė pastabą: „Skundo pateikėja pernelyg audringai reagavo į sugadintą anteną. Ji labai nusiminė ir netgi ėmė plūsti pareigūną". – Marinas pakėlė akis. – Vadinasi, Rydas ja nepatikėjo. Galbūt ji pati sulaužė anteną ir išpūtė muilo burbulą apie grasinančius skambučius.

– Viešpatie, – sumurmėjau pasipiktinusi.

– Ei. Ar bent įsivaizduoji, kiek skambina tokių pakvaišusių ypatų ir skundžiasi visokiomis nesąmonėmis? Damos – supjaustytos, sudraskytos, klykiančios apie išprievartavimus – skambina kasdien. Kai kurios visa tai inscenizuoja. Dėl kelių atsisukusių varžtelių jos nuolat turi būti dėmesio centre...

Žinojau viską apie tas fiktyvias ligas ir žaizdas, Miunhauzeno sindromus, neprisitaikymą ir manijas, kurios sukelia žmonėms norą susirgti ir netgi priverčia juos susižaloti. Marino paskaitų man nereikėjo.

– Tęsk,– tariau. – Kas įvyko toliau?

Padėjęs antrąją ataskaitą ant Veslio stalo, pradėjo skaityti trečiąją:

– Berilė vėl paskambino Rydui, šį kartą liepos šeštą, šeštadienio rytą vienuoliktą penkiolika. Jis atvyko į jos namus ketvirtą valandą po pietų. Skundo pateikėja buvo nusiteikusi priešiškai ir nusiminusi...

– Įsivaizduoju, – trumpai tarstelėjau, – ji laukė jo penkias prakeiktas valandas.

– Šiuo atveju, – Marinas ignoravo mane ir skaitė pažodžiui, – panelė Medison pareiškė, kad jai skambino tas pats tipas vienuoliktą ryte ir pasakė: „Vis dar ilgiesi manęs? Greitai, Berile, greitai. Vakar vakare ėjau pro šalį. Tavęs nebuvo namie. Ar tu šviesini plaukus? Tikiuosi, ne". Panelė Medison yra blondinė. Ji pasakė, kad tuo momentu pabandė įsiterpti ir pasikalbėti su juo. Ji maldavo palikti ją ramybėje, klausė, kas jis toks ir kodėl taip su ja elgiasi. Ji teigė, kad jis padėjo ragelį nieko neatsakęs. Berilė patvirtino, kad vakar vakare, kai skambintojas sakė ėjęs pro šalį, jos nebuvo namie. Kai pareigūnas pasiteiravo, kur ji buvo, ji pradėjo išsisukinėti ir atsakė, kad buvo išvykusi iš miesto.

– Ir kaipgi pareigūnas Rydas padėjo damai šįkart? – paklausiau.

Marinas sutrikęs pažvelgė į mane.

– Kai jis patarė jai įsigyti šunį, ji pareiškė, kad yra alergiška šunims.

Veslis atvertė bylos aplanką.

– Kei, tu į tai žiūri retrospektyviai, kai siaubingas nusikaltimas jau įvykdytas. Bet Rydas viską matė kitaip. Pažvelk į tai jo akimis. Štai jauna moteris, kuri gyvena viena. Ją apima isterija. Rydas daro viską, ką tik gali – net palieka jai savo pranešimų gaviklio numerį. Bent jau iš pradžių jis reaguoja greitai. Bet ji bando išsisukti, kai jis pateikia konkrečius klausimus. Ji neturi jokių įrodymų. Bet kuris pareigūnas pasidarys skeptiškas.

– Jei aš ten būčiau buvęs, – pritarė Marinas, – būčiau galvojęs, kad vieniša panelė trokšta dėmesio, nori žinoti,

kad kažkas dėl jos neriasi iš kailio. O gal ji nusvilo su kokiu nors vyruku ir bando suvaidinti, norėdama jam atkeršyti.

– Teisingai, – nespėjau susilaikyti, – o jeigu ją pribaigti grasintų jos vyrelis ar vaikinas, tu galvotum tą patį. Ir Berilė vis tiek taptų lavonu.

– Galbūt, – irzliai atšovė Marinas. – Bet jei tai būtų jos vyras... tarkim, jei ji turėtų jį, aš bent matyčiau sumautą įtariamąjį ir galėčiau pareikalauti arešto orderio, o teisėjas priplotų tokį traną, davęs nurodymą jį įkalinti.

– Įsakymai įkalinti neverti net to popieriaus, ant kurio rašomi, – atkirtau, iš pykčio vos galėdama susivaldyti. Mažiau negu per metus išskrodžiau pustuzinį sumaitotų moterų, kurių vyrus ar vaikinus nurodydavo įkalinti.

Po ilgos tylos paklausiau Veslio:

– Ar Rydas nė karto nepasiūlė pasiklausyti jos telefono pokalbių?

– Nieko nebūtų padėję, – atsakė jis. – Nelengva įtaisyti telefonų linijos imtuvus ar spąstus. Telefonų kompanijai reikėtų ilgo skambučių sąrašo, neabejotinų įrodymų, kad iš tikrųjų grasinama.

– Ji neturėjo neabejotinų įrodymų?

Veslis lėtai papurtė galvą.

– Reikėtų, kad skambintų daugiau, negu skambino jai, Kei. Daugybės skambučių. Kad būtų aišku, kada skambinama. Nepaneigiami jų įrašai. Neturint šito, apie pasiklausymą galima pamiršti.

– Iš viso to atrodo, – pridūrė Marinas, – kad Berilei skambindavo vieną ar du kartus per mėnesį. Ir ji neužsirašinėjo, kaip patarė Rydas. O jeigu ir užsirašinėjo, tai tų užrašų mes neradome. Atrodo, kad ji ir neįrašė nė vieno pokalbio į juostelę.

– Didis Dieve, – sumurmėjau, – kažkas grasina tave nužudyti, ir norint, kad kas nors rimtai į tai pasižiūrėtų, reikia Kongreso įstatymo.

Veslis neatsakė.

Marinas sušnopavo.

– Visai iš tavo srities, daktaryt. Nėra tokio dalyko kaip profilaktinė medicina. Mes esame tik sumauta šiukšlininkų komanda. Negalim nieko padaryti, kol kažkas neįvyksta, kol nėra neabejotino įrodymo. Nors ir lavono.

– Berilės elgesys turėjo būti pakankamas įrodymas, – atsakiau. – Pažiūrėkite į tas ataskaitas. Ji darė viską, ką patarė pareigūnas Rydas. Jis pasiūlė įsivesti signalizaciją, ji tai padarė. Liepė laikyti automobilį garaže, ji nesipriešino, nors planavo ten įrengti kabinetą. Pasiteiravusi apie pistoletą, nuėjo ir jį nusipirko. Ji pranešdavo Rydui iškart, kai tik žudikas jai paskambindavo ir grasindavo. Kitaip tariant, ji nelaukė ištisas valandas ar dienas, bet kreipėsi į policiją.

Veslis pradėjo dėlioti Berilės laiškų iš Ky Vesto fotokopijas, nusikaltimo vietos eskizus ir ataskaitą, fotoaparatu „Polaroid“ padarytas jos kiemo, namo vidaus ir pagaliau kūno antro aukšto miegamajame fotografijas. Šaltu veidu, tylėdamas atidžiai jas tyrinėjo. Jis aiškiai davė suprasti, kad reikia judėti pirmyn, nes jau užtektinai prisiginčyta ir prisidejuota. Visai nesvarbu, ką padarė ar ko nepadarė policija. Dabar reikėjo rasti žudiką.

– Mane jaudina, – pradėjo Veslis, – *modus operandi* nenuoseklumas. Jos gauti grasinimai byloja, kad su ja norėjo susidoroti psichopatas. Tai – žmogus, kuris mėnesių mėnesiais vogčiomis sekė ir gąsdino Berilę, žmogus, kuris, atrodo, pažinojo ją tik iš tolo. Nėra abejonės, kad

didžiausią malonumą jam teikė vaizduotė ir laukimas. Jis stengėsi jį pratęsti. Pagaliau jis smogė jai tik dėl to, kad jos išvykimas iš miesto suardė jo planus. Galbūt jis išsigando, kad ji visiškai išsikraustys, ir todėl nužudė, kai tik ji sugrįžo.

– Jai pavyko sušikti jo triumfo valandą, – įsiterpė Marinas.

Veslis toliau nagrinėjo fotografijas.

– Matau baisų įniršį, kaip tik tai ir yra nenuoseklu. Atrodo, kad jo įniršis nukreiptas būtent į ją. Ypač sudarkytas veidas. – Jis pabarbeno į fotografiją smiliumi. – Veidas yra asmuo. Jei žmogžudystę įvykdo seksualinis sadistas, aukos veidas lieka nepaliestas. Ji nuasmeninama, tampa simboliu. Tam tikra prasme žudikui ji yra beveidė, niekas. Jei jis linkęs kūną subjauroti, tai renkasi krūtis, lyties organus... – Kai jis nutilo, buvo matyti, kad jaučiasi sutrikęs. – Berilę nužudyti vertė asmeniniai motyvai. Taip sudarkyti veidą, kitaip tariant, persistengti žudant, galėjo tik žmogus, kurį ji pažinojo, galbūt net gerai. Tai turėtų būti giliai įsišaknijusi manija jai. Tačiau tam prieštarauja stebėjimas iš tolo ir sekimas. Taip veikti turėtų nepažįstamas žudikas.

Marinas vėl žaidė su Veslio .357 kalibro laimikiu. Tingiai sukdamas cilindrą, jis tarė:

– Norit žinoti, ką manau? Galvoju, kad tas šeškas turi Dievo kompleksą. Žinot, kol žaidžiate pagal jo taisykles, jis jūsų neužmuš. Berilė sulaužė taisykles, kai išvyko iš miesto ir įsmeigė kieme lentelę su užrašu „Parduodama". Tai visai nejuokinga. Jei sulaužai taisykles, esi baudžiamas.

– Kaip jį apibūdintum? – paklausiau Veslio.

– Baltasis, tarp dvidešimt penkerių ir trisdešimt

penkerių. Protingas, iš nedarnios šeimos, kurioje nebuvo kam atlikti tėvo vaidmens. Galbūt vaikystėje jis patyrė fizinį arba psichologinį, o gal vienokį ir kitokį, smurtą. Vienišius. Tačiau tai nereiškia, kad jis gyvena vienas. Gali būti vedęs, nes puikiai manipuliuoja padorios asmenybės įvaizdžiu. Gyvena dvigubą gyvenimą. Apimtas prievartavimo manijos, netgi sakyčiau, kad jis vujaristas.

– Vaje, – piktai sumurmėjo Marinas, – panašu į kai kuriuos tų pusgalvių, su kuriais dirbu.

Veslis trūktelėjo pečiais.

– Galbūt šaudau tuščiai, Pitai. Dar ne viską surūšiavau. Jis gali būti ir koks nevykėlis, gyvenantis su motina. Gal tai ne pirmas jo nusikaltimas, gal nemažai laiko jam jau teko praleisti pataisos įstaigose ar kalėjimuose. Velniava, jis gali dirbti miesto centre didelėje apsaugos firmoje ir būti švarut švarutėlis – net neįtrauktas į policijos ar psichiatro įskaitą. Atrodo, kad dažniausiai jis skambindavo Berilei vakarais. Vienintelį kartą – šeštadienį – jis paskambino dieną. Matyt, tas tipelis skambindavo jam patogiu laiku, o ne tada, kai būdavo tikimybė ją rasti namie. Esu linkęs manyti, kad jis turėjo nuolatinį darbą nuo devynių iki penkių ir būdavo laisvas savaitgaliais.

– Galbūt jis skambindavo jai iš darbo, – pasakė Marinas.

– Tokia galimybė yra, – sutiko Veslis.

– O kaip amžius? – paklausiau. – Ar nemanai, kad jis gali būti vyresnis, negu ką tik pasakei?

– Tai būtų netikėta, – tarė Veslis. – Bet viskas įmanoma.

Siurbčiodama jau atvėsusią kavą, pagaliau prisiruošiau papasakoti jiems, ką išgirdau iš Marko apie Berilės

kontraktą ir mįslingus ryšius su Keriu Harperiu. Kai baigiau, Veslis ir Marinas keistai pasižiūrėjo į mane. Pirma, šis netikėtas Čikagos advokato vizitas vėlų vakarą atrodė jiems kiek keistas. Antra, įvykiai klostėsi gana nelauktai. Nei Marinui, nei Vesliui, nei man iki vakar vakaro nebuvo toptelėję, kad yra koks nors Berilės žmogžudystės motyvas. Visos seksualinės žmogžudystės būdavo įvykdomos visiškai be jokio motyvo. Nusikaltėliai tai darydavo dėl to, kad jausdavo malonumą ir kad jiems pasitaikydavo proga.

– Turiu Viljamsburge draugą policininką, – pastebėjo Marinas. – Jis man pasakojo, kad Harperis – tikras šeškas, atsiskyrėlis. Važinėja senu „Rolls-Royce" ir visus ignoruoja. Gyvena didelėje sodyboje prie upės, pas jį niekad neužklysta svečių, visai niekas neateina. Be to, vyrukas *senas*, daktaryt.

– Ne toks jau senas, – nesutikau. – Jam per penkiasdešimt. Bet jis iš tikrųjų gyvena atsiskyręs. Greičiausia tik su seseria.

– Per stipriai užsimota, – tarė Veslis kiek sunerimęs. – Pažiūrėkim, kaip toli nubėgsi, vydamasis jį, Pitai. Jei neturėsi nieko kita, gal Harperis padės atspėti, kas tas A, kuriam Berilė rašė. Akivaizdu, kad ji gerai jį pažinojo, gal tai buvo draugas ar meilužis. Kažkas juk turi žinoti, kas jis toks. Tai sužinoję, pajudėtumėm iš mirties taško.

Marinui tai nepatiko.

– Žinau tik tai, ką girdėjau, – tarė jis. – Harperis nebendraus su manimi, o aš neturiu jokios rimtos priežasties priversti jį tai daryti. Taip pat nemanau, kad jis nudėjo Berilę, net jei ir turėjo motyvą. Jei jis tai būtų daręs, neabejoju, būtų nudėjęs vienu ypu. Kam tempti devynis ar dešimt mėnesių? O ir ji būtų pažinusi jo balsą.

– Harperis galėjo ką nors pasamdyti, – pasakė Veslis.

– Teisingai. Jei jis tai būtų padaręs, mes turėjome ją rasti po savaitės su gražia ir švaria skylute pakaušyje, – atsakė Marinas. – Daugelis samdytų žudikų nepersekioja savo aukų, neskambina joms, nenaudoja skustuvo ir neprievartauja.

– Dauguma ne, – sutiko Veslis, – bet mes dar nesame tikri, ar ji buvo išprievartauta. Nerasta jokios sėklos. – Kai jis pažvelgė į mane, aš linktelėjau galva tai patvirtindama. – Gal vaikinas impotentas. Antra vertus, nusikaltimas gali būti inscenizuotas, kūnas paguldytas taip, kad būtų panašu į seksualinį užpuolimą, kurio, tiesą sakant, nebuvo. Paprastai nusikaltimai vykdomi pagal planą, žinoma, daug kas priklauso ir nuo žudiko veiksmų. Pavyzdžiui, jei Berilė būtų nušauta teisminio ginčo su Harperiu metu, policininkų sąraše jis būtų pirmasis. Bet jei jos nužudymas panašus į seksualinio sadisto ar psichopato darbą, niekas apie Harperį nė nepagalvoja.

Stambus Marino veidas išraudo – jis įsistebeilijo į knygų spintą. Atgręžęs į mane susirūpinusias akis, paklausė:

– Ką dar žinai apie tą knygą, kurią ji rašė?

– Tik tai, ką pasakiau – knyga buvo autobiografinė ir galbūt būtų pakenkusi Harperio reputacijai, – atsakiau.

– Tai ji rašė ją Ky Veste?

– Manyčiau, kad taip. Bet negaliu tvirtinti, – pasakiau.

Jis dvejojo.

– Na, man tai nepatinka, tačiau nieko panašaus jos namuose neradome.

Veslis buvo nustebęs.

– O rankraštis jos miegamajame?

– O, je, – Marinas pasiėmė cigaretes. – Aš žvilgtelėjau į jį. Dar vienas paistalas apie romantinius Pilietinio karo įvykius. Tikrai nepanašu į tą daktarytės apibūdintą.

– Kokia jo antraštė ir ar datuotas?

– Nėra jokios antraštės ir datos. Net neatrodo, kad tai visas rankraštis. Maždaug tokio storumo. – Marinas pirštais parodė colio apimtį. – Daugybė pastabų paraštėse, maždaug dar dešimt ranka rašytų puslapių.

– Vertėtų dar kartą peržiūrėti jos popierius, kompiuterio diskelius ir įsitikinti, kad to autobiografinio rankraščio tikrai nėra, – pasakė Veslis. – Taip pat reikia sužinoti, kas jos agentas arba leidėjas. Galbūt ji rankraštį išsiuntė kam nors prieš išvažiuodama iš Ky Vesto. Svarbiausia, reikia įsitikinti, ar ji parsivežė jį į Ričmondą. Jei taip, ir jis dabar dingo, tai verta susidomėti.

Pažvelgęs į laikrodį, Veslis atstūmė kėdę ir atsiprašydamas pranešė:

– Po penkių minučių turiu kitą susitikimą.

Jis nuvedė mus į laukiamąjį.

Negalėjau atsikratyti Marinu. Jis užsispyrė palydėti mane iki automobilio.

– Turi būti atidi. – Jis vėl pradėjo man skaityti seniai žinomą, daugybę kartų girdėtą paskaitą. – Paprastai moterys apie tai visiškai negalvoja. Dažnai matau, kaip jos eidamos nė iš tolo neįtaria, kas jas stebi ir galbūt seka. O kai prieini prie automobilio, turėk rankoje raktus ir pasižiūrėk, kas *po juo*, supratai? Tiesiog nuostabu, kiek moterų apie tai negalvoja. Jei važiuodama staiga pastebėsi, kad tave kažkas seka, ką darysi?

Nekreipiau į jį dėmesio.

– Pasuksi prie artimiausios gaisrinės, supratai? Kodėl?

Ten visada ką nors rasi. Net antrą valandą nakties ir per Kalėdas. Ten pirmiausia ir pasuksi.

Laukdama, kol sumažės automobilių, pradėjau ieškoti raktų. Žiūrėdama į kitą gatvės pusę, pastebėjau baltą lapelį, užkištą už mano valstijos automobilio valytuvo. Nejaugi įmečiau per mažai smulkių? Velniai griebtų.

– Jų yra visur, – tęsė Marinas. – Tiesiog reikia paieškoti jų pakeliui į namus arba parduotuvėje.

Pažvelgusi į jį dar kartą, nuskubėjau gatve.

– Ei, – tarė jis, kai priėjome prie mano automobilio, – nesikarščiuok ir nepyk ant manęs, gerai? Gal tau derėtų jaustis laimingai, kad saugau tave kaip angelas sargas.

Skaitiklis buvo išsijungęs prieš penkiolika minučių. Nuplėšusi lapelį nuo priekinio stiklo, sulanksčiau jį ir įkišau jam į marškinių kišenėlę.

– Kai nuplevensi atgal į nuovadą, – pasakiau, – pasirūpink tuo, prašau.

Man nuvažiuojant, jis palydėjo mane rūsčiu žvilgsniu.

3

Už dešimties kvartalų sustojusi kitoje aikštelėje, įmečiau į skaitiklį dvi paskutines dvidešimt penkių centų monetas. Ant mano valstijos automobilio sparno prilipdyta raudona kortelė MEDICINOS EKSPERTĖ. Atrodo, kad kelių policija jos niekada nepastebėdavo. Prieš kelis mėnesius vienas jų išdrįso išrašyti man baudos taloną, kol dirbau žmogžudystės vietoje, į kurią mane vidury dienos iškvietė policija.

Skubiai užlėkusi cementiniais laiptais, pastūmiau stiklines duris ir įėjau į centrinę viešąją biblioteką – čia žmonės vaikštinėjo patyliukais, o mediniai stalai buvo apkrauti knygomis. Atsidūrusi tokioje tylos oazėje, pajutau tokią pat pagarbą, kokia mane užplūsdavo vaikystėje. Kambario viduryje pamačiau mikrofišų skaitymo aparatus ir pradėjau ieškoti rodyklėje įvairiais slapyvardžiais pasirašytų Berilės Medison knygų. Užsirašinėjau jų antraštes. Naujausias jos darbas buvo istorinis romanas, kurio veiksmas vyko Pilietinio karo metu. Jis pasirodė

prieš pusantrų metų ir buvo išleistas Editos Montegju slapyvardžiu. Tai tikriausiai visai nesvarbu, pagalvojau, ir Markas buvo teisus. Per paskutinius dešimt metų Berilė išleido šešis romanus. Nieko negirdėjau nė apie vieną iš jų.

Po to pradėjau ieškoti periodiniuose leidiniuose. Nieko. Berilė rašė knygas. Matyt, juose ji nieko nespausdino, nedavė jokių interviu. Gal laikraščių iškarpose bus kas nors daugiau. Per kelerius paskutinius metus Ričmondo *Times* pasirodė kai kurių knygų recenzijos. Tačiau iš jų jokios naudos – jos minėjo tik literatūrinį autorės slapyvardį. Berilės žudikas žinojo jos tikrąjį vardą.

Kadras po kadro sukosi miglota balta juosta. Maberli, Makon, pagaliau Medison. Praėjusį lapkritį *Times* išspausdino apie Berilę labai trumpą žinutę:

RAŠYTOJOS PASKAITA

Romanistė Berilė Straton Medison šį trečiadienį skaitys paskaitą Amerikos Revoliucijos dukterims Džefersono viešbutyje Meino ir Adamso gatvių sankryžoje. Panelė Medison, Pulicerio premijos laureato Kerio Harperio globotinė, geriausiai žinoma kaip istorinių romanų apie Amerikos Revoliuciją ir Pilietinį karą autorė. Ji kalbės tema „Legendos kaip faktų šaltinio gyvybingumas“.

Greitai užsirašiau reikalingą informaciją, bet dar gana ilgai užtrukau, kol suradau kelias Berilės knygas, kurias norėjau pasiimti. Grįžusi į kabinetą, tvarkiau raštus, bet mano dėmesys visą laiką krypo į telefono aparatą. *Tai ne mano reikalas*. Aš puikiai žinojau ribas, kurios skiria mano jurisdikciją nuo policijos.

Kitoje salės pusėje iš lifto išlipo sargai ir, eidami prie durininko būdelės, pradėjo garsiai kalbėtis. Jie visada atvykdavo apie pusę septynių. Buvo pažymėta, kad ponia J. R. Maktigju atsakinga už pakvietimus – vadinasi, ji tikriausiai neatsilieps. Greičiausia, kad aš nusirašiau ARD darbo kontoros, kuri paprastai uždaroma penktą, numerį.

Ragelį kažkas pakėlė po antro signalo.

Po pauzės paklausiau:

– Ar tai ponia J. R. Maktigju?

– Taip. Aš esu ponia Maktigju.

Buvo jau vėlu. Kvaila būtų buvę išsisukinėti.

– Ponia Maktigju, čia daktarė Skarpeta...

– Kokia daktarė?

– Skarpeta, – pakartojau, – esu teismo medicinos ekspertė, tyrinėju Berilės Medison mirtį...

– Vaje! Žinoma, skaičiau apie tai. Vaje, vaje. Ji buvo graži, jauna moteris. Negalėjau patikėti, kai išgirdau...

– Kaip suprantu, ji kalbėjo ARD lapkričio mėnesį, – pasakiau.

– Mes taip apsidžiaugėme, kai ji sutiko ateiti. Žinote, ji beveik niekad to nedarydavo.

Sprendžiant iš balso ponia Maktigju turėjo būti pagyvenusi. Pradėjau jausti maudulį pagalvojusi, kad neteisingai pasielgiau. Tada ji nustebino mane.

– Suprantate, Berilė tai padarė iš palankumo. Tik dėl to tai įvyko. Mano velionis vyras puikiai pažinojo rašytoją Kerį Harperį. Jūs tikriausiai girdėjote apie jį. Iš tikrųjų dėl visko susitarė Džo. Jis žinojo, kad man tai buvo svarbu. Aš mėgau Berilės knygas.

– Kur jūs gyvenate, ponia Maktigju?

– „Soduose“.

„Čemberleno sodais“ buvo vadinami pensininkų namai netoli miesto centro. Deja, jie nepraskaidrino mano profesinio gyvenimo. Per kelerius paskutiniuosius metus turėjau net kelias bylas, susijusias su „Sodų“ ir kitų miesto pensininkų bendruomenių ar globos namų reikalais.

– Gal galėčiau kelioms minutėms užsukti? – paklausiau. – Ar būtų galima?

– Manau, kad taip. Žinoma. Labai gerai. Kuo jūs vardu, daktare?

Lėtai pakartojau savo vardą.

– Mano butas trys septyni aštuoni. Įėjusi į vestibiulį, pakilkite liftu į trečią aukštą.

Vieta, kur gyveno ponia Maktigju, daug pasakė ir apie ją pačią. „Čemberleno soduose“ buvo įsikūrę pagyvenę žmonės, kuriems nieko netrūko – jiems nereikėjo pasikliauti socialine apsauga, kad pragyventų. Butų užstatai čia buvo įspūdingi, mėnesiniai mokesčiai didesni negu daugelio būsto paskolų palūkanos. Tačiau „Sodus“, kaip ir kitas tokias įstaigas, galėjai vadinti paauksuotu narveliu. Nors jie buvo puikūs, tačiau niekas iš tikrųjų nenorėjo čia gyventi.

Tai buvo šiuolaikiškas plytinis daugiaaukštis vakariniame centro pakraštyje – kažkas tarp viešbučio ir ligoninės. Palikusi automobilį svečių aikštelėje, patraukiau apšviesto portiko link, kuris panėšėjo į pagrindinį įėjimą. Vestibiulį puošė Viljamsburgo reprodukcijos, ant daugelio baldų krištolinėse vazose puikavosi dirbtinių gėlių puokštės. Raudoną visas grindis dengiantį kilimą įvairino mašino-

mis austi rytietiški kilimėliai, o virš galvos kabojo žalvarinis sietynas. Ant sofos sėdėjo senukas su lazdele rankoje – iš po angliškos tvido kepurės į mane dėbtelėjo tuščios akys. Luoša moteris su ramentais trepeno kilimu.

Ant stalo stovėjo vazonas su gėle, už kurios slapstėsi nuobodžiaujantis jaunuolis – jis visai nekreipė į mane dėmesio, kai ėjau prie lifto. Prasivėrusios lifto durys užsidarė tik po kelių minučių – taip visada būna ten, kur gyvena vyresnio amžiaus žmonės, kuriems reikia daug laiko įlipti. Kilau į trečią aukštą ir išsiblaškiusi spoksojau į skelbimus, priklijuotus ant plokštėmis iškaltų sienų. Senais priminimais apie išvykas į aplinkinius muziejus ir plantacijas, bridžo klubus, meno ir rankdarbių ratelius, mezginių pristatymo žydų bendruomenės centrui galutines datas buvo nukabinėta visa skelbimų lenta. Pensininkų namuose, pavadintuose, tarsi tai būtų kapinės, „Saulėtas kraštas", „Pušų prieglobstis" ar „Čemberleno sodai", visada jausdavausi šiek tiek niūriai. Nežinojau, ką darysiu, kai mano mama nebegalės gyventi viena. Kai lankiau ją praėjusį kartą, ji kalbėjo apie klubo sąnario implantaciją.

Ponios Maktigju butas buvo koridoriaus viduryje į kairę. Pabeldus duris atidarė raukšlėmis išvagoto veido moteris su išretėjusiais, standžiai sugarbanotais ir geltonais kaip senas popierius plaukais. Baltą nertą megztinį vilkinti ponia skruostus buvo šiek tiek parausvinusi. Užuodžiau gėlių tualetinio vandens ir kepto sūrio kvapus.

– Kei Skarpeta, – pasakiau.

– O, taip malonu, kad užėjote, – tarė ji, lengvai plekšnodama man per ištiestą ranką. – Gersite arbatos ar ką nors stipresnio? Sakykite, ko norite, turiu visko. Aš geriu portveiną.

Vesdama mane į mažą svetainę ir sodindama į krėslą su aukšta atrama, ji vis kalbėjo. Išjungusi televizorių, užžiebė dar vieną lempą. Svetainė priminė operos „Aida" dekoracijas. Ant grindų tysojo išblukęs persiškas kilimas, kambarys buvo apstatytas masyviais raudonmedžio baldais: kėdėmis, apskritais staleliais, staliuku senienoms, prikrautomis lentynomis, kampinėmis spintomis, prigrūstomis porceliano ir taurelių. Šalia vienas kito ant sienų kabojo tamsūs paveikslai, varpelių kankalai ir keli reljefų atspaudai.

Ji grįžo nešina nedideliu sidabriniu padėkliuku, ant kurio stovėjo Voterfordo grafinas su portveinu ir dvi to paties rinkinio taurelės bei lėkštelė su naminiais sausainiais. Pripylusi stikliukus, ji pasiūlė man lėkštelę ir padavė porą nėriniuotų lininių staltiesėlių, kurios, atrodo, buvo tik ką išlygintos. Šis ritualas užėmė nemažai laiko. Po to ji atsisėdo ant nudrengtos sofos, kur, kaip įtariu, praleisdavo didžiąją dienos dalį, skaitydama arba žiūrėdama televizorių. Ji džiaugėsi viešnia, net jei apsilankymo priežastis ir nebuvo maloni. Mąsčiau, kas ateidavo jos aplankyti, jei visai ateidavo.

– Kaip jau sakiau, esu teismo medicinos ekspertė ir tiriu Berilės Medison bylą, – pasakiau. – Mes labai mažai žinome apie ją arba žmones, kurie galėjo ją pažinoti.

Ponia Maktigju siurbčiojo portveiną abejingu veidu. Kalbos su policininkais ir prokurorais visad buvo dalykiškos, tad aš kartais pamiršdavau, jog, pradedant kalbą su kitais, reikia nors šiek tiek pasigerinti. Sviestinis sausainis tikrai buvo labai skanus. Tai jai ir pasakiau.

– Ką jūs, ačiū, – ji nusišypsojo. – Vaišinkitės, turiu jų ir daugiau.

– Ponia Maktigju, – pabandžiau dar kartą, – ar jūs pažinojote Berilę Medison prieš tai, kai pasikvietėte ją praėjusį rudenį?

– O, taip, – atsakė ji. – Bent netiesiogiai, nes jau seniai tapau jos gerbėja. Man patinka jos knygos – suprantate, labai mėgstu istorinius romanus.

– Iš kur žinojote, kad ji rašo juos? – paklausiau. – Knygas ji pasirašydavo slapyvardžiais. Jos tikras vardas neminimas nei viršeliuose, nei autorės pastabose.

Aš peržiūrėjau kelias Berilės knygas pakeliui iš bibliotekos.

– Teisingai. Manau, kad esu viena iš tų, žinojusių, kas ji tokia iš tikrųjų... iš Džo.

– Jūsų vyro?

– Jiedu su ponu Harperiu buvo draugai, – atsakė ji. – Na, tokie, kiek kas nors apskritai gali būti pono Harperio draugas. Juos siejo Džo verslas. Taip viskas prasidėjo.

– Kuo vertėsi jūsų vyras? – paklausiau nusprendusi, kad mano šeimininkė toli gražu nėra tokia nenuovoki, kaip pamaniau iš pradžių.

– Statybomis. Kai ponas Harperis nusipirko Katler Grouvą, namą reikėjo restauruoti. Džo praleido ten beveik dvejus metus, prižiūrėdamas darbus.

Galėjau iš karto suvokti šitą ryšį. „Maktigju rangovai“ ir „Maktigju medžio darbų kompanija“ buvo didžiausios statybos kompanijos Ričmonde, turinčios skyrius gretimose valstijose.

– Tai buvo jau daugiau kaip prieš penkiolika metų, – tęsė ponia Maktigju. – Dirbdamas Grouve, Džo pirmą kartą sutiko Berilę. Ji kelis kartus buvo atėjusi su ponu Harperiu, o netrukus persikėlė gyventi į namą. Ji buvo

labai jauna. – Ponia Maktigju nutilo. – Tada Džo man pasakė, kad ponas Harperis įsidukrino gražią, jauną mergaitę, labai talentingą rašytoją. Manau, kad ji buvo našlaitė. Ar kažkokia panaši liūdna istorija. Žinoma, niekas apie tai nekalbėjo.

Atsargiai padėjusi taurelę, ji lėtai perėjo per kambarį prie sekretero. Ištraukusi stalčių, išėmė iš jo didelio formato kreminės spalvos voką.

– Štai, – tarė ji. Jos rankos drebėjo, kai man padavė jį. – Tai vienintelė jų nuotrauka, kurią turiu.

Į perlenktą švaraus skudurinio rašomojo popieriaus lapą buvo įdėta sena, ne per geriausios kokybės nespalvota nuotrauka. Grakščiai ir dailutei šviesiaplaukei mergytei iš abiejų šonų stovėjo du vyrai – impozantiški, įdegę, apsivilkę patogiais drabužiais. Trys nuo šviesios saulės spindulių prisimerkusios figūros buvo greta viena kitos.

– Čia Džo, – tarė ponia Maktigju, rodydama į vyrą, stovintį mergaitei iš kairės. Ji, neabejojau, ir buvo jaunoji Berilė Medison. Džo stovėjo atsiraitojęs chaki spalvos marškinių rankoves iki alkūnių, akis prisidengęs kepuraitės „International Harvester" snapeliu. Iš dešinės prie Berilės stovėjo aukštas baltaplaukis vyras, kuris ir buvo, kaip toliau paaiškino ponia Maktigju, Keris Harperis.

– Jie nusifotografavo prie upės, – kalbėjo ji. – Tuomet Džo tvarkė namą. Ponas Harperis jau tada buvo pražilęs. Gal girdėjote tuos gandus. Neva jis pražilo, būdamas vos trisdešimties, kai rašė „Rantytą kampą".

– Fotografuota Katler Grouve?

– Taip, Katler Grouve, – atsakė ji.

Berilės veidas nedavė man ramybės. Į mane žvelgė ne pagal metus išmintingo ir daug patyrusio žmogaus

veidas, ilgesingas liūdesio ir netekties veidas, kuris man priminė nuskriaustus ir pamestus vaikus.

– Berilė tada buvo tik vaikas, – pasakė ponia Maktigju.

– Jai turėjo būti šešiolika, o gal septyniolika?

– Na, taip. Jūs teisi. – Ji žiūrėjo, kaip vynioju fotografiją į popieriaus lapą ir kišu viską atgal į voką. – Radau ją tik mirus Džo. Spėju, kad juos nufotografavo kažkuris iš darbininkų.

Padėjusi voką į stalčių, ji vėl atsisėdo.

– Džo gerai sugyveno su ponu Harperiu greičiausiai todėl, kad Džo niekada neplepėjo apie kitų žmonių reikalus. Esu tikra, kad daug ko jis man nepasakė, – pridūrė ji, blankiai šypsodamasi ir žiūrėdama į sieną.

– Tikriausiai ponas Harperis papasakojo jūsų vyrui apie Berilės knygas, kurias jis padėjo išleisti, – pastebėjau.

Kai ji vėl pažvelgė į mane, atrodė nustebusi.

– Žinote, Džo man niekada nepasakė, iš kur tai žino, daktare Skarpeta... koks gražus vardas. Ispaniškas?

– Itališkas.

– O! Galiu lažintis, esate gera kulinarė.

– Tikrai, man patinka virti, – atsakiau, gurkštelėjusi portveino. – Taigi, matyt, ponas Harperis pasakė jūsų vyrui apie Berilės knygas.

– Oje. – Ji suraukė kaktą. – Keista, kad jus tai domina. Aš niekada apie tai negalvojau. Bet, žinoma, ponas Harperis turėjo jam tai pasakyti. Na, taip, neįsivaizduoju, kaip kitaip Džo būtų sužinojęs. Bet jis žinojo. Kai išėjo „Garbės vėliava“, jis padovanojo ją man Kalėdoms.

Ji vėl atsistojo. Pasiraususi keliose lentynose, ištraukė storą tomą ir padavė man.

– Jis su autografu, – išdidžiai pridūrė.

Atsivertusi knygą, žiūrėjau į sodrų Emilės Straton parašą, kuris buvo išraitytas gruodžio mėnesį prieš dešimt metų.

– Jos pirmoji knyga, – tariau.

– Tikriausiai viena iš nedaugelio pasirašytų. – Ponia Maktigju švytėjo. – Manau, kad ją Džo perdavė ponas Harperis. Žinoma, kaip kitaip jis galėjo ją gauti.

– Ar turite kitų pasirašytų leidimų?

– Ne. Žinoma, turiu visas jos knygas, visas jas perskaičiau, kai kurias net du ir tris kartus. – Jai stabtelėjus, jos akys išsiplėtė. – Ar ji buvo nužudyta taip, kaip rašo laikraščiai?

– Taip.

Aš nesakiau visos tiesos. Palyginti su tuo, ką rašė laikraščiai, Berilė buvo nužudyta daug žiauriau.

Ji pasiėmė dar vieną sausainį su sūriu. Atrodė, kad ji tuoj pravirks.

– Papasakokit man apie praėjusį lapkritį, – pasakiau. – Jau prabėgo beveik metai, kai ji lankėsi pas jus, ponia Maktigju. Tai buvo skirta Amerikos Revoliucijos dukterims?

– Tai buvo mūsų kasmet rengiami priešpiečiai pasikviečiant kokį nors rašytoją. Metų iškilmės, kai pasikviesdavome ypatingą kalbėtoją... dažniausiai gerai žinomą žmogų. Tuo metu aš vadovavau komitetui, turėjau surasti kalbėtoją ir su juo susitarti. Iš pat pradžių žinojau, kad noriu pakviesti Berilę, bet iškart susidūriau su kliūtimis. Neįsivaizdavau, kaip ją surasti. Jos telefono numeris neskelbiamas, aš nežinojau, kur ji gyvena, negalėjau net nutuokti, kad ji įsikūrusi čia pat, Ričmonde. Pagaliau paprašiau Džo padėti. – Sudvejojusi ji nesmagiai nusijuokė. – Žinote, norėjau įsitikinti, ar galiu viską sutvarkyti pati. Džo buvo užsiėmęs. Na, vieną vakarą jis

paskambino ponui Harperiui, ir kitą rytą aš sulaukiau skambučio. Niekada nepamiršiu, kaip buvau nustebusi. Na, man tiesiog užėmė žadą, kai ji prisistatė.

Jos telefonas. Man nė netoptelėjo, kad Berilės telefonas neskelbiamas. Pareigūno Rydo ataskaitose ši smulkmena neminima. Ar Marinas žino?

– Ji sutiko ateiti – tuo aš labai apsidžiaugiau, – o paskui pateikė keletą klausimų, – kalbėjo ponia Maktigju. – Pasiteiravo, kiek bus žmonių. Atsakiau, kad tarp dviejų ir trijų šimtų. Ją domino ir jos kalbos trukmė. Ji buvo labai miela, net žavinga. Daug neplepėjo. Tai buvo netikėta. Ji neketino atsinešti knygų. Paprastai autoriai visada jų atsineša. Noriai rašo autografus ant parduotų knygų. Berilė pasakė, kad taip nesielgia, ji atsisakė netgi honoraro. Tai atrodė labai neįprasta. Man ji paliko labai šiltos ir kuklios merginos įspūdį.

– Ar jūsų grupėje tik moterys? – paklausiau.

Ji bandė prisiminti.

– Atrodo, kad kai kurios narės atėjo su vyrais, bet daugiausia, žinoma, moterys. Beveik visada taip būna.

Neklydau. Beveik neįmanoma, kad Berilės žudikas būtų buvęs tarp jos gerbėjų tą lapkričio dieną.

– Ar ji neatsisakydavo kviečiama? – paklausiau.

– O, taip, – greitai atsakė ponia Maktigju. – Žinau, kad taip, bent jau čia. Jei ji būtų kur dalyvavusi, būčiau apie tai girdėjusi. Man pasirodė, kad ji labai uždara moteris, kuri rašo savo malonumui ir nelabai trokšta dėmesio. Tai paaiškina, kodėl ji pasirašinėjo slapyvardžiais. Rašytojai, kurie slepia savo tapatybę, retai išdrįsta viešai pasirodyti. Esu tikra, kad ir man ji būtų atsakiusi, jei ne Džo ryšiai su ponu Harperiu.

– Atrodo, kad ji buvo labai atsidavusi ponui Harperiui, – pastebėjau.

– Na, taip. Manau, kad taip ir buvo.

– Ar jūs kada nors jį buvote sutikusi?

– Taip.

– Kokį įspūdį jis padarė jums?

– Spėju, kad jis drovus, – tarė ji. – Bet kartais galvodavau, kad jis nelaimingas, mano esąs geresnis negu visi kiti. Beje, turiu pasakyti, kad jis atrodo įspūdingai. – Kai ji vėl įsispoksojo į erdvę, jos akys šiek tiek apsiblausė. – Mano vyras jam tikrai buvo ištikimas.

– Kada paskutinį kartą matėte poną Harperį? – paklausiau.

– Džo mirė praėjusį pavasarį.

– Nematėte pono Harperio nuo to laiko, kai mirė jūsų vyras?

Papurčiusi galvą, ji nugrimzdo į savo mintis, – aš negalėjau jų žinoti. Spėliojau, kas iš tikrųjų atsitiko tarp Kerio Harperio ir pono Maktigju. Verslo nesklandumai? Gal jis darė ponui Maktigju tam tikrą įtaką, pakeitusią tą žmogų, kurį mylėjo jo žmona? Galbūt paprasčiausiai Harperis buvo didelis savimyla ir nestokojo arogancijos.

– Kaip suprantu, jis turi seserį. Ar Keris Harperis gyvena su ja? – paklausiau.

Ponia Maktigju tvirtai sučiaupė lūpas ir nusuko akis.

Padėjusi taurelę ant stalo krašto, siekiau užrašų knygutės.

Ji palydėjo mane ligi durų.

Aš atsargiai tęsiau:

– Ar Berilė kada nors rašė jums ar jūsų vyrui?

Ji papurtė galvą.

– Ar ji turėjo kitų draugų? Gal jūsų vyras ką nors minėjo?

Ji vėl papurtė galvą.

– Gal žinote, į ką ji galėtų kreiptis kaip į A, kieno inicialas galėtų būti A?

Padėjusi ranką ant durų, ponia Maktigju liūdnai žvelgė į tuščią koridorių. Kai ji pasižiūrėjo į mane, jos akys buvo ašarotos ir tuščios.

– Dviejuose jos romanuose yra P ir A. Sąjungos žvalgai, manau. Vaje, tikriausiai neišjungiau orkaitės. – Ji kelis kartus sumirksėjo, tarsi žiūrėtų į saulę. – Tikiuosi, jūs mane dar aplankysite?

– Būtų labai malonu. – Švelniai palietusi jai ranką, padėkojau ir išėjau.

Grįžusi paskambinau mamai ir kaip niekada nudžiugau, išgirdusi jos balsą. Šįkart nebuvo atgrasūs ir jos įprasti pamokymai. Jaučiau, kad ji, kaip niekas kitas, myli mane tokią, kokia aš esu.

– Visą savaitę pas mus apie aštuoniasdešimt, o per žinias pranešė, kad Ričmonde temperatūra nukris ligi keturiasdešimties, – kalbėjo ji. – Beveik šąla. Ar dar nesnigo?

– Ne, mama. Dar nesnigo. Kaip tavo klubo sąnarys?

– Gerai, kiek tai įmanoma. Neriu pledą, galėsi juo užsidengti kojas, dirbdama kontoroje. Lusi klausinėjo apie tave.

Nekalbėjau su dukterėčia jau seniai.

– Kaip tik dabar ji dalyvauja kažkokiame moksliniame mokyklos projekte, – tęsė mama. – Nepatikėsi, kuria kalbantį robotą. Vakar vakare, parsinešusi jį namo, išgąsdino vargšą Sinbadą taip, kad šis palindo po lova...

Sinbadas, paleistuvis, bjaurus, piktas, žiaurus, pilkais ir juodais dryžiais išmargintas valkataujantis katinas, įkyriai pradėjo sekioti mamą vieną rytą jai apsiperkant Majami Byče. Kai aš lankydavausi namuose, Sinbadas svetingumą rodydavo tupėdamas ant šaldytuvo kaip maitvanagis ir sekiodamas mane išplėstomis akimis.

– Atspėk, ką sutikau aną dieną, – pradėjau lengvabūdišku tonu. Labai reikėjo kam nors pasisakyti. Mama žinojo mano praeitį, bent jau didžiąją jos dalį. – Ar atsimeni Marką Džeimsą?

Tyla.

– Jis buvo Vašingtone ir užsuko pas mane.

– Žinoma, kad prisimenu.

– Panoro pasikalbėti apie bylą. Atsimeni, jis advokatas. Dirba Čikagoje. – Skubiai pradėjau trauktis. – Jis lankėsi Kolumbijos apygardoje su reikalais.

Jaučiau nepritariančią tylą, kuri vis labiau gaubė mane.

– *Aha*. Puikiai prisimenu, kad jis vos nepražudė tavęs, Keite.

Kai ji vadindavo mane „Keite", man vėl būdavo dešimt.

4

Teismo medicinos laboratorijos buvo tame pačiame pastate, todėl man nereikėdavo laukti raštiškų ataskaitų. Mokslininkai, lygiai kaip ir aš, stengdavosi gauti kuo išsamesnę informaciją, prieš pradėdami ką nors rašyti. Ant Berilės Medison kūno rastus pėdsakus atidaviau lygiai prieš savaitę. Kol gausiu raštišką ataskaitą, praeis tikriausiai dar kelios savaitės, bet manau, kad Džonė Hem jau susidarė savo nuomonę ir gali šį bei tą paaiškinti. Peržvelgusi rytines bylas, su kavos puodeliu rankoje pakilau į ketvirtą aukštą.

Džonės kabinetas – mažutė patalpa – buvo įsispraudęs tarp mikroskopinės ir farmakologinės analizės laboratorijų koridoriaus gale. Kai įėjau, ji sėdėjo prie juodo laboratorinio stalo ir žiūrėjo pro stereoskopinio mikroskopo objektyvą. Šalia jos gulėjo pastabų prirašytas spiralinis bloknotas.

– Netinkamu laiku pasirodžiau? – paklausiau.

– Nieko tokio, – atsakė ji ir suglumusi apsidairė.

Prisitraukiau kėdę.

Džonė buvo mažutė, jauna moteris trumpai kirptais juodais plaukais ir didelėmis tamsiomis akimis. Ji mokėsi doktorantūroje vakarais, buvo dviejų vaikų mama, visada atrodė pavargusi ir išsekusi, lygiai taip, kaip ir dauguma laboratorijų darbuotojų, žinoma, neišskiriant nė manęs.

– Man rūpi Berilė Medison, – pasakiau. – Ką aptikai?

– Daugiau, negu tau norėtųsi. – Ji atvertė kelis bloknoto lapus. – Pėdsakai ant Berilės Medison kūno – tai košmaras.

Nieko keista. Perdaviau daugybę vokų ir įkalčių kabliukų. Berilės kūnas buvo toks kruvinas, kad šlamštas lipo prie jo kaip prie musgaudžio. Ypač sunku buvo tyrinėti pluoštus, nes Džonė turėjo juos išvalyti prieš kišdama po mikroskopu. Kiekvienas atskiras pluošto siūlelis buvo dedamas į atskirą indelį su muilo tirpalu, o šis savo ruožtu į ultragarso vonią. Kai ant pluošto jau nebebūdavo kraujo ir purvo, tirpalą perkošdavo per sterilų popieriaus filtrą ir kiekvieną siūlelį uždėdavo ant stiklo plokštelės.

Džonė peržvelgė savo užrašus.

– Jei tikrai nežinočiau, – tęsė ji, – įtarčiau, kad Berilė Medison nužudyta ne name, o kažkur kitur.

– Neįmanoma, – atsakiau. – Ją nužudė viršutiniame aukšte ir, kai atvyko policija, ji buvo ką tik mirusi.

– Suprantu. Pradėkime nuo pluoštų, kurie galėtų būti rasti jos namuose. Ant kruvinų kelių ir delnų rasti trys plaušeliai. Tai vilna. Du tamsiai raudoni, vienas auksinis.

– Tai iš rytietiško maldų kilimėlio viršutiniame koridoriuje? – Prisiminiau fotografiją.

– Taip, – tarė ji. – Tai sutampa su policijos atneštais

pavyzdžiais. Jei Berilė klūpėjo ant kilimėlio, tai visiškai paaiškina rastą pluoštą ir jo vietą. Čia lengvoji dalis.

Džonė, paėmusi krūvą kieto kartono aplankų, peržiūrėjo juos, kol rado, ko ieškojo. Atlenkusi aplanko kraštus, ji atidžiai žiūrinėjo stiklo plokšteles.

– Be šių plaušelių, dar buvo nemažai medvilnės siūlelių. Jie nieko nepaaiškina, galėjo atsirasti, pavyzdžiui, nuo baltos paklodės, kuria buvo uždengtas jos kūnas. Tyrinėjau ir dešimt kitų pluoštų, paimtų iš jos plaukų, nuo kraujuoto kaklo ir krūtinės, nuo nagų, ištrauktų iš panagių. Sintetika. – Ji pažvelgė į mane. – Ir jie nesutampa su jokiais policijos atsiųstais pavyzdžiais.

– Galbūt jie atitinka jos drabužių ar lovos užtiesalų pluoštą? – paklausiau.

Džonė, papurčiusi galvą, pasakė:

– Ne. Atrodo, kad jie atvežti visai ne iš nužudymo vietos. Jie prikibo prie kraujo ir pateko į panages. Panašu, kad užpuolikas juos pasyviai perdavė jai.

Tai buvo netikėta. Kai viršininko pavaduotojas Fildingas surado mane Berilės nužudymo naktį, aš įsakiau jam laukti manęs lavoninėje. Atvykau ten maždaug vidurnaktį, ir mes kartu praleidome keletą valandų, tyrinėdami Berilės kūną lazeriais ir paimdami kiekvieną sušvytėjusį trupinėlį ir plaušelį. Tuomet pagalvojau, kad tai greičiausia bus nuo Berilės drabužių ar nuo jos namuose rastų daiktų nukritusios šiukšlės. Tiesiog neįtikėtina, kad radome dešimt plaušelių, kuriuos paliko užpuolikas. Dažniausiai pasisekdavo rasti tik vieną svetimą pluoštą, o jei pasitaikydavo du ar trys, netverdavau džiaugsmu. Pluoštą sunku pastebėti net pro mikroskopą, juolab kad mažiausias kūno pajudinimas ar nepastebima oro srovelė

iškart nupučia plaušelius, todėl į nusikaltimo vietą atvykęs medicinos ekspertas jų randa gerokai mažiau. Daug jų sunaikinama ir vežant kūną į lavoninę.

– Kokios rūšies sintetika? – paklausiau.

– Olefinas, akrilas, nailonas, polietilenas ir dainilas; dauguma plaušelių nailoniniai, – atsakė Džonė. – Įvairių spalvų: raudonos, mėlynos, žalios, auksinės, oranžinės. Mikroskopiškai jie vienas su kitu taip pat nesiderina.

Ji dėjo skaidres viena po kitos ant stereoskopo objektyvo staliuko ir, apžiūrinėdama juos pro lęšį, aiškino:

– Išilgai kai kurie dryžuoti, o kiti ne. Daugelyje yra įvairaus tankio titano dioksido, tai reiškia, kad kai kuriems būdingas pusiau prislopintas blizgesys, kitiems ryškus, o treti beveik neblizga. Visų skersmenys gana dideli, kaip kiliminės dangos pluoštų, bet skerspjūvio formos įvairios.

– Jie yra iš dešimties skirtingų vietų? – paklausiau.

– Bent jau dabar taip atrodo, – atsakė ji. – Tai visiškai netipiška. Jei tie pluoštai pateko ant jos nuo užpuoliko, tai galima sakyti, kad jis pasižymėjo neįprasta pluoštų įvairove. Šiurkštesni pluoštai kiliminiai, visai ne jo drabužių. Bet taip pat nepriklauso jos namų kilimams. Įdomu, kad prie jo buvo prilipę tiek daug įvairiausių pluoštų. Ant mūsų drabužių per dieną nusėda daugybė šapų šapelių. Kur nors atsisėdi ir, žiūrėk, apkimbi plaušeliais, bet jie greitai nukrinta arba yra nupučiami.

Kuo tolyn, tuo keblyn. Džonė atsivertė kitą bloknoto lapą.

– Po mikroskopu pakišau ir susiurbtas šiukšles, daktare Skarpeta. Tai, ką Marinas susiurbė nuo maldų kilimėlio, yra tikras kratinys. – Ji permetė sąrašą akimis. – Tabako

pelenai, rausvo popieriaus skuteliai, kurie sutampa su cigarečių pakelio etikete, stiklo karoliukai, kelios sudužusio stiklo šukelės, tapačios alaus buteliui ir stikliniam lempos gaubtui. Radau vabalėlių dalelyčių, daržovių atliekų, vieną sferinį metalo rutuliuką. Daug druskos.

– Valgomosios druskos?

– Taip, – pasakė ji.

– Visa tai buvo ant jos maldų kilimėlio? – paklausiau.

– Taip pat toje vietoje, kur buvo rastas kūnas, – atsakė ji. – Tų pačių šiukšlių liekanų aptikta ant jos kūno, panagėse ir plaukuose.

Berilė nerūkė. Iš kur jos namuose atsirado tabako pelenų ar cigarečių pakelis? Druska – maistas, kodėl jos rasta viršutiniame aukšte arba ant jos kūno?

– Marinas atnešė šešis skirtingus pavyzdžius, gautus išsiurbus kilimus ir krauju aptaškytas grindis, – pasakė Džonė. – Be to, buvo išsiurbtos ir tos namo vietos, kur nerasta kraujo ar kovos pėdsakų – ten, kur, kaip policija mano, žmogžudys nevaikščiojo. Jie iš esmės skirtingi. Šiukšlės, kurias išvardijau, rastos tik ten, kur, kaip manoma, buvo žudikas, o tai rodytų, kad dauguma šių medžiagų susijusios su juo. Jos galėjo būti ant jo batų, drabužių, plaukų. Šios šiukšlės prikibo prie visko, ką jis lietė ir kur jis ėjo.

– Jis turėtų būti tikras nevala, – tariau.

– Paprasta akimi visa tai beveik neįžiūrima, – priminė rimtuolė Džonė. – Jis tikriausiai nė neįtaria, kad prie jo prilipę tiek šlamšto.

Studijavau jos rankraštinį sąrašą. Savo praktikoje aš susidūriau tik su dviem bylų tipais, kurie galėtų paaiškinti tokią šiukšlių gausą: kai kūnas išmetamas į sąvartyną ar į

panašią vietą, tarkim, į šalikelę ar į žvyruotą automobilių stovėjimo aikštelę, arba kai jis vežamas purviname kėbule ar ant nešvarių automobilio grindų. Nė vienas atvejis netiko Berilei.

– Suskirstyk juos pagal spalvas, – pasakiau. – Kurie iš jų labiau panašūs į kilimų, o ne į drabužių pluoštus?

– Šeši nailoniniai plaušeliai: raudonas, tamsiai raudonas, mėlynas, žalias, žalsvai gelsvas ir tamsiai žalias, tikra spalvų įvairovė. Žalias gali būti juodas, – pridūrė ji, – nes juoda spalva po stereoskopu neatrodo juoda. Jie visi stori, atitinka kiliminius pluoštus, ir įtariu, kad bent vienas iš jų yra ne buto, o automobilio kilimo.

– Kodėl?

– Sprendžiu iš šiukšlių, kurias radau. Pavyzdžiui, stiklo karoliukai dažnai asocijuojasi su fluorescenciniais dažais, naudojamais eismo ženklams gaminti. Metalo rutuliukus paprastai randu išvalytų automobilių šiukšlėse. Tai lydmetalio kamuoliukai, kurių lieka surenkant automobilio važiuoklę. Jų nematyti, bet jie vis tiek aptinkami. Sudaužyto stiklo šukelių pilna visur, ypač šalikelėse ir stovėjimo aikštelėse. Prikibusios prie batų padų, jos patenka į automobilį. Tą patį galiu pasakyti apie cigarečių liekanas. Pagaliau lieka druska, ji leidžia spėti, kad ant Berilės kūno rasti pėdsakai yra automobilinės kilmės. Žmonės nueina į „McDonald's" nusipirkti keptų bulvyčių, valgo jas automobiliuose. Tikriausiai kiekviename šio miesto automobilyje rastum druskos.

– Gal tu ir teisi, – pasakiau. – Tarkim, kad tie pluoštai yra iš automobilio kilimų. Tačiau visiškai neaišku, iš kur atsirado šešių skirtingų nailoninių kilimų pluoštai.

Nepanašu, kad tas vyrukas savo automobilyje laikytų šešis skirtingus kilimus.

– Ne, nepanašu, – tarė Džonė. – Bet šie pluoštai galėjo kitu būdu patekti į jo automobilį. Galbūt jo profesija susijusi su kilimais. O gal jo darbas toks, kad jis visą dieną laipioja iš vieno automobilio į kitą.

– Automobilių plovykla? – paklausiau, prisiminusi Berilės automobilį. Ant jo nebuvo nė dėmelės – nei viduje, nei išorėje.

Džonė mąstė – jos veidas buvo įtemptas.

– Na, galbūt. Jei jis dirba vienoje tų plovyklų, kurių tarnautojai valo vidų ir bagažines, tai per dieną jis prisiliečia prie įvairių kilimų. Kažkas vis tiek prie jo prikibs. O gal jis dirba automobilių mechaniku.

Aš pasiėmiau kavą.

– Gerai. Panagrinėkime kitus keturis pluoštus. Ką gali pasakyti apie juos?

Ji žvilgtelėjo į užrašus.

– Akrilas, olefinas, polietilenas, dainilas. Pirmieji trys atitiktų kiliminius pluoštus. Su dainilo pluoštu labai retai susiduriu. Jis gali būti susijęs su dirbtiniais kailiniais, kailiniais kilimėliais, perukais. Tačiau šis dainilo plaušelis gana plonas ir labiau tiktų drabužio audiniui.

– Tai vienintelis tavo rastas aprangos pluoštas?

– Aš linkusi taip manyti, – atsakė ji.

– Galvojama, kad Berilė vilkėjo į odą panašiu kelnių kostiumėliu.

– Tai ne dainilas, – paaiškino ji. – Bent jau jos kelnės ir švarkas ne iš dainilo. Jie iš medvilnės ir poliesterio mišinio. Galbūt jos palaidinukė buvo iš dainilo, mes nieko apie ją nežinome, kadangi ji taip ir neatsirado. – Paėmusi

kitą plokštelę iš bylos aplanko ji padėjo ją ant objektyvo staliuko. – Dabar apie oranžinį pluoštą, kurį minėjau, vienintelį rastą akrilą. Jo skerspjūvio forma tokia, kokios aš dar nesu mačiusi.

Ji nupiešė diagramą, vaizduojančią tris per centrą sujungtus apskritimus, kurie priminė trilapį dobilą be stiebelio. Pluoštai gaminami priverčiant išlydytą ar ištirpintą polimerą tekėti pro labai mažytes verpstės skylutes. Gautų siūlelių arba plaušelių skerspjūviai bus tokios pat formos kaip verpsčių skylutės, panašiai kaip išspaustos dantų pastos skerspjūvis būtų tokios formos kaip tūtelės, iš kurios ji buvo išspausta, anga. Aš taip pat iki šiol nebuvau mačiusi dobilo pavidalo pluošto. Daugumos akrilo pluoštų skerspjūviai yra žemės riešuto, šuns kaulo, svarsčių, grybo formos arba apskriti.

– Štai, – Džonė pasitraukė į šalį, palikdama man vietos.

Aš pažiūrėjau pro objektyvo stiklą. Plaušelis atrodė kaip dėmėtas susuktas kaspinas, skirtingus oranžinius atspalvius margino juodos titano dioksido dalelės.

– Kaip matai, – aiškino ji, – spalva keistoka. Oranžinė. Nelygi, vidutinio intensyvumo su blukinančiomis dalelėmis, kurios mažina pluošto blizgesį. Vis tiek šita oranžinė rėžia akį, tikra Halovino spalva, kurią, sakyčiau, keistoka naudoti drabužių ar kilimų pluoštams. Skersmuo vidutiniškas.

– Vadinasi, jis atitinka kiliminį, – išdrįsau pareikšti, – nors spalva ir savotiška.

– Galbūt.

Bandžiau prisiminti, su kokia ryškiai oranžine medžiaga esu susidūrusi.

– O kaip kelininkų liemenės? – paklausiau. – Jos ryškiai oranžinės, jų pluoštai labai derintųsi su tomis tavo nustatytomis automobilių šiukšlėmis.

– Nepanašu, – atsakė ji. – Dauguma mano matytų kelininkų liemenių yra nailoninės, o ne akrilinės, dažniausiai labai grubaus audinio, kuris vargu ar šeriasi. Be to, vėjui nepralaidžios kelininkų komandų ir kelių policijos striukės bei švarkai yra glotnūs, todėl taip pat nesišeria, jie dažniausiai būna nailoniniai. – Ji stabtelėjo ir susimąsčiusi pridūrė: – Man atrodo, jog jose neturėtų būti tiek daug blukinančių dalelių. Kelininko liemenė negali būti blanki.

Atsitraukiau nuo stereoskopo.

– Kad ir kaip ten būtų, šis pluoštas taip skiriasi, jog įtariu, kad jis patentuotas. Kas nors gal atpažins jį, net jei mes negalime palyginti su žinoma medžiaga.

– Sėkmės.

– Žinau. Patento įslaptinimas, – pasakiau. – Tekstilės pramonė slepia savo patentus kaip žmonės pajamas.

Džonė pasirąžė ir pamasažavo sprandą.

– Man visada nuostabą kėlė tai, kad, tyrinėjant Veino Viljamso bylą, visi labai daug padėjo Federalinei policijai. – Ji prisiminė kraupų dvidešimt du mėnesius trukusį siautėjimą Atlantoje, kai vienas žudikas nužudė, kaip manoma, trisdešimt juodaodžių vaikų. Pluoštų liekanos, kurios buvo paimtos nuo dvylikos jo aukų kūnų, atvedė į Viljamso gyvenamąją vietą ir prie jo automobilio.

– Galbūt reikėtų kreiptis į Hanovelį, kad jis ištirtų šiuos plaušelius, ypač oranžinį, – pasakiau.

Rojus Hanovelis, FTB specialusis agentas Kvantike, dirbo Mikroskopinės analizės skyriuje. Jis tyrinėjo pluoštus,

susijusius su Viljamso byla, ir nuo to karto jį užgriuvo viso pasaulio tyrimų agentūros su prašymais pažiūrėti į visokius plaušelius nuo kašmyro ligi voratinklio.

– Sėkmės, – vėl pasakė Džonė su ta pačia pašaipa.

– Ar paskambinsi jam? – paklausiau.

– Abejoju, ar jis bus linkęs domėtis tuo, kas jau buvo tyrinėta, – tarė ji. – Žinai, kokie tie federalistai.

– Mes abi jam paskambinsim, – nusprendžiau.

Grįžusi į kabinetą, radau jame pustuzinį rausvų telefono pranešimų. Vienas ypač patraukė mano dėmesį. Jame buvo užrašytas numeris su Niujorko centrinės telefono stoties kodu ir pastaba: „Markas. Paskambink kuo greičiau". Žinojau tik vieną priežastį, dėl ko jis atsidūrė Niujorke. Jis turėjo pasimatyti su Sparačinu, Berilės advokatu. Kodėl „Orndorff & Berger" taip domėjosi Berilės Medison žmogžudyste?

Nurodytu telefono numeriu, matyt, galėjau paskambinti tiesiogiai Markui, nes jis pakėlė ragelį po pirmo signalo.

– Kada paskutinį kartą buvai Niujorke? – nerūpestingai paklausė jis.

– Atsiprašau?

– Lygiai po keturių valandų iš Ričmondo išskrenda lėktuvas. Skrydis tiesioginis. Ar gali suspėti?

– Ką tai reiškia? – paklausiau ramiai, nors mano pulsas padažnėjo.

– Nemanau, kad protinga aptarinėti smulkmenas telefonu, Kei, – tarė jis.

– Nemanau, kad protinga man skristi į Niujorką, Markai, – atsakiau.

– Labai prašau. Tai svarbu. Žinai, neprašyčiau, jei taip nebūtų.

– Tai neįmanoma...

– Aš praleidau rytą su Sparačinu, – nutraukė jis, o mano ilgai slopinti jausmai kovėsi su ryžtu. – Iškilo kai kurių naujų nesklandumų, susijusių su Berile Medison ir tavo įstaiga.

– Mano įstaiga? – Abejingumo neliko nė kvapo. – Ką susijusio su mano įstaiga jūs galėjote aptarinėti?

– Prašau, – vėl pasakė jis. – Prašau atskristi.

Aš vis dar abejojau.

– Sutiksiu tave La Gardijoje. – Marko nekantrumas nepaliko man galimybės ginčytis. – Mes rasime ramią vietelę pasikalbėti. Bilietas jau užsakytas. Tau reikia jį pasiimti prie registracijos stalo. Užsakiau kambarį, viskuo pasirūpinau.

Šaukdamasi Dievo pagalbos, padėjau ragelį ir tuoj pat nubėgau į Rozės kabinetą.

– Šią popietę turiu vykti į Niujorką, – paaiškinau tokiu tonu, kad nereikėtų leistis į kalbas. – Tai susiję su Berilės Medison byla. Manęs nebus darbe bent jau rytoj.

Stengiausi išvengti jos žvilgsnio. Nors sekretorė nieko nežinojo apie Marką, bijojau, kad mano tikrasis motyvas buvo akivaizdus kaip skelbimų lenta.

– Ar jums bus galima kur nors paskambinti? – paklausė Rozė.

– Ne.

Atsivertusi kalendorių, ji tuoj pat patikrino, kokius susitikimus jai reikės atšaukti.

– Neseniai kažkas skambino iš *Times* dėl apybraižos apie jus, – pranešė ji.

– Užmiršk, – atsakiau suirzusi. – Jie tik nori įsprausti mane į kampą dėl Berilės Medison bylos. Visada tas pats. Kai tik atsiranda ypač žiauri byla, kurią aš atsisakau aptarinėti, staiga dažnas miesto reporteris susidomi, kokį koledžą lankiau, ar turiu šunį, ką galvoju apie mirties bausmę, kókios spal̃vos, koks maistas, kokie filmai ir mirties būdai man patinka.

– Aš atšauksiu, – sumurmėjo ji, imdama telefoną.

Išbėgau iš įstaigos anksčiau, kad spėčiau parvažiuoti namo, susimesti kai kuriuos daiktus į krepšį ir įveikti piko valandos transporto srautą. Kaip žadėjo Markas, bilietas laukė manęs oro uoste. Skristi turėjau pirmąja klase ir po valandos jau sėdėjau kėdėje visiškai viena visoje eilėje. Kokią valandą siurbčiojau „Chivas Regal" su ledu ir bandžiau skaityti, nors mano mintys blaškėsi kaip debesys už ovalaus lėktuvo langelio tamsėjančiame danguje.

Norėjau susitikti su Marku. Ir tai buvo visai ne profesinė būtinybė, o tik silpnybė, kurios maniau atsikračiusi. Negalėjau suprasti savęs – čia džiūgavau, čia bjaurėjausi. Žinojau, kad nepasitikiu juo, bet norėjau, kad būtų priešingai. *Jis jau nebe tas Markas, kurį kažkada pažinojai, tačiau net jei taip ir yra, atsimink, ką jis tau padarė.* Nors ir ką sakė protas, tačiau jausmai buvo stipresni.

Perskaičiau dvidešimt puslapių Berilės Medison romano, pasirašyto Adėjos Vailds slapyvardžiu, tačiau nieko nesupratau. Istorinių romanų nemėgau, o šis, tiesą sakant, vargu ar būtų laimėjęs kokią premiją. Berilė rašė puikiai, kartais jos proza primindavo eiles, tačiau siužetas šlubavo. Jos romanus galėjai priskirti geltonajai literatūrai, rašomai pagal tam tikrą formulę, ir vargu ar ji būtų

sulaukusi sėkmės, jeigu būtų rašiusi tokio žanro kūrinius, kokius ji troško rašyti.

Pilotas pranešė, kad po dešimties minučių lėktuvas nusileis. Žvelgiant iš aukštybių, miestas atrodė tarsi švytinti elektros lenta: plentais judėjo mažytės švieselės, o dangoraižių viršuje mirkčiojo raudonos bokštų lemputės.

Pasiėmusi krepšį iš saugyklos ir perėjusi jungiamąjį tiltelį, po kelių minučių atsidūriau La Gardijos šurmuly. Krūptelėjusi atsisukau, kai alkūnę suspaudė kažkieno ranka. Man už nugaros stovėjo Markas ir šypsojosi.

– Ačiū Dievui, – pasakiau atsidususi.

– O ką? Ar manei, kad kišenvagis? – sausai paklausė jis.

– Jei taip būtų, tai čia dabar nestovėtum, – pasakiau.

– Neabejoju. – Jis vedė mane per oro uosto stotį. – Ar tu tik su vienu krepšiu?

– Taip.

– Puiku.

Čia pat, oro uoste, sustabdėme taksi – prie vairo sėdėjo barzdotas sikas su kaštoniniu turbanu. Pastebėjau, kad kortelėje, prikabintoje prie veidrodėlio, buvo parašytas jo vardas – Mundžaras. Markas turėjo šiek tiek pasistengti, kol Mundžaras pagaliau suprato, kur mes vykstame.

– Tikriausiai dar nepietavai, – pasakė Markas.

– Nieko nevalgiau, išskyrus rūkytus migdolus. – Kai automobilis sukdavo iš vienos juostos į kitą, griūdavau jam ant peties.

– Netoli viešbučio yra geras kepsnių restoranas, – garsiai pasakė Markas. – Jei neprieštarautum, galėtume ten užsukti, nes nieko geresnio nežinau šiame mieste.

Pagalvojau, kad geriau būtų nusigauti į viešbutį, kai Mundžaras neprašytas pradėjo rėžti monologą apie tai, kaip jis, sugalvojęs gruodžio mėnesį surengti savo vestuves, atvyko į šią šalį ieškoti nuotakos. Jis mielai mums papasakojo, kad vairuoja taksi dar tik tris savaites, kad vairuoti išmokęs Pandžabe, kur, būdamas septynerių, sėdęs prie traktoriaus vairo.

Automobiliai važiavo vienas šalia kito, o tamsoje tarp jų tarsi besisukantys dervišai nardė geltoni taksi. Atvykę į centrą, pamatėme daugybę žmonių – apsirengę vakariniais drabužiais jie būriavosi prie „Carnegie Hall". Ryškios šviesos, kailiniuotos damos, juodais kaklaraiščiais pasipuošę ponai sužadino senus atsiminimus. Mudu su Marku mėgome teatrą, simfonijas, operą.

Automobilis sustojo prie viešbučio „Omni Park Central", įspūdingo šviesų bokšto, netoli nuo teatrų rajono Penkiasdešimt penktosios ir Septintosios gatvių sankryžoje. Markas paėmė mano krepšį, ir aš nusekiau paskui jį į puikų vestibiulį. Užregistravęs mane, paprašė, kad krepšys būtų nuneštas į mano kambarį. Netrukus mes jau gėrėme žvarbų nakties orą. Nesuklydau pasiėmusi paltą. Buvo labai šalta – galėjo pradėti snigti. Už trijų kvartalų buvo įsikūręs „Gallagher" – didžiausias visų galvijų naikintojas ir visų gurmanų, mėgstančių krauju pasruvusius kepsnius, svajonė. Priekinėje vitrinoje – mėsos šaldytuve – galėjai matyti didžiulę visų įsivaizduojamų išpjovų įvairovę. Vidus priminė garsenybių šventovę, nes ant visų sienų kabojo fotografijos su autografais.

Patekome į didžiulį triukšmą. Kol barmenas ruošė mums gėrimus, užsidegiau cigaretę ir greitai apsidairiau.

Stalai buvo sustatyti arti vienas kito – tai būdinga Niujorko restoranams. Kairėje nuo mūsų staliuko ginčijosi du verslininkai, dešinėje staliukas buvo laisvas, o tolėliau sėdėjo labai gražus jaunuolis, kuris buvo įnikęs į *New York Times* ir kartu gėrė alų. Gerai įsižiūrėjau į Marką, stengdamasi ką nors suprasti iš jo veido. Akys buvo skvarbios, jis pats žaidė su taure, teliūskuodamas škotišką viskį.

– Kodėl mane čia pasikvietei, Markai? – paklausiau.

– Gal tik norėjau kartu papietauti, – atsakė jis.

– Aš klausiu rimtai.

– Aš rimtai atsakau. Argi tau nelinksma?

– Negaliu linksmintis, kai nežinau, kas laukia manęs, – atsakiau.

Jis atsisagstė švarką.

– Pirma užsisakykime, o paskui pasikalbėsime.

Jis visada taip elgdavosi. Suintrigavęs atsitraukdavo – priversdavo laukti. Galbūt tai būdinga advokatams. Tai mane vesdavo iš proto. Taip, kaip ir dabar.

– Rekomenduoju šviežius šonkauliukus, – pasakė jis, kai vartėme valgiaraštį. – Užsakysiu jų, ir dar špinatų salotų. Nieko įmantraus. Bet kepsniai, sakoma, geriausi mieste.

– Ar tu čia anksčiau buvai? – paklausiau.

– Ne. Tik Sparačinas lankėsi, – atsakė jis.

– Ar jis rekomendavo šią vietą? Tikriausia ir viešbutį? – paklausiau, darydamasi vis įtaresnė.

– Žinoma, – atsakė jis, tyrinėdamas vynų sąrašą. – Tai įprasta tvarka. Atvykę klientai apsistoja „Omni“, nes tai patogu firmai.

– Jūsų klientai irgi čia pietauja?

– Sparačinas čia buvoja dažniausiai po spektaklio. Todėl jis žino šią vietą, – pasakė Markas.

– Ką dar Sparačinas žino? – paklausiau. – Ar pasakei, kad susitinki su manim?

Pažiūrėjęs man į akis jis atsakė:

– Ne.

– Bet ar tai įmanoma – juk tavo firma mane apgyvendina, Sparačinas rekomenduoja viešbutį ir restoraną.

– Jis rekomendavo viešbutį man, Kei. Turiu aš kažkur apsistoti. Ir maitintis. Sparačinas pakvietė praleisti vakarą kartu su kitais dviem advokatais. Aš atsisakiau – apsimečiau, kad turiu peržiūrėti daug dokumentų. Pasakiau, kad kepsnį suvalgysiu kur nors kitur, ir pasiteiravau, ką jis rekomenduotų. Ir taip toliau.

Man daug kas paaiškėjo, tačiau nebuvau tikra, ar tai mane trikdo, ar nervina. Tikriausiai viskas kartu. Už šią kelionę mokėjo ne „Orndorff & Berger“, bet Markas. Jo firma apie tai nieko nežinojo.

Kai padavėjas sugrįžo, Markas užsakė maistą. Mano apetitas vis mažėjo.

– Aš atskridau vakar vakare, – toliau kalbėjo jis. – Vakar rytą Sparačinas pasigavo mane Čikagoje ir pasakė, kad mums reikia skubiai pasimatyti. Gali numanyti, kad dėl Berilės Medison. – Atrodė, kad jis jaučiasi nekaip.

– Na? – paraginau jį, vis labiau nerimaudama.

Giliai įkvėpęs, jis pasakė:

– Sparačinas žino apie mūsų santykius, apie tave ir mane. Apie mūsų praeitį...

Mano žvilgsnis jį nutildė.

– Kei...

– Niekše. – Atstūmusi kėdę, numečiau servetėlę ant stalo.

– Kei!

Markas čiupo man už rankos, norėdamas pasodinti atgal. Aš piktai nubloškiau jo ranką ir įsitempusi sėdėjau kėdėje, nenuleisdama nuo jo akių. Staiga prisiminiau, kaip prieš daugelį metų viename Džordžtauno restorane nuplėšiau sau nuo rankos jo dovanotą sunkią auksinę apyrankę ir įmečiau jam į žuvienę. Tai buvo vaikiška. Viena tų retų mano gyvenimo akimirkų, kai nebegalėjau kontroliuoti savęs ir iškėliau skandalą.

– Klausyk, – jis prakalbo tyliau, – nepykstu ant tavęs dėl to, ką galvoji. Bet patikėk, taip nėra. Aš nesinaudoju mūsų praeitimi. Paklausyk nors minutę, prašau. Tai susiję su dalykais, apie kuriuos tu nieko nežinai. Prisiekiu, aš tai darau dėl tavęs. Neturėčiau kalbėti su tavimi. Jei Sparačinas ir Bergeris žinotų, prikaltų mano sėdynę prie artimiausio medžio.

Nieko neatsakiau. Buvau taip įširdusi, kad negalėjau mąstyti.

Jis pasilenkė į priekį.

– Pradėkim nuo tokios prielaidos. Bergeris persekioja Sparačiną, o šis tave.

– Mane? – leptelėjau. – Niekada nebuvau jo sutikusi. Kaip jis gali persekioti mane?

– Tai ir vėl susiję su Berile, – pakartojo jis. – Jis buvo jos advokatas nuo pat karjeros pradžios. Pradėjo bendradarbiauti su mumis tik tada, kai mes įsteigėme kontorą Niujorke. Prieš tai dirbo savarankiškai. Mums reikėjo pramogų teisę išmanančio advokato. Sparačinas dirbo Niujorke daugiau kaip trisdešimt metų. Jis turėjo ryšių. Kartu su juo į mūsų firmą atėjo ir dalis jo klientų, pradėjome tvarkyti kai kuriuos dalykus, už kuriuos buvo iš

anksto sumokėta. Atsimeni, minėjau, kad pirmą kartą Berilę pamačiau pietaudamas „Algonquin".

Aš linktelėjau – įniršis rimo.

– Tai buvo surežisuota, Kei. Tai nebuvo atsitiktinumas. Mane siuntė Bergeris.

– Kodėl?

Apsižvalgęs po restoraną jis atsakė:

– Nes Bergeris jaudinosi. Firma tik pradeda veiklą Niujorke, o juk pati žinai, kaip sunku įsitvirtinti šiame mieste, susirasti patikimų klientų, įgyti gerą reputaciją. Mums visai nereikia tokio šikniaus kaip Sparačinas, dėl kurio kaltės geras firmos vardas nueitų vėjais.

Jis nutilo, kai pasirodė salotomis nešinas padavėjas, kuris ceremoningai atkimšo butelį „Cabernet sauvignon". Kai Markas paragavęs įvertino vyną, padavėjas pripylė mūsų taures.

– Samdydamas Sparačiną, Bergeris žinojo, kad jis ekscentriškas, mėgsta be atodairos ir ne visai sąžiningai žaisti, – tęsė Markas. – Galima galvoti, kad, na, toks jo būdas. Vieni advokatai yra konservatyvūs, kiti triukšmingi. Tik prieš kelis mėnesius Bergeris ir kai kurie iš mūsų pradėjo suprasti, ko siekia Sparačinas. Atsimeni Kristi Rigs?

Turėjau šiek tiek pagalvoti, kad prisiminčiau tą vardą.

– Aktorė, kuri ištekėjo už futbolo saugo?

Linktelėjęs jis pasakė:

– Visų tų reikalų nematomas iniciatorius buvo Sparačinas. Kristi, sunkiai besiverčiantis modelis, filmavosi keliose reklamose. Tai buvo maždaug prieš dvejus metus. Tuo pat metu Leonas Džonsas puikavosi visų žurnalų viršeliuose. Jiedu susitiko pobūvyje, ir kažkoks fotografas užfiksavo juos kartu išeinant ir lipant į Džonso „Maserati".

Kitą dieną Kristi Rigs sėdėjo „Orndorff & Berger" priimamajame ir laukė susitikimo su Sparačinu.

– Nori pasakyti, kad viską, kas įvyko, organizavo Sparačinas?

Kristi Rigs su Leonu Džonsu susituokė prieš metus. Pagyvenę šešis mėnesius, jie išsiskyrė. Jų audringais santykiais ir nešvankiomis skyrybomis galėjo mėgautis visas pasaulis, klausydamas vakarinių žinių.

– Taip, – Markas siurbčiojo vyną.

– Paaiškink.

– Sparačinas sukūrė Kristi, – pasakė jis. – Ji nuostabi, protinga, ambicinga. Bet didžiausia tuo metu jos pergalė buvo susitikinėjimas su Džonsu. Sparačinas parengė jai žaidimo planą. Ji norėjo būti žinoma, norėjo būti turtinga. Ji turėjo įvilioti Džonsą į voratinklį, o paskui pradėti raudoti prieš kameras dėl nepasisekusio gyvenimo. Ji pasakojo visiems, kad jis muša ją, kad jis esąs girtuoklis, psichopatas, piktnaudžiauja kokainu, laužo baldus. Tuoj po to išgirdome apie jų skyrybas. Netrukus Kristi pasirašė milijoninę sutartį dėl knygos išleidimo.

– Aš labiau linkusi užjausti Džonsą, – sumurmėjau.

– Blogiausia tai, kad, man regis, jis tikrai ją mylėjo, tačiau nepajėgė susigaudyti, kas vyksta. Jis pradėjo blogai žaisti, paskui kažkas jam atsitiko ir jis atsidūrė Betės Ford klinikoje. Nuo to laiko išnyko iš akiračio. Vienas geriausių Amerikos saugų prasigėrė ir žlugo, ir dėl viso to kaltas Sparačinas. Intrigos ir šmeižtai – ne mūsų stilius. „Orndorff & Berger" – sena, garsi firma, Kei. Kai Bergeris užuodė, ką išdarinėja jo pramogų verslo advokatas, per daug neapsidžiaugė.

– Kodėl firma neatsisako jo paslaugų? – paklausiau, gnaibydama salotas.

– Šiuo metu mes nieko negalime įrodyti. Sparačinas moka praslysti niekur neužkliūdamas. Jis galingas, ypač Niujorke. Jį sučiupti tolygu gyvatę pagauti. Kaip, po velnių, ją nulaikyti ir dar stengtis, kad neįgeltų? O sąrašą galima tęsti. – Marko akys buvo piktos. – Kai bandai žvilgtelėti į profesinę Sparačino veiklą ir gilintis į kai kurias jo bylas, nenorom stebiesi.

– Kokios tai bylos, išvardyk? – prisiverčiau paklausti.

– Daugybė procesų. Pavyzdžiui, koks nors skandalingas rašytojas rašo neautorizuotą Elvio, Džono Lenono, Sinatros biografiją. Kai knyga jau leidžiama, garsenybė arba jo giminės paduoda biografą į teismą – skandalu susidomi televizijos pokalbių laidos, žurnalas *People*. Knyga vis tiek pasirodo, ją visur nemokamai reklamuoja. Visi jos kaip užsimušę nori, nes, matyt, ji to verta, kad gali taip suintriguoti. Mes nusprendėme, kad Sparačino metodas turėtų būti toks: kai jo padedamas rašytojas išeina į viešumą, jis pats slepiasi užkulisiuose ir paslapčia siūlo „aukai“ arba „aukoms“ pinigų, kad sudrumstų vandenį. Viskas sutežisuota ir veikia kaip kerai.

– Tiesiog nežinai, kuo tikėti. – Tiesą sakant, beveik visąlaik taip ir jaučiausi.

Padavėjas atnešė lėkštes su šviežiais šonkauliukais. Jam nuėjus, paklausiau:

– Kaip Berilė Medison su juo susipažino?

– Juos supažindino Keris Harperis, – pasakė Markas. – Tai ironiška. Sparačinas daug metų atstovavo Harperiui. Kai Berilė pradėjo kilti, Harperis nusiuntė ją pas Sparačiną. Šis globojo ją visokeriopai – kaip agentas, advokatas ir

krikštatėvis. Akivaizdu, kad Berilė pasiduodavo vyresnių galingų vyrų įtakai, ir jos karjerai niekas negrėsė, kol ji nenusprendė rašyti tos autobiografijos. Spėju, kad jai tai pasiūlė Sparačinas. Kaip žinia, Harperis, parašęs savo garsųjį amerikietišką romaną, nieko daugiau neišleido. Jo vardas tapo istorija, iš kurios išpešti naudos gali tik tokie kaip Sparačinas.

Minutėlę svarsčiau.

– Ar tikėtina, kad Sparačinas žaidė jais abiem? Kitaip tariant, Berilė nutaria nebetylėti, sulaužyti kontraktą su Harperiu, o Sparačinas kiršina abi puses. Paslapčia bando sukurstyti Harperį, kad šis nenusileistų.

Įpylęs dar šiek tiek vyno, Markas prabilo:

– Taip, manau, kad jis bandė juos sukiršinti, ir nei Berilė, nei Harperis to nežinojo. Toks jau Sparačinas.

Kurį laiką valgėme tylėdami. „Gallagher" pateisino savo reputaciją. Šonkauliuką galėjai perpjauti šakute.

Markas prakalbo pirmasis:

– Baisiausia, Kei, – jis pažvelgė į mane sustingusiu veidu, – kad tą dieną, kai pietavome „Algonquin", Berilė paminėjo, kad jai grasina, kad kažkas kėsinasi ją nužudyti... – Jis padvejojo. – Tiesą sakant, žinodamas Sparačiną...

– Tu nepatikėjai ja, – užbaigiau sakinį.

– Ne, – prisipažino jis, – nepatikėjau. Atvirai kalbant, man tai panėšėjo į dar vieną skandalo pokštą. Įtariau, kad Sparačinas patarė jai tai suvaidinti, kad geriau pirktų knygą. Ji ne tik kaunasi su Harperiu, bet dabar dar kažkas grasina ją nužudyti. Nelabai patikėjau tuo, ką ji sakė, – jis stabtelėjo, – ir klydau.

– Sparačinas taip toli nenueitų, – išdrįsau suabejoti, – tu nenori pasakyti...

– Labiau tikėtina, kad jis taip suerzino Harperį, jog šiam pakriko nervai ir jis įsiutęs atvyko su ja pasimatyti, bet nieko nepešė. Arba Harperis pasamdė ką nors tai padaryti.

– Jei taip, – ramiai pasakiau, – tai jis daug ką slepia jau nuo to laiko, kai Berilė gyveno pas jį.

– Galimas daiktas, – atsakė Markas, vėl puolęs prie maisto. – Net jei taip nėra, jis pažįsta Sparačiną ir žino, ko galima iš jo tikėtis. Tiesa ar fantazija – nesvarbu. Jei Sparačinas nori sudrumsti vandenį, po to niekas neprisimena, kuo viskas baigėsi, lieka tik kaltinimai.

– O dabar jis persekioja mane? – paklausiau įtariai. – Nesuprantu. Kuo aš čia dėta?

– Labai paprasta. Sparačinas nori gauti Berilės rankraštį, Kei. Dabar knyga tapo neįkainojama vien dėl to, kas nutiko autorei. – Jis pažvelgė į mane. – Jis įsitikinęs, kad rankraštis kaip įkaltis pateko į tavo įstaigą. Bet jis juk dingęs.

Prisitraukusi grietinę, ramiai paklausiau:

– Kodėl manai, kad jis dingo?

– Sparačinui pavyko gauti policijos ataskaitą, – tarė Markas. – Manau, kad ją matei.

– Tai kasdienė rutina, – atsakiau.

Jis bandė priminti.

– Paskutiniame lape pateiktas visų surinktų įkalčių sąrašas, tarp jų minimi popieriai, rasti jos miegamajame ant grindų, taip pat rankraštis ant tualetinio staliuko.

„Dieve, – pagalvojau. – Marinas tikrai rado rankraštį, bet ne tą“.

– Šį rytą jis kalbėjosi su tardytoju, – tarė Markas, – leitenantu Marinu. Jis pasakė, kad policija rankraščio

neturi, o visi įkalčiai jau laboratorijose. Leitenantas pasiūlė Sparačinui kreiptis į medicinos ekspertę, kitaip sakant, į tave.

– Tai formalumas, – atsakiau. – Policija visus siunčia pas mane, o aš – atgal pas juos.

– Pasakyk tai Sparačinui. Jis įsitikinęs, kad rankraštis perduotas tau kartu su Berilės kūnu. Rankraštis dingo. Jis mano, kad už tai atsakinga tavo kontora.

– Juokinga!

– Tikrai? – Markas susimąstęs žiūrėjo į mane. Jaučiausi tarsi kryžminėje apklausoje, kai jis paklausė: – Ar nėra taip, kad kai kurie įkalčiai kartu su kūnu patenka pas jus, ir tu pati perduodi juos laboratorijoms ar jūsų įkalčių saugyklai?

Žinoma, jis sakė tiesą.

– Ar tu esi tarp Berilės bylos liudytojų? – paklausė jis.

– Aš neprivalau aiškinti, kas rasta nusikaltimo vietoje, pavyzdžiui, kokie asmeniniai popieriai, – atsakiau įsitempusi. – Juos į laboratorijas nunešė policininkai, o ne aš. Tiesą sakant, dauguma daiktų, paimtų iš jos namo, turėtų būti policijos nuovados saugykloje.

– Pasakyk tai Sparačinui, – vėl pakartojo jis.

– Niekada nemačiau rankraščio, – tariau kategoriškai. – Mano įstaiga jo neturi ir niekada neturėjo. Kiek man žinoma, jis neatsirado, ir viskas.

– Jis neatsirado? Turi galvoje, kad jo nebuvo name? Policija jo nesurado?

– Ne. Rankraštis, kurį jie rado, ne tas, apie kurį tu kalbi. Tai prieš daugelį metų išleistos knygos senas rankraštis, be to, jis ne visas, geriausiu atveju apie du šimtus puslapių. Jį aptiko jos kambaryje ant tualetinio stalelio. Rankraštį

paėmė Marinas, ketindamas padaryti pirštų atspaudus, jei kartais žudikas jį būtų lietęs.

Jis atsilošė kėdėje.

– Jei jo neradote, – paklausė jis ramiai, – tai kur jis?

– Neturiu supratimo, – atsakiau. – Gali būti bet kur. Galbūt ji kam nors jį išsiuntė.

– Ar ji turėjo kompiuterį?

– Taip.

– Ar patikrinai jo standųjį diską?

– Jos kompiuteryje nėra standžiojo disko, tik du diskelių kaupikliai, – pasakiau. – Marinas tikrina diskelius. Nežinau, kas juose yra.

– Tai beprasmiška, – tęsė jis. – Net jei ji kam nors ir išsiuntė rankraštį, turėjo visų pirma padaryti jo kopiją, ir neaišku, kodėl namuose jos nerasta.

– Žinoma, neaišku, kodėl jos krikštatėvis Sparačinas neturi kopijos, – pasakiau reikšmingai. – Negaliu patikėti, kad jis nematė knygos. Tiesą sakant, netikiu, kad jis kur nors neslepia juodraščio, gal net paskutinio varianto.

– Dievagojasi neturįs, ir esu linkęs tikėti juo dėl vienos priežasties. Iš to, ką girdėjau apie Berilę, susidariau nuomonę, kad ji slėpdavo tai, ką rašo, neleisdavo niekam, net Sparačinui, pažiūrėti, ką ji daro, kol nebaigdavo. Apie save, apie knygos rašymą ji informuodavo telefonu, laiškuose. Anot Sparačino, paskutinį kartą žinia atėjo prieš mėnesį. Esą ji sakiusi, kad taiso tekstą ir metų pradžioje turėtų atiduoti knygą leidyklai.

– Prieš mėnesį? – atsargiai paklausiau. – Ji rašė jam?

– Skambino.

– Iš kur?

– Velniai griebtų, nežinau. Gal iš Ričmondo.

– Ar tai jis pasakė tau?

Markas truputį pagalvojo.

– Ne, jis neminėjo, iš *kur* ji skambino. – Jis stabtelėjo. – Na, o kas čia tokio?

– Ji trumpam buvo išvykusi, – atsakiau taip, tarsi tai nebūtų svarbu. – Tiesiog svarstau, ar Sparačinas žinojo, kur ji buvo.

– O ar policija to nežino?

– Policija daug ko nežino, – pasakiau.

– Tai ne atsakymas.

– Galėčiau pateikti tau geresnį – mums nedera aptarinėti jos bylos, Markai. Aš ir taip jau per daug pasakiau ir nesuprantu, kodėl ji tave taip domina.

– Tu netiki, kad mano motyvai dori, – pasakė jis. – Galvoji, kad, tave valgydindamas ir girdydamas, bandau išpešti kuo daugiau informacijos.

– Tiesą sakant, taip, – atsakiau, kai mūsų žvilgsniai susitiko.

– Aš jaudinuosi, Kei. – Įtampa jo veide, kuriuo vis dar žavėjausi, rodė, kad jis sako tiesą. Negalėjau atplėšti nuo jo akių.

– Sparačinas kažką sumanė, – pasakė jis. – Nenoriu, kad tave įvarytų į kampą.

Jis išpilstė paskutinį vyną.

– Ką jis rengiasi daryti, Markai? – paklausiau. – Paskambinti ir pareikalauti rankraščio, kurio aš neturiu? Ar tai?

– Jaučiu, kad jis žino, jog tu jo neturi, – tarė Markas. – Tačiau tai nesvarbu. Taip, jis nori jo. Anksčiau ar vėliau jis gaus jį, turi gauti, nebent rankraštis pražuvo. Jis yra jos testamento vykdytojas.

– Labai patogu, – pasakiau.

– Tiesiog jaučiu, kad jis kažką sumanė, – atrodė, kad jis kalba pats su savim.

– Dar vienas skandalo planas? – lengvabūdiškai pasiūliau prielaidą.

Jis gurkšnojo vyną.

– Nežinau, – tęsiau. – Galbūt tokio, kuriame dalyvauti turėčiau ir aš.

– O aš žinau, – rimtai pasakė jis.

– Tai gal išdėstytum.

Jis atsakė:

– Antraštė: „Vyriausioji teismo medicinos ekspertė atsisako perduoti ginčytiną rankraštį".

Aš nusijuokiau.

– Tai juokinga.

Jis nesišypsojo.

– Pagalvok. Nuošaliai gyvenanti rašytoja parašo skandalingą autobiografiją. Ji nužudoma. Rankraštis dingsta, o medicinos ekspertė apkaltinama jo vagyste. Tas daikčiukas dingsta iš lavoninės. Viešpatie! Kai knyga pasirodys, ją visi graibstys, o visas Holivudas susipjaus dėl teisės ją ekranizuoti.

– Neįtikinai, – atsakiau abejodama. – Tai labai pritempta ir sunkiai įsivaizduojama.

– Kei, Sparačinas – burtininkas; jis kuria iš nieko, – perspėjo jis. – Tiesiog nenoriu, kad baigtum kaip Leonas Džonsas.

Jis apsidairė, ieškodamas padavėjo, ir staiga sustingo, pažvelgęs į paradines duris. Staiga žvilgtelėjo į nesuvalgytą šonkauliukų porciją ir sumurmėjo:

– Tai mėšlas.

Man reikėjo labai stipriai susivaldyti, kad neatsisukčiau. Elgiausi taip, tarsi nieko nenujausčiau, kai prie staliuko priėjo stambus vyras.

– Na, Markai, sveikas. Taip ir maniau, kad tave čia rasiu.

Jis kalbėjo maloniai, buvo maždaug šešiasdešimties metų, plataus veido, rūsčių mažų ir tokių mėlynų akių, į kurias pažvelgus šaltis nupurtydavo. Jis buvo įraudęs ir garsiai šnopavo, tarsi judėdamas turėtų įtempti kiekvieną kūno ląstelę.

– Staiga sugalvojau užeiti ir pavaišinti tave, seni.

Atsisagstęs kašmyro paltą, jis pasisuko į mane, tiesdamas ranką ir šypsodamasis.

– Nemanau, kad buvome susitikę. Robertas Sparačinas.

– Kei Skarpeta, – pasakiau puikiai susitvardžiusi.

5

Neįtikėtina, bet su Sparačinu praleidau visą valandą. Tai buvo baisu. Jis elgėsi taip, lyg manęs nepažintų. Bet jis žinojo, kas aš. Neabejoju, kad mūsų susitikimas neatsitiktinis. Kaip mes galėjome atsitiktinai susitikti tokiame dideliame mieste kaip Niujorkas?

– Manai, kad jis jokiu būdu negalėjo sužinoti, kad atvykstu? – paklausiau.

– Neįsivaizduoju, kaip jam tai pavyksta, – atsakė Markas.

Jaučiau, kad jo pirštų galiukai šiek tiek virpėjo, kai jis, prilaikydamas mane, pasuko dešinėn į Penkiasdešimt penktąją gatvę. Aplink „Carnegie Hall“ buvo tuščia, šaligatviais skubėjo tik atsitiktiniai praeiviai. Išmušė beveik pirmą valandą nakties, aš buvau apsvaigusi nuo alkoholio, o nervai įtempti.

Sparačinas gėrė „Grand Marnier“. Su kiekviena taure jis darėsi vis nekantresnis ir lipšnesnis – galiausiai jo žodžių nebebuvo galima suprasti.

– Jis nieko nepraleido. Gali galvoti, kad jis smigo ir ryte nieko neatsimins. Velniai rautų, jis net kietai įmigęs būna pasirengęs kovai.

– Aš nesijaučiu nė kiek geriau, – pasakiau.

Nuėję prie lifto, kilome aukštyn, nejaukiai tylėdami, ir stebėjome, kaip blykčioja aukštus žymintys skaičiai. Mūsų žingsnius sugėrė kilimais išklotos koridoriaus grindys. Mano krepšys turėjo būti atneštas – įėjusi į kambarį, lengviau atsikvėpiau, kai pamačiau jį ant lovos.

– Kur tu įsikūrei? – paklausiau.

– Visai netoli – už poros kambarių nuo tavęs. – Jo akys nenuspėjamai lakstė. – Ar pasiūlysi man išgerti?

– Nieko neatsivežiau...

– Kambario baras pilnas. Patikėk, – pasakė jis.

Dar vienas kokteilis mums buvo reikalingas tiek, kiek skylė pakaušyje.

– Ką Sparačinas ketina daryti? – paklausiau.

Barą atstojo mažutis šaldytuvas, kuris buvo prigrūstas alaus, vyno ir mažyčiukų buteliukų.

– Jis matė mus kartu, – pridūriau. – Kas bus toliau?

– Nežinau, žiūrint, ką aš jam pasakysiu, – tarė Markas.

Padaviau jam plastmasinį puodelį su škotišku viskiu.

– Leisk paklausti, ką rengiesi jam pasakyti?

– Pameluoti.

Atsisėdau ant lovos krašto.

Prisitraukęs kėdę arčiau, jis pradėjo teliūskuoti gintarinį skystį. Mūsų keliai beveik lietėsi.

– Pasakysiu, kad stengiausi sužinoti iš tavęs viską, ką galėjau, – tarė jis, – kad bandau jam padėti.

– Kad naudojiesi manimi, – pasakiau. Mano mintys trūkinėjo kaip silpnai girdimas radijo ryšys. – Kad gali tai padaryti dėl to, kas buvo tarp mūsų.

– Taip.

– Ar tai melas? – reikalavau paaiškinti.

Jis nusijuokė, o aš buvau visai pamiršusi, kad man patinka jo juokas.

– Nematau nieko juokinga, – atkirtau. Kambaryje buvo karšta. Jaučiausi išraudusi nuo viskio. – Jei tai melas, Markai, tai kokia yra tiesa?

– Kei, – pasakė jis, šypsodamasis ir nenuleisdamas nuo manęs akių, – aš jau pasakiau tau tiesą.

Jis truputį patylėjo. Po to pasilenkęs palietė man skruostą. Norėjau būti pabučiuota. Tačiau tas noras mane išgąsdino.

Jis atsilošė kėdėje.

– Kodėl tau nepasilikus bent jau ligi rytojaus popietės? Galbūt mums abiem derėtų nueiti ryte pas Sparačiną ir pasikalbėti su juo.

– Ne, – pasakiau. – Kaip tik šito jis iš manęs ir laukia.

– Kaip žinai.

Markui išėjus, ilgai gulėjau, negalėdama užmigti, ir žiūrėjau į tamsą, – lova buvo per didelė vienai miegoti, ir tai mane slėgė. Markas niekada nepasilikdavo nakčiai, ir kitą rytą po jo apsilankymo aš tvarkydavau butą, rankiodama drabužius, nešvarias stiklines, lėkštes, vyno butelius, valydama pelenines. Tada abu rūkėme. Mes sėdėdavome iki pirmos, antros ar trečios ryto, kalbėdavomės, juokaudavome, lytėdavome vienas kitą, gerdavome ir rūkydavome. Netgi ginčydavomės. Aš nekenčiau ginčų,

kurie dažnai baigdavosi piktais kivirčais, kirtis už kirtį, akis už akį, toks kodekso straipsnis už tokią teoriją. Visą laiką norėjau išgirsti, kad jis myli mane. Tačiau jis to niekada nepasakė. Rytais jausdavau tuštumą – kaip vaikystėje, kai, Kalėdoms pasibaigus, kartu su mama rinkdavau išmėtytas dovanų pakuotes.

Nežinojau, ko norėjau. Niekada to ir nesupratau. Emocinio nuotolio nekompensavo meilės naktys, bet aš likau tokia pat. Niekas nepasikeitė. Jei jis būtų ištiesęs ranką, aš būčiau pametusi galvą. Troškimas nepavaldus protui, o artumo poreikis išlikęs. Daugelį metų nieko neprisiminiau – jo lūpos, jo rankos, mūsų kūnų alkis. Šįvakar atsiminimai vėl sugrįžo.

Pamiršau paprašyti, kad mane pažadintų, neužsistačiau ir žadintuvo. Tačiau atsibudau lygiai šeštą valandą, kaip ir reikėjo. Jaučiausi taip blogai, kaip ir atrodžiau. Karštas dušas ir kruopštus makiažas nepaslėpė tamsių pabrinkusių paakių ir pilkšvos veido spalvos. Vonios kambario apšvietimas negailestingai išryškino visus trūkumus. Paskambinusi į Jungtines oro linijas, septintą pabeldžiau į Marko duris.

– Sveika. – Jis atrodė neįtikėtinai žvaliai. – Persigalvojai?

– Taip, – atsakiau. Pažįstamas jo odekolono kvapas sujaukė mano mintis kaip spalvotus stikliukus vaikiškame kaleidoskope.

– Taip ir žinojau.

– Iš kur?

– Tu visada mėgdavai kovą, – pasakė jis, stebėdamas mane tualetinio staliuko veidrodyje ir toliau rišdamasis kaklaraištį.

Susitarėme susitikti su Marku prie kontoros „Orndorff & Berger“ ankstyvą popietę. Firmos vestibiulis atrodė kaip gili bedvasė erdvė. Ant grindų tysojo juodas kilimas, žalvarinių šviestuvų girlianda apšvietė masyvų juodą sekretorės pultą, o stora bronzos plokštė tarp dviejų juodų akrilo dažais nudažytų kėdžių atstojo kavos stalelį. Jokių kitų baldų, augalų ar paveikslų nebuvo, išskyrus kelias susipynusias skulptūras, išmėtytas tuščioje patalpoje kaip šrapnelio skeveldros.

– Kuo galiu padėti? – iš savo darbo vietos nusišypsojusi paklausė sekretorė.

Nespėjus atsakyti, tyliai atsidarė durys, niekuo nesiskiriančios nuo tamsių sienų. Savo krepšį padaviau Markui ir jo lydima ėjau ilgu, plačiu koridoriumi. Eidami matėme daugybę durų, atsiveriančių į erdvius kabinetus su lakštinio stiklo langais, pro kuriuos galėjai regėti pilką Manheteno vaizdą.

– Dieve mano, kas projektavo jūsų vestibiulį? – sukuždėjau.

– Asmuo, su kuriuo pasimatysime, – pasakė Markas.

Sparačino kabinetas buvo dvigubai didesnis už tuos, kuriuos praeidama mačiau. Ant gražaus didžiulio juodmedžio stalo puikavosi poliruoti pusiau brangių akmenų prespapjė, palei visas sienas buvo sustatytos knygų lentynos. Ne mažiau paslaptingas negu praėjusią naktį šis įžymybių ir literatų advokatas vilkėjo, atrodo, prabangų Džono Gotti kostiumą, o ryškiai raudona nosinaitė švarko kišenėlėje buvo tarsi kontrastas visai jo aprangai. Mums įėjus ir atsisėdus, jis liko toks pat atsainiai nerūpestingas. Keletą sekundžių jis net nežiūrėjo į mus.

– Suprantu, kad einate pietauti, – pasakė jis, pakėlęs šaltas mėlynas akis ir storais pirštais užvertęs aplanką. – Pažadu ilgai jūsų nevarginti, daktare Skarpeta. Mudu su Marku peržiūrinėjome mano klientės Berilės Medison bylos detales. Mano, kaip jos advokato ir testamento vykdytojo, norai labai aiškūs, ir esu įsitikinęs, kad galite padėti man įvykdyti jos valią.

Nieko neatsakiau, beviltiškai dairydamasi peleninės.

– Robertui reikia jos popierių, – neaiškiai pasakė Markas, – o ypač jos paskutinės knygos rankraščio, Kei. Aš jam paaiškinau, dar prieš tau atvykstant, kad medicinos ekspertizės įstaiga nesiima saugoti žmogaus turto, bent jau ne šiuo atveju.

Mes repetavome šį susitikimą pusryčiaudami. Markas turėjo „paruošti“ Sparačiną prieš man atvykstant. Bet iš karto pajutau, kad manimi manipuliuojama.

Pažiūrėjusi į Sparačiną, pasakiau:

– Daiktai, kuriuos gavome, laikomi kaip įkalčiai ir tarp jų nėra jokių jums reikalingų popierių.

– Jūs teigiate, kad neturite rankraščio, – pasakė jis.

– Taip.

– Jūs taip pat nežinote, kur jis yra.

– Neturiu nė menkiausio supratimo.

– Na, aš nenorėčiau tikėti tuo, ką jūs sakote.

Jo veido išraiška nepasikeitė, kai jis, atvertęs aplanką, išėmė man gerai pažįstamą Berilės bylos policijos ataskaitos fotokopiją.

– Pasak policijos, nusikaltimo vietoje rastas rankraštis, – pasakė jis. – O jūs teigiate, kad rankraščio neturite. Gal padėsite man susigaudyti?

– Buvo rasti kai kurie rankraščio puslapiai, – atsakiau. – Bet nemanau, kad jie jus domina, pone Sparačinai. Neatrodo, kad jie būtų jos paskutinio darbo dalis, o tiksliau, man jų niekas neperdavė.

– Kiek puslapių? – paklausė jis.

– Aš jų nemačiau, – atsakiau.

– O kas matė?

– Leitenantas Marinas. Kaip tik su juo jums reikėtų kalbėtis.

– Mes jau kalbėjomės. Jo žiniomis, rankraštis perduotas jums.

Nepatikėjau, kad Marinas iš tikrųjų taip pasakė.

– Nesusipratimas, – atsakiau. – Greičiausia Marinas kalbėjo apie tai, kad kai kuriuos rankraščio, jos ankstesnio darbo dalies, puslapius atidavė teismo laboratorijoms. Teismo tyrimų biuras yra atskiras dalinys. Taip jau atsitiko, kad jis įsikūręs mūsų pastate.

Žvilgtelėjau į Marką. Jo sustingęs veidas buvo prakaituotas.

Sparačinui sujudėjus kėdėje sugirgždėjo oda.

– Būsiu atviras su jumis, daktare Skarpeta, – tarė jis. – Aš tuo netikiu.

– Negaliu įsakyti jums kuo nors tikėti ar netikėti, – labai ramiai atsakiau.

– Aš apie visą tą reikalą labai daug galvojau, – jis atsakė lygiai taip pat ramiai. – Taip jau yra, kad rankraštis – tai tiesiog niekam nereikalingo popieriaus krūva, išskyrus kai kuriuos suinteresuotus asmenis. Žinau bent du žmones, neskaitant leidėjų, kurie brangiai sumokėtų už knygą, kurią ji rašė iki savo žūties.

– Su tuo aš neturiu nieko bendra, – atsakiau. – Mano įstaigoje nėra jūsų minimo rankraščio. Ir niekada nebuvo.

– Bet kažkas jį turi turėti. – Jis spoksojo pro langą. – Puikiai pažinojau Berilę, jos įpročius, daktare Skarpeta. Jos ilgai nebuvo namie, ir vos tik ji sugrįžo, ją pasitiko mirtis. Negaliu patikėti, kad kur nors – kabinete, portfelyje, lagamine – nebuvo jos rankraščio. – Mažos mėlynos akys vėl įsmigo į mane. – Ji neturėjo seifo banke, o ir aš nežinau jokios kitos vietos, kur būtų galėjusi jį laikyti – be to, nebūtų to dariusi. Akivaizdu, kad, grįžusi į Ričmondą, ji turėjo rankraštį su savimi.

– Jos ilgai nebuvo namie, – pakartojau. – Ar jūs tuo tikras?

Markas nežiūrėjo į mane.

Sparačinas atsilošė kėdėje ir, sunėręs pirštus ant didelio pilvo, pasakė:

– Žinau, kad Berilės nebuvo namuose. Ištisas savaites bandžiau jai prisiskambinti. Ji nepasakė man, kur išvyko, tik informavo, kad yra saugi, kad intensyviai rašo savo naująją knygą. Tiesą sakant, aš nekamantinėjau. Berilė labai bijojo to psichopato, kuris jai grasino. Man iš tikrųjų nerūpėjo, kur ji, mane domino tik tai, kad ji sveika ir kad daug dirba, norėdama laiku atiduoti knygą. Gal atrodau negailestingas, bet privalau būti dalykiškas.

– Mes nežinome, kur buvo Berilė, – tarė man Markas. – Aišku, kad Marinas nepasakė.

Jo parinkti įvardžiai mane įžeidė. „Mes“, vadinasi, jis ir Sparačinas.

– Jei norite, kad atsakyčiau į šį klausimą...

– Kaip tik to ir noriu, – nutraukė Sparačinas. – Laikui bėgant išaiškės, kad paskutinius kelis mėnesius ji gyveno Šiaurės Karolinoje, Vašingtone, Teksase ar kur kitur, po perkūnais. Man dabar reikia žinoti. Jūs sakote, kad jūsų įstaiga neturi rankraščio. Policija taip pat teigia jo neturinti. Norint viską ištirti ligi galo, reikia sužinoti, kur ji buvo paskutiniu metu, ir taip išsiaiškinti, kur dingo rankraštis. Gal kažkas pavėžėjo ją į oro uostą. Gal ji su kažkuo susidraugavo gyvendama ten, kur buvo išvykusi. Galbūt kas nors nutuokia, kas atsitiko jos rašytai knygai. Pavyzdžiui, ar ji turėjo ją, lipdama į lėktuvą?

– Šią informaciją jums gali suteikti leitenantas Marinas, – atsakiau. – Neturiu įgaliojimų aptarinėti jos bylos smulkmenų su jumis.

– To ir nesitikėjau, – pasakė Sparačinas. – Galbūt jūs žinote bent tai, ar ji turėjo ją, kai grįžo į Ričmondą. Galbūt jis pateko į jūsų įstaigą kartu su jos kūnu ir tik po to prapuolė. – Jis patylėjo, šaltai žvelgdamas į mane. – Įdomu, kiek Keris Harperis ir jo sesuo, o gal abu, sumokėtų, kad atiduotumėte tą knygą jiems?

Markas nesiklausė – jo veidas buvo visiškai abejingas.

– Kiek? Dešimt, dvidešimt, penkiasdešimt tūkstančių?

– Manau, kad tuo mūsų pokalbis ir baigiasi, pone Sparačinai, – pasakiau, imdama savo užrašų knygelę.

– Ne. Man taip neatrodo, daktare Skarpeta, – atsakė Sparačinas.

Jis nerūpestingai pasirausė aplanke. Atsainiai numetė per stalą man kelis popieriaus lapus.

Mano veide neliko nė lašo kraujo, kai paėmiau daugiau kaip prieš metus Ričmondo laikraščiuose išspausdinto straipsnio fotokopijas. Istorija buvo pažįstama.

MEDICINOS EKSPERTAI KALTINAMI
APVOGĘ LAVONĄ

Kai praėjusį mėnesį Timotis Smatersas buvo nušautas priešais savo namą, tai, pasak jo žmonos, kuri tapo žmogžudystės, įvykdytos, kaip įtariama, nepatenkinto buvusio jo darbuotojo, liudytoja, jam ant rankos buvo auksinis laikrodis, auksinis žiedas ir 83 doleriai grynaisiais kelnių kišenėje. Policija ir gelbėjimo dalinio nariai, atvykę į Smaterso namus po susišaudymo, teigia, kad šie vertingi daiktai buvo nugabenti į Teismo medicinos ekspertizės skyrių kartu su Smaterso kūnu, perduotu skrodimui...

Man nereikėjo skaityti kitų iškarpų, kad sužinočiau, kas ten rašoma. Smaterso byla sukėlė apie mano kontorą bjauriausių paskalų, kokių niekada dar nebuvo buvę.

Kai Markas ištiesė ranką, aš atidaviau jam fotokopijas. Sparačinas pačiupo mane už pakarpos, ir aš nusprendžiau nesipriešinti.

– Jeigu perskaitėte pranešimus, – pasakiau, – turėjote pastebėti, kad ši situacija buvo nuodugniai ištyrinėta ir visi kaltinimai dėl pažeidimų atmesti.

– Taip, tikrai, – pasakė Sparačinas. – Jūs pati perdavėte minėtus daiktus laidotuvių biurui. Jie dingo tik vėliau. Svarbiausia buvo tai įrodyti. Ponia Smaters liko įsitikinusi, kad Teismo medicinos ekspertizės įstaiga pavogė jos vyro brangenybes ir pinigus. Aš kalbėjausi su ja.

– Kaltinimai buvo atmesti, Robertai, – monotoniškai įsikišo Markas, peržiūrėjęs straipsnius. – Vis dėlto rašoma, kad ponia Smaters gavo čekį, kuris padengė dingusių daiktų vertę.

– Teisybė, – šaltai atsakiau.

– Jausmų negalima įvertinti pinigais, – pastebėjo

Sparačinas. – Vargu ar ji būtų buvusi laiminga, jei būtų gavusi čekį, kurio suma būtų dešimt kartų didesnė.

Tai, aišku, buvo sąmojis. Ponia Smaters, kurią policija įtarė organizavus savo vyro nužudymą, ištekėjo už turtingo našlio, net nespėjus vyro kapui žole apželti.

– Žiniose nurodoma, – sakė Sparačinas, – kad jūsų įstaiga nesugebėjo pateikti kvito, kuris įrodytų, kad jūs tikrai perdavėte pono Smaterso daiktus laidotuvių biurui. Aš žinau smulkmenas. Sakoma, kad kvitą nukišo administratorė, kuri vėliau perėjo į kitą darbą. Jūs tik pateikėte laidotuvių biurui žodinį liudijimą, ir nors reikalas liko neišspręstas, bent jau aš taip manau, dabar jo niekas nebeprisimena ir jis niekam nerūpi.

– Kur tu suki? – paklausė Markas ta pačia monotoniška intonacija.

Žvilgtelėjęs į Marką, Sparačinas vėl nukreipė dėmesį į mane.

– Deja, Smaterso istorija tokio pobūdžio kaltinimai nesibaigia. Praėjusių metų liepą į jūsų įstaigą buvo atvežtas senyvo žmogaus Henrio Džeksono, mirusio natūralia mirtimi, kūnas. Jo kelnių kišenėse buvo penkiasdešimt du doleriai. Atrodo, pinigai dingo, ir jūs buvote priversti išrašyti čekį mirusiojo sūnui. Jis kreipėsi į vietinę televiziją. Aš turiu vaizdajuostę, kurioje įrašyta ši laida. Gal norite pažiūrėti.

– Džeksono kelnių kišenėje gulėjo penkiasdešimt du doleriai, – atsakiau, praradusi kantrybę. – Kūnas buvo visiškai suiręs, pinigai taip supuvę, kad net viltį praradęs vagis nebūtų jų paėmęs. Nežinau, kur jie dingo, greičiausiai buvo sudeginti kartu su Džeksono supuvusiais ir gyvių prisiveisusiais drabužiais.

– Jėzau, – tyliai sušnabždėjo Markas.

– Jūsų įstaiga turi sunkumų, daktare Skarpeta. – Sparačinas šypsojosi.

– Kiekviena įstaiga turi sunkumų, – atšoviau atsistodama. – Jei jums reikia Berilės Medison daiktų, tarkitės su policija.

– Atsiprašau, – kalbėjo Markas, kai leidomės liftu žemyn. – Man ir į galvą nešovė, kad tas išgama išknis šitą mėšlą. Reikėjo pasakyti man, Kei...

– Tau pasakyti? – nieko nesuprasdama žiūrėjau į jį. – Ką pasakyti?

– Apie dingusius daiktus, neigiamus straipsnius. Sparačinas minta kaip tik tokiu purvu. Abu patekome į spąstus, kadangi aš nieko nežinojau. Velniava!

– Nepasakiau, – pakėliau balsą, – nes tai neturi nieko bendra su Berilės byla. Minėtos situacijos – tai audra stiklinėje, kasdieniniai nesusipratimai, kurie neišvengiami, kai ant slenksčio numetami įvairiausi lavonai, o laidotuvių biuro atstovai ir policininkai zuja pirmyn atgal paimti asmeninių daiktų...

– Prašau nepykti ant manęs.

– Aš visiškai nepykstu.

– Klausyk, aš įspėjau tave dėl Sparačino. Bandau apginti tave nuo jo.

– Aš jau nesuprantu, ką tu bandai daryti, Markai.

Kol jis ieškojo taksi, mes įsikarščiavę kalbėjomės. Gatvė buvo sausakimša. Signalai pypsėjo, motorai ūžė, mano nervai buvo įtempti kaip styga. Pagaliau pasirodė taksi, ir Markas, atidaręs duris, padėjo mano krepšį ant grindų. Aš įlipau ir, kai jis padavė vairuotojui kelis banknotus, supratau, kad Markas nevažiuos kartu. Jis

išsiuntė mane į oro uostą vieną ir be pietų. Nespėjau atidaryti lango ir šnektelėti, kai taksi pajudėjęs įsiliejo į automobilių srautą.

Tylėdama važiavau į La Gardiją – turėjau dar tris valandas iki reiso. Buvau pikta, įžeista, sutrikusi. Negalėjau šitaip išvykti. Bare susiradau laisvą vietą, užsisakiau išgerti ir užsidegiau cigaretę. Stebėjau, kaip melsvas dūmas raitosi ir sklaidosi miglotame ore. Po kelių minučių įmečiau dvidešimt penkių centų monetą į taksofoną.

– „Orndorff & Berger“, – dalykišku tonu pranešė moteriškas balsas.

Prisiminiau juodą pultą.

– Norėčiau kalbėti su Marku Džeimsu, – pasakiau.

Po trumpos pauzės moteris atsakė:

– Atleiskite, jūs ne čia pataikėte.

– Jis iš Čikagos skyriaus. Lankosi pas jus. Tiesą sakant, aš su juo buvau susitikusi jūsų kontoroje dar šiandien, – pasakiau.

– Ar galite luktelėti?

Kokias dvi minutes turėjau klausytis Mjuzako aranžuotos Džerio Raferčio „Beikerio gatvės“ melodijos.

– Atleiskite, – informavo sekretorė, – pas mus nėra žmogaus tokia pavarde.

– Aš buvau susitikusi su juo vos prieš dvi valandas, – nekantriai šūktelėjau.

– Aš patikrinau, ponia. Atleiskite, bet gal jūs supainiojote mus su kita firma.

Patyliukais keikdamasi trenkiau ragelį. Paskambinau į informaciją ir, gavusi firmos „Orndorff & Berger“ Čikagos skyriaus telefoną, surinkau savo kredito kortelės

numerį. Paliksiu Markui žinutę, kad kuo greičiau paskambintų man.

Kraujas sustingo gyslose, kai Čikagos sekretorė pranešė:

– Atleiskite, ponia. Šioje firmoje nėra jokio Marko Džeimso.

6

Marko neradau Čikagos telefonų knygoje. Ten buvo penki Markai Džeimsai ir trys M. Džeimsai. Grįžusi namo, paskambinau visais numeriais, bet atsiliepdavo arba moteris, arba nepažįstamas vyras. Buvau tokia suglumusi, kad negalėjau užmigti.

Tik kitą rytą man šovė mintis paskambinti Disneriui, Čikagos vyriausiajam teismo medicinos ekspertui, su kuriuo, pasak Marko, jis buvo susitikęs.

Nusprendusi, kad geriausia iš karto pradėti dalykišką pokalbį, po įprastų mandagumo frazių pasakiau Disneriui:

– Noriu surasti Čikagos advokatą Marką Džeimsą, kurį turėtum pažinoti.

– Džeimsas... – susimąstęs pakartojo Disneris. – Deja, Kei, nepažįstu šio žmogaus. Sakai, jis advokatas Čikagoje?

– Taip. – Man širdis nukrito į kulnus. – Dirba „Orndorff & Berger“.

– Na, ką tu, žinau „Orndorff & Berger“. Labai garsi firma. Bet negaliu prisiminti, hmm, Marko Džeimso...

Girdėjau, kaip jis atidarė stalčių ir sklaidė puslapius. Po ilgos pertraukos Disneris pasakė:

– Ne. Jo nėra ir Geltonuosiuose puslapiuose.

Padėjusi ragelį įsipyliau dar vieną puodelį juodos kavos ir gerdama spoksojau pro virtuvės langą į tuščią lesyklėlę. Ryto pilkuma žadėjo lietų. Prisiminiau, kad mano darbo stalas įstaigoje apkrautas popieriais – jam nukraustyti reikėtų buldozerio. Buvo šeštadienis. Pirmadienis – valstybinė šventė. Kontoroje bus tuščia, mano kolegos džiaugsis trijų dienų savaitgaliu. Derėtų nueiti į darbą ir išnaudoti ramybės bei tylos laikotarpį. Bet man tai nerūpėjo. Negalėjau galvoti apie nieką kita, tik apie Marką. Atrodė, kad jis neegzistuoja, kad aš jį tik susapnavau. Stengiausi susigaudyti, tačiau mano mintys vis labiau painiojosi. Kas, po velnių, vyksta?

Apimta visiškos nevilties pabandžiau informacijoje sužinoti Roberto Sparačino namų telefoną ir paslapčiomis apsidžiaugiau, kad jis neregistruotas. Skambinti jam būtų savižudybė. Markas man pamelavo pasakęs, kad dirba „Orndorff & Berger“, gyvena Čikagoje ir pažįsta Disnerį. Viskas buvo netiesa! Tikėjausi, kad telefonas suskambės, kad Markas paskambins. Ramindama save pasinėriau į darbus – sutvarkiau namus, išskalbiau ir išlyginau skalbinius, užkaičiau pomidorų padažą, padariau mėsos kukulių ir peržiūrėjau laiškus.

Niekas neskambino iki penktos.

– Sveika, daktaryt? Čia Marinas, – išgirdau pažįstamą balsą. – Nepadoru trukdyti tave savaitgalį, bet jau dvi dienos kaip ieškau. Norėjau įsitikinti, kad viskas gerai.

Marinas vėl dėjosi mano angelu sargu.

– Turiu vaizdajuostę ir noriu, kad ją pamatytum, – pasakė jis. – Jei būsi namie, gal galėčiau užnešti? Ar turi vaizdo magnetofoną?

Žinojo, kad turiu. Jau ne kartą yra atnešęs man vaizdajuosčių.

– Kokia tai vaizdajuostė? – paklausiau.

– Įrašiau tą traną, su kuriuo praleidau visą rytą. Klausinėjau apie Berilę Medison.

Jis stabtelėjo. Buvo aišku, kad yra patenkintas savimi.

Su kiekviena mūsų pažinties diena Marinas vis dažniau išnaudodavo mane, viską rodydamas ir pasakodamas. Iš pradžių galvojau, kad jis naudojasi tuo žinodamas, kad išgelbėjo man gyvybę. Šis siaubingas įvykis padarė mus savotiška pora.

– Ar tu budi? – paklausiau.

– Prakeikimas, aš visada budžiu, – suniurnėjo jis.

– Aš rimtai.

– Na, oficialiai ne. Baigiau darbą ketvirtą, bet žmona išvykusi pas savo motiną į Džersį, o aš turiu atlikti tiek reikalų reikalėlių, kad net visos dienos neužtektų.

Jo žmona išvykusi. Vaikai suaugę. Pilką, darganotą šeštadienį Marinas nenorėjo grįžti į tuščius namus. Aš taip pat nesijaučiau labai patenkinta ir linksma tuščiuose namuose. Spoksojau į ant viryklės kaistantį padažo puodą.

– Neturiu jokių planų, – pasakiau. – Užnešk tą vaizdajuostę ir kartu pažiūrėsim. Ar mėgsti spagečius?

– Na... – jis paabejojo.

– Su mėsos kukuliais. Kaip tik ruošiuosi kaisti makaronus. Ar papietausi su manim?

– Aha, – atsakė. – Manau, kad taip.

Norėdama nusiplauti savo automobilį, Berilė vykdavo į Didžiąją plovyklą pietiniame miesto rajone.

Marinas tai sužinojo, aplankęs visas prestižiškiausias miesto plovyklas. O tokių buvo labai nedaug, gal tik dvylika. Jos automobilis be vairuotojo būdavo pastatomas ant automatinio konvejerio ir besisukančios muiluotos plaušinės bei purkštuvais purškiamos plonytės vandens srovelės blizgindavo automobilio išorę. Po to į karštu oru nudžiovintą automobilį įsėsdavo žmogus ir nuvairuodavo į patalpą, kur tarnautojai išsiurbdavo, nublizgindavo, nuvalydavo bamperius ir visa kita. Didžiojoje plovykloje aukščiausios kokybės paslaugos kainavo, kaip pranešė Marinas, penkiolika dolerių.

– Pasisekė kaip pakaruokliui, – kalbėjo Marinas, sukdamas spagečius ant šakutės dideliu šaukštu. – Kaip ką nors susekti, a? Kiek ratų tie tranai nušluosto per dieną – septyniasdešimt, šimtą? Ar tu manai, kad jie pastebės tarp jų juodą „Honda"? Nė velnio.

Jis buvo laimingas medžiotojas. Sučiupo stambų laimikį. Aną savaitę perduodama jam pirminę ataskaitą apie pluoštus žinojau, kad jis išnaršys visas automobilių plovyklas ir remonto dirbtuves. Jei dykumoje būtų tik vienas krūmas, tai Marinas būtinai turėtų į jį pasižiūrėti iš visų pusių. Šito negalima nepripažinti.

– Vakar auksas sužibo purve, – tęsė jis. – Atlėkiau į Didžiąją plovyklą – dėl nepalankaus rajono ji atsidūrė mano sąrašo gale. Maniau, kad Berilė savo automobilį valys kokioje nors Vest Endo landynėje. Bet ne, ji trenkdavosi į pietinį pakraštį, spėju, vien tik todėl, kad ten yra remonto dirbtuvės ir dalių parduotuvė. Pasirodo,

kad ji, tik nusipirkusi automobilį gruodžio mėnesį, ten atvažiavo – meistrai atliko darbų, susijusių su gruntu ir dažais, už šimtą žalių. Po to ji atidarė ten sąskaitą, tapo nare, kad gautų įvairių nemokamų savaitės priedų ir kad kiekvieną kartą plaunant automobilį jai būtų padaroma dviejų dolerių nuolaida.

– Tai taip viską ir sužinojai? – paklausiau. – Dėl šito narystės sandėrio?

– Na, taip, – pasakė jis. – Jie neturi kompiuterio. Privalėjau peržiūrėti visus sumautus kvitus. Bet radau nario mokesčio mokėjimo kopiją, na, ir prisiminiau jos automobilį garaže. Matyt, plovė jį prieš išvažiuodama į Ky Vestą. Taip pat išknisau jos popierius, ieškodamas sąskaitų, apmokėtų kortele. Įrašytas tik vienas mokėjimas Didžiajai plovyklai – darbas už šimtą žalių, apie kurį sakiau. Matyt, vėliau, plaudama automobilį, mokėdavo grynaisiais.

– O plovyklos tarnautojai, – paklausiau, – kaip jie apsirengę?

– Jokių oranžinių drabužių, kurie atitiktų tavo rastą keistą plaušelį. Daugelis mūvi džinsus, avi sportinius batelius – visi apsivilkę tuos mėlynus marškinius, ant kurių kišenėlės baltai išsiuvinėta „Didžioji". Ten būdamas peržiūrėjau viską. Niekas nekrito į akis. Vienintelis pluošto pavidalo šlamštas, kurį mačiau, buvo ritiniai baltų rankšluosčių automobiliams šluostyti.

– Neatrodo, kad būtų daug naudos, – pastebėjau, pastumdama lėkštę. Gerai bent tiek, kad Marino apetitas geras. Mano skrandis vis dar neatsigavo po Niujorko, ir niekaip negalėjau apsispręsti, ar papasakoti Marinui, kas atsitiko.

– Gal ir ne, – atsakė jis. – Bet, kalbant su vienu vyruku, visos mano kūno dalys įsitempė.

Laukiau, kas bus toliau.

– Alas Hantas, dvidešimt aštuonerių, baltasis, iš karto atkreipė mano dėmesį. Jis stovėjo ir prižiūrėjo dirbančius. Kažkas ne taip, pagalvojau, – jis atrodė ne savo vietoje. Tvarkingas, elegantiškas, trūksta tik kostiumo ir portfelio. Pradėjau klausinėti savęs: „Ką toks vyrukas veikia tokioje aklavietėje kaip ši?“ – Stabtelėjęs jis iššluostė lėkštę česnakine duona. – Taigi pasukau prie jo ir užmečiau meškerę. Paklausiau apie Berilę, parodžiau vairuotojo pažymėjimą su jos nuotrauka. Pasiteiravau, gal prisimena, gal matė ją čia, na, – ir pataikiau! Jis pradėjo spirgėti.

Staiga toptelėjo, kad ir aš pradėčiau spirgėti, jei Marinas „pasuktų“ prie manęs. Tikriausiai jis tą vargšelį sutrynė į miltus.

– O kas tada? – paklausiau.

– Įėję vidun, pradėjome rimtai kalbėtis, – atsakė Marinas. – Šitas Alas Hantas – pirmos rūšies šeškas. Pasirodo, jis mokėsi aukštojoj mokykloj. Gavo psichologijos magistro laipsnį, tada porą metų dirbo sanitaru Metropoliteno ligoninėje, jeigu tikėsime jo sumautais paistalais. O paklausus, kodėl jis metė darbą Metropoliteno ligoninėje ir pradėjo dirbti plovykloje, paaiškėjo, kad ji priklauso jo tėvui. Senis Hantas, pasirodo, sugebėjo atsikąsti geriausią pyrago dalį. Didžioji plovykla – viena iš jo investicijų. Jam priklauso daugybė stovėjimo aikštelių, jis yra pusės Šiaurės rajono lindynių savininkas. Pirštųsi prielaida, kad jaunasis Alas rengiasi užimti tėtušio vietą, tiesa?

Aš susidomėjau.

– Bet Alas nedėvi kostiumo, nors, atrodo, turėtų, tiesa? Vadinasi, jis – nevykėlis. Senis nepatiki jam vilkėti eglute austų kostiumų ir sėdėti prie stalo. Turiu galvoje, kad vaikinas stovi dirbtuvėse ir aiškina tiems paršams, kaip blizginti automobilius ir valyti buferius. Tai rodo, kad kažkas čia ne taip. – Taukuotu pirštu jis bakstelėjo sau į kaktą.

– Gal to reikėtų tėvo paklausti, – pasakiau.

– Žinoma. Taip jis man ir pasakys, kad jo didžioji baltoji viltis yra bukagalvis asilas.

– Ką ketini daryti su juo toliau?

– Jau padariau, – atsakė. – Pažiūrėk atneštą vaizdajuostę, daktaryt. Nuovadoje praleidau su Alu Hantu visą rytą. Tas vyrukas bet kam užkalbės dantis, jis labai domisi, kas atsitiko Berilei, sako skaitęs apie tai laikraščiuose...

– Kaip jis sužinojo, kas ta Berilė? – pertraukiau. – Laikraščiuose ir per televiziją nebuvo rodytos jos fotografijos. Ar jis žinojo, kuo ji vardu?

– Sako, kad ne, nė neįtarė, kad tai ta pati blondinė, kuri atvažiuodavo į plovyklą, kol neparodžiau minėtos nuotraukos. Tada pradėjo apsimetinėti, kad jis sukrėstas, kad gali dėl to net susidraskyti. Gaudė kiekvieną mano žodį, norėjo apie ją kalbėti, iš tikrųjų buvo labai atkaklus, ne taip, kaip kas nors kitas, kuriam ji būtų tiek svarbi, kiek kokio Adomo katė. – Jis padėjo suglamžytą staltiesėlę ant stalo. – Geriau pati paklausyk.

Užkaitusi kavą, surinkau nešvarias lėkštes, ir mes nuėjome į svetainę žiūrėti juostos. Aplinka buvo pažįstama. Mačiau ją daug kartų. Plokštėmis iškaltas policijos skyriaus apklausos kambarys buvo mažas, jo viduryje

ant kilimu dengtų grindų stovėjo tik tuščias stalas. Prie durų buvo šviesos jungiklis, ir tiktai ekspertas arba išrinktieji galėjo pastebėti, kad jame trūksta viršutinio varžtelio. Kitoje mažytės juodos skylutės pusėje buvo vaizdo įrašų kambarys su jame įrengta specialia plačiakampe kamera.

Iš pirmo žvilgsnio Alas Hantas laikėsi oriai. Šviesiai gelsvais, retais plaukais ir papurtusiu veidu jis atrodė gana patrauklus, žinoma, jei ne siauras smakras, kuris veidą darė dar pailgesnį. Vilkėjo kaštoninės spalvos odinį švarką ir džinsus, ilgi ir ploni pirštai nervingai žaidė „7-Up“ skardine, kai jis stebėjo Mariną, kuris sėdėjo tiesiai priešais jį.

„Ką galite pasakyti apie Berilę Medison? – klausė Marinas. – Kodėl ją pastebėjote? Į jūsų plovyklą per dieną atvyksta labai daug automobilių. Ar atsimenate visus klientus?“

„Atsimenu kur kas daugiau, negu galima pagalvoti, – atsakė Hantas. – O ypač nuolatinius klientus. Gal neprisimenu jų vardų, bet veidus puikiai, nes dauguma savininkų dažniausiai laukia aikštelėje, kol tarnautojai tvarko jų automobilius. Daugelis klientų stebi mūsų darbuotojus, jei suprantate, ką noriu pasakyti. Jie nenuleidžia akių nuo savo automobilio bijodami, kad niekas nebūtų pamiršta. Kai kurie pasiima kokį skudurą ir padeda, ypač jei jie skuba arba jei iš prigimties negali nurimti ir būtinai turi ką nors veikti“.

„Ar Berilė taip pat nenuleisdavo akių?“

„Ne, sere. Lauke buvo padėta keletas suoliukų ir ji paprastai ten sėdėdavo. Kartais skaitydavo knygą arba laikraštį. Ji retai kreipdavo dėmesį į tarnautojus, tačiau

jos nebuvo galima pavadinti draugiška. Galbūt todėl ją ir pastebėjau".

„Ką norite pasakyti?" – paklausė Marinas.

„Turiu galvoje, kad ji siuntė signalus. Aš juos pagaudavau".

„Signalus?"

„Žmonės siunčia visokius signalus, – paaiškino Hantas. – Aš sugebu juos pagauti. Labai daug galiu pasakyti apie žmogų iš tų signalų, kuriuos ji ar jis siunčia".

„Ar aš siunčiu signalus, Alai?"

„Taip, sere. Visi juos siunčia".

„Kokius signalus aš siunčiu?"

Hantas kuo rimčiausiu veidu atsakė:

„Blyškiai raudonus".

„A?" – Marinas atrodė suglumęs.

„Aš priimu signalus kaip spalvas. Gal jums tai atrodo keista, tačiau tai nėra unikalus reiškinys. Tokių kaip aš, jaučiančių kitų skleidžiamas spalvas, yra daugiau. Būtent tokius signalus ir turiu galvoje. Jūsų signalai, kuriuos aš pagaunu, blyškiai raudoni. Yra šilumos, bet kartu ir šiek tiek piktumo. Kaip įspėjamieji signalai. Jie traukia, bet kartu įspėja apie kažkokį pavojų..."

Marinas, sustabdęs juostą, dirbtinai man nusišypsojo.

Ar jis pamišęs šeškas, ar ką? – paklausė.

Iš tikrųjų jis gana nuovokus, – pasakiau. – Tu tikrai esi malonus, bet piktas ir pavojingas.

– Šūdas, daktaryt. Vyrukas trenktas. Jo pasiklausius, visi sumauti gyventojai – tai vaikščiojanti vaivorykštė.

– Tai, ką jis sako, gal šiek tiek psichologiškai ir pagrįsta, – atsakiau dalykiškai. – Įvairios emocijos asocijuojasi su spalvomis. Šiuo pagrindu parenkamos spalvos viešoms

vietoms, viešbučių kambariams, įstaigoms. Pavyzdžiui, mėlyna spalva siejama su depresija. Nerasi nė vieno psichiatrinės ligoninės kambario, dekoruoto mėlynai. Raudona yra pikta, smurtinga, aistringa. Juoda liguista, grėsminga ir taip toliau. Juk sakei, kad Hantas turi psichologijos magistro laipsnį.

Marinas atrodė suirzęs ir vėl paleido juostą.

„Manau, kad tai susiję su jūsų vaidmeniu. Jūs esate seklys, – tęsė Hantas. – Šiuo metu jums reikia, kad aš bendradarbiaučiau, bet jūs nepasitikite manimi ir galite būti man net pavojingas, jei turėčiau ką slėpti. Apie tai byloja toji įspėjamoji blyškiai raudona dalis, kurią jaučiu. Šiltoji dalis – tai jūsų geraširdiškumas. Jūs norite, kad žmonės būtų jums artimi. Jūs pats savo ruožtu norite būti artimas jiems. Jūs elgiatės šiurkščiai, bet trokštate, kad žmonės jus mylėtų..."

„Gerai, – nutraukė Marinas. – O kaipgi Berilė Medison? Jūs jos spalvas taip pat jautėte?"

„O, taip. Tuo ji mane iš karto ir nustebino. Ji skyrėsi, labai skyrėsi".

„Kuo gi?" – Marino kėdė garsiai sugirgždėjo, kai jis atsilošęs sukryžiavo rankas.

„Labai nutolusi, – atsakė Hantas. – Pagaudavau jos arktines spalvas. Šviesiai žydrą, blyškiai gelsvą kaip silpna saulės šviesa, tokį šaltą baltumą, kad jis atrodė karštas kaip sausas ledas, galėtų nusvilinti, jei prie jos prisiliestumėt. Baltoji dalis labai skyrėsi. Daugelis moterų spinduliuoja pastelines spalvas. Tai moteriški atspalviai, kurie dažnai atitinka dėvimų drabužių spalvas. Rausvi, gelsvi, šviesiai mėlyni ir žali. Tos damos pasyvios, vėsios ir trapios. Kartais matau moterį, kuri siunčia sodrias, stiprias

spalvas – tamsiai mėlyną, vyšninę arba raudoną. Tai tvirtesnės moterys – agresyvios advokatės, gydytojos ar verslininkės, ir jos dažnai vilki tokių pačių spalvų drabužius. Šios damos stovi šalia savo automobilio, įrėmusios rankas į klubus, ir stebi viską, ką daro tarnautojai. Jos nedvejodamos pastebi kokį nenuvalytą priekinį stiklą ar bet kokią purvo dėmelę".

„Ar jums patinka tokios moterys?" – paklausė Marinas.

Jis sudvejojo.

„Jei sąžiningai, tai ne, sere".

Marinas nusijuokė ir, pasilenkęs į priekį, pasakė jam:

„Žinai, aš tokio tipo moterų irgi nemėgstu. Geriau tos mažytės, kurios skleidžia pastelines spalvas".

Priekaištingai pažvelgiau į Mariną.

Jis nekreipė dėmesio, o tuo tarpu ekrane veiksmas vyko toliau.

„Papasakok daugiau apie Berilę".

Hantas susiraukęs įtemptai galvojo.

„Tie pasteliniai atspalviai, kuriuos ji siuntė, nebuvo visiškai neįprasti, bet nesakyčiau, kad jie buvo tikrai trapūs, juolab pasyvūs. Tie atspalviai buvo šaltesni, arktiniai, kaip sakiau, o ne gėlių. Tarytum ji lieptų visiems laikytis atokiau nuo jos, palikti jai daug erdvės".

„Tarsi ji būtų frigidiška?"

Hantas vėl pasukiojo „7-Up" skardinę.

„Ne, sere, nemanau, kad galiu taip pasakyti. Atvirai kalbant, to visai nejaučiau. Greičiau galvotum apie atstumą. Didelį atstumą, kurį reikia nukeliauti, kad ją pasiektum. Bet jei pavyktų priartėti, jos karštis sudegintų. Tai bylojo tie karšti balti signalai, būtent jie išskyrė ją iš kitų.

Ji buvo karšta, labai karšta. Jaučiau, kad ji labai protinga, labai sudėtinga. Net kai ji viena sėdėdavo ant suoliuko ir į nieką nekreipdavo dėmesio, jos mintys sukdavosi. Ji pastebėdavo viską aplinkui. Ji buvo tolima ir įkaitusi iki baltumo kaip žvaigždė".

„Ar pastebėjote, kad ji vieniša?"

„Ji nenešiojo sutuoktuvių žiedo, – nestabtelėjęs pasakė Hantas. – Aš pamaniau, kad ji vieniša. Nepastebėjau jos automobilyje nieko, kas rodytų kita".

„Nesuprantu, – nesusivokė Marinas. – Kaip tą galima nustatyti iš automobilio?"

„Atrodo, kad tai pavyko, kai ji atvažiavo antrą kartą. Stebėjau, kaip vienas vyrukas valė automobilio saloną, ir ten nebuvo nieko vyriška. Pavyzdžiui, jos skėtis, kuris mėtėsi ant grindų užpakalyje, buvo grakštus, melsvas, kokius nešioja moterys, o ne vyrų mėgstamas juodas su didele medine rankena. Gale buvo padėti drabužiai iš valyklos, atrodė, kad krepšiuose nėra jokios vyriškos aprangos, tik moteriška. Daugelis ištekėjusių moterų paima ir vyrų drabužius kartu su savaisiais. Na, ir bagažinė. Jokių įrankių, supainiotų laidų, nieko vyriška. Nieko įdomaus, bet, kai stebi automobilius visą dieną, pradedi pamatyti smulkmenas ir sprendi apie jų vairuotojus net negalvodamas, ką darai".

„Atrodo, kad apie ją nemažai galvojai, – pasakė Marinas. – Ar nedingtelėjo pakviesti ją susitikti, Alai? Ar esi tikras, kad nežinojai jos vardo, nepastebėjai jo ant valyklos etiketės arba ant voko, palikto automobilyje?"

Hantas papurtė galvą.

„Nežinojau jos vardo. Galbūt nenorėjau žinoti".

„Kodėl?"

„Nežinau“, – jis pasijuto nejaukiai, buvo sutrikęs.

„Na jau, Alai. Gali man pasakyti. Cha, man tikriausiai būtų knietėję ją pasikviesti kur nors. Ji buvo graži, įdomi. Tikriausiai apie tai būčiau pagalvojęs, gal būčiau kaip nors gudriai sužinojęs jos vardą, net pabandęs jai paskambinti“.

„Na, aš to nedariau. – Hantas spoksojo į savo rankas. – Nepadariau nieko panašaus“.

„Kodėl?“

Tyla.

Marinas tarė:

„Galbūt jau vieną kartą turėjai tokią moterį, ir ji tave sudegino?“

Tyla.

„Ei, taip nutinka mums visiems, Alai“.

„Koledže, – beveik negirdimai atsakė Alas. – Turėjau merginą. Dvejus metus. Ji ištekėjo už kažkokio vyruko iš medicinos mokyklos. Tokios moterys... jos ieško tam tikros rūšies vyrų. Žinote, kai pradeda galvoti, kad laikas ištekėti“.

„Jos ieško stambių žuvų. – Marino balsas akivaizdžiai paaštrėjo. – Advokatų, gydytojų, bankininkų. Joms nereikia vyrukų, dirbančių automobilių plovyklose“.

Hantas staigiai trūktelėjo galvą.

„Tada aš nedirbau automobilių plovykloje“.

„Nesvarbu, Alai. Žydro porceliano lėlytės kaip Berilė Medison nesiteiks pagražinti tavo dienų, ar ne? Berilė net nežinojo, kad tu egzistuoji, juk taip? Lažinamės, kad net nebūtų pažinusi tavęs, jei būtum kur nors gatvėje patekęs po jos sumauto automobilio ratais...“

„Nekalbėkite taip...“

„Tai tiesa ar melas?“

Hantas spoksojo į savo sugniaužtus kumščius.

„Taigi ar tau patiko Berilė? – negailestingai tęsė Marinas. – Galbūt tu dažnai galvojai apie tą karštą baltą damą, fantazavai, svarstei, kaip reikėtų su ja susipažinti, susitikinėti, mylėtis. Gal tiesiog neturėjai drąsos pasikalbėti su ja, nes žinojai, kad ji pagalvos, jog esi žemesnis padaras, nevertas jos...“

„Liaukitės! Jūs tyčia erzinate mane! Liaukitės! Liaukitės! – šaižiai rėkė Hantas. – Palikite mane ramybėje!“

Bejausmis Marinas per stalą žiūrėjo į jį.

„Aš turbūt labai panašus į tavo senį, ar ne, Alai? – Marinas kalbėdamas mojavo uždegta cigarete. – Senį Hantą, kuris galvoja, kad jo vienintelis vaikas yra nukvakusi fėja, nes nesi toks šlykštus šunvaikio užpakalis ir lindynių savininkas, kuriam nė motais kieno nors gerovė ar jausmai. – Išpūtęs dūmus, jis prakalbo švelniai: – Žinau, koks tas visagalis senis Hantas. Taip pat žinau, kad, tau pradėjus dirbti sanitaru, jis visiems savo draugužiams paskelbė, kad esi gėjus ir jam gėda, jog tavo gyslomis teka jo kraujas. Iš tikrųjų tu atėjai dirbti į jo prakeiktą automobilių plovyklą, nes jis pasakė, kad kitaip atims iš tavęs palikimą“.

„Jūs tai žinote? Iš kur?“ – išstenėjo Hantas.

„Žinau daug ką. Metropoliteno darbuotojai sakė, kad buvai geriausias, mokėjai švelniai elgtis su pacientais. Jiems buvo velniškai gaila, kad tau reikėjo išvykti. Jie apibūdino tave kaip jautrų vaikiną, galbūt per daug jautrų, kad sektųsi pačiam, ar ne taip, Alai? Tai paaiškina, kodėl nevaikštai į pasimatymus, neturi merginų. Tu bijai. Berilė mirtinai tave gąsdino, ar ne?“

Hantas giliai įkvėpė.

„Ar todėl nenorėjai žinoti jos vardo? Kad nekiltų pagunda paskambinti jai, ką nors bandyti daryti?"

„Aš tik stebėjau ją, – nervingai atsiliepė Hantas. – Tikrai, daugiau nieko nebuvo. Aš negalvojau apie ją taip, kaip jūs pasakojote. Aš tiktai, na, labai jutau, kad ji yra. Bet aš to jausmo nepuoselėjau. Aš niekada net nekalbėjau su ja ligi to paskutinio karto, kai ji atvažiavo..."

Marinas, paspaudęs mygtuką „Stop", pasakė:

– Prasideda svarbioji dalis... – Stabtelėjęs jis atidžiai pažiūrėjo į mane. – Ei, ar viskas gerai?

– Ar tikrai reikėjo būti tokiam žiauriam? – paklausiau susijaudinusi.

– Menkai mane pažįsti, jei manai, kad tai buvo žiauru, – atsakė Marinas.

– Atleisk. Užmiršau, kad sėdžiu savo svetainėje su hunų vadu Atila.

– Tai tik vaidyba, – pasakė jis įsižeidęs.

– Primink, kad nominuočiau tave „Oskarui".

– Nusiramink, daktaryt.

– Tu jį visiškai demoralizavai, – pasakiau.

– Tai tokia priemonė, žinai? Būdas sukrėsti, kad viskas atsipalaiduotų, priversti žmones pasakyti tai, apie ką jie šiaip nepagalvotų. – Jis pasisuko į aparatą ir pridūrė, paleisdamas juostą: – Tai, ką jis man toliau pasakė, verta viso likusio pokalbio.

„Kada tai buvo? – paklausė Marinas Hanto. – Kada ji čia lankėsi paskutinį kartą?"

„Neatsimenu tikslios datos, – atsakė Hantas. – Prieš porą mėnesių, atrodo, buvo penktadienis, vėlyvas rytas. Tą dieną turėjau pietauti su tėvu. Penktadienį visada

kartu valgome ir aptariame verslo reikalus. – Jis pasiėmė „7-Up“ skardinę. – Penktadieniais visada rengiuosi kiek padoriau. Tą dieną ryšėjau kaklaraištį“.

„Taigi tą penktadienio rytą Berilė atvažiavo nusiplauti automobilio, – sufleravo Marinas. – Ar tada tu kalbėjaisi su ja?“

„Iš tikrųjų ji pirmoji užkalbino mane, – atsakė Hantas, tarsi tai būtų buvę svarbu. – Jos automobilis jau riedėjo iš plovyklos, kai ji, priėjusi prie manęs, pasakė kažką išpylusi ant kilimo bagažinėje ir norėjo sužinoti, ar negalima išvalyti. Ji nusivedė mane prie automobilio ir atidarė bagažinę. Kilimas buvo permirkęs. Matyt, ji sukrovė į bagažinę maisto prekes, ir pusės galono talpos apelsinų sulčių butelis sudužo. Matyt, dėl to ji ir nusprendė važiuoti tiesiai į plovyklą“.

„Ar prekių buvo bagažinėje, kai ji atvažiavo?“

„Ne“, – atsakė Hantas.

„Ar prisimenate, ką ji buvo apsivilkusi tą dieną?“

Hantas abejojo.

„Sportinius drabužius, užsidėjusi saulės akinius. Hm, tarsi būtų visai neseniai sportavusi. Puikiai prisimenu, nes anksčiau nebuvau matęs jos taip vilkint. Ji visada dėvėdavo kasdieninius drabužius. Bagažinėje dar buvo teniso raketė ir kitų daiktų, kuriuos ji turėjo išimti, kai pradėjome plauti ją šampūnu. Visus ten buvusius daiktus ji nušluostė ir padėjo ant galinės sėdynės“.

Marinas išsitraukė iš viršutinės kišenės kalendorių. Atskleidęs pervertė kelis puslapius ir paklausė:

„Ar tai galėjo būti antroji liepos savaitė? Penktadienis, liepos dvylikta?“

„Galėjo“.

„Gal prisimeni dar ką nors? Ar ji ką nors sakė?"

„Ji buvo labai draugiška, – atsakė Hantas. – Tai gerai atsimenu. Gal dėl to, kad jai padėjau arba kad norėjo būti tikra, jog gerai išvalysime bagažinę, nors to daryti ir neprivalėjome. Galėjau pasakyti, kad vežtų automobilį į dirbtuves ir sumokėtų trisdešimt dolerių už šampūną. Bet norėjau jai padėti. Kol vaikinai dirbo, sukinėjausi aplinkui ir atkreipiau dėmesį į šonines automobilio dureles. Jos buvo subraižytos. Tai atrodė keista. Tarsi kažkas raktu išskaptavo širdį ir kelias raides tiesiai po durelių rankena. Paklausus, kaip tai atsitiko, ji apėjo aplinkui pažiūrėti, kokia žala padaryta. Stovėjo ir spoksojo. Prisiekiu, ji išbalo kaip paklodė. Matyt, iki tol ji nebuvo pastebėjusi to įbrėžimo. Stengiausi nuraminti, pasakiau, kad tokiais atvejais visada nusimenama. „Honda" – visiškai naujas, be jokio įbrėžimo, puikus, dvidešimt tūkstančių dolerių kainavęs automobilis. Ir štai pasipainiojo kažkoks pusprotis. Tikriausiai koks nors dykinėjantis vaikigalis".

„Ką ji dar pasakė, Alai? – paklausė Marinas. – Ar ji komentavo įbrėžimą?"

„Ne, sere. Ji nieko tokio nekalbėjo. Atrodė, kad išsigando, žvalgėsi aplinkui, buvo nusiminusi. Pasiteiravo manęs, kur yra artimiausias taksofonas. Parodžiau telefoną viduje. Kai ji sugrįžo, automobilis jau buvo sutvarkytas, ir ji išvažiavo..."

Marinas, sustabdęs juostą, išėmė ją iš magnetofono. Prisiminusi kavą nuėjau į virtuvę ir pripyliau du puodukus.

– Atrodo, kad gavome atsakymą į vieną iš klausimų, – pasakiau sugrįžusi.

– Aha, – tarė Marinas, siekdamas pieno ir cukraus. – Tikriausia Berilė paskambino į banką arba į oro uostą užsisakyti bilieto. Kai pamatė, kad mažasis Valentinas subraižė dureles, kantrybė trūko. Ji persigando. Iš automobilių plovyklos nuvažiavo tiesiai į banką. Patikrinau jos sąskaitą. Liepos dvyliktą dieną dvyliktą penkiolika ji išsiėmė beveik dešimt tūkstančių dolerių grynaisiais ir paliko tuščią sąskaitą. Pati geriausia klientė buvo. Niekas nebandė jai prieštarauti.

– Ar ji pasiėmė kelionės čekių?

– Ne, jei tuo gali patikėti, – pasakė jis. – Ji labiau bijojo būti susekta negu apiplėšta. Ky Veste už viską mokėjo grynaisiais. Niekas negali sužinoti jos pavardės, jei ji nenaudoja mokėjimo kortelės arba kelionės čekių.

– Ji turėjo klaikiai jaustis, – tyliai pasakiau. – Neįsivaizduoju, kaip galėčiau nešiotis tiek daug pinigų. Turėčiau būti pamišusi arba beviltiškai išgąsdinta.

Jis užsidegė cigaretę. Aš padariau tą patį.

Gesindama degtuką paklausiau.

– Kaip manai, ar gali būti, kad širdį išbraižė plaunant automobilį?

– Pateikiau Hantui tą patį klausimą, norėdamas pamatyti jo reakciją, – atsakė Marinas. – Jis prisiekė, kad automobilių plovykloje to nebuvo galima padaryti, nes kas nors būtų tai pastebėjęs. Bet aš nesu tikras. Velniai griebtų, jei, nuvažiavęs į tas landynes, pirštinių skyrelyje palieki penkiasdešimt centų, jų nerasi, kai grąžins tavo ratus. Žmonės vagia kaip pasiutę. Smulkius pinigus, skėčius, čekių knygeles, ką tik nori – o kai paklausi, niekas nieko nematė. Mes net nežinome, gal tai galėjo padaryti Hantas.

– Jis truputį keistas, – nusileidau. – Jau vien tuo, kad taip ypatingai jautė Berilę. Ji buvo tik viena iš labai daugelio žmonių, retsykiais aplankančių tą vietą. Ar dažnai ji lankydavosi? Kartą per mėnesį, gal rečiau?

Jis linktelėjo.

– Bet jam ji švietė kaip neono reklama. Tai gali būti visiškai nekalta. O gal ir ne.

Prisiminiau, kad Markas apibūdino Berilę kaip į akis krintančią, įsimintiną asmenybę.

Mudu su Marinu tylėdami gurkšnojome kavą, tamsa vėl pradėjo gaubti mano mintis. Markas. Tai turėtų būti klaida, gal galima rasti kokį nors logišką paaiškinimą, kodėl jo nėra firmos „Orndorff & Berger“ sąrašuose. Galbūt jo vardą praleido žinyne, o gal firma neseniai suvedė visus duomenis į kompiuterius ir neužkodavo jo vardo, todėl sekretorė jo neranda kompiuteryje. Galbūt abi sekretorės naujos ir nepažįsta daugelio advokatų. Bet kodėl jo nėra Čikagos telefonų knygoje?

– Man atrodo, kad tave kažkas kankina, – pagaliau pasakė Marinas. – Taip atrodai nuo tos minutės, kai čia atvažiavau.

– Tiesiog pavargau, – atsakiau.

– Nekalbėk niekų. – Jis gėrė kavą.

Vos neužspringau savąja, kai jis pasakė:

– Rozė informavo mane, kad buvai išvažiavusi. Ar vaisingai pasiplepėjai su Sparačinu Niujorke?

– Kada Rozė tau tai pasakė?

– Nesvarbu. Ir neširsk ant savo sekretorės, – tarė jis. – Ji tik prasitarė, kad turėjai išvykti. Nesakė nei kur, nei pas ką, nei ko. Viską sužinojau pats.

– Kaip?

– Tik ką pasakei man, štai kaip, – atsakė. – Nepaneigei, kai paklausiau, juk ne? Tai apie ką kalbėjotės su Sparačinu?

– Jis sakė, kad kalbėjo su tavimi. Gal tu pirmiausia turėtum papasakoti apie tą pokalbį.

– Nėra ką pasakoti, – Marinas pasiėmė cigaretę iš peleninės. – Aną vakarą jis skambino man į namus. Neklausk, kaip, po velnių, jis sužinojo mano telefoną ir pavardę. Jis nori Berilės popierių, o aš neketinu jų atiduoti. Galbūt derėjo nusiteikti bendradarbiauti, bet tas vyrukas – tikra šiknaskylė. Pradėjo įsakinėti, elgtis kaip koks Tutanchamonas. Pranešė, kad yra testamento vykdytojas, pradėjo grasinti.

– Tavo nuomone, garbingiau buvo pasiųsti tą ryklį pas mane, – pasakiau.

Marinas nesuprasdamas pažvelgė į mane.

– Nieko panašaus. Aš net nepaminėjau tavęs.

– Esi tikras?

– Žinoma, esu tikras. Visas pokalbis truko kokias tris minutes. Tik tiek. Tavo vardo niekas neištarė.

– O kaip tas rankraštis, kurį įtraukei į policijos ataskaitą? Ar Sparačinas klausė apie jį?

– Klausė, – atsakė Marinas. – Nieko jam neaiškinau, pasakiau, kad visi popieriai laikomi įkalčiais, ir pareiškiau, jog neturiu teisės aptarinėti su juo bylos.

– Tu jam nesakei, kad tavo rastas rankraštis perduotas mano įstaigai? – paklausiau.

– Prakeikimas, ne. – Jis keistai pažvelgė į mane. – Kodėl turėčiau jam sakyti? Tai netiesa. Atidaviau jį Vanderiui, kad patikrintų pirštų atspaudus, ir stovėjau šalia, kol

jis tai darė. Pasiėmęs išsinešiau jį iš pastato. Šią akimirką jis guli nuosavybės saugykloje kartu su kitu šlamštu. – Jis stabtelėjo. – Kas vyksta? Ką tau pasakė Sparačinas?

Atsistojau prisipilti kavos. Grįžusi papasakojau Marinui viską. Kai baigiau, negalėdamas patikėti jis spoksojo į mane, o jo žvilgsnyje glūdėjo dar kažkas, kas mane labai sudirgino. Manau, kad tai buvo pirmas kartas, kai pamačiau išsigandusį Mariną.

– Ką darysi, jei jis paskambins? – paklausė.

– Jei Markas paskambins?

– Ne, pasakų princas, – sarkastiškai atšovė Marinas.

– Pareikalausiu pasiaiškinti. Paklausiu, kaip čia yra, kad jis dirba „Orndorff & Berger", gyvena Čikagoje, bet tai niekur neužregistruota. – Jaučiausi visiškai žlugusi. – Nežinau, bet, po velnių, pasistengsiu sužinoti, kas iš tikrųjų vyksta.

Marinas nusuko žvilgsnį, jo žandikaulių raumenys judėjo.

– Tu svarstai, ar Markas įsipainiojęs... susijęs su Sparačinu, įtrauktas į nelegalią veiklą, nusikaltimus, – pasakiau, vos pajėgdama žodžiais išreikšti tą stingdantį įtarimą.

Jis piktai užsidegė kitą cigaretę.

– Ką dar turėčiau galvoti? Tu nematei savo buvusio Romeo daugiau kaip penkiolika metų, net nekalbėjai su juo, nežinojai, kur jis yra. Tarsi jis būtų nusileidęs iš mėnulio. Staiga jis pasirodo prie tavo durų slenksčio. Iš kur tu žinai, ką jis visą tą laiką veikė? Nieko nė negali žinoti. Žinai tik tai, ką jis sakė tau...

Abu krūptelėjome nuo telefono skambučio. Instinktyviai pažvelgusi į laikrodį, nuėjau į virtuvę. Dar nebuvo dešimtos, ir mano širdis stingo iš baimės, kai pakėliau ragelį.

– Kei?

– Markai? – Sunkiai nurijau seiles. – Kur tu?

– Namie. Parskridau į Čikagą, tik ką...

– Bandžiau pagauti tave Niujorke ir Čikagoje, kontoroje... – pralemenau. – Skambinau iš oro uosto.

Stojo sunki tyla.

– Klausyk, neturiu daug laiko. Tiesiog norėjau paskambinti ir pasakyti, kad gailiuosi, jog viskas taip įvyko, ir įsitikinti, kad tau viskas gerai. Dar paskambinsiu.

– Kur tu? – vėl paklausiau. – Markai? Markai!

Man atsakė trumpi pypčiojimai.

7

Kitą dieną, šeštadienį, neišgirdau žadintuvo skambučio. Pramiegojau mišias. Kai pramiegojusi pietus nubudau ir išlipau iš lovos, jaučiausi nusikamavusi. Neprisiminiau, ką sapnavau, bet žinojau, kad kažką nemalonaus.

Telefonas suskambo po septintos vakaro. Pjausčiau svogūnus ir pipirus – ruošiausi kepti omletą, kurio neteko suvalgyti. Po kelių minučių jau spaudžiau tamsia Rytinės 64-osios gatvės atkarpa, ant automobilio skydlentės pasidėjusi lapelį su nurodymais, kaip rasti Katler Grouvą. Kaip užsikirtusi kompiuterio programa galvoje sukosi ir sukosi mintys, apdorodamos vis tą pačią informaciją. Nužudytas Keris Harperis. Prieš valandą jis grįžo namo iš Viljamsburgo smuklės ir buvo užpultas vos išlipęs iš automobilio. Viskas atsitiko labai greitai. Nusikaltimas buvo ypač žiaurus. Kaip ir Berilei Medison, jam perpjovė gerklę.

Lauke tvyrojo tamsa, automobilio žibintai, apšvietę pažeme nusidriekusias rūko sruogas, spigino tiesiai

man į akis. Sunku buvo ką nors įžiūrėti, ir plentas, kuriuo anksčiau buvau važiavusi daugybę kartų, staiga tapo neatpažįstamas. Negalėjau susiorientuoti, kur esu. Susinervinusi bandžiau užsirūkyti, kai pastebėjau užpakaly šviesas. Tamsus automobilis, kurio negalėjau įžiūrėti, privažiavo pavojingai arti, o paskui šiek tiek atsiliko. Galėjau didinti ar mažinti greitį, tačiau automobilis laikėsi to paties atstumo. Kai pasukau man reikalinga kryptimi, mane sekęs automobilis padarė tą patį.

Važiavau negrįstu ir nenužymėtu keliu. Svetimo automobilio žibintai visą laiką rėmėsi į manojo buferį. Savo trisdešimt aštuntąjį buvau palikusi namie. Neturėjau nieko, išskyrus cheminį balionėlį „Mace" medicininiame krepšyje. Iš džiaugsmo garsiai sušukau: „Ačiū tau, Viešpatie", kai už posūkio pasirodė didžiulis namas, kurio pusapvalį įvažiavimą, pilną išrikiuotų automobilių, buvo nutvieskusios žybsinčios avarinės šviesos. Man sustojus, iš paskos važiavęs automobilis staigiai sustabdė. Nustebusi žiūrėjau į iš jo išlipusį Mariną, kuris pakėlė palto apykaklę, kad pridengtų ausis.

– Dėl Dievo meilės, – sušukau suirzusi. – Negaliu patikėti.

– Būtent, – suniurnėjo jis, plačiais žingsniais eidamas prie manęs. – Aš taip pat negaliu patikėti. – Jis piktai prisimerkė, žiūrėdamas į akinančią prožektorių, apšvietusių senovinį baltą „Rolls-Royce", pastatytą prie užpakalinių namo durų, šviesą. – Šūdas. Tai viskas, ką galiu pasakyti. Šūdas!

Policininkai šmižinėjo aplink. Jų veidai, apgaubti dirbtinės šviesos, atrodė nenatūraliai blyškūs. Varikliai

garsiai riaumojo, iš radijo aparatų pasigirstančios frazių nuotrupos sklandė drėgname, šaltame ore. Nusikaltimo vietą žyminti juosta, pritvirtinta prie užpakalinių laiptų turėklų, atitvėrė grėsmingą geltoną stačiakampį.

Pareigūnas, apsivilkęs seną rudą odinį švarką, pasuko mūsų link.

– Daktarė Skarpeta? – paklausė jis. – Seklys Potytas.

Atsegusi savo medicininį krepšį, išsitraukiau iš jo chirurgines pirštines bei žibintą.

– Kūno niekas nelietė, – pranešė Potytas. – Dariau viską taip, kaip liepė daktaras Votsas.

Daktaras Votsas buvo bendrosios praktikos gydytojas, vienas iš mano paskirtų penkių šimtų medicinos ekspertų, dirbančių visoje valstijoje, tačiau pirmasis iš tų, kurie man visad sukeldavo galvos skausmą. Kai policija jį iškvietė, jis nedelsdamas perskambino man. Buvo reikalaujama pranešti vyriausiajam medicinos ekspertui, kai įtartina ar netikėta mirtimi mirdavo žinomas asmuo. Votsas, be to, stengėsi kiek įmanoma vengti bylų, perduodavo jas kitiems asmenims, nes nemėgo gaišti laiko prie popierių. Jis garsėjo nesirodydamas nusikaltimo vietose, žinoma, jo čia nebuvo nė kvapo.

– Atvykau čia beveik kartu su patrulių tarnyba, – aiškino Potytas. – Žiūrėjau, kad vyrukai nepridirbtų, ko nereikia. Jo visai nelietėme – nevartėme, nenuvilkome drabužių. Jis jau buvo miręs mums atvykus.

– Ačiū, – tariau išsiblaškiusi.

– Atrodo, kad jį daužė per galvą ir papjovė. O gal ir šovė. Aplink pilna paukštinių šratų. Tuoj pamatysite. Ginklo neradome. Atrodo, kad jis grįžo maždaug be

penkiolikos septynios ir pastatė automobilį ten, kur jis ir stovi. Manome, kad jį užpuolė vos jam išlipus iš automobilio.

Jis pažiūrėjo į baltą „Rolls-Royce". Jį gaubė tamsūs šešėliai, kuriuos metė seni ir aukšti sausmedžio krūmai.

– Ar, jums atvykus, vairuotojo durelės buvo atidarytos? – paklausiau.

– Ne, ponia, – atsakė Potytas. – Automobilio rakteliai mėtosi ant žemės, atrodo, kad parkrisdamas jis laikė juos rankoje. Kaip jau sakiau, mes nieko nelietėm, laukėm, kol atvažiuosit. Beje, atrodo, kad oras privers mus dirbti – kaupiasi lietus. – Jis prisimerkęs pažiūrėjo į storus debesis. – O gal ir snigs. Jokių žymių, kad kas būtų liesta automobilio viduje, visiškai jokių kovos pėdsakų. Greičiausia užpuolikas jo laukė, gal slėpėsi krūmuose. Galiu pasakyti tik viena, daktare, kad tai atsitiko labai greitai. Jo sesuo negirdėjo jokio šūvio, visai nieko, kaip ji sako.

Palikau jį kalbėtis su Marinu ir, pralindusi pro juostą, priėjau prie „Rolls-Royce", žiūrėdama, kur dedu kojas. Automobilis buvo pastatytas lygiagrečiai su užpakalinių durų laiptais mažiau kaip per dešimt žingsnių nuo jų, vairuotojo durelės atsuktos į namo pusę. Apėjusi kapotą, pažymėtą firmos ženklu, sustojau ir išsitraukiau fotoaparatą.

Keris Harperis gulėjo ant nugaros vos per kelis colius nuo priekinio automobilio rato. Baltas automobilio sparnas buvo išteptas kraujo lašais ir dryžiais, o šviesiai rudas megztas žvejybinis Harperio megztinis visas permirkęs krauju. Prie šlaunies gulėjo ryšulys raktų. Prožektorių šviesoje visa tai blizgėjo lipniu raudoniu. Jo žili plaukai

buvo sulipę nuo kraujo, veide ir galvoje žiojėjo žaizdos, padarytos stipriai smogiant buku įnagiu. Gerklė perpjauta nuo ausies iki ausies, beveik visiškai atskiriant galvą nuo kūno, ir visur, kur tik nukreipdavau žibintuvėlį, kaip maži alavo karoliukai blizgėjo paukštiniai šratai. Daugybė jų buvo ant kūno ir aplink jį, keli pažirę ant automobilio kapoto. Tačiau šratai nebuvo iššauti.

Aš ėjau aplink fotografuodama. Pasilenkusi išsitraukiau ilgą termometrą, kurį, atsargiai pakišusi po megztiniu, įstūmiau į pažastį. Kūno temperatūra buvo 92,4 laipsnio pagal Farenheitą, oro – 31. Kūnas greitai vėso – maždaug trim laipsniais per valandą – nes oro temperatūra buvo žemesnė negu vandens užšalimo, o Harperis nebuvo nei stambaus kūno sudėjimo, nei šiltai apsirengęs. Smulkieji raumenys jau ėmė stingti. Mano manymu, jis buvo miręs mažiau kaip prieš dvi valandas.

Paskui pradėjau ieškoti to, kas paprastai dingdavo vežant žmogų į lavoninę. Pluošteliai, plaukai ir visa kita smulkmė, prilipusi prie kraujo, nepasimes. Mane domino tai, ko greitai gali nebelikti. Lėtai tyrinėjant visą kūną ir plotą aplink jį, siauras spindulys staiga apšvietė kažką netoli kaklo. Pasilenkusi įsistebeilijau į mažą žalsvą gumulėlį, panašų į plastiliną. Į jį buvo įspausti keli šratai. Kai rūpestingai kišau jį į plastikinį voką, išgirdau kažką atidarant namo duris. Atsigręžusi pamačiau tiesiai į mane nukreiptas išsigandusios moters akis. Ji stovėjo prieškambaryje greta policininko, kuris laikė metalinę planšetę.

Netrukus atskubėjo Marinas su Potytu. Pralindę pro juostą, jie pasitiko pareigūną su planšete. Užpakalinės durys tyliai užsivėrė.

– Ar bus kam su ja pasilikti? – paklausiau.

– O, taip, – atsakė iškvėpdamas policininkas su planšete. – Ponia Harper sako, kad viskas bus gerai – jos draugė jau važiuoja čia. Netoliese, pasaloje, paliksime porą patrulių, kad būtume tikri, jog tas tipas nesugrįš dar kartą.

– Ko turėtume ieškoti? – paklausė manęs Potytas.

Gindamasis nuo šalčio, jis susigrūdo rankas į striukės kišenes ir susikūprino. Didelės kaip ketvirčio dolerio monetos snaigės pradėjo sūkuriuodamos leistis žemyn.

– Nė vieno ginklo, – atsakiau. – Galva ir veidas sužaloti buku įnagiu. – Mostelėjau ranka, apmauta sukruvinta pirštine. – Matyti, kad kaklo žaizda padaryta aštriu įrankiu. O paukštiniai šratai nedeformuoti, ir neatrodo, kad bent vienas sulindo į kūną.

Marinas, pamatęs aplink išbarstytus šratus, atrodė visiškai sutrikęs.

– Taip ir maniau, – pasakė Potytas linktelėdamas. – Nepanašu, kad būtų šauta, bet negalėčiau garantuoti. Taigi tikriausiai ieškome ne šautuvo. Peilio ar galbūt kažko panašaus į laužtuvą?

– Nebūtinai, – atsakiau. – Esu įsitikinusi, kad jo gerklė perpjauta kažkokiu aštriu įrankiu, o sumušimai atsirado nuo smūgių buku ilgu daiktu.

– Tai gali būti daugybė įvairiausių daiktų, daktare, – pastebėjo Potytas susiraukdamas.

– Taip, tai gali būti daugybė įvairiausių daiktų, – sutikau.

Nors ir turėjau versiją, iš kur atsirado paukštiniai šratai, tačiau, prisiminusi savo ankstesnes bylas, susilaikiau nuo spėliojimų. Bendrus samprotavimus dažnai supranta

pažodžiui, todėl kartą nusikaltimo vietoje, aukos miegamajame, policininkai nepastebėjo kruvinos baldžiaus ylos, nes pasakiau, kad ginklas galėjo būti panašus į peilį ledui smulkinti.

– Brigada gali jį išvežti, – pranešiau, nusitraukdama pirštines.

Harperį suvyniojo į švarią, baltą paklodę ir įkišo į plastikinį lavonmaišį su užtrauktuku. Stovėdama greta Marino stebėjau, kaip greitosios pagalbos automobilis lėtai važiuoja tamsia, tuščia alėja. Nebuvo nei šviesų, nei sirenų – nereikia skubėti, kai veži lavoną. Vis smarkiau snigo.

– Važiuoji? – paklausė manęs Marinas.

– O tu ką darysi, vėl seksi man iš paskos? – Aš nesišypsojau.

Jis žiūrėjo man per petį į seną „Rolls-Royce", stovintį ūkanotos šviesos rato viduryje alėjos gale. Nukritusios snaigės tirpo ant sukruvinto žvyro.

– Aš nepersekiojau tavęs, – rimtai pasakė Marinas. – Beveik prie pat Ričmondo gavau pranešimą per radiją...

– Prie pat Ričmondo? – nutraukiau. – Tai iš kur tu grįžai?

– Iš čia, – atsakė jis, ieškodamas kišenėje raktų. – Sužinojęs, kad Harperis nuolat lankosi Kalpeperio smuklėje, nusprendžiau jį įsprausti į kampą. Praleidau su juo kokį pusvalandį, kol jis liepė man nešdintis. Tada jis dingo. Išvažiavau ir aš, bet likus gal kokiai penkiolikai mylių iki Ričmondo, dispečeris man pranešė, kad Potytas liepęs mane pažadinti ir pasakyti, kas įvyko. Trenkiuosi atgal ir staiga atpažįstu tavo ratus – nutariu važiuoti iš paskos, kad tu nepasiklystum.

– Nori pasakyti, kad šįvakar kalbėjaisi su Harperiu smuklėje? – nustebusi paklausiau aš.

– O, taip, – atsakė jis. – Matyt, tik išsiskyręs su manimi, po kokių penkių minučių buvo priplotas. – Susijaudinęs ir neramus, jis pasuko prie savo automobilio. – Reikia susitikti su Potytu, išsiaiškinti viską, ką dar galima. Užsuksiu pas tave iš ryto kartu apžiūrėti lavono, žinoma, jei neprieštarauji.

Stebėjau, kaip jis nueina, purtydamas sniegą nuo plaukų. Kai pasukau savo „Plymouth" raktelį, jis jau buvo dingęs. Valytuvai, nubraukę ploną sniego sluoksnį, staiga sustojo priekinio stiklo viduryje. Mano valstijos automobilio variklis, iš paskutinių jėgų silpnai suburzgęs, tapo dar vienu šio vakaro lavonu.

Harperių bibliotekos kambaryje, išklotame persiškais kilimais ir papuoštame senoviškais rečiausių rūšių medžio drožiniais, tvyrojo šiluma. Neabejojau, kad matau tikrą Čipendeilo stiliaus sofą – iki šiol nebuvau ne tik sėdėjusi, bet net ir lietusi tikro Čipendeilo stiliaus daikto. Aukštos lubos buvo išpuoštos rokoko stiliaus lipdiniais, pasieniais sustatytos lentynos su knygomis, daugiausia odiniais viršeliais. Tiesiai prieš mane kūrenosi marmurinis židinys, atrodo, ką tik prikrautas pliauskų.

Pasilenkusi ištiesiau rankas prie liepsnos ir toliau tyrinėjau aliejiniais dažais tapytą portretą, kabantį virš židinio. Jame buvo pavaizduota ant suolelio sėdinti jauna ir graži mergaitė baltais drabužiais, ilgais ir labai šviesiais plaukais, rankomis lengvai suspaudusi sidabrinį plaukų šepetį, kuris gulėjo jos skraite. Kylančios šilumos bangoms

pasklidus po kambarį, jos atvaizdas raibuliavo prieblandoje. Mergaitė buvo prisimerkusi, drėgnos lūpos pravertos, o gili suknelės iškirptė atidengė baltą kaip porcelianas, vaikišką krūtinę. Man svarstant, kodėl šis keistas portretas kabo tokioje ypatingoje vietoje, įėjo Kerio Harperio sesuo. Ji uždarė duris taip tyliai, kaip ir atidarė.

– Manau, kad tai padės jums sušilti, – pasakė ji, tiesdama taurę vyno.

Padėjusi padėklą ant kavos stalelio, ji įsitaisė barokiniame raudono aksomo fotelyje, suglaudusi kojas į šoną, kaip tikra ledi, kurią taip sėdėti išmokė vyresnės tos pačios lyties atstovės.

– Ačiū, – pasakiau, dar kartą atsiprašydama.

Mano valstijos automobilio akumuliatorius nepataisomai sugedo – nuo kitų automobilių prijungti laidai nesugebėjo jo atgaivinti. Policija, per radiją iškvietusi avarinį vilkiką, pažadėjo parvežti mane į Ričmondą, kai tik apžiūrės nusikaltimo vietą. Nesiruošiau stovėti lauke sningant ar visą valandą tupėti patruliniame automobilyje. Neturėdama kito pasirinkimo pasibeldžiau į ponios Harper namo užpakalines duris.

Gurkštelėjusi vyno, ji įbedė tuščias akis į židinį. Atrodė nuostabiai, kaip ir ją supantys prabangūs daiktai. Galbūt tai viena iš elegantiškiausių moterų, pagalvojau, kurias kada nors esu sutikusi. Balti kaip sidabras plaukai švelniai gaubė aristokratišką veidą. Lieknas moters išsišovusiais skruostikauliais ir subtiliais veido bruožais formas dar labiau ryškino šviesiai rudas megztinis aukšta apykakle ir velvetinis sijonas. Žiūrint į Sterlingą Harper, man jokiu būdu neatėjo į galvą pavadinti ją senmerge.

Ji tylėjo. Šaltu sniegu aplipo namo langai, o jo pastogėje dejavo vėjas. Negalėjau įsivaizduoti, kaip galėčiau gyventi viena tokiuose namuose.

– Ar turite kokių nors giminių? – paklausiau.

– Visi mirę, – atsakė ji.

– Užjaučiu, ponia Harper...

– Nieko. Nebekartokite to, daktare Skarpeta.

Jai keliant taurę, židinio šviesoje blykstelėjo žiedas su dideliu smaragdu. Ji įdėmiai žvelgė į mane. Prisiminiau baimės kupinas jos akis, kai, man tyrinėjant jos brolio kūną, ji tyliai atvėrė duris. Dabar ji buvo stebėtinai rami.

– Keris nujautė, – staiga ištarė ji. – Mane labiausiai stebina, kaip tai įvyko. Nesitikėjau, kad kas nors išdrįs jo tykoti prie pat namų.

– Ir jūs nieko negirdėjote? – paklausiau.

– Girdėjau jį privažiuojant. Daugiau nieko. Nesulaukusi jo įeinant, nuėjau pažiūrėti, kas atsitiko. Pamačiusi tai, iškart paskambinau 911.

– Ar jis lankydavosi kitose užeigose, ar tik Kalpeperio?

– Ne, niekur kitur. Ten jis eidavo kiekvieną vakarą, – atsakė ji, nukreipdama žvilgsnį. – Aš perspėjau jį, kad pavojinga eiti į tą vietą, žinant dabartinius laikus ir jo amžių. Keris visada turėjo su savimi grynųjų, be to, jis tiesiog talentingai mokėjo įžeisti žmones. Bet smuklėje jis niekada neužtrukdavo per ilgai. Valandą, daugiausia dvi. Jis aiškino man, kad įkvėpimas ateina tik pabendravus su paprastais žmonėmis. Išleidęs „Rantytą kampą“, Keris daugiau nieko neparašė.

Tą romaną buvau skaičiusi, kai mokiausi Kornelio universitete, todėl prisiminiau tik nuotrupas: paslaptingus

Jungtinių Valstijų Pietus, kuriuose viešpataujančią prievartą, kraujomaišą ir rasizmą stebi atokioje Virdžinijos fermoje augantis jaunuolis. Atsimenu, kad ji paliko man slogų įspūdį.

– Mano brolis buvo vienas tų nelaimingų genijų, kurie viską išdėsto vienoje knygoje, – pridūrė ponia Harper.

– Bet buvo ir kitų į jį panašių, net labai puikių rašytojų, – atsakiau.

– Jis gyveno tik tuo, kuo buvo priverstas gyventi jaunystėje, – tęsė ji tuo pačiu šiurpiai monotonišku balsu. – Jis tapo lyg tuščiaviduris, o jo gyvenimas virto tuščia neviltimi. Nuolatiniai bandymai ką nors parašyti baigdavosi nesėkme – sukurpęs vos keletą puslapių, blokšdavo juos į židinį ir niūriai stebėdavo degančius rankraščius. Paskui kaip įsiutintas bulius niršdavo vaikščiodamas po kambarį, kol nuspręsdavo vėl pabandyti. Tai tęsėsi daugelį metų – ilgiau, negu norėčiau prisiminti.

– Atrodo, kad jūs labai pykstate ant savo brolio, – tyliai pastebėjau.

– Aš labai pykstu ant savęs, daktare Skarpeta, – atsakė ji, kai mūsų žvilgsniai susidūrė. – Mes su Keriu esame panašūs. Skirtumas tik tas, kad aš nesijaučiu įsipareigojusi analizuoti aplinkybes, kurios būtų galėjusios pakeisti mūsų gyvenimą. O jis nuolat tyrinėjo savo prigimtį ir savo praeitį bei ją suformavusias aplinkybes. Todėl, matyt, jis ir laimėjo Pulicerio premiją. Aš nusprendžiau nesipriešinti tam, kas buvo aišku iš pat pradžių.

– Ką jūs turite galvoje?

– Harperių šeimos linija baigiasi, jos galas aiškus – jokių palikuonių. Po mūsų nebeliks nė vieno.

Ji pasiūlė man pigaus, namuose daryto sausojo burgundiško vyno su vos juntamu metalo prieskoniu. Kiek dar laiko užtruks policija? Ką tik girdėjau burzgiant sunkvežimį, – matyt, avarinė tarnyba atvažiavo parvilkti mano automobilio.

– Mano pareiga buvo rūpintis broliu. Pasirinkau tokią dalią, kad pagreitinčiau šeimos išnykimą, – pasakė ponia Harper. – Pasigesiu Kerio vien todėl, kad jis buvo mano brolis. Aš nesiruošiu čia sėdėdama meluoti, koks nuostabus jis buvo. – Ji vėl gurkštelėjo vyno. – Suprantu, kad tai jums šiurpu girdėti.

„Šiurpu" – visai netinkamas žodis.

– Aš vertinu jūsų atvirumą, – pasakiau.

– Keris buvo lakios vaizduotės ir įvairių emocijų žmogus. Aš to neturiu. Žinoma, jei būtų kitaip, nebūčiau ištvėrusi. Bent jau tikrai nebūčiau čia gyvenusi.

– Gyvendami šiame name, jūs tikriausia vengėte aplinkinių. – Spėjau, kad ponia Harper tai norėjo pasakyti.

– Turiu galvoje ne atsiskyrimą, – atsakė ji.

– Tuomet ką jūs turite galvoje, ponia Harper? – pasidomėjau, siekdama savo cigarečių.

– Gal išgertumėt dar vieną taurę vyno? – pasiteiravo ji. Viena jos veido pusė buvo apšviesta ugnies, o kita – šešėlyje.

– Dėkoju, ne.

– Geriau mes niekada nebūtume čia persikraustę. Šiuose namuose nieko malonaus nenutinka.

– Ką jūs dabar darysite, ponia Harper? – Tuštuma jos akyse kėlė man šiurpą. – Ar liksite čia gyventi?

– Neturiu, kur daugiau eiti, daktare Skarpeta.

– Manau, kad parduoti Katler Grouvą būtų nesunku, – atsakiau, vėl atkreipdama dėmesį į portretą virš židinio. Liepsnos atšvaituose mergaitė baltais drabužiais keistai šypsojosi, nes žinojo paslaptis, kurių jau niekam neatskleis.

– Grandinės per daug tvirtai mane laiko, daktare Skarpeta.

– Atsiprašau?

– Aš per sena ką nors keisti, – paaiškino ji. – Aš per sena vaikytis pramogų ir naujų pažinčių. Man vadovauja praeitis. Ji yra mano gyvenimas. Jūs dar jauna, daktare Skarpeta. Kada nors suprasite, ką reiškia žvelgti tik atgal. Staiga suprasite, kad tai neišvengiama. Suprasite, kad jūsų pačios praeitis traukia jus atgal į tuos pažįstamus kambarius, kuriuose – argi tai neironiška? – ir prasidėjo įvykiai, atitolinę jus nuo gyvenimo. Suprasite, kad, laikui bėgant, vis patogesni darosi sunkūs, sudužusias viltis liudiję baldai, o jus nuvylę žmonės vis mielesni. Pajusite, kad vėl renkatės skausmą, nuo kurio kažkada stengėtės pabėgti. Taip lengviau. Tai visa, ką aš galiu pasakyti. Taip lengviau.

– Ar nenujaučiate, kas galėjo tai padaryti? – paklausiau tiesiai, karštligiškai bandydama pakeisti pokalbio temą.

Ji neatsakė, įsispoksodama į ugnį plačiai atvertomis akimis.

– O Berilei? – neatlyžau aš.

– Žinau, kad jai buvo grasinama kelis mėnesius.

– Kelis mėnesius prieš mirtį? – paklausiau.

– Mudvi su Berile buvome labai artimos.

– Jūs žinojote, kad ją persekiojo?

– Taip. Žinojau apie grasinimus.

– Ji jums sakė, kad jai grasina, ponia Harper?

– Žinoma, – atsakė ji.

Marinas peržiūrėjo Berilės telefono sąskaitas. Jis nerado jokių tarpmiestinių pasikalbėjimų su Viljamsburgu. Taip pat nebuvo nė vieno ponios Harper ar jos brolio laiško, rašyto jai.

– Taigi jūs artimai su ja bendravote visus tuos metus? – paklausiau.

– Taip, – atsakė ji. – Bent jau kiek įmanoma artimiau. Ji rašė knygą, nepaisydama susitarimo su mano broliu. Bjauri istorija. Keris buvo įsiutęs.

– Iš kur jis sužinojo, ką ji daro? Ar ji pati jam pasakė, kad rašo knygą?

– Ne, jos advokatas.

– Sparačinas?

– Tiksliai nežinau, ką jis pasakė Keriui. – Ji žvilgtelėjo rūsčiai. – Bet mano brolis buvo informuotas apie Berilės knygą. Pakankamai žinojo, kad visiškai netektų ramybės. Advokatas patyliukais drumstė vandenį. Lakstė pirmyn atgal tarp Berilės ir Kerio vaidindamas, kad remia tą, su kuriuo tuo metu kalba.

– Ar žinote, kur dabar ta knyga? – paklausiau atsargiai. – Ar Sparačinas ją gavo? Ar ji jau rengiama spaudai?

– Jis skambino Keriui prieš kelias dienas. Girdėjau jų pokalbio nuotrupas, – supratau, kad rankraštis dingo. Buvo minima jūsų įstaiga. Girdėjau Kerį minint medicinos ekspertą. Manau, kad buvo kalbama apie jus. Jis labai dėl to supyko. Aš nusprendžiau, kad ponas Sparačinas bandė išsiaiškinti, ar mano brolis gali turėti tą rankraštį.

– O ar iš tikrųjų taip gali būti? – panorau sužinoti.

– Berilė niekada nebūtų jo atidavusi Keriui, – susijaudinusi atsakė ji. – Nebuvo jokios prasmės atiduoti kūrinį jam. Juk jis kategoriškai prieštaravo tam, ką ji darė.

Mes trumpam nutilome.

Tada aš paklausiau:

– Ponia Harper, ko jūsų brolis taip bijojo?

– Gyvenimo.

Aš laukiau, atidžiai ją stebėdama. Ji vėl įsispoksojo į liepsną.

– Bijodamas jis traukėsi nuo jo, – ištarė ji keistu balsu. – Siekimas atsiskirti ypatingai veikia žmogaus protą. Sujaukia jį, priverčia mintis ir idėjas taip suktis, kad jos pažyra į šalis keisčiausiomis trajektorijomis. Manau, kad Berilė buvo vienintelis žmogus, kurį mano brolis mylėjo. Jis laikėsi jos įsikibęs. Jo troškimas turėti ją, laikyti arti prie savęs buvo nenumaldomas. Jis galvojo, kad ji išduoda jį, kad jis nebeturi jai jokios galios, – tuomet pamišimas dar paaštrėjo. Esu tikra, kad jis ėmė vaizduotis visokiausias nesąmones, kurias, jo manymu, ji galėtų apie jį skleisti. Apie tai, kaip mes čia gyvename.

Kai ji siekė vyno, pastebėjau, kad jai drebėjo ranka. Apie brolį ji kalbėjo taip, lyg jis būtų miręs prieš daugelį metų. Pasakojant balse skambėjo aštri gaidelė: meilė broliui buvo atmiešta įniršiu ir skausmu.

– Kai atsirado Berilė, mes su Keriu jau nebeturėjome nė vieno artimo žmogaus, – tęsė ji. – Tėvai buvo mirę. Mes galėjome pasikliauti tik vienas kitu. Keris – sunkus žmogus. Tai velnias, kuris rašo kaip angelas. Jam reikėjo priežiūros. Jis norėjo kažką palikti šiame pasaulyje, ir aš pasiryžau padėti jam įgyvendinti jo troškimą.

– Tokį pasiaukojimą dažnai lydi pagieža, – įsiterpiau.

Tyla. Liepsnos atšvaitai šokinėjo ant jos nuostabių taisyklingų veido bruožų.

– Kaip jūs suradote Berilę? – paklausiau.

– Tai ji surado mus. Gyveno Fresne su tėvu ir pamote. Ji rašė, buvo apimta rašymo aistros. – Kalbėdama ponia Harper tebežiūrėjo į ugnį. – Vieną dieną Keris per savo leidėją gavo jos laišką. Kartu buvo pridėtas trumpas apsakymas, rašytas ranka. Aš jį dar gerai atsimenu. Ji teikė vilčių, iš prigimties turėjo lakią vaizduotę, kurią reikėjo nukreipti teisinga linkme. Taigi jie pradėjo susirašinėti, o po kelių mėnesių Keris pakvietė ją apsilankyti nusiuntęs jai bilietą. Netrukus jis nusipirko šį namą ir ėmėsi jį restauruoti. Tą jis darė dėl jos. Miela, jauna mergaitė stebuklingai pakeitė jo gyvenimą.

– O jūsų? – paklausiau.

Ji atsakė ne iš karto.

Židinyje iš nuodėgulių pažiro kibirkštys.

– Jai atsikėlus gyventi pas mus, nebuvo viskas rožėmis klota, daktare Skarpeta, – pasakė ji. – Aš stebėjau, kas vyksta tarp jų.

– Tarp jūsų brolio ir Berilės?

– Aš nenorėjau jos įkalinti, kaip padarė jis, – tarė ji. – Siekdamas valdyti Berilę, jis prarado ją.

– Jūs labai mylėjote Berilę, – pasakiau.

– To neįmanoma paaiškinti. – Ji jaudinosi taip pat, kaip ir aš. – Buvo sunku ištverti.

– Ar jūsų brolis nenorėjo, kad su ja bendrautumėte? – klausinėjau toliau.

– Ypač paskutinius kelis mėnesius, vis dėl tos knygos.

Keris jos išsižadėjo ir atėmė jai skirtą palikimą. Jos vardas šiuose namuose nebuvo minimas. Jis uždraudė man bet kokius ryšius su ja.

– Bet jūs nepaklausėte, – atsakiau.

– Ryšys buvo labai ribotas, – sunkiai atsakė ji.

– Jums turėjo būti labai skaudu. Išsiskyrimas su jums brangiu žmogumi.

Ji nusigręžė nuo manęs, vėl susidomėjusi liepsnomis.

– Ponia Harper, kada jūs sužinojote apie Berilės mirtį?

Ji neatsakė.

– Ar jums kas nors paskambino?

– Kitą rytą išgirdau per radiją, – sumurmėjo ji.

„Gerasis Dieve, – pagalvojau. – Kaip baisu".

Ji daugiau nieko nekalbėjo. Tų žaizdų išgydyti aš negalėjau, be to, neradau ir tinkamų paguodos žodžių, nors ir labai stengiausi. Tad sėdėjome tylėdamos, atrodė, gana ilgai. Kai aš galiausiai vogčiomis žvilgtelėjau į savo laikrodį, buvo jau beveik vidurnaktis.

Namai spengė nuo tylos, per daug didelės tylos.

Išėjus iš šiltos bibliotekos, prieškambaris pasirodė šaltas kaip katedra. Atidariusi užpakalines duris, iš nuostabos aiktelėjau. Baltu kaip pienas sniegu apsnigta alėja nelyginant storas kilimas, kuriame ryškėjo prakeiktų policininkų automobilių, išvykusių be manęs, padangų pėdsakai. Valstijos automobilis jau buvo seniai nuvilktas, o jie pamiršo, kad aš likau namuose. Velnias! Velnias! Velnias!

Kai grįžau į biblioteką, ponia Harper kurstė židinį.

– Atrodo, kad jie paliko mane, – pasakiusi supratau, kaip liūdnai skamba mano balsas. – Norėčiau paskambinti.

– Bijau, kad tai neįmanoma, – atsakė ji abejingai. – Išvykus policininkams, telefonas nebeveikia. Pas mus taip dažnai atsitinka, kai orai pabjūra.

Stebėjau, kaip ji žarsto liepsnojančias pliauskas. Dūmų kaspinai rangėsi aukštyn, o židinyje sukosi kibirkščių spiečiai.

Buvau užmiršusi.

Iki šiol man neatėjo į galvą.

– Jūsų draugė... – pasakiau.

Ji vėl bakstelėjo į pliauską.

– Policininkas sakė, kad jūsų draugė vyksta pas jus, kad ji liks nakvoti...

Ponia Harper, lėtai išsitiesusi, atsisuko. Jos veidas buvo įraudęs nuo karščio.

– Taip, daktare Skarpeta, – tarė ji. – Labai miela, kad jūs atvykote.

8

Kai ponia Harper atnešė dar šiek tiek vyno, laiptų aikštelėje šalia bibliotekos aukštame korpuse įtaisytas laikrodis išmušė dvyliktą.

– Laikrodis dešimt minučių vėluoja, – atrodė, kad jai būtina tai pranešti. – Visada vėlavo.

Sodybos telefonai tikrai neveikė. Aš patikrinau. Ligi miesto eiti reikėtų maždaug kelias mylias, o dabar lauke mažiausiai keturių colių sniego sluoksnis. Tikrai neisiu.

Brolis miręs. Berilė mirusi. Vienintelė ponia Harper liko gyva. Norėjau tikėtis, kad tai ne sutapimas. Užsidegusi cigaretę, gurkštelėjau vyno. Ponia Harper fiziškai būtų neįstengusi nužudyti brolio ir Berilės. O gal žudikas persekioja ir ponią Harper? Kas bus, jei jis sugrįš?

Mano .38 kalibro revolveris paliktas namie.

Policija apsups šį rajoną.

Kuo? Motorinėmis rogėmis?

Staiga suvokiau, kad ponia Harper man dar kažką sako.

– Atsiprašau. – Šypsojausi per prievartą.

– Atrodote sušalusi, – pakartojo ji.

Kai ji atsisėdo ant barokinio krėslo krašto ir žiūrėjo į liepsną, jos veidas atrodė ramus. Aukštos liepsnos plazdėjo kaip vėjo blaškoma vėliava, o reti vėjo gūsiai pūstelėdavo pelenus iš ugniakuro ant židinio. Atrodė, kad mano draugija ją ramina. Jei būčiau jos vietoje, taip pat nenorėčiau likti viena.

– Ne, viskas gerai, – pamelavau. Man *buvo* šalta.

– Atnešiu jums megztinį.

– Prašau nesivarginti. Man patogu... tikrai.

– Neįmanoma prišildyti šio namo, – tęsė ji. – Aukštos lubos. Be to, jis nešiltintas. Po truputį prie šito pripranti.

Pagalvojau apie dujomis šildomą savo šiuolaikinį namą Ričmonde. Prisiminiau karališko dydžio lovą su kietais čiužiniais ir elektra šildoma antklode. Virtuvės spintelėje šalia šaldytuvo paliktą cigarečių pakelį ir gerą škotišką viskį bare. O čia, Katler Grouvo namo viršuje, siautėjo skersvėjai ir tvyrojo dulkina tamsa.

– Man bus patogu čia, apačioje. Ant sofos, – pasakiau.

– Nesąmonė. Ugnis netrukus užges. – Ji sukiojo megztinio sagą, nenuleisdama akių nuo ugnies.

– Ponia Harper, – pabandžiau paskutinį kartą, – ar nenutuokiate, kas galėjo tai padaryti? Nužudyti Berilę ir jūsų brolį. Arba kodėl?

– Jūs manote, kad tai tas pats žmogus. – Tai nebuvo klausimas, greičiau konstatavimas.

– Negalima atmesti ir tokios galimybės.

– Norėčiau pasakyti ką nors, kas padėtų. Bet turbūt tai nebesvarbu. Kad ir kas jis būtų, padaryta tai, kas padaryta.

– Jūs nenorite jo nubausti?

– Bausmių jau ir taip pakanka. Jos nesugrąžins to, kas buvo.

– Ar Berilė nenorėtų, kad jį sučiuptų?

Ji atsisuko į mane plačiai išplėstomis akimis.

– Norėčiau, kad būtumėt ją pažinojusi.

– Manau, kad pažinojau. Tam tikra prasme, – švelniai pasakiau.

– Negaliu paaiškinti...

– To ir nereikia, ponia Harper.

– O juk viskas galėjo būti puiku...

Akimirką ji išsidavė – mačiau jos kančią, iškreiptą veidą, o netrukus ji vėl susitvardė. Jai nereikėjo baigti minties. Viskas galėjo būti puiku, jei niekas nebūtų išskyręs jos su Berile. Atėmęs kompanionės. Draugės. Gyvenimas toks tuščias, kai esi viena, kai nėra ką mylėti.

– Apgailestauju, – pasakiau jautriai. – Man be galo liūdna, ponia Harper.

– Dabar lapkričio vidurys, – atsakė ji, vėl nukreipdama žvilgsnį į šalį. – Neįprastai anksti pasnigo. Greitai prasidės atlydys, daktare Skarpeta. Galėsite išvykti ryte vėliau. Tie, kurie jus užmiršo, maždaug tuo metu prisimins. Iš tiesų taip malonu, kad jūs užėjote.

Atrodo, kad ji žinojo, jog liksiu čia. Kažkokia antgamtiška nuojauta kuždėjo, kad ji tai suplanavo. Žinoma, tai buvo neįmanoma.

– Paprašysiu jus vieno dalyko, – pasakė ji.

– Ko būtent, ponia Harper?

– Atvykite čia pavasarį. Atvykite balandžio mėnesį. – Atrodė, kad ji kalba ne man, o liepsnoms.

– Labai norėčiau, – atsakiau.

– Žydės neužmirštuolės. Nuo jų mėlynuos pievelės žolynas. Taip gražu, tai mano mėgstamas metų laikas. Mudvi su Berile rinkdavom jas. Ar kada nors iš arti žiūrėjote į neužmirštuoles? O gal jūs iš tų žmonių, kuriems jos savaime suprantamas dalykas, ir nė negalvojate apie tokį mažą kūrinėlį? Jos tokios gražios, kai žiūri iš arti. Tokios *gražios*, tarsi tobula Dievo ranka būtų sutvėrusi jas iš porceliano ir nudažiusi mėlynai. Mes abi prisikaišydavome jų į plaukus ir merkdavome į vandens dubenis namuose. Pažadėkite atvykti balandžio mėnesį. – Kai ji atsisuko, jos akyse pamačiau kančią, kuri mane labai sujaudino.

– Taip, taip. Žinoma, atvyksiu, – atsakydama pati tuo tikėjau.

– Ką jūs valgote pusryčiams? – paklausė atsistodama.

– Tiks tai, ką ir jūs valgysite.

– Šaldytuve visko pilna, – keistai pastebėjo ji. – Pasiimkite savo taurę, aš parodysiu jums kambarį.

Vesdama mane puikiai raižytais laiptais į antrą aukštą, ji laikėsi turėklų. Šviesa viršų pasiekdavo tik nuo laiptuose esančių lempų, viršuje tvyrojo šaltas kaip rūsy oras.

– Jei jums ko nors prireiktų, aš būsiu už trijų durų nuo jūsų kitoje koridoriaus pusėje, – pasakiusi ji įvedė mane į mažą miegamąjį.

Kambarys buvo apstatytas raudonmedžio baldais su poliruoto medžio inkrustacijomis, ant šviesiai melsvai tapetuotų sienų kabojo keli aliejiniais dažais nutapyti paveikslai su laisvai sukomponuotomis gėlėmis ir upės vaizdu. Paklotoje lovoje su baldakimu ligi viršaus buvo prikrauta vatinių antklodžių, durys į plytelėmis išklotą vonios kambarį atviros. Troškus oras dvelkė dulkėmis, tarsi langai niekada nebūtų atidarinėjami ir niekas,

išskyrus atsiminimus, jo nedrumstų. Buvau tikra, kad toje lovoje niekas nemiegojo jau daugelį metų.

– Viršutiniame stalčiuje yra flanelinis chalatas. Vonioje – rankšluosčiai ir tai, ko gali prireikti, – pasakė ponia Harper. – Na, ar jums bus patogu?

– Taip. Ačiū. – Nusišypsojau. – Labanakt.

Duris užkabinau išklibintu kabliuku. Po chalatu, vieninteliu drabužiu, gulėjusiu stalčiuje, radau pakištą seniai išsivadėjusį aromatinį maišelį. Vonioje – visus reikalingus daiktus: iš celofano neišvyniotą dantų šepetėlį, mažutę dantų pastos tūtelę, dar nenaudoto levandų muilo gabalėlį ir, kaip žadėjo ponia Harper, daugybę rankšluosčių. Praustuvė buvo sausa kaip kreida, o kai atsukau auksines rankenėles, pasipylė skystos rūdys. Visą amžinybę laukiau, kol pradėjo bėgti šiltas ir skaidrus vanduo, ir aš galėjau nusiprausti veidą.

Senas, bet švarus chalatas, matyt, kadaise buvo melsvos, tikriausiai neužmirštuolių spalvos. Įlipau į lovą ir, prieš užgesindama lempą, iki kaklo užsitraukiau antklodes. Maigiau ir minkiau storą pagalvę, kad ji pasidarytų patogesnė, – jaučiau pro audinį duriančias plunksnas. Išplėstomis akimis, šąlančia nosimi atsisėdau lovoje ir žvelgiau į tamsų kambarį, kuriame, buvau tikra, kadaise gyveno Berilė. Baigiau gerti vyną. Name buvo taip ramu, jog tariausi girdinti už lango krintančio sniego visą sugeriančią tylą.

Nepajutau, kaip užsnūdau. Kai staiga atsimerkiau, mano širdis taip įnirtingai plakė, kad bijojau pajudėti. Atrodo, kad išgyvenau košmarą. Iš pradžių nesupratau, kur esu, ir svarsčiau, ar triukšmas, kurį girdžiu, yra tikras. Vonios čiaupas lašėjo, vandens lašeliai lėtai caksėjo į

praustuvę. Grindlentės anapus užkabintų durų vėl tyliai sugirgždėjo.

Mano protas karštligiškai dirbo, svarstydamas įvairias galimybes. Medis girgžda temperatūrai krintant. Pelės. Kažkas tyliai slinko koridoriumi. Įsitempiau norėdama išgirsti ir sulaikiau kvėpavimą, kai šlepetėmis apsiavęs žmogus prašlepsėjo pro uždarytas duris. Nusprendžiau, kad tai ponia Harper. Atrodė, kad ji lipa laiptais žemyn. Aš varčiausi lovoje kokią valandą. Pagaliau užsidegusi lempą išlipau iš lovos. Buvo pusė keturių, aš neturėjau jokios vilties vėl užmigti. Drebėdama ant chalato užsimečiau paltą, atkabinau duris ir nuslinkau visiškai tamsiu koridoriumi, kol įžiūrėjau lenktų turėklų pavidalą laiptų viršuje.

Mėnesiena, įspindusi pro mažus paradinių durų langelius, neryškiai apšvietė žvarbų vestibiulį. Nustojo snigti, pasirodė žvaigždės, medžių šakos ir krūmai po baltu gaubtu atrodė beformiai. Viliojama spragsinčios ugnies karštų glamonių įslinkau į biblioteką.

Ponia Harper sėdėjo ant sofos, apsisupusi megzta vilnone skara. Ji žiūrėjo tiesiai į liepsną, skruostai buvo ašaroti, bet ji nė neketino jų šluostyti. Kostelėjusi pašaukiau ją vardu, nenorėdama išgąsdinti.

Ji nesujudėjo.

– Ponia Harper? – ištariau garsiau. – Girdėjau, kaip jūs nulipote žemyn...

Ji buvo atsilošusi į lenktą sofos atkaltę, o jos nemirksinčios akys bukai spoksojo į ugnį. Galva nusviro į šoną, kai, skubiai prisėdusi šalia, prispaudžiau pirštus jai prie šilto kaklo. Pulso neužčiuopiau. Nutempusi ją ant kilimėlio, pradėjau daryti dirbtinį kvėpavimą, pereidama nuo

burnos prie krūtinkaulio, beviltiškai stengiausi įkvėpti gyvybės jos plaučiams ir priversti plakti širdį. Nežinau, kiek laiko tai truko. Kai pagaliau pasidaviau, mano lūpos buvo nutirpusios, o nugaros ir rankų raumenys virpėjo. Aš visa drebėjau.

Telefonai dar neveikė. Niekam negalėjau paskambinti. Nieko negalėjau padaryti. Atsistojusi prie bibliotekos lango, atitraukiau užuolaidas ir ašarodama žvelgiau į mėnulio nušviestą nepaprastą baltumą. Tolėliau mačiau juodą upę, už kurios vėrėsi tamsuma. Kai man pavyko užkelti kūną ant sofos, švelniai uždengiau jį skara. Tuo tarpu ugnis pradėjo gesti, o mergaitės portretas vis labiau grimzdo į šešėlius. Sterlingos Harper mirtis užklupo mane netikėtai ir apstulbino. Sėdėdama ant kilimėlio priešais sofą stebėjau gęstančią ugnį. Jos taip pat negalėjau atgaivinti. Tiesą sakant, nė nebandžiau.

Neverkiau, kai mirė mano tėvas. Jis sirgo jau daugelį metų, ir aš per tuos metus išmokau nuslopinti savo emocijas. Didžiąją mano vaikystės dalį tėvas praleido lovoje. Kai jis pagaliau vieną vakarą mirė, didžiulis motinos sielvartas mane nuteikė priešiškai – tapau dar kietesnė ir uždaresnė. Stebėdama savo šeimą iš šio tariamai saugaus vidinės laisvės taško, aš jau mačiau artėjant jos žlugimą.

Laikydamasi santūriai, stebėjau motinos ir mano jaunylės sesers Dorotės, kuri nuo pat gimimo buvo savimyla ir neatsakinga, santykius. Nesikišdavau į skandalingus klyksmus ir ginčus, nors pati sau prisipažindavau, kad trokštu išsigelbėjimo. Sąmoningai pasitraukusi iš mūšio lauko vis daugiau laiko praleisdavau jaukiai įsitaisiusi bibliotekoje, kur, studijuodama Pilkųjų vienuolių išmintį, pradėjau suprasti ankstyvą savo proto brandą ir atlygį, kuris gaunamas

panaudojus savo galimybes. Man gerai sekėsi gamtos mokslai ir ypač mane domino žmogaus biologija. Įnikau į Grėjaus „Anatomiją" sulaukusi penkiolikos, ir ji tapo mano išsilavinimo *sine qua non*, mano palaimos laivas. Ruošiausi palikti Majamį ir vykti studijuoti į koledžą. Tuo metu, kai moterys trokšdavo tapti mokytojomis, sekretorėmis ir namų šeimininkėmis, aš rengiausi būti gydytoja.

Vidurinėje mokykloje viską mokiausi A lygiu, žaidžiau tenisą, visas atostogas ir vasaras praleisdavau skaitydama. Tuo tarpu mano šeima kaip sužeisti konfederatų veteranai kovojo seniausiai Šiaurės užkariautame pasaulyje. Nesidomėjau pasimatymais ir neturėjau daug draugų. Mokyklą baigiau puikiausiais pažymiais ir išvažiavau į Kornelį, gavusi stipendiją; po to į Džonso Hopkinso medicinos mokyklą, Džordžtauno teisės mokyklą ir vėl atgal į Hopkinsą – patologijos rezidentūrą. Aš nelabai aiškiai suvokiau, ką darau. Pasirinkta karjera visą laiką grąžins mane į baisaus nusikaltimo, mano tėvo mirties, įvykio vietą. Aš tūkstančius kartų suskaidysiu mirtį ir vėl ją surinksiu iš gabalėlių. Išsiaiškinsiu jos kodus ir perduosiu juos teismui. Atskleisiu visas jos paslaptis. Bet visa tai negrąžins man tėvo, ir kažkokia mano dalis niekada nenustos jo gedėti.

Žarijos šokčiojo židinyje, aš snūduriavau.

Praėjus kelioms valandoms, šaltame melsvame priešaušryje pradėjo ryškėti mano kalėjimo kontūrai. Skausmas nudiegė nugarą ir kojas, kai sustingusi atsistojau ir nuėjau prie lango. Saulė atrodė kaip blyškus kiaušinis virš melsvai pilkšvos upės, medžių kamienai juodavo baltame sniege. Ugnis užgeso, o mano galvoje karštligiškai grūmėsi du klausimai. Ar ponia Harper būtų mirusi, jei

nebūčiau čia pasilikusi? Gal jai buvo patogu mirti man esant jos namuose. Kodėl ji sugrįžo į biblioteką? Įsivaizdavau ją lipančią laiptais, kuriančią ugnį, įsitaisančią ant sofos. Jos širdis sustojo jai žiūrint į liepsnas. O gal prieš mirtį ji žvelgė į portretą?

Uždegiau visas lempas. Prisitraukusi kėdę prie pat židinio, užlipau ant jos ir nukabinau nuo kablių gremėzdišką paveikslą. Iš arti portretas netrikdė, jo poveikį pridengė neryškūs atspalviai ir švelnūs aliejinių dažų potėpiai. Dulkės pasklido nuo drobės, kai, nulipusi žemyn, paguldžiau paveikslą ant grindų. Jokio parašo ir datos neradau, be to, portretas nebuvo toks senas, kaip maniau – dažai nė truputėlio nesuaižėję. Sąmoningai parinktos ramios ir santūrios spalvos kūrė senumo įspūdį, tarsi jis būtų nežinia kada nutapytas.

Apvertusi apžiūrėjau rudo popieriaus pagrindą. Jo centre puikavosi auksinis spaudas su Viljamsburgo paveikslų rėminimo dirbtuvės pavadinimu. Užsirašiusi jį, vėl užlipau ant kėdės ir pakabinau paveikslą atgal. Tada, atsitūpusi prieš židinį, iš rankinės išsitraukiau pieštuką ir ėmiau švelniai baksnoti pelenus. Ant suanglėjusių rąstų viršaus driekėsi labai plonas baltų pelenų sluoksnis, kuris nuo menkiausio dvelktelėjimo sklaidėsi kaip voratinklis. Po juo mėtėsi kažkoks susilydęs gabalėlis, panašus į sutirpusią plastmasę.

* * *

– Neįsižeisk, daktaryt, – pasakė Marinas, važiuodamas atbuline pavara iš aikštelės, – bet atrodai baisi kaip pragaras.

– Labai ačiū, – sumurmėjau.

– Na, neįsižeisk. Matyt, mažai miegojai.

Kai iš ryto nepasirodžiau daryti Kerio Harperio skrodimo, Marinas nedelsdamas paskambino Viljamsburgo policijai. Rytui įpusėjus, sodyboje pasirodė du išsigandę pareigūnai. Grandinėmis žvangantys ratai išgraužė vėžes lygiame sunkiame sniege. Po kankinančių apklausų apie Sterlingos Harper mirtį greitosios pagalbos automobilis nuvežė jos kūną į Ričmondą. Aš buvau nugabenta į nuovadą Viljamsburgo centre ir pavaišinta kava bei spurgomis. Netrukus atvyko Marinas.

– Jokiu būdu nebūčiau pasilikęs ten visą naktį, – aiškino Marinas. – Nesvarbu, kad buvo minus dvidešimt. Geriau būčiau nušalęs sėdynę, negu pasilikęs su sustingusiu...

– Ar žinai, kur yra Princesės gatvė? – nutraukiau.

– O kas iš to? – Jis žvelgė į mane pro veidrodinius saulės akinius.

Sniegas baltai liepsnojo saulėje, ir gatvės greitai virto purvynu.

– Mane domina Princesės gatvės numeris penki nulis septyni, – atsakiau tonu, bylojančiu, kad man reikia ten nukakti.

Pastatas, kurio ieškojau, buvo įsikūręs senoviniame rajone ir prisišliejęs prie Pirklių aikštėje esančių verslovių. Išvažinėtoje stovėjimo aikštelėje buvo tik koks tuzinas automobilių apsnigtais stogais. Apsidžiaugiau, pamačiusi, kad „Kaimo rėmų dirbtuvė ir galerija“ atidaryta.

Marinas nieko neklausinėjo, kai lipau. Jis tikriausia pajuto, kad vis tiek nieko neišpeš. Galerijoje susidūriau su juodą paltą vilkinčiu jaunuoliu, nerūpestingai

sklaidančiu reprodukcijas, kol tuo metu moteris ilgais, šviesiais plaukais už prekystalio kažką skaičiavo skaičiuokliu.

– Kuo galiu padėti? – paklausė blondinė, mandagiai pažvelgusi į mane.

– Na, neaišku, nuo kada čia dirbate, – atsakiau.

Kai ji pažiūrėjo į mane šaltu ir įtariu žvilgsniu, suvokiau, kad atrodau siaubingai. Paltas buvo suglamžytas, plaukai šiurpiai sutaršyti. Kai nedrąsiai perbraukiau per juos ranka, supratau, kad pamečiau auskarą. Pasakiusi, kas esu, ištraukiau ploną, juodą futliarą, kuriame buvo žalvarinis medicinos ekspertės ženklas.

– Dirbu čia dvejus metus, – atsakė ji.

– Man rūpi paveikslas, kurį jūsų dirbtuvė tikriausiai įrėmino prieš jums čia pradėjus dirbti, – pasakiau. – Portretas, kurį galėjo atnešti Keris Harperis.

– O, Dieve. Girdėjau apie tai per radiją iš ryto. Apie tai, kas jam atsitiko. Dieve, kaip baisu. – Ji tarškėjo be perstojo. – Jums reikėtų kalbėtis su ponu Hilgemanu. – Ji nubėgo jo paieškoti.

Ponas Hilgemanas, orios išvaizdos džentelmenas, vilkėjo kostiumą. Mane pamatęs, griežtai paklausė:

– Keris Harperis čia neužklysdavo metų metais, vargu ar kas nors jį čia pažįsta, bent jau kiek man žinoma.

– Pone Hilgemanai, – pasakiau, – Kerio Harperio bibliotekoje virš židinio kabo šviesiaplaukės mergaitės portretas. Jis buvo įrėmintas jūsų dirbtuvėje galbūt prieš daugelį metų. Ar neprisimenate?

Pilkose akyse, kurios žvelgė pro skaityti skirtų akinių stiklus, neblykstelėjo nė mažiausia prisiminimo kibirkštėlė.

– Atrodo, kad portretas seniai nutapytas, – paaiškinau. – Gera imitacija, bet neįprastas temos traktavimas. Mergaitei yra devyneri, dešimt, daugiausia dvylika metų, bet ji aprengta baltai kaip jauna moteris ir sėdi ant mažo suolelio, laikydama sidabrinį plaukų šepetį.

Pykau ant savęs, kad nenufotografavau portreto fotoaparatu „Polaroid", kuris gulėjo medicininiame krepšyje. Bet buvau tokia išsiblaškiusi, kad net nesugalvojau juo pasinaudoti.

– Žinote, – pono Hilgemano akys nušvito, – manau, prisimenu, apie ką jūs kalbate. Labai graži mergytė, bet neįprasta. Taip. Kiek prisimenu, gana įtaigus portretas.

Laukiau.

– Tikriausiai tai buvo maždaug prieš penkiolika metų... Leiskite pagalvoti. – Jis pakėlė smilių prie lūpų. – Ne. – Papurtė galvą. – Tai ne aš.

– Ne jūs? *Ką* ne jūs? – paklausiau.

– Ne aš rėminau paveikslą. Tai tikriausiai Klara, tuomet dirbusi padėjėja. Manau, kad neklystu, jog tą paveikslą ji rėmino. Jei norite žinoti, tai buvo brangus užsakymas, paveikslas jo nevertas. Jis gana prastai nutapytas. Tiesą sakant, – pridūrė suraukdamas kaktą, – tai vienas jos silpnesnių bandymų...

– Jos? – paklausiau. – Ar kalbate apie Klarą?

– Kalbu apie Sterlingą Harper. – Jis susimąstęs pažvelgė į mane. – Ji dailininkė. – Jis stabtelėjo. – Tai buvo prieš daugybę metų, kai ji intensyviai tapė. Kiek žinau, namuose ji turėjo studiją. Žinoma, niekada ten nesilankiau. Bet ji atnešdavo daugelį darbų, daugiausia natiurmortų ir peizažų. Jūsų minimas paveikslas, atrodo, buvo vienintelis portretas.

– Prieš kiek laiko ji nupiešė jį?

– Kaip jau sakiau, maždaug prieš penkiolika metų.

– Ar kas nors jai pozavo? – paklausiau.

– Manau, kad jis galėjo būti padarytas iš nuotraukos. – Jis susiraukė. – Tikrai negaliu atsakyti į jūsų klausimą. Bet jei kas nors jai ir pozavo, tai nežinau kas.

Neparodžiau, kad nustebau. Tada Berilei jau buvo apie šešiolika ar septyniolika ir ji gyveno Katler Grouve. Ar įmanoma, kad ponas Hilgemanas ir kiti miesto žmonės šito nežinojo?

– Labai liūdna, – garsiai mąstė jis. – Tokie talentingi, protingi žmonės. Be šeimos, be vaikų.

– O kaip draugai? – paklausiau.

– Tikrai nepažįstu nė vieno jų asmeniškai, – atsakė.

„Ir jau nebepažinsi“, – dingtelėjo.

Kai grįžau prie automobilio, Marinas zomšos skiaute šluostė priekinį stiklą. Ištirpusio sniego ir druskos, kurios kelininkai pabarstė, mišinys aptaškė jo puikųjį automobilį. Jis atrodė suirzęs. Ant grindinio šalia vairuotojo durelių mėtėsi daugybė cigarečių nuorūkų, kurias jis visiškai nesigėdydamas išvertė iš peleninės.

– Du dalykai, – pradėjau labai rimtai, kai užsisegėme diržus. – Sodybos bibliotekoje yra jaunos šviesiaplaukės mergaitės portretas, kurį ponia Harper, atrodo, įrėmino šioje dirbtuvėje prieš penkiolika metų.

– Berilės Medison? – Jis išsitraukė žiebtuvėlį.

– Tai gali būti ir jos portretas, – atsakiau. – Bet iš tikrųjų jaunesnės, negu susipažino su Harperiais. Ir temos traktuotė gana keista. Tarsi Lolita...

– Na, na!

– Seksuali, – rėžiau tiesmukai. – Maža mergaitė nupiešta taip, kad atrodytų geidulinga.

– Oho? Dabar tu man pasakysi, kad Keris Harperis buvo slaptas pedofilas.

– Na, pirma, portretą nutapė jo sesuo, – pasakiau.

– Šūdas, – burbtelėjo Marinas.

– Antra, – tęsiau, – man susidarė toks įspūdis, kad rėmų dirbtuvės savininkas nežinojo, jog Berilė kada nors gyveno su Harperiais. Įdomu, ar kiti tai žinojo. O jei ne, stebiuosi, ar tai įmanoma. Marinai, sodyboje ji gyveno *daugybę metų*. Ir tik už poros mylių nuo miesto. O miestelis *mažas*.

Vairuodamas jis žiūrėjo tiesiai į priekį ir nekalbėjo.

– Na, – nusprendžiau, – tai gali būti tik tuščios spėlionės. Jie buvo atsiskyrėliai. Galbūt Keris Harperis darė viską, kad paslėptų Berilę nuo pasaulio. Kad ir kaip ten būtų, situacija neatrodo visiškai normali. Bet ji gali neturėti nieko bendra su jų mirtimis.

– Velnias, – jis trumpai burbtelėjo. – *Normali* visai netinkamas žodis. Atsiskyrę ar ne, tačiau neįmanoma suprasti, kodėl niekas nežinojo apie jos buvimą. Žinoma, jei jie užrakindavo ją arba pririšdavo prie lovos galo. Prakeikti iškrypėliai. Nekenčiu iškrypėlių. Nekenčiu, kai žmonės skriaudžia vaikus. Žinai? – Jis vėl pasižiūrėjo į mane. – Tikrai to neapkenčiu. Vėl pradedu jausti tą patį.

– Ką jausti?

– Kad ponas Pulicerio premijos laimėtojas dulkino Berilę, – pasakė Marinas. – Ir kai ji nusprendžia knygoje viską išvilkti į dienos šviesą, jis įsiunta, atėjęs su ja pasimatyti atsineša peilį.

– Tai kas tada nužudė jį? – paklausiau.

– Jo kvaištelėjusi sesutė.

Kerio Harperio žudikas buvo gana stiprus, kad suduotų tokius galingus smūgius, nuo kurių jis akimirksniu prarado sąmonę, – o perrėžta gerklė visiškai netinka moters užpuolikės įvaizdžiui. Tiesą sakant, dar niekada netyriau bylos, kur moteris tai būtų padariusi.

Ilgokai patylėjęs, Marinas paklausė:

– Ar senoji ledi Harper tau pasirodė nukaršusi?

– Gana ekscentriška, bet nenukaršusi, – pasakiau.

– Išprotėjusi?

– Ne.

– Iš to, ką tu papasakojai, man neatrodo, kad jos reakcija į brolio užtvatijimą visiškai jai būdinga, – tarė jis.

– Marinai, ją ištiko šokas. Šoką patyrę žmonės tinkamai į nieką nereaguoja.

– Ar manai, kad ji nusižudė?

– Žinoma, tai įmanoma, – atsakiau.

– Ar radai įvykio vietoje kokių nors vaistų?

– Be recepto parduodamų vaistų mačiau, bet nė vieni nėra mirtini, – tariau.

– Žaizdos?

– Jų nesimatė.

– Tai galų gale nuo ko ji mirė? – paklausė jis, žiūrėdamas į mane sustingusiu veidu.

– Nežinau, – atsakiau. – Šiuo metu neturiu jokio supratimo.

– Manau, kad tu grįši į Katler Grouvą, – pasakiau Marinui, kai jis sustojo už Centrinės teismo medicinos ekspertizės įstaigos.

– Tikrai esu suintriguotas, – subambėjo jis. – Grįžusi namo, padoriai išsimiegok.

– Nepamiršk Kerio Harperio rašomosios mašinėlės.

Marinas pasirausė kišenėje, ieškodamas žiebtuvėlio.

– Kieno gamybos, koks modelis, ar yra naudotų juostelių, – priminiau.

Jis užsidegė cigaretę.

– O taip pat paieškok namuose rašymo reikmenų ir rašomosios mašinėlės popieriaus. Siūlyčiau paimti židinio pelenų. Juos bus labai sunku išsaugoti...

– Neįsižeisk, daktaryt, tu pradėjai kalbėti kaip mano mama ar kažkas panašaus.

– Marinai, – atrėžiau, – aš kalbu rimtai.

– Aha, rimtai. Tau iš tikrųjų reikia gerai išsimiegoti.

Marinas buvo toks pat išvargęs kaip ir aš, jam taip pat būtų neprošal išsimiegoti.

Patalpa buvo užrakinta ir tuščia, cementinės grindys išmargintos naftos dėmėmis. Lavoninėje girdėjau monotonišką elektros įrangos ir generatorių ūžimą, kurio beveik nepastebėdavau darbo metu. Įėjus į šaldomąją patalpą, tvokstelėjo stipraus, bjauraus kvapo gūsis.

Jų kūnai gulėjo ant greta sustatytų neštuvų prie kairiosios sienos. Galbūt tai įvyko dėl to, kad buvau labai pavargusi. Bet kai nutraukiau paklodę nuo Sterlingos Harper, man pakirto kelius ir aš numečiau medicininį krepšį ant grindų. Prisiminiau jos įstabiai gražų veidą, siaubą akyse, kai, atsidarius sodybos galinėms durims, ji pamatė, kaip aš apžiūrinėju jos mirusį brolį, o mano pirštinėtos rankos suteptos jo krauju. Dabar brolis ir sesuo gulėjo vienas šalia kito ir jais buvo pasirūpinta. Tai viskas, ką man reikėjo žinoti. Švelniai ją uždengiau, paslėpdama visiškai nykų kaip guminė kaukė veidą. Visur aplinkui kyšojo nuogos kojos su žyminiais.

Vos įėjusi į šaldomąją patalpą pastebėjau po Sterlingos Harper neštuvais geltoną fotojuostos dėžutę. Bet tik pasilenkusi pakelti savo medicininio krepšio, gerai į ją įsižiūrėjau ir supratau, ką tai reiškia. Trisdešimt penkių milimetrų „Kodak", dvidešimt keturių ekspozicija. Pagal valstybinę sutartį mano įstaiga visada gaudavo juostų „Fuji", ir mes užsakydavome tik trisdešimt šešių ekspoziciją. Ponios Harper kūną atvežusių darbuotojų seniai nė kvapo, ir, žinoma, jie nieko nebūtų fotografavę.

Grįžau į koridorių. Šviesa virš lifto patraukė mano dėmesį, ir supratau, kad liftas sustojo antrame aukšte. Vadinasi, kažkas dar yra pastate. Galbūt tai tik sargas, prižiūrintis pastatą. Man pradėjo dilgčioti viršugalvį, ir aš vėl pagalvojau apie tuščią fotojuostos dėžutę. Tvirtai įsitvėrusi į medicininio krepšio dirželį, nusprendžiau lipti laiptais. Antrojo aukšto laiptų aikštelėje lėtai atidariau duris ir, prieš žengdama vidun, pasiklausiau. Kabinetai rytų pusėje buvo tušti, šviesos išjungtos. Pasukusi dešinėn į pagrindinį koridorių, praėjau pro tuščią klasę, biblioteką, Fildingo kabinetą. Nieko negirdėjau ir nemačiau. Dėl visa pikta pasukau į savo kabinetą, nusprendusi įspėti apsaugą.

Kai pamačiau jį, netekau amo. Tą siaubingą akimirką man aptemo sąmonė. Jis sumaniai ir tyliai rausėsi mano bylų spintoje. Tamsiai mėlyno švarko apykaklė buvo pakelta virš ausų, akis dengė tamsūs lakūnų akiniai, rankos apmautos chirurginėmis pirštinėmis. Per galingą petį permestas odinis fotoaparato dirželis. Jis atrodė tvirtas ir kietas kaip marmuras, o aš jau nebūčiau suspėjusi nepastebėta pasitraukti. Pirštinėtos rankos staiga sustingo.

Kai jis puolė pirmyn, spėjau susiorientavusi trenkti medicininiu krepšiu kaip olimpiniu kūju. Krepšys

plumptelėjo jam tarp kojų, o smūgis buvo toks stiprus, kad jam nulėkė juodi akiniai. Jis krito kaip ilgas, susiriesdamas iš skausmo ir netekęs pusiausvyros. Spyriau jam į kelio girnelę. Jis negalėjo gerai jaustis, kai kietas, metalinis fotoaparato objektyvas atsidūrė kaip pagalvė po juo ir įsirėžė jam į šonkaulius.

Medicininiai reikmenys skraidė į visas puses, kol karštligiškai žvejojau po lagaminėlį, ieškodama nedidelės ašarinių dujų „Mace“ dėžutės, kurią visada nešiojausi. Kai stipri srovė pataikė jam į veidą, jis subliovė. Raitydamasis ir klykdamas jis draskėsi akis, o aš, čiupusi telefoną, iškviečiau pagalbą. Dar kartą papurškiau gerą dozę prieš pat įgriūvant sargams. Po to atvyko policininkai. Mano isteriškas įkaitas maldavo vežti jį į ligoninę, kai nejautrus policininkas, užlaužęs jam rankas ir uždėjęs antrankius, ištempė lauk.

Pažiūrėjusi į vairuotojo pažymėjimą, sužinojau, kad įsibrovėlis Džebas Praisas, trisdešimt ketverių metų, gyvena Vašingtone, Kolumbijos apygardoje. Į velvetinių kelnių užpakalinę kišenę buvo įspraustas 9 milimetrų kalibro automatinis ginklas „Smith & Wesson“ su keturiolikos šovinių apkaba ir vienu vamzdyje.

* * *

Neatsimenu, kaip nuėjau į lavoninės kabinetą ir nuo lentos nusikabinau kito Centrinei teismo ekspertizės įstaigai nuomojamo valstijos automobilio raktus. Turėjau tai padaryti, ir temstant šalia namų pastačiau tamsiai mėlyną furgoną. Automobiliu būdavo gabenami kūnai, todėl užpakalinis jo stiklas buvo uždengtas ekranu, o gale įdėtos

faneros grindys, kurios būdavo plaunamos su žarna kelis kartus per savaitę. Automobilis – šeimyninio furgono ir katafalko mišinys – atrodė toks gremėzdas, kad tikriausia lengviau buvo galima pastatyti vandenyno lainerį „Queen Elizabeth II“ negu jį.

Nerangiai kilau laiptais, nesustodama išklausyti telefono pranešimų ir išjungti atsakiklio. Skaudėjo dešinę alkūnę ir petį. Gėlė mažuosius delno kauliukus. Sudėjusi drabužius ant kėdės, įlindau į karštą vonią ir nuvargusi kritau į lovą. Apėmė gilus miegas. Gilus kaip mirtis. Plaukiau per tirštą tamsą, mano kūnas buvo sunkus kaip švinas, kai šalia lovos skambantį telefoną staiga nutraukė atsakiklis.

„...nežinau, kada vėl galėsiu paskambinti, todėl klausyk. Prašau, Kei, paklausyti. Girdėjau apie Kerį Harperį...“

Širdis daužėsi, ir aš plačiai atsimerkiau – skubrus Marko balsas traukė mane iš sąstingio.

„Prašau laikytis atokiai. Nesikišk. *Prašau*. Pasikalbėsim, kai tik galėsiu...“

Kai sugriebusi pakėliau ragelį, išgirdau tik trumpą pypsėjimą. Išklausiusi jo pranešimą dar kartą, įsikniaubiau į pagalvę ir pravirkau.

9

Kitą rytą, skrodžiant Kerį Harperį, į lavoninę atvyko Marinas.

Kol jis nebyliai stebėjo, pašalinau krūtinkaulį ir iš krūtinės ertmės išėmiau organus. Vanduo lašėjo į kriaukles, skimbčiojo ir tarškėjo chirurginiai instrumentai, o kitame kambario gale, lavoninės asistentui galandant peilį, džeržgė ilgi jo ašmenys. Šį rytą nagrinėjome keturias bylas, ir visi nerūdijančio plieno skrodimo stalai buvo užimti.

Neatrodė, kad Marinas pradės kalbėti pirmas, todėl temą pasiūliau aš.

– Ką sužinojote apie Džebą Praisą? – paklausiau.

– Patikrinę įrašus, nieko gero nesužinojome, – atsakė jis, sunerimęs ir pažvelgęs į šalį. – Jokių ankstesnių pažeidimų ar akivaizdžių įrodymų, nieko. Be to, jis neduoda jokių parodymų. O jei ir duotų, tai po tavo iškrėsto pokšto tikriausiai pragystų sopranu. Prieš ateidamas čia, užsukau į Identifikacijos dalinį. Jie ryškina jo fotoaparato juostą. Kai tik tai bus padaryta, atnešiu nuotraukas.

– Ar jau pažiūrėjai?

– Į negatyvus, – atsakė jis.

– Ir?

– Nuotraukos darytos šaldomojoje patalpoje. Harperių kūnai.

To ir tikėjausi.

– Nemanau, kad jis geltonosios spaudos žurnalistas, – pajuokavau.

– Pasapnuok.

Pakėliau galvą nuo stalo. Marinas nebuvo linkęs juokauti. Labiau susivėlęs negu bet kada, akys paraudusios, skusdamasis buvo du kartus įsipjovęs į skruostą.

– Dauguma mano pažįstamų reporterių nesitampo kulkomis „Glaser" prikimšto devynių milimetrų vamzdžio, – pasakė jis. – O kai priremi, jie pradeda inkšti ir prašo paskolinti dvidešimt penkių centų monetą laikraščio advokatui paskambinti. Šis vyrukas nė necypteli, tikras profesionalas. Tikriausiai sudirbo spyną, kad įeitų vidun. Jis pradeda veikti pirmadienio popietę per valstybinę šventę įsitikinęs, kad aplinkui nieko neras. Aptikome jo automobilį, kuris stovėjo už trijų kvartalų Farm Frešo stovėjimo aikštelėje. Automobilis išsinuomotas su mobiliuoju telefonu. Bagažinėje buvo amunicijos ir apkabų tiek, kad sustabdytų mažą armiją, be to, automatinis pistoletas „Mac Ten" ir neperšaunama liemenė „Kevlar". Jis joks reporteris.

– Nesu tikra dėl to, kad jis profesionalas, – pastebėjau, dėdama į skalpelį naują geležtę. – Apsižioplinęs paliko tuščią filmo juostelės dėžutę. Jei norėjo, kad tikrai būtų saugu, turėjo įsilaužti kokią antrą ar trečią nakties, o ne dieną.

– Tu teisi. Su ta juostos dėžute tikrai apsižioplino, – sutiko Marinas. – Bet suprantu, kodėl įsilaužė būtent tokiu laiku. Sakykim, laidotuvių biuras ar budintys policininkai atgabena kūną, kol Praisas yra šaldomojoje patalpoje. Vidury dienos, jei bus gudrus, gali apsimesti, kad čia dirba, turi teisėtą priežastį čia būti. Bet, sakykim, jį užklumpa antrą nakties. Tada nė velnio nesugebėsi pasiaiškinti, ką ten veiki tokiu metu.

Dabar nesvarbu, kaip buvo, tačiau Džebas Praisas nejuokavo. Sprogstamosios kulkos „Glaser“ garsėja savo pavojingumu, šoviniai prikimšti mažų šratukų, kurie nuo smūgio išsisklaido ir suplėšo kūno audinius ir organus kaip švino kruša. „Mac Ten“ – mėgstamas teroristų ir narkotikų karalių darbo įrankis. Centrinėje Amerikoje, Artimuosiuose Rytuose ir mano gimtinėje Majamyje už skatiką gali gauti tuziną automatinių pistoletų.

– Galėtumėt pasvarstyti, ar nereikėtų tos patalpos rakinti spyna, – pridūrė Marinas.

– Jau pranešiau Pastatų ir teritorijos apsaugai.

Metų metais atidėliojau šią apsaugos priemonę. Laidotuvių biurams ir budintiems daliniams reikia patekti į tą patalpą po darbo. Apsaugos darbuotojai privalės turėti raktus. Taip pat raktus reikės išduoti ir mano kviečiamiems vietos medicinos ekspertams. Visi pradės protestuoti. Kils sunkumų. Velniai griebtų, aš taip pavargau nuo sunkumų!

Marinas pažvelgė į Harperio kūną. Ir be skrodimo, ir nebūdamas genijum galėjai pasakyti mirties priežastį.

– Kaukolė suskaldyta daugybėje vietų, pažeistos smegenys, – paaiškinau.

– Paskiausiai perpjauta gerklė, kaip ir Berilės atveju?

– Kaklo venos ir miego arterijos perrėžtos, tačiau organai nėra labai blyškūs, – atsakiau. – Esant kraujo spaudimui, jis būtų mirtinai nukraujavęs per kelias minutes. Kitaip tariant, nukraujavimas nėra mirties priežastis. Tuo metu, kai jam perpjovė gerklę, jis jau buvo negyvas arba bemirštąs nuo galvos sužeidimų.

– O kaip ginties žaizdos? – paklausė Marinas.

– Nėra. – Padėjusi skalpelį, atlenkiau vieną po kito sustingusius Harperio pirštus. – Nagai nenulaužti, jokių įpjovimų ar sumušimų. Jis net nesistengė nukreipti ginklo smūgių.

– Taip ir nesužinojo, kas jį partrenkė, – pastebėjo Marinas. – Jis grįžta sutemus. Nusikaltėlis jo laukia, tikriausiai slepiasi krūmuose. Harperis sustoja, išlipa iš „Rolls-Royce". Jis rakina duris, kai vyrukas išdygsta jam už nugaros ir smogia į galvą...

– Kairiosios arterijos spindis užakęs dvidešimt penkiais procentais, – garsiai galvojau, ieškodama pieštuko.

– Harperis krinta kaip pakirstas, o tas šeškas toliau mosuoja, – tęsė Marinas.

– Dešinioji vainikinė arterija trisdešimt procentų, – kraigliojau pastabas ant tuščio pirštinių paketo. – Jokių seno infarkto randų. Širdis sveika, tik kiek išsiplėtusi, aorta sukalkėjusi, vidutiniška aterosklerozė.

– Tada vyrukas perrėžia Harperiui gerklę. Nori būti velniškai tikras, kad šis nebegyvas.

Pakėliau akis.

– Tas, kuris tai padarė, tikrai norėjo Harperio mirties, – pakartojo Marinas.

– Nežinau, ar galėjo užpuolikas taip racionaliai mąstyti, – atsakiau. – Pažiūrėk į jį, Marinai. – Pakėliau skalpą

nuo kaukolės užpakalinės dalies, kuri buvo sudaužyta kaip virtas kiaušinis. Rodydama skilimus paaiškinau: – Jam trenkė mažiausiai septynis kartus ir su tokia jėga, kad jis nebūtų išgyvenęs net po vieno tokio sužalojimo. Po to dar perrėžė gerklę. Žudikas persistengė. Lygiai kaip ir Berilės atveju.

– Gerai. Persistengė, nesiginčiju, – atsakė jis. – Sakau tik, kad žmogžudys norėjo būti tikras, jog Berilė ir Harperis negyvi. Jeigu jau beveik nupjauni kam nors prakeiktą galvą, gali eiti įsitikinęs, kad auka neatgis ir nieko nepapasakos.

Marinas susiraukė, kai į kartoninį indelį išverčiau tai, kas buvo skrandyje.

– Nesivargink. Galiu pasakyti, ką jis valgė ir gėrė, nes ten buvau. Sūrūs riešutėliai ir du martiniai.

Žemės riešutai tik buvo pradėti virškinti, kai Harperis mirė. Daugiau nieko, tik rusvas skystis. Užuodžiau alkoholį.

– Ką jis pasakė tau? – paklausiau Marino.

– Nieko tokio.

Pažvelgiau į jį, klijuodama etiketę ant indelio.

– Sėdžiu smuklėje, geriu toniką su citrina, – pasakė jis. – Tikriausiai buvo be penkiolikos penkios. Harperis įeina lygiai penktą.

– Kaip žinojai, kad tai jis?

Inkstai buvo smulkiai grūdėti. Uždėjusi juos ant svarstyklių, užmečiau svarsčius.

– Labiausiai į akis man krito jo žilų plaukų kupeta, – atsakė Marinas. – Prisiminiau Potyto apibūdinimą. Pažinau tą sekundę, vos tik jis įėjo. Jis sėdasi prie laisvo stalo ir niekam nieko nesako, išskyrus „kaip paprastai“,

ir laukdamas valgo riešutėlius. Kurį laiką jį stebėjau, o paskui priėjau ir, prisitraukęs kėdę, atsisėdau. Kai jam prisistačiau, jis pasakė, kad niekuo negali man padėti ir nenori apie tai kalbėti. Spaudžiau jį, sakiau, kad Berilei grasino ištisus mėnesius, klausiau, ar jis tai žinojo. Atrodė susierzinęs, sakėsi nežinojęs.

– Ar manai, kad sakė tiesą? – Svarsčiau, ką būtų galima pasakyti apie Harperio polinkį išgėrinėti. Jo kepenys buvo padidėjusios.

– Iš kur galiu žinoti, – pasakė Marinas, barstydamas ant grindų cigaretės pelenus. – Kai paklausiau, kur jis buvo žmogžudystės naktį, jis atsakė, kad smuklėje įprastu laiku, o po to ėjęs namo. Pasiteiravus, ar tai galėtų patvirtinti jo sesuo, jis atsakė neigiamai – esą jos nebuvę namuose.

Nustebusi pakėliau galvą ir sustingau su skalpeliu rankoje.

– O kur ji buvo?

– Išvykusi, – atsakė jis.

– Ar jis nepasakė kur?

– Ne. Jis kategoriškai nukirto: „Tai jos reikalas. Neklauskite manęs“. – Marinas skeptiškai stebėjo pjaustomas kepenis. Jis pridūrė: – Mano mėgstamas patiekalas – kepenys su svogūnais. Ar gali patikėti? Nepažįstu nė vieno policininko, kuris būtų valgęs kepenis po to, kai bent kartą pasižiūrėjo skrodimą.

Straikerio pjūklas užgožė jo žodžius, kai ėmiausi galvos. Marinas atsitraukė, kai kaulo dulkės susiliejo su aitriu oru. Net gerai išsilaikę kūnai dvokia, kai prapjauni. Vaizdas taip pat ne Merės Popins. Turėjau pripažinti Marino drąsą. Nesvarbu, kokia baisi būtų žmogžudystė, jis visada ateidavo į lavoninę.

Minkštose Harperio smegenyse buvo daugybė sumušimų. Kraujavo nedaug, vadinasi, po to, kai jam buvo smogta, jis ilgai negyveno. Mirtis jo pasigailėjo – jis nesikankino. Priešingai negu Berilė, Harperis nesuspėjo suvokti baimės ar skausmo, nebuvo jam kada maldauti palikti jį gyvą. Jo nužudymas skyrėsi ir dar kai kuo. Jam nebuvo grasinama – bent jau niekas apie tai nežinojo. Nebuvo jokių seksualinių aliuzijų. Jį primušė, o ne nudūrė, žudikas nepasiėmė jokių drabužių.

– Jo piniginėje buvo šimtas šešiasdešimt aštuoni doleriai, – pasakiau Marinui. – Jo rankinį laikrodį ir žiedą paėmė užregistruoti.

– O kaip grandinėlė? – paklausė jis.

Nesupratau, apie ką jis kalba.

– Jis nešiojo storą aukso grandinėlę su medaliu ar skydeliu, kažkuo panašiu į herbą, – paaiškino Marinas. – Pastebėjau ją smuklėje.

– Jos nemačiau, kai jį atvežė, nepamenu, kad būčiau pastebėjusi ir įvykio vietoje... – Norėjau sakyti „praėjusią naktį". Bet juk tai buvo ne praėjusią naktį. Harperis mirė sekmadienio vakare. Šiandien antradienis. Visiškai praradau laiko jausmą. Paskutinės dvi dienos atrodė nerealios, ir jei nebūčiau ryte dar kartą išklausiusi Marko pranešimo, abejočiau, ar jis apskritai skambino.

– Tai gal ją pasiėmė tas šeškas. Dar vienas suvenyras, – pasakė Marinas.

– Tai nesuprantama, – atsakiau. – Berilės nužudymo atveju tai lengvai paaiškinama, jei ją nužudė sutrikusios psichikos individas, kuris persekiojo ją. Suvenyrai jam buvo būtini. Bet kam imti kažką iš Harperio?

– Galbūt kaip trofėjų, – pasiūlė Marinas. – Sumedžioti

kailiukai. O gal jis koks samdytas žudikas, kuriam patinka turėti ką nors prisiminimui.

– Samdytas žudikas turėtų būti kur kas atsargesnis, – atšoviau.

– Taip tik atrodo. Lygiai kaip galėtum pamanyti, kad Džebas Praisas neturėtų palikti juostos dėžutės šaldomojoje patalpoje, – jis ironizavo.

Nusimovusi pirštines, baigiau žymėti mėgintuvėlius bei kitus surinktus pavyzdžius. Surūšiavusi popierius, išėjau. Marinas nusekė paskui mane laiptais į kabinetą.

Rožė paliko popietinį laikraštį man ant bloknoto. Pirmame puslapyje buvo rašoma apie Harperio nužudymą ir jo sesers staigią mirtį. Tačiau tai, kas buvo parašyta šalia esančioje skiltyje, man sugadino visą dieną.

VYRIAUSIOJI MEDICINOS EKSPERTĖ
KALTINAMA „PAMETUSI" GINČYTINĄ
RANKRAŠTĮ

Tai buvo Niujorko agentūros „Associated Press" pranešimas. Po įvado ėjo pasakojimas, kaip aš susitvarkiau su Džebu Praisu, užklupusi jį „naršant" mano kabinete vakar po pietų. Neargumentuoti plepalai apie rankraštį tikriausia gauti iš Sparačino. Informacija apie Džebą Praisą iš policijos ataskaitų. Kai pasirausiau pranešimų lapeliuose, paaiškėjo, kad dauguma jų gauta iš reporterių.

– Ar patikrinai jos kompiuterių diskelius? – paklausiau, mesdama laikraštį Marinui.

– O, taip, – atsakė jis. – Peržiūrėjau visus.

– Ar radai tą knygą, dėl kurios visi taip nerimsta?

Peržvelgdamas pirmą puslapį jis sumurmėjo:

– Ne.

– Jos ten nėra? – beviltiškai pratrūkau. – Jos nėra diskeliuose? Kaip tai gali būti, jei ji rašė kompiuteriu?

– Neklausk manęs, – atsakė jis. – Tik sakau tau, kad peržiūrėjau apie tuziną diskelių. Juose nieko naujo. Atrodo, tik senų romanų tekstai. Nieko apie ją pačią ar Harperį. Radau kelis senus laiškus, įskaitant du dalykinius, adresuotus Sparačinui. Jie manęs nesujaudino.

– Gal ji kur nors saugiau paslėpė diskelius prieš išvykdama į Ky Vestą, – pasakiau.

– Gal ir taip. Bet mes jų neradome.

Tuo metu įėjo Fildingas – rankos iš po žalsvų trumpų chirurgo marškinių nukarusios kaip orangutango, raumeningos plaštakos nuo guminių pirštinių, kurias jis mūvėjo apačioje, aplipusios talko milteliais. Fildingas tobulino savo kūną, tarsi siekdamas jį padaryti meno kūriniu. Dievažin, kiek valandų jis praleisdavo liedamas prakaitą įrengimų pilname atletinės gimnastikos klube „Nautilus". Man atrodė, kad jo kultūrizmo manija yra atvirkščiai proporcinga darbo manijai. Kompetentingas padėjėjas, dar nė metų neišbuvęs laive, o jau akivaizdūs išsivadėjimo ženklai. Kuo labiau žlugo jo iliuzijos, tuo labiau jis pūtėsi. Daviau jam dar dvejus metus, o paskui jis arba pasitrauks į švaresnį ir pelningesnį ligoninės patologijos pasaulį, arba taps Godzilos įpėdiniu.

– Niekaip negaliu nuspręsti dėl Sterlingos Harper, – tarė jis, neramiai palinkęs ties mano stalo kraštu. – Skubus alkoholio testas rodo tik 0,3 promilės, skrandyje nieko, už ko galėtum užsikabinti. Jokio kraujavimo ar neįprastų kvapų. Širdis sveika, jokių infarkto pėdsakų, vainikinės arterijos švarios. Smegenys normalios. Bet kažkas su ja

darėsi. Kepenys padidėjusios iki dvidešimt penkių šimtų gramų, blužnies kapsulė sustorėjusi apie tūkstantį. Taip pat pakenkti limfmazgiai.

– Yra metastazių? – paklausiau.

– Iš pažiūros nėra.

– Paragink mikroskopiją, – liepiau.

Fildingas linktelėjęs išskubėjo.

Marinas klausiamai pažiūrėjo į mane.

– Gali būti daug kas, – pasakiau. – Leukemija, limfoma, daugelis kitų jungiamojo audinio ligų – kai kurios iš jų gerybinės, kitos ne. Blužnis ir limfmazgiai reaguoja kaip imuninės sistemos komponentai, kitaip tariant, kraujo ligos visada pakenkia blužniai. Didelės kepenys trukdo diagnozuojant. Nieko nesužinosiu, kol nepamatysiu histologinių pakitimų pro mikroskopą.

– Gal įdomumo dėlei pašnekėtum suprantamiau? – Jis užsidegė cigaretę. – Paaiškink man paprastai, ką surado daktaras Švarcnegeris.

– Jos imuninė sistema buvo pažeista, – pasakiau. – Ji sirgo.

– Taip sirgo, kad net užgeso sėdėdama ant sofos?

– Taip staiga? – pasakiau. – Abejoju.

– O kaip dėl kokių nors jai paskirtų ir su receptais perkamų vaistų? – pabandė spėti jis. – Pavyzdžiui, išgėrusi piliulę, ji įmeta buteliuką į ugnį, galbūt tai paaiškintų sutirpusią plastmasę, kurią radai židinyje, ir tai, kad name neaptikome jokių vaistų nei jų pakuočių. Tiktai be receptų parduodamus niekniekius.

Mano sąrašo viršuje buvo įrašyta per didelė vaistų dozė, bet kol kas dėl to galėjau nesijaudinti. Jokie prašymai ir jokie pažadai, kad ši byla bus tyrinėjama pir-

miausia, nepagreitins toksikologinės analizės, kuri truks dienų dienas, o gal ir savaites.

Bet apie jos brolį galėjau šį bei tą tikslesnio pasakyti.

– Marinai, manau, kad Keriui Harperiui buvo smogta namų darbo daiktu, – pasakiau. – Galbūt metalo vamzdžio nuopjova, prikimšta šratų, kad būtų sunkesnė. Jos galai buvo užklijuoti kažkuo panašiu į plastiliną, kad šratai neišbyrėtų. Kai po kelių smūgių plastilino kamštis išlėkė, šratai išsibarstė.

Jis susimąstęs nukratė pelenus nuo cigaretės.

– Visiškai nepanašu į „sėkmės kareivio" šlamštą, kurį radome Praiso automobilyje. Kaip ir į tai, ką galėjo sugalvoti senoji ledi Harper.

– Manau, kad namuose neradai nieko panašaus į plastiliną, modeliavimo molį ar paukštinius šratus.

Papurtęs galvą, jis atsakė:

– Velniai griebtų, ne.

Telefonas kabinete skambėjo visą dieną.

Pasakojimai apie mano tariamą vaidmenį pradanginant „paslaptingą ir vertingą rankraštį" ir perdėti sudoroto užpuoliko, įsiveržusio į mano įstaigą, aprašymai tapo telegrafinėmis sensacijomis. Keletas reporterių nusprendė vaikytis kitų įdomybių ir bastėsi aplink Vyriausiosios teismo ekspertizės automobilių stovėjimo aikštelę arba grūdosi vestibiulyje, laikydami parengtus mikrofonus ir kameras kaip šautuvus. Vienas gana įžūlus pramoginių laidų vedėjas pranešinėjo per radiją, kad esu vienintelė šalyje moteris ekspertė, mūvinti „ne gumines, o auksines pirštines". Padėtis darėsi nekontroliuojama, ir Marko įspėjimus pradėjau vertinti

kiek rimčiau. Sparačinas lengvai galėtų apkartinti man gyvenimą.

Jei Tomui Etridžui IV kas nors šaudavo į galvą, jis skambindavo man tiesiai, nesikreipdamas į Rozę. Visai nenustebau, kai jis paskambino. Manau, kad man palengvėjo. Vėlyvą popietę sėdėjome jo kabinete. Jis galėjo būti mano tėvo metų ir iš tų vyrų, kuriems amžius suteikia įspūdingumo. Etridžas panėšėjo į Vinstoną Čerčilį, jis puikiai atrodytų parlamente arba svetainėje, pilnoje cigaro dūmų. Mes visada gerai sutarėme.

– Reklaminis triukas? Ar jums atrodo, kad kas nors tuo patikės, Kei? – pasidomėjo generalinis prokuroras žaisdamas rausvo auksinio laikrodžio grandine, puošiančia jo liemenę.

– Jaučiu, kad jūs netikite manimi, – pasakiau.

Užuot atsakęs, jis pasiėmė storą juodą parkerį „Mont Blanc“ ir lėtai atsuko kamštelį.

– Nemanau, kad kas nors galės manimi tikėti ar netikėti, – nevykusiai pridūriau. – Mano įtarimai nepagrįsti jokiais konkrečiais įrodymais, Tomai. Jei tuo apkaltinčiau Sparačiną, jis tik dar labiau apsidžiaugtų.

– Jaučiatės labai izoliuota, ar ne, Kei?

– Taip. Nes taip yra, Tomai.

– Tokie dalykai vis labiau įsigali, – garsiai mąstė jis. – Juos sunkiausia užgniaužti nesukeliant dar didesnio triukšmo, kai jie tik prasideda.

Pakėlęs akinius jis patrynė pavargusias akis, atvertė naują didelio bloknoto lapą ir pradėjo sudarinėti vieną iš savo paslaptingų sąrašų. Per geltono lapo vidurį nubrėžęs liniją, vienoje jos pusėje išvardijo privalumus, kitoje trūkumus. Kieno ir kokius privalumus bei trūku-

mus – neturėjau nė menkiausio supratimo. Prirašė pusę lapo – vienas stulpelis buvo gerokai ilgesnis už kitą. Atsilošęs kėdėje, pakėlė galvą ir suraukė antakius.

– Kei, – tarė, – ar jums neatrodo keista, kad jūs kur kas labiau įsiveliat į bylas negu jūsų pirmtakai?

– Nepažįstu nė vieno iš savo pirmtakų, – atsakiau.

Jis šyptelėjo.

– Tai ne atsakymas į klausimą, patarėja.

– Nuoširdžiai prisipažįstu, kad apie tai nė nepagalvojau, – pasakiau.

– Ir nenorėčiau to. – Jis nustebino mane. – Netgi nesitikėčiau, nes jūs velniškai susikoncentravusi, Kei. Būtent dėl tos priežasties taip tvirtai rėmiau jūsų kandidatūrą. Pagirtina tai, kad jūs nieko nepražiopsote, esate nepriekaištingai gera teismo patologė, be to, puiki administratorė. Bloga tai, kad esate linkusi, progai pasitaikius, rizikuoti. Pavyzdžiui, turiu galvoje šito smaugiko bylas. Jei ne jūs, tikriausiai jos niekada nebūtų atskleistos, ir dar daug moterų būtų mirusios. Bet jūs vos nežuvote. O dabar vakarykštis įvykis. – Stabtelėjęs jis papurtė galvą ir nusijuokė. – Nors turiu prisipažinti, esu sužavėtas. „Išgražino“, kaip pranešė šįryt per radiją. Ar *tikrai?*

– Na, ne visai taip, – atsakiau sutrikusi.

– Ar žinote, kas jis ir ko ieškojo?

– Nesame tikri, – atsakiau. – Jis įėjo į lavoninės šaldomąją patalpą ir ten fotografavo Kerio ir Sterlingos Harperių kūnus. Bylų, kurias jis peržiūrinėjo mano kabinete, aplankai man nieko nesako.

– Ar jos sudėtos pagal abėcėlę?

– Jis atsidarė stalčių M-N, – atsakiau.

– M kaip Medison?

– Galbūt, – atsakiau, – bet jos byla užrakinta sekretorės kabinete. Mano bylų stalčiuose apie ją nieko nėra.

Šiek tiek patylėjęs, jis smiliumi pastukseno į didelį bloknotą ir tarė:

– Užrašinėjau, ką žinau apie šias paskutines mirtis. Berilė Medison, Keris Harperis, Sterlinga Harper. Visos detektyvinio romano puošmenos, ar ne? O dabar dar ta dingusio rankraščio paslaptis, į kurią tariamai įsipainiojo teismo medicinos ekspertizės įstaiga. Noriu jums kai ką pasakyti, Kei. Pirma, jei kas nors skambins dėl rankraščio, manau, protinga būtų pasiūlyti visiems susidomėjusiems kreiptis į mano kontorą. Visiškai įmanoma, kad toliau gali prasidėti išgalvotas teismo procesas. Tegul mano darbuotojai įsijungia jau dabar, pažiūrėsim, ar sugebėsim perėjoje aplenkti šią gaują. Antra, ir tai labai kruopščiai apsvarsčiau, noriu, kad jūs būtumėt kaip ledkalnis.

– Ką tai turėtų reikšti? – paklausiau sutrikusi.

– Tai, kas yra paviršiuje, paprastai tik nedidelė dalis to, kas glūdi po vandeniu, – atsakė jis. – Tai nėra tas pats, kas stengtis nekristi į akis, net jei jums teks praktiniais sumetimais niekur nesirodyti. Kuo mažiau pareiškimų spaudai, kiek galima labiau stenkitės būti nepastebima. – Jis vėl pradėjo žaisti su laikrodžio grandinėle. – Tą nematomumą galėtumėt kompensuoti aktyvia veikla arba dalyvavimu byloje, žinoma, jei panorėsite.

– Savo dalyvavimu? – užprotestavau. – Ar jūs norite pasakyti, kad turėčiau daryti savo darbą ir stengtis, kad įstaiga nepakliūtų į rampos šviesą?

– Ir taip, ir ne. Dirbti savo darbą – taip. Neleisti, kad Teismo medicinos ekspertizės įstaiga nepakliūtų į prožektorių spindulius... Manau, kad tai gali nuo jūsų ne-

priklausyti. – Stabtelėjęs jis sunėrė rankas ant stalo. – Aš gana gerai pažįstu Robertą Sparačiną.

– Jūs buvote susitikę? – paklausiau.

– Man teko didi nelaimė susipažinti su juo teisės mokykloje, – atsakė jis.

Netikėdama pažvelgiau į jį.

– Kolumbijos universitetas, penkiasdešimt pirmųjų laida, – tęsė Etridžas. – Nutukęs, arogantiškas jaunuolis, akivaizdžiai ydingo būdo. Tačiau labai protingas, ir tikriausiai būtų buvęs geriausias tarp mūsų bei greitai tapęs vyriausiojo teisėjo padėjėju, jei aš nebūčiau prisivertęs dirbti. – Jis stabtelėjo. – Taigi privilegija vykti į Vašingtoną ir dirbti Hugui Blekui buvo suteikta man. Robertas liko Niujorke.

– Ar jis kada nors jums atleido? – paklausiau, o mano galvoje tvenkėsi įtarimų debesys. – Manau, kad varžybos buvo stiprios. Ar jis kada nors atleido, kad jį nugalėjote ir buvote geriausias?

– Jis niekada nepamiršta atsiųsti kalėdinio atviruko, – sausai atsakė Etridžas. – Parašyto kompiuteriu, su faksimile vietoj parašo ir su klaidomis pavardėje. Toks nuasmenintas, kad labiau įžeistų.

Man pradėjo aiškėti, kodėl Etridžas nori, kad visiems mūšiams su Sparačinu vadovautų Vyriausiojo prokuroro tarnyba.

– Ar nemanote, kad šitą skandalą jis kelia man dėl to, kad nori prisikasti iki jūsų, – netvirtai spėjau aš.

– Ką? Kad pražuvęs rankraštis yra tik klasta, ir jis tai žino? Kad jis gadina orą visoje federacijoje tik tam, kad netiesiogiai papuoštų mane mėlyne ir sukeltų galvos skausmą? – Jis niūriai nusišypsojo. – Nemanau, kad tai būtų jo vienintelis motyvas.

– Bet tai galėtų būti papildoma paskata, – pastebėjau. – Jis turėtų žinoti, kad bet kokie teisiniai nesusipratimai ir bylinėjimasis su mano įstaiga bus tvarkomi su valstijos prokuroro žinia. O tai, ką iš jūsų išgirdau, verčia daryti išvadą, kad jis kerštingas žmogus.

Etridžas sudėjo rankų pirštų galiukus ir, pažvelgęs į tolį, tarė:

– Noriu papasakoti šį tą, ką išgirdau apie Sparačiną, kai mokėmės Kolumbijoje. Jis buvo iš nedarnios šeimos ir gyveno su mama, o jo tėvas sėkmingai kalė pinigus Vol Strite. Matyt, vaikas lankydavo tėvą kelis kartus per metus, buvo ne pagal amžių subrendęs, labai daug skaitė ir domėjosi literatūra. Per vieną iš tokių apsilankymų jis įtikino tėvą pasiimti jį pietų į „Algonquin" tą dieną, kai ten turėjo būti Dorotė Parker ir jos Apvalusis stalas. Pasak gandų, Robertas, kuriam tada buvo devyneri ar dešimt, viską suplanavo, – bent taip jis papasakojo sugėrovams Kolumbijos universitete. Jis turėjo prieiti prie Dorotės Parker, ištiesti ranką ir prisistatydamas pasakyti: „Ponia Parker, suteikite man malonumą su jumis susipažinti" ir taip toliau. Tačiau, priėjęs prie jos staliuko, jis išpyškino: „Ponia Parker, suteiksiu jums malonumą mane pažinti". Į tai Parker atsakė taip kandžiai, kaip tik ji viena mokėjo: „Tai man siūlė daugelis vyrų, bet nė vienas nebuvo toks jaunas kaip jūs". Kilęs juokas įžeidė Sparačiną ir jį pažemino. Jis to niekada nepamiršo.

Vaizdavausi mažytį storuliuką, kuris tiesia drėgną rankytę ir taria tokius žodžius. Tačiau vaizdas buvo anaiptol nejuokingas. Jei mane taip būtų sugėdinęs vaikystės laikų herojus, aš to niekada nebūčiau pamiršusi.

– Pasakysiu jums, – tarė Etridžas, – kad patvirtinčiau tai, ką sakiau, Kei. Sparačinas pasakojo šią istoriją Kolumbijoje, būdamas girtas ir piktas. Jis garsiai prisiekinėjo, kad atkeršys Dorotei Parker, parodys jai ir visiems elito atstovams, jog iš jo negalima tyčiotis. Ir kas nutiko? – Jis tiriamai pažiūrėjo į mane. – Dabar jis vienas galingiausių leidybos advokatų šalyje, laisvai bendrauja su leidėjais, agentais, rašytojais, su visais, kurie jo nekenčia, bet žino, kad neprotinga jo nebijoti. Atrodo, kad jis reguliariai lankosi „Algonquin", reikalauja, kad visos knygų ir kino filmų sutartys būtų pasirašinėjamos ten, be abejo, šaipydamasis iš Dorotės Parker vėlės. – Jis stabtelėjo. – Ar labai nutolau nuo tiesos?

– Ne. Nereikia išmanyti psichologijos, kad tai paaiškintum, – pasakiau.

– Štai ką aš siūlau, – pasakė Etridžas, žiūrėdamas tiesiai man į akis. – Leiskite man tvarkytis su Sparačinu. Norėčiau, jei įmanoma, kad jūs visai su juo nebendrautumėte. Negalima jo neįvertinti, Kei. Net jei manote, kad nieko ypatinga jam nepasakėte, klystate, jis puikiai pagauna potekstę, daro išvadas, kurios gali būti pavojingai tikslios. Nežinau, kaip jis iš tikrųjų buvo susijęs su Medison ir Harperiais ir koks jo tikrasis tikslas. Tikriausiai nešvarių dalykų mišinys. Bet nenoriu, kad jis sužinotų daugiau apie šias mirtis negu jau žino.

– Jis jau gavo daug žinių, – pasakiau. – Pavyzdžiui, policijos ataskaitą apie Berilę Medison. Neklauskite manęs kaip...

– Jis turi daug šaltinių, – nutraukė mane Etridžas. – Patariu visas ataskaitas siųsti tik ten, kur būtina, atsisakyti nesaugių perdavimo būdų. Atidžiai stebėkite savo įstaigą,

sustiprinkite sargybą, patikrinkite kiekvieną spyną ir raktą. Priverskite darbuotojus niekam nesuteikti jokios informacijos, jeigu jie nėra įsitikinę, kad skambina prisistatęs asmuo. Sparačinas panaudos kiekvieną smulkmeną. Jam tai žaidimas. Gali nukentėti daug žmonių, taip pat ir jūs. Aš jau nekalbu, kas gali atsitikti su bylomis teismo metu. Kokia viena jo reklaminė išdaiga gali mus visus priversti persikraustyti į sumautą Antarktidą.

– Gal jis numatė, kad jūs taip veiksite, – ramiai pasakiau.

– Kad pasišausiu tapti žaibolaidžiu? Neleisiu kautis padėjėjui, o pats eisiu į ringą?

Linktelėjau.

– Na, galbūt, – atsakė jis.

Buvau tuo tikra. Vargu ar Sparačinas geidė manęs. Jis veikė genamas keršto troškimo. Sparačinas negalėjo tiesiogiai pulti vyriausiojo prokuroro. Jis niekada neprasibrautų pro sarginius šunis, pagalbininkus ir sekretores. Todėl Sparačinas pasirinko mane, ir pasiekė trokštamą rezultatą. Mintis, kad manimi taip pasinaudojo, tik dar labiau siutino mane, ir staiga prisiminiau Marką. Koks buvo jo vaidmuo?

– Jūs įsižeidusi, ir aš jūsų nekaltinu, – pasakė Etridžas. – Bet jums teks sutramdyti savo išdidumą ir emocijas, Kei. Man reikia jūsų pagalbos.

Tiesiog klausiausi.

– Įtariu, kad laimingas bilietas, kuris padėtų išeiti iš Sparačino linksmybių parko, visus taip dominantis rankraštis. Ar galite kaip nors susekti, kur jis?

Pajutau, kaip kaista veidas.

– Jis niekada nebuvo mano kontoroje, Tomai...

– Kei, – tvirtai tarė jis, – aš ne to klausiu. Žinau, kad į jūsų kontorą tikrai patenka ne visi dalykai, bet medicinos teismo ekspertai sugeba juos susekti. Vaistų receptai, prieš pat velionio staigią mirtį išgirstas skundas skausmu krūtinėje, savižudiški vaizdiniai, kuriuos kažkodėl jums atskleidžia šeimos narys. Jūs neturite galios priversti, bet galite tyrinėti. Ir kartais surandate smulkmenų, kurių niekas nepasakytų policijai.

– Nenoriu būti paprasta liudytoja, Tomai.

– Jūs esate liudytoja ekspertė. Žinoma, jūs nenorite būti paprasta. Tai būtų pralaimėjimas, – pasakė jis.

– Policininkai geriau atlieka apklausas, – pridūriau. – Jie nesitiki, kad žmonės pasakys tiesą.

– O jūs tikitės?

– Kiekvienas draugiškas vietos gydytojas to tikisi, tikisi, kad žmonės pasakys tiesą bent taip, kaip ją supranta. Ir šie daro viską, ką gali. Dauguma gydytojų nemano, kad pacientai meluoja.

– Kei, jūs kalbate apibendrintai, – pasakė jis.

– Nenoriu patekti į tokią padėtį...

– Kei, kodekse sakoma, kad medicinos ekspertas turi ištyrinėti mirties priežastį ir būdą bei užrašyti rezultatus. Tai plati sąvoka. Ji suteikia jums visus tyrėjo įgaliojimus. Vienintelis dalykas, ko jūs iš tikrųjų negalit padaryti, tai ką nors areštuoti. Jūs tą žinote. Policija niekada neras to rankraščio. Jūs esate vienintelė, galinti jį rasti. – Jis skvarbiai pažiūrėjo į mane. – Dėl savo gero vardo jums tai yra *svarbiau* negu jiems.

Nieko negalėjau padaryti. Etridžas paskelbė Sparačinui karą, ir aš buvau pašaukta į tarnybą.

– Suraskite tą rankraštį, Kei. – Vyriausiasis prokuroras

pažvelgė į laikrodį. – Pažįstu jus. Jei susikaupsit, tai surasit jį arba bent sužinosit, kas jam nutiko. Trys žmonės mirė. Vienas jų – Pulicerio premijos laureatas, ir taip jau yra, kad jo knygą labiausiai mėgstu. Reikia viską ligi galo išsiaiškinti. Be to, viską, ką iškapstysit apie Sparačiną, pranešit man. Ar pabandysit?

– Taip, – atsakiau, – žinoma, pabandysiu.

Pirmiausia pradėjau persekioti mokslininkus.

Sudegusių dokumentų atkūrimas yra viena iš nedaugelio mokslinių procedūrų, kurios gali padėti išaiškinti tiesą. O ji kartais būna konkreti kaip popierius ir apčiuopiama kaip rašalas. Vėlyvą trečiadienio popietę sekcijos vadovas Vilis, Marinas ir aš sukniubę dirbome valandų valandas. Tai, ką atskleidėme, mums dar kartą priminė, kad kiekviename mūsų tūno tas velniukas, kuris verčia mus išgėrinėti.

Nežinau, ar to tikėjausi. Galbūt būtų buvę paprasčiau, jei iškart būtume nusprendę, kad ponia Harper židinyje sudegino dingusį Berilės rankraštį. Tada būtume galėję daryti išvadą, kad Berilė patikėjo jį saugoti draugei. Galėjome manyti, kad kūrinyje buvo daug slaptų dalykų, ir ponia Harper nusprendė neparodyti jo pasauliui. Bet svarbiau buvo įsitikinti, kad rankraštis iš tikrųjų nedingo nusikaltimo vietoje.

Tačiau tiriamo popieriaus kiekis ir rūšis neatitiko šių spėlionių. Liko tik keli nesudegę trupinėliai, ne didesni kaip moneta. Jų neverta žiūrinėti pro vaizdo lyginamojo aparato objektyvą, uždengtą infraraudonųjų spindulių filtru. Jokios techninės priemonės ar cheminiai bandymai nepadės ištirti likusių baltų pelenų sueižėjusių garbanė-

lių. Jos buvo tokios vėjo papučiamos, kad net nedrįsome jų išimti iš nedidelės kartoninės dėžutės, į kurią jas susėmė Marinas. Todėl beliko uždaryti laboratorijos duris ir ventiliatorius, kad į kambarį nepatektų oro.

Atsargus besvorių pelenų stumčiojimas pincetu, čia vienur, čia kitur ieškant išlikusio žodžio, varė mus į neviltį: tik tiek, kad ponia Harper sudegino dvidešimties svarų svorio skudurinio popieriaus lapus, kuriuose buvo ženklai, atspausti juoda angline juostele. Tuo buvome tikri dėl to, kad žinojome, jog iš medienos pagamintas popierius deginamas pajuosta, o iš medvilnės pagamintas yra neįtikėtinai švarus, jo pelenai būna ploni ir balti, kaip rasti ponios Harper židinyje. Keli išlikę trupinėliai atitiko dvidešimties svarų svorio popieriaus pavyzdžius. Pagaliau anglis nedega. Spausdinti ženklai nuo karščio susitraukė ligi smulkaus maždaug dvidešimties punktų šrifto dydžio. Kai kurie išlikę žodžiai juodavo plonyčių baltų pelenų fone. Kiti buvo beviltiškai sutrūkinėję ir sutepti kaip suodini, mažyčiai būrimo popierėlių gabalėliai.

A T V Y K – iššifravo Vilis, žvelgdamas paraudusiomis akimis pro akinius nemadingais juodais rėmeliais. Jo jaunas veidas dvelkė nuoboduliu. Jis prisiversdavo būti kantrus.

Įrašiau žodžio dalį į ligi pusės prirašytą lapą.

– Atvyksta, atvykėlis, atvykome, – pridūrė jis atsidusdamas. Negaliu nieko daugiau sugalvoti.

– Atvykimas, atvykdinimas, – galvojau garsiai.

– Atvykdinimas? – nepatenkintas paklausė Marinas. – Ką tai, po velnių, reiškia?

– Priverstinis atvykimas, – atsakiau.

– Per daug iškilminga, – nusivylęs atsiduso Vilis.

– Turbūt daugeliui per daug iškilminga, – pritariau, pagalvojusi apie „Advil“ buteliuką, kuris buvo paliktas apačioje su užrašų knygele, ir kaltindama įtemptas akis dėl nepraeinančio galvos skausmo.

– Jėzau, – pasiskundė Marinas, – žodžiai, žodžiai, žodžiai. Per visą savo prakeiktą gyvenimą nemačiau tiek daug žodžių. Negirdėjau nė pusės jų ir, tiesą sakant, nesigailiu.

Atsilošęs supamojoje kėdėje jis užkėlė kojas ant stalo ir toliau skaitė tai, ką Vilis iššifravo iš Kerio Harperio rašomosios mašinėlės juostelės. Tai buvo ne anglinė juostelė, vadinasi, ponios Harper sudeginti puslapiai spausdinti ne jos brolio mašinėle. Atrodė, kad romanistas priešokiais bandė rašyti dar vieną romaną. Tai, ką Marinas peržiūrėjo, atrodė nerišlu, ir aš, pervertusi ankstesnius aprašymus, sumečiau, ar kartais Harperis neieškojo įkvėpimo butelyje.

– Svarstau, ar galima šitą šūdą parduoti, – pasakė Marinas.

Kai klaikioje suodinoje maišalynėje Vilis rado dar vieną sakinio fragmentą, aš pasilenkiau arčiau jį apžiūrėti.

– Žinai, – tęsė Marinas, – kai miršta garsus rašytojas, visados pasirodo koks nors jo kūrinys. Dažniausiai baisus šlamštas, kurio vargšelis niekada nė neketino išleisti.

– Taip. Galima būtų pavadinti: „Literatūrinio pokylio nuograužos“, – sumurmėjau.

– Kaip?

– Nesvarbu. Čia nėra nė dešimties puslapių, Marinai, – pasakiau išsiblaškiusi. – Iš to gana sunku padaryti knygą.

– Je. Tai išspausdins ne knygoje, o *Esquire* arba *Playboy*. Vis tiek gal bus kelių žalių verta, – pasakė Marinas.

– Šitas žodis tikrai reiškia vietovardį arba kompanijos pavadinimą, – garsiai mąstė Vilis, nesiklausydamas mūsų pokalbio. – „UO" parašyta didžiosiomis raidėmis ir paimta į kabutes.

– Įdomu. Labai įdomu, – pasakiau.

Marinas atsistojo pasižiūrėti.

– Atsargiai, nekvėpuok, – įspėjo Vilis, laikydamas pincetą rankoje tvirtai kaip skalpelį, kai rūpestingai kėlė balto peleno nuotrupą, ant kurios juodomis raidėmis buvo užrašyta „UO... ko......."

– Kolegija, kompanija, kontora, koledžas, – sumečiau. Mano susidomėjimas vėl sugrįžo – pasidariau aktyvesnė.

– Aha, bet kokiame žodyje būtų „Uo"? – stebėjosi Marinas.

– Džeimsas Uotsonas? – pasiūlė Vilis.

– Gal koks koledžas Virdžinijoje? – paklausė Marinas.

Negalėjome sugalvoti jokio koledžo Virdžinijoje, kuris prasidėtų raidėmis „Uo".

– Uolos, uosto, – pasakiau.

– Gerai. Bet po to turėtų būti „ko"? – įtariai paklausė Vilis.

– Galbūt kokia nors „Uosto kompanija", – pasakė Marinas.

Peržiūrėjau telefonų žinyną. Žodis „uostas" buvo minimas penkių verslų pavadinimuose: „Rytų uostas", „Pietų uostas", „Uosto kaimas", „Uosto importas", „Uosto aikštė".

– Nepanašu, kad pataikėme, – pasakė Marinas.

Ne ką geriau sekėsi, kai, paskambinusi į informaciją, paprašiau duoti įmonių Viljamsburgo srityje pavadinimus, kuriuose būtų žodis „uostas". Neradome nieko,

tik daugiabučių namų kompleksą. Paskui paskambinau Viljamsburgo policijos detektyvui Potytui, tačiau jis taip pat neprisiminė nieko kito, tik tą daugiabučių kompleksą.

– Galbūt mums nederėtų taip šito įsitverti, – irzliai pasakė Marinas.

Vilis vėl įlindo į pelenų dėžę.

Marinas žvilgtelėjo man per petį į žodžius, kuriuos pavyko rasti.

„Tu“, „tavo“, „aš“, „mano“, „mes“ ir „gerai“ kartojosi dažniausiai. Kitą grupę galėjai pavadinti neutraliaisiais žodžiais: „ir“, „yra“, „buvo“, „tas“, „šitas“, „kuris“, „ar“. Kai kurie žodžiai buvo aiškesni, kaip antai: „miestas“, „namai“, „žinau“, „prašau“, „baimė“, „darbas“, „galvoju“, „pasiilgau“. Iš žodžių nutrupėjusiais skiemenimis galėjome tik spėlioti, kas norėta jais pasakyti. Išvestiniai žodžiai iš „baisu“, matyt, buvo pakartoti daug kartų, nes negalėjome prisiminti kito paprasto žodžio, kuris prasidėtų raidėmis „bais“. Žinoma, dingo bet kokie niuansai. Gal žmogus rašė: „Ar tai labai baisu?“ O gal: „Aš baisiai nusiminiau“ arba „Baisiai pasiilgau?“ O gal jis galėjo atsirasti tokiame sakinyje: „Baisiai gražu, kad tai padarei?“

Svarbu tai, kad radome daug Sterlingos ir Kerio vardų likučių.

– Esu tikra, kad ji sudegino asmeninius laiškus, – nutariau. – Popieriaus rūšis, žodžių vartosena verčia taip manyti.

Vilis sutiko.

– Gal atsimeni, ar Berilės Medison namuose buvo raštinės reikmenų? – paklausiau Marino.

– Kompiuterio ir rašomosios mašinėlės popierius. Tai

ir viskas. Jokio prabangaus skudurinio, apie kurį čia kalbėjote, – pasakė jis.

– Jos spausdintuvas rašalinis, – priminė mums Vilis, prispausdamas peleną pincetu. – Atrodo, turime dar vieną, – pridūrė jis.

Pažiūrėjau.

Šį kartą buvo išlikę tik „U... k“.

– Berilė naudojosi kompiuteriu „Lanier“ ir spausdintuvu, – pasakiau Marinui. – Manau, būtų neblogai sužinoti, ar jau seniai jį turėjo?

– Peržiūrėjau jos kvitus, – pasakė jis.

– Kelerių metų? – paklausiau.

– Tų, kuriuos ji išsaugojo. Penkerių šešerių.

– Tas pats kompiuteris?

– Ne, – atsakė jis. – Bet tas pats sumautas spausdintuvas, daktaryt. Kažkoks 1600 su ramunėlės formos ratuku. Visada naudojo tą pačią juostelių rūšį. Neturiu supratimo, kuo rašė prieš tai.

– Suprantu.

– Džiaugiuosi, – pasiskundė Marinas, masažuodamas pakaušį. – Nes aš nė velnio nesuprantu.

10

Iš plytų ir stiklo pastatyta FTB nacionalinė akademija Kvantike, Virdžinijoje, buvo įsikūrusi dažnai karo veiksmus imituojančiame centre. Niekada nepamiršiu savo pirmojo apsilankymo čia prieš trejus metus. Vos spėjusi užmigti, atsibudau nuo pusautomačių tratėjimo, o kai vieną popietę, treniruojantis miškingame kliūčių ruože, pasukau ne į tą pusę, manęs vos nesutraiškė tankas.

Penktadienio rytą Bentonas Veslis paskyrė mums pasimatymą. Marinas akivaizdžiai pralinksmėjo, išvydęs akademijos fontanus ir vėliavas. Eidama paskui jį į naujojo pastato, dėl panašumo įgijusio Kvantiko Hiltono pravardę, saulėtą vestibiulį, sulig kiekvienu Marino žingsniu turėjau jį vytis. Registratūroje atiduodamas savo pistoletą Marinas pažymėjo, kad atvykome, ir kol segėmės svečių korteles, registratorius skambtelėjo Vesliui, kuris sutiko mus priimti.

Tarnybines ir mokomąsias patalpas bei laboratorijas vienas nuo kitų skyrė stiklinės pertvaros, ir iš bet kurio pastato į kitą buvo galima patekti neišėjus į lauką. Kad

ir kiek kartų jau esu čia buvusi, visados pasiklystu. Atrodė, kad Marinas žinojo, kur eina, tad klusniai sekiau jam iš paskos, stebėdama pro šalį einančius kursantus, apsivilkusius spalvotas tarnybines uniformas. Raudonus marškinius ir chaki spalvos kelnes vilkėjo policijos pareigūnai, pilkus marškinius ir juodas kelnes – nauji operatyviniai agentai, o veteranai buvo pasipuošę visiškai juoda uniforma. Naujieji FTB agentai dėvėjo mėlynos ir chaki, o elitinių įkaitų gelbėjimo komandų nariai vien baltos spalvos aprangą. Ir vyrai, ir moterys nepriekaištingai išsipustę ir gyvybingi. Nuo jų sklindantį karišką santūrų orumą jautei taip, kaip ir ginklų valymo skysčio kvapą eidamas pro šalį.

Kai įlipome į tarnybinį liftą, Marinas paspaudė raidėmis SŽ pažymėtą mygtuką (juokais tai buvo vadinama „Skradžiai žemę"). Slapta Huverio bombų slėptuvė glūdėjo šešiasdešimt pėdų po žeme, dviem aukštais žemiau negu uždaroji šaudykla. Visiškai suprantama, kad akademija nusprendė įrengti savo bihevioristinių tyrimų laboratoriją arčiau pragaro negu dangaus. Pavadinimai keičiasi. Kiek girdėjau, paskutiniu metu FTB psichologinių portretų specialistai buvo vadinami „kriminalistinio grupavimo bihevioristais", arba KGB (nesusipratimų kelianti santrumpa). Bet darbas liko toks pat. Visados bus psichopatų, sociopatų, seksualinių maniakų žudikų – piktus žmones, kurie jaučia malonumą, siaubingai kankindami kitus, galima vadinti kaip tik nori.

Išlipę iš lifto, nuėjome neišvaizdžiu koridoriumi į nuobodų priimamąjį. Pasirodęs Veslis pakvietė mus į mažą pasitarimų kabinetą, kur prie ilgo poliruoto stalo sėdėjo Rojus Hanovelas. Atrodė, kad kiekvieną kartą mums

susitikus pluoštų ekspertas neatpažįsta manęs. Aš visada pabrėžtinai prisistatydavau, kai jis ištiesdavo man ranką.

– Žinoma, žinoma, daktare Skarpeta. Kaip gyvuojate? – paklausė jis taip, kaip visada.

Kai Veslis uždarė duris, Marinas apsižvalgė ir susiraukė nepastebėjęs peleninės. Teks tenkintis tuščia kokakolos skardine. Aš atsispyriau impulsui išsitraukti savo cigaretes. Akademijoje buvo rūkoma beveik tiek pat, kiek ir reanimacijos skyriuje.

Balti Veslio marškiniai buvo susiglamžę, o akys atrodė pavargusios ir susirūpinusios, kai jis pradėjo raustis popierių aplanke. Jis iš karto ėmė kalbėti apie reikalą.

– Ar turite ką nauja apie Sterlingą Harper? – paklausė jis.

Vakar, peržiūrėjusi jos histologines skaidres, nesistebėjau tuo, ką atradau. Tačiau dar kol kas negalėčiau paaiškinti jos staigios mirties priežasties.

– Ji sirgo chroniška mieloidine leukemija, – atsakiau.

Veslis pažvelgė į mane.

– Ar tai mirties priežastis?

– Ne. Tiesą sakant, aš net negaliu būti tikra, kad ji apie tai žinojo.

– Tai įdomu, – pastebėjo Hanovelas. – Žmogus gali sirgti leukemija, pats to nežinodamas.

– Chroniška leukemija pradeda vystytis nepastebimai, – paaiškinau. – Simptomai gali būti visai neryškūs, pavyzdžiui, prakaitavimas naktį, nuovargis, svorio kritimas. Kita vertus, ją galėjo diagnozuoti seniau, o tai, ką stebime, buvo pagerėjimas. Nepastebėta jokios ūmios krizės, jokios progresuojančios leukeminės infiltracijos, jos nekamavo jokios sunkesnės infekcijos.

Hanovelas atrodė suglumęs.

– Tai nuo ko ji mirė?

– Nežinau, – prisipažinau.

– Vaistai? – užsirašinėdamas paklausė Veslis.

– Toksikologijos laboratorija pradeda antrą testų ciklą, – atsakiau. – Pradinės ataskaitos rodo 0,03 alkoholio koncentraciją kraujyje. Be to, rasta dekstrometorfano – jis kaip pagrindinis komponentas vartojamas daugelyje be recepto parduodamų vaistų nuo kosulio. Įvykio vietoje, antrojo aukšto vonios kambaryje ant kriauklės, radome buteliuką „Robitussin". Jis buvo artipilnis.

– Vadinasi, nuo to ji negalėjo mirti, – sumurmėjo Veslis.

– Taip negalėtų paveikti net visas išgertas buteliukas, – pasakiau. – Sutinku, kad tai stebina, – pridūriau.

– Jūs pranešinėsite man, kaip vyksta tyrimas. Perduosite viską, ką apie ją sužinosite, – pasakė Veslis. Pervertęs dar kelis puslapius, perėjo prie kito dienotvarkės punkto. – Rojus ištyrinėjo pluoštus, susijusius su Berilės Medison byla. Norime apie tai pakalbėti. O paskui, Pitai ir Kei, – jis žvilgtelėjo į mus, – turiu aptarti su jumis kitą reikalą.

Veslis neatrodė patenkintas, ir kažkodėl jaučiau, kad, sužinoję, dėl ko esame čia iškviesti, mes taip pat netapsime laimingesni. Hanovelas kaip visada laikėsi šaltakraujiškai. Jo plaukai, antakiai, akys, net kostiumas buvo pilki. Visada, kai tik jį sutikdavau, jis atrodydavo apsnūdęs ir pilkas, toks bespalvis ir ramus, kad man norėdavosi patikrinti jam kraujo spaudimą.

– Apie pluoštus, kuriuos apžiūrėjau, daktare Skarpeta, – lakoniškai pradėjo Hanovelas, – nieko ypatinga

negaliu pasakyti: jokių neįprastų dažų ar skerspjūvių formų, kurias verta aptarti. Tik yra viena išimtis, kurią aptarsime vėliau. Atrodo, kad šeši nailono pluoštai yra iš šešių skirtingų vietų, kaip aptarėme su jūsų tyrinėtoja Ričmonde. Keturi jų gali būti iš audinių, naudojamų automobilių kilimams.

– Kaip tai nustatėte? – paklausė Marinas.

– Nailoniniai baldų apmušalai ir kilimai, kaip galima įsivaizduoti, veikiami saulės ir karščio, greitai susidėvi, – pasakė Hanovelas. – Jei pluoštai nebūtų apdorojami metalizuotais dažais, kuriuose yra ultravioletinių spindulių ir karščio stabilizatorių, automobilių kilimai labai greitai išbluktų ir supūtų. Rentgeno fluoroskopija aptikau metalo keturiuose nailono pluoštuose. Nors ir negaliu garantuoti, kad šie pluoštai yra iš automobilių kilimų, tačiau jie sutampa su jais.

– Ar įmanoma nustatyti, kokiuose automobiliuose jie naudojami? – pasiteiravo Marinas.

– Bijau, kad ne, – atsakė Hanovelas. – Galbūt pavyktų tik tuomet, jeigu kalbėtume apie labai neįprastą pluoštą, kurio modifikacijos būtų patentuotos, tačiau kitais atvejais nustatyti, koks gamintojas naudoja tuos prakeiktus daiktus, gana beviltiška, ypač jei kalbame apie japoniškus automobilius. Tuoj pateiksiu pavyzdį. „Toyota“ kiliminės dangos gaminamos iš plastmasės rutuliukų, kurie į Japoniją įvežami iš mūsų šalies. Ten jie suverpiami, o iš pas mus atgabentų verpalų audžiami kilimai, kurie vėl siunčiami į Japoniją ir tiesiami ten gaminamuose automobiliuose.

Jis monotoniškai kalbėjo toliau. Vilties liko vis mažiau.

– Ne taip paprasta ir su automobilių gamintojais

Jungtinėse Amerikos Valstijose. Pavyzdžiui, korporacija „Chrysler“ kilimų dažus gali gauti iš trijų skirtingų tiekėjų. Tačiau atsitinka ir taip, kad, įpusėjus automobilio gamybai, „Chrysler“ staiga nusprendžia pakeisti tiekėjus. Sakykim, mes abu vairuojame 1987 metų laidos juodą „LeBaron“ su vyšninės spalvos salonu, leitenante. Bet mano automobilio kilimo tiekėjai gali skirtis nuo jūsiškio. Turiu galvoje, kad mano tyrinėti pluoštai pasižymi įvairove. Du gali būti iš kambarinių kilimų. Keturi iš automobilių kilimų. Spalvos ir skerspjūviai yra skirtingi. O kur dar surasti olefino, dainilo, akrilo pluoštai. Čia jums ir įvairovė, kuri, mano nuomone, yra labai ypatinga.

– Tikriausiai, – įsiterpė Veslis, – žudiko profesija ar koks atsitiktinis darbas susijęs su skirtingų rūšių kilimais. Matyt, žudydamas Berilę Medison, jis vilkėjo kažkokį drabužį, prie kurio kibo daugybė pluoštų.

„Visiškai suprantama, jei drabužis būtų vilnonis, velvetinis ar flanelinis“, – pagalvojau. Tačiau nerasta jokių vilnos ar dažytų medvilnės pluoštų, kuriuos būtų palikęs žudikas.

– O kaipgi dainilas? – paklausiau.

– Ko daugiausia būtų galima rasti moteriškose suknelėse, perukuose, dirbtiniuose kailiuose, – atsakė Hanovelas.

– Taip, bet ne tiktai, – pasakiau. – Iš dainilo pagaminti marškiniai ar kelnės galėtų įsielektrinti kaip poliesteris, dėl to visokie plaušai kibtų prie jų. Gal tai paaiškintų, kodėl ant jo rasta tiek daug pėdsakų.

– Galbūt, – atsakė Hanovelas.

– O gal tas šeškas buvo su peruku, – įsiterpė Marinas. – Žinome, kad Berilė įsileido jį į namus, vadinasi, nejautė

pavojaus. Daugelis moterų, pamačiusios prie durų savo lyties atstovę, neišsigąs.

– Transvestitas? – pagalvojo Veslis.

– Gali būti, – atsakė Marinas. – Mažytės pačios dailiausios. Šlykščiai liguista. Aš negaliu kai kurių jų pažinti, jei nesusiduriu akis į akį.

– Jei užpuolikas buvo moteriškai apsirengęs, – atkreipiau jų dėmesį, – kaip paaiškinsite prie jo prikibusių pluoštų įvairovę? Jei tie pluoštai, susiję su jo darbo vieta, tai ten jis negalėjo vilkėti moteriškų drabužių.

– Nebent tuo atveju, jei taip apsivilkęs dirba gatvėje, – pasakė Marinas. – Jis visą naktį laipioja tai į vieno, tai į kito draugužio automobilį, lankosi moteliuose, kuriuose išklotos įvairios kiliminės dangos.

– Tada netenka prasmės pasirinktoji auka, – pasakiau.

– Ne, bet tai galėtų paaiškinti, kodėl nėra spermos pėdsakų, – ginčijosi Marinas. – Vyrai transvestitai ir gėjai dažniausiai neprievartauja moterų.

– Dažniausiai jie ir nežudo jų, – atsakiau.

– Paminėjau išimtį, – toliau kalbėjo Hanovelas, žvelgdamas į laikrodį. – Tai tas oranžinis akrilo pluoštas, kuris jus taip domina. – Jo pilkos akys nejudėdamos įsmigo į mane.

– Trilapio dobilo formos, – prisiminiau.

– Taip. – Hanovelas linktelėjo. – Ta forma labai neįprasta, visi triskiaučiai slepia purvą ir išsklaido šviesą. Žinau, kad tokius pluoštus galima rasti vieninteleje vietoje – septyniasdešimtųjų pabaigoje gamintuose automobiliuose „Plymouth", tai nailoniniai kiliminiai pluoštai. Jų skerspjūvio forma – toks pat trilapis dobilas kaip oranžinio pluošto, susijusio su Berilės Medison byla.

– Tas oranžinis pluoštas yra akrilas, – priminiau, – o ne nailonas.

– Teisingai, daktare Skarpeta, – pasakė jis. – Aš tiesiog pasakoju tai dėl to, kad parodyčiau unikalias minimo pluošto savybes. Žinant, kad jis akrilinis, o ne nailoninis, kad ryškios oranžinės spalvos, kurios beveik niekada nebūna automobilių kilimuose, galima daryti išvadą, kad šis pluoštas nepriklauso septyniasdešimtųjų pabaigos „Plymouth“ ar apskritai kokiam nors kitam automobiliui.

– Sakote, kad niekada anksčiau nematėte tokio oranžinio pluošto?– paklausė Marinas.

– Kaip tik apie tai ir kalbu, – kiek sudvejojo Hanovelas.

– Praėjusiais metais Rojaus paprašė identifikuoti visais atžvilgiais į tą oranžinį panašų pluoštą, rastą tarp įkalčių, surinktų iš Graikijoje pagrobto „Boeing-747“. Esu tikras, kad prisimenate tą įvykį, – tarė Veslis.

Tyla.

Net Marinas trumpam prarado žadą.

Kai Veslis vėl prakalbo, jo akys buvo nerimastingai tamsios.

– Grobikai lėktuve nužudė du Amerikos kareivius ir išmetė jų kūnus ant nusileidimo tako. Pirmą iš lėktuvo išmetė Četą Ramzį, dvidešimt ketverių metų jūrų pėstininką. Oranžinis pluoštas buvo prilipęs jam prie kruvinos kairiosios ausies.

– Ar tas pluoštas galėjo prilipti nuo kokio nors lėktuve buvusio daikto? – paklausiau.

– Neatrodo, – atsakė Hanovelas. – Kai palyginau jį su kilimų, kėdžių apmušalų, antklodžių, laikomų viršutinėse lentynose, pavyzdžiais, nieko panašaus į jį neradau. Arba

jis prikibo prie Ramzio kažkur kitur, o to būti negali, nes plaušelis prilipo prie tekančio kraujo, – arba jis atsirado ant jo nuo vieno iš teroristų. Tarkim, kad pluoštas galėjo priklausyti vienam iš keleivių, bet tokiu atveju šis asmuo turėjo prisiliesti prie kareivio, kai šis jau buvo sužeistas. Pasak liudytojų, nė vienas keleivis prie jo nebuvo priėjęs. Nusivedę Ramzį į lėktuvo priekį, jį sumušė, nušovė, jo kūną suvyniojo į antklodę ir išmetė ant nusileidimo tako. Beje, antklodė buvo gelsvai ruda.

– Gal galėtumėte paaiškinti, kaip, po perkūnais, lėktuvo grobikai Graikijoje gali būti susiję su dviem Virdžinijoje nudobtais rašytojais? – piktokai paklausė Marinas.

– Pluoštas jungia mažiausiai du atvejus, – atsakė Hanovelas. – Lėktuvo pagrobimą ir Berilės Medison mirtį. Tai jokiu būdu nereiškia, kad šie nusikaltimai yra susiję, leitenante. Kadangi šis oranžinis pluoštas yra toks neįprastas, turėtumėm apsvarstyti ir tai, kad jis gali būti Atėnuose įvykusio ir dabar pas mus vykstančių reiškinių bendras vardiklis.

To nepavadinsi tikimybe, greičiau neabejotinu faktu. Bendras vardiklis egzistavo. Kas – asmuo, vieta, daiktas? Tai turi būti viena iš trijų galimybių – mano galvoje po truputį klostėsi smulkmenos.

– Teroristai niekada nebuvo apklausti. Du žuvo. Kiti du sugebėjo pabėgti ir nebuvo pagauti, – pasakiau.

Veslis linktelėjo.

– Ar esate įsitikinęs, kad jie *buvo* tikri teroristai, Bentonai? – paklausiau.

– Mums nepavyko nustatyti, kokiai teroristinei grupuotei jie priklausė. Tačiau egzistuoja prielaida, kad jų pareiškimai buvo antiamerikietiški. Lėktuvas priklausė

Amerikai, trečdalis jo keleivių buvo amerikiečiai, – šiek tiek patylėjęs atsakė jis.

– Ką vilkėjo grobikai? – paklausiau.

– Civilinius drabužius. Kelnės, atsegtos marškinių apykaklės, nieko neįprasta, – pasakė jis.

– Ar ant dviejų nužudytų grobikų kūnų nerasta jokių oranžinių pluoštų? – paklausiau.

– Nežinome, – atsakė Hanovelas. – Juos nušovė ant nusileidimo tako, mes nesuspėjome greitai pareikalauti, kad išduotų kūnus. Jie nebuvo atskraidinti tyrimui kartu su nužudytais Amerikos kareiviais. Deja, turiu tik Graikijos valdžios ataskaitą apie pluoštų tyrimą. Pats niekada netyrinėjau grobikų drabužių ar pėdsakų ant jų. Žinoma, jie daug ką galėjo praleisti. Bet, galiu pasakyti, jei ant žudikų kūnų būtų rastas vienas ar keli oranžiniai plaušeliai, tai nieko mums nepaaiškintų apie jų kilmę.

– Ei, ką jūs čia kalbate? – paklausė Marinas. – Ką? Ar turėčiau galvoti, kad ieškome pabėgusio lėktuvo grobiko, kuris dabar darbuojasi Virdžinijoje?

– Negalime visiškai atmesti tokios galimybės, Pitai, – pasakė Veslis. – Nors tai atrodo keista.

– Niekada nebuvo nustatyta, kokiai grupuotei priklauso tie keturi teroristai, kurie pagrobė lėktuvą, – prisiminiau. – Nežinome, koks jų tikslas, kas jie tokie, išskyrus tai, kad du iš jų libaniečiai, jei aš neapsirinku, o tie du pabėgę greičiausiai graikai. Atrodo, buvo manoma, kad iš tiesų jie taikėsi pagrobti Amerikos ambasadorių, kuris su šeima turėjo tuo lėktuvu skristi atostogauti.

– Teisingai, – įsitempęs pasakė Veslis. – Kai Paryžiuje prieš kelias dienas buvo susprogdinta Amerikos

ambasada, pasiuntinio kelionių planus slapčia pakeitė, bet užsakytos vietos liko neatšauktos.

Jis žvelgė į tolį, parkeriu barbendamas į kairiosios rankos nykštį.

– Mes neatmetėme galimybės, kad grobikai buvo smogiamasis būrys, kažkieno pasamdyti profesionalūs žudikai.

– Gerai, gerai, – nekantriai tarė Marinas. – Niekas neatmetė galimybės, kad Berilę Medison ir Kerį Harperį taip pat nužudė profesionalas. Na, suprantate, žmogžudystės tik inscenizuotos, kad atrodytų kaip pamišėlio darbas.

– Manau, kad vertėtų pradėti nuo to, ką dar galima sužinoti apie tą oranžinį pluoštą, jo kilmę, – pasakiau. – Galbūt kažkas turėtų atidžiau pasidomėti Sparačinu, įsitikinti, kad jis nesusijęs su tuo ambasadoriumi, kuris galėjo būti tikrasis grobikų taikinys.

Veslis neatsiliepė.

Marinas, staiga susidomėjęs nykščio nagu, ėmė jį krapštyti kišeniniu peiliuku.

Hanovelas apžvelgė stalą, ir kai paaiškėjo, kad daugiau klausimų jam nebus, atsiprašęs išėjo.

Marinas užsidegė dar vieną cigaretę.

– Jei paklaustumėte manęs, – pasakė, išpūsdamas dūmų debesį, – pasakyčiau, kad pradėjome gaudyti vėją laukuose. Turiu galvoje – galai su galais nesueina. Kuriam tikslui samdyti tarptautinio masto smogiką, kad jis nudėtų meilės romanų rašytoją ir buvusį romanistą, metų metais nieko neparašiusį?

– Nežinau, – atsakė Veslis. – Žiūrint, kas su kuo susijęs. Po velnių, tai priklauso nuo daugybės dalykų, Pitai.

Nuo daug ko priklauso. Mes galime tik atidžiau tyrinėti faktus. Beje, tai susiję su kitu dienotvarkės punktu. Džebu Praisu.

– Jis paleistas, – automatiškai atsakė Marinas.

Netikėdama pažiūrėjau į jį.

– Kada? – paklausė Veslis.

– Vakar, – atsakė Marinas. – Sumokėjo užstatą. Penkiasdešimt tūkstančių.

– Gal pasakytum, kaip jam tai pavyko? – paklausiau įsiutusi, kad Marinas man to anksčiau nepranešė.

– Mielai, daktaryt, – pasakė jis.

Žinojau, kad užstatą buvo galima realizuoti trimis būdais: asmeniniu įsipareigojimu teismui; įmoka grynaisiais arba turtu; ir tarpininkaujant užstato laiduotojui, kuris ima dešimties procentų mokestį ir reikalauja pasirašyti sutartį ar kitokios formos draudimą, kuris garantuotų, kad neliks prie sudužusios geldos, jei kaltinamasis nuspręstų sprukti iš miesto. Marinas pasakė, kad Džebas Praisas pasirinko trečiąjį variantą.

– Noriu žinoti, kaip jam tai pavyko, – vėl pasakiau, išsiėmusi cigaretes ir prisitraukusi kokakolos skardinę.

– Vieninteliu man žinomu keliu. Paskambino savo advokatui, kuris atidarė banke einamąją sąskaitą, ir nusiuntė jos knygelę Lakiui, – pasakė Marinas.

– Lakiui? – paklausiau.

– Je. Lakio paskolų kompanija Septynioliktojoje gatvėje patogi vieta – iki miesto kalėjimo vienas kvartalas, – atsakė Marinas. – Čarlio Lakio lombardas kaliniams. „Įkeiti ir išeini“. Mes seniai pažįstami su Čarliu, retsykiais pasiplepame, pajuokaujame. Kartais jis atviresnis, kartais uždaresnis. Deja, šiuo atveju reikėtų kalbėti apie

jo paslaptingumą. Jokie mano triukai nepadėjo išpešti Praiso advokato pavardės. Bet susidariau įspūdį, kad jis ne vietinis.

– Aišku, kad Praisas turi ryšių visur, – pasakiau.

– Matyt, – niūriai sutiko Veslis.

– Jis taip ir neprakalbo? – paklausiau.

– Turėjo teisę tylėti ir pasinaudojo ja velniškai gerai, – atsakė Marinas.

– Ką sužinojai apie jo ginklų sandėlį? – Veslis vėl kažką užsirašinėjo. – Ar patikrinai Alkoholio, tabako ir šaunamųjų ginklų biure?

– Praneša, kad viskas registruota jo vardu, jis turi leidimą slaptai nešiotis ginklą, išduotą prieš šešerius metus kažkokio persenusio Virdžinijos teisėjo, seniai išėjusio į pensiją ir persikėlusio kažkur į pietus. Išsamiai patikrinau rezultatus byloje, kurią gavau iš apskrities teismo. Praisas yra nevedęs, dirbo Kolumbijos apygardos aukso ir sidabro supirkimo firmoje, kuri, kai buvo išduotas leidimas, vadinosi „Finklestein". Ar atspėjote? Firmos „Finklestein" nebėra.

– O kokie įrašai apie jį Transporto priemonių skyriuje? – toliau rašė Veslis.

– Jokių nuobaudų. Jo adresu Kolumbijos apygardoje įregistruotas 1989 metų BMW, jis gyveno netoli Diupon Serklo ir, atrodo, iš ten išsikėlė praėjusią žiemą. Nuomos kontora rado seną nuomos sutartį, iš kurios aišku, kad jis dirba savarankiškai. Vis dar tyrinėju toliau, paprašysiu Vidaus pajamų tarnybos peržiūrėti įrašus apie jo mokesčius per paskutiniuosius penkerius metus.

– Galbūt jis privatus seklys? – paklausiau.

– Tik ne Kolumbijos apygardoje, – atsakė Marinas.

Veslis, pažiūrėjęs į mane, pasakė:

– Kažkas jį pasamdė. Mes dar nežinome, kokį tikslą jis turėjo. Aišku, kad savo užduoties jis neįvykdė. Tie, su kuriais jis susijęs, gali vėl pabandyti. Nenorėčiau, kad tu, Kei, užkluptum jį dar kartą.

– Aš to taip pat nenoriu. Manau, kad tai savaime aišku.

– Tikiuos, kad supranti, ką noriu pasakyti, – tęsė jis juokauti nelinkusio tėvo tonu, – turi vengti tokių situacijų, kuriose gali būti pažeidžiama. Pavyzdžiui, nemanau, kad turėtum likti kontoroje, kai pastate nieko nėra. Kalbu ne tik apie savaitgalius. Pavyzdžiui, dirbi iki šešių ir septynių vakaro, kai visi jau būna išėję. Baigusi darbą, eini į tamsią automobilių stovėjimo aikštelę prie savo automobilio. Tai negerai. Gal galėtum baigti darbą penktą, kai aplinkui daug akių ir ausų?

– Turėsiu galvoje, – pasakiau.

– O jei turi išeiti vėliau, Kei, pasišauk sargą ir paprašyk palydėti iki automobilio, – tęsė Veslis.

– Velniai griebtų, pasišauk mane, – skubiai pasisiūlė Marinas. – Turi mano pranešimų gaviklio numerį. Jei nepavyktų susisiekti, paprašyk budėtoją, kad pasiųstų patrulio automobilį prie aikštelės.

„Puiku, – pagalvojau. – Jei pasisektų, gal ligi vidurnakčio ir parsirasčiau namo“.

– Tiesiog būk nepaprastai atsargi. – Veslis griežtai žiūrėjo į mane. – Atmetus visas teorijas, nužudyti jau du žmonės. O žudikas dar laisvas. Aukų pasirinkimas, motyvai tokie keisti, kad esu priverstas manyti, jog viskas įmanoma.

Važiuodama namo, kelis kartus prisiminiau jo žodžius. Jei įmanoma viskas, vadinasi, nėra nieko neįmanoma.

Vienas plius vienas nėra trys. O gal yra? Sterlingos Harper mirtis netilpo į tą pačią formulę kaip jos brolio ir Berilės mirtys. O jeigu tilpo?

– Sakei, kad ponia Harper buvo išvažiavusi tą naktį, kai nužudė Berilę, – pasakiau Marinui. – Ar sužinojai ką nors daugiau?

– Ne.

– Ar manai, kad ji pati vairavo, nesvarbu, kur būtų važiavusi? – paklausiau.

– Ne. Harperiai turėjo tik baltą „Rolls-Royce", o Berilės mirties naktį jį vairavo brolis.

– Tikrai žinai?

– Patikrinau Kalpeperio smuklėje, – pasakė jis. – Harperis tą vakarą atvyko įprastu laiku ir išvažiavo apie pusę septintos.

* * *

Įvykiams taip klostantis, atrodo, niekas nenustebo, kai kitą pirmadienį per rytinį darbuotojų susirinkimą pranešiau, kad išeinu kasmetinių atostogų.

Po susidūrimo su Džebu Praisu, kurio metu patyriau sukrėtimą, turėjau nusiraminti, susitvarkyti, trumpam atitrūkti nuo viso to košmaro. Niekam nesakiau, kur vykstu, nes pati dar nežinojau. Tiesiog ėmiau ir išėjau, palikdama sektretorę, kuri paslapčia lengviau atsikvėpė, ir apverstą stalą.

Grįžusi namo visą rytą praleidau skambindama telefonu kiekvienai Ričmondo Berdo oro uostą aptarnaujančiai oro linijų kompanijai. Tuo oro uostu buvo patogiausia naudotis Sterlingai Harper.

– Taip, suprantu, kad bauda yra dvidešimt procentų, –

pasakiau „USAir“ bilietų pardavėjui. – Jūs nesupratote. Nenoriu keisti bilieto. Tai buvo prieš daugelį savaičių. Bandau sužinoti, ar ji apskritai išskrido.

– Bilietas ne jūsų?

– Ne, – pasakiau trečią kartą. – Jis išrašytas *jos* vardu.

– Tada jai reikėtų kreiptis į mus asmeniškai.

– Sterlinga Harper mirė, – pasakiau. – Ji negali kreiptis asmeniškai.

Patarnautojas nustebęs nutilo.

– Ji mirė staiga tuoj po to, kai, mums atrodo, turėjo išvykti, – paaiškinau. – Jei galėtumėte patikrinti kompiuteryje...

Tai truko ilgai. Jau pradėjau atmintinai kartoti tą patį tekstą negalvodama. Nieko nebuvo kompanijų „USAir“, „Delta“, „United“, „American“ ar „Eastern“ kompiuteriuose. Remiantis agentų duomenimis ir įrašais, ponia Harper niekur neskrido iš Ričmondo paskutiniąją spalio savaitę, kai buvo nužudyta Berilė Medison. Ji taip pat nevairavo automobilio. Labai abejojau, ar važiavo autobusu. Liko traukiniai.

„Amtrak“ agentas, vardu Džonas, pranešė, kad jo kompiuteris šiuo metu neveikia, ir pasiteiravo, ar negalėtų paskambinti man vėliau. Padėjau ragelį, išgirdusi skambutį į duris.

Artėjo vidurdienis. Diena buvo aitri ir traški kaip rudeninis obuolys. Saulė margino mano svetainę baltais kvadratais ir metė spindulius nuo prie namo sustojusios nepažįstamos „Mazda“ priekinio stiklo. Išblyškęs, šviesiaplaukis jaunuolis, kurį stebėjau pro durų akutę, stovėjo kiek atsitraukęs nuo paradinių durų, nuleidęs galvą ir pakėlęs švarko apykaklę, kad pridengtų ausis. Rankoje

laikiau kietą ir sunkų Rugerį. Prieš atstumdama skląstį, įsikišau jį į šiltinto švarko kišenę. Nepažinau jo, kol nepažiūrėjau tiesiai į veidą.

– Daktarė Skarpeta? – nervingai paklausė jis.

Nejudėdama dešine ranka kišenėje tvirtai spaudžiau revolverio rankeną.

– Atleiskite, kad taip netikėtai atsiradau prie jūsų durų, – pasakė jis. – Paskambinęs į jūsų įstaigą, sužinojau, kad atostogaujate. Suradau jūsų numerį telefonų knygoje, bet telefonas buvo užimtas. Todėl nusprendžiau, kad esate namuose. Man labai reikia pasišnekėti su jumis. Ar galiu įeiti?

Kaip ir matytoje vaizdajuostėje jis atrodė visai nepavojingas.

– Apie ką norite kalbėti? – tvirtai paklausiau.

– Apie Berilę Medison, – atsakė jis. – Aš esu Alas Hantas. Ilgai nesutrukdysiu. Pažadu.

Pasitraukiau nuo durų, ir jis įėjo. Jo veidas išbalo kaip alebastras, kai, atsisėdęs svetainėje ant sofos, pamatė, kad iš mano kišenės kyšo revolverio rankena. Atsisėdau per saugų atstumą ant kėdės su aukšta atkalte.

– Jūs turite ginklą? – paklausė.

– Taip, turiu, – atsakiau.

– Nemėgstu ginklų.

– Taip, jie nemalonūs, – sutikau.

– Ne, ponia, – pasakė jis. – Vieną kartą mano tėvas nusivežė mane medžioti elnių. Buvau dar vaikas. Jis pašovė elnę. Ji raudojo. Gulėjo ant šono ir raudojo. Nuo to laiko nieko negalėjau nušauti.

– Ar pažinojote Berilę Medison? – paklausiau.

– Policija... Policija kalbėjo su manimi apie ją, – sumik-

čiojo jis. – Leitenantas Marinas. Jis atvyko į automobilių plovyklą, kurioje dirbu, ir kalbėjosi su manim, po to dar buvo pasikvietęs į nuovadą. Mes ilgai kalbėjomės. Ji atvažiuodavo į mūsų plovyklą. Taip susitikau su ja.

Kol jis murmėjo, negalėjau susilaikyti nepagalvojusi, kokias spalvas aš skleidžiu. Mėlyną plieną? Galbūt kiek raudonos, nes esu išgąsdinta ir stengiuosi to neparodyti? Gal liepti jam išeiti. O gal paskambinti policijai. Negalėjau patikėti, kad jis sėdi mano namuose. Matyt, jo drąsa ir mano gilus susidomėjimas paslaptimi galėjo paaiškinti, kodėl nieko nedariau.

– Pone Hantai, – nutraukiau jį.

– Prašau vadinti mane Alu.

– Gerai, Alai, – pasakiau. – Kodėl norėjote su manim pasimatyti? Jei turite informacijos, kodėl nesikalbate su leitenantu Marinu?

Jo skruostai išraudo, ir jis sutrikęs pasižiūrėjo į savo rankas.

– Tai, ką noriu pasakyti, informacija ne policijai, – pasakė jis. – Maniau, kad jūs suprasite.

– Kodėl taip manote? Juk manęs nepažįstate, – atsakiau.

– Jūs rūpinotės Berile. Paprastai moterys labiau pasikliauna intuicija, moka labiau užjausti negu vyrai, – pasakė jis.

Galbūt tai išties buvo paprasta. Gal Hantas atėjo pas mane manydamas, kad jo nepažeminsiu. Dabar jis žiūrėjo į mane įskaudintu, graudžiu žvilgsniu, pasiruošęs tuoj pat pulti į paniką.

– Ar kada nors kuo nors tikėjote iš tikrųjų, daktare Skarpeta, netgi jei nebuvo jokių įrodymų, galinčių paremti jūsų įsitikinimą? – paklausė jis.

– Nesu aiškiaregė, jei klausiate šito.

– Jūs mokslininkė.

– Taip, mokslininkė.

– Bet jums pažįstamas tas jausmas. – Nenusileido jis su neviltimi akyse. – Jūs puikiai suprantate, apie ką aš kalbu, ar ne?

– Taip, – atsakiau. – Manau, kad žinau, ką norite pasakyti, Alai.

Atrodė, kad jam palengvėjo, ir jis giliai atsikvėpė.

– Aš *žinau* kai ką, daktare Skarpeta. Žinau, kas nužudė Berilę.

Aš nesureagavau.

– *Pažįstu* jį, žinau, ką jis galvoja, jaučia, kodėl taip padarė, – kalbėjo jis jausmingai. – Jei jums pasakysiu, ar pažadėsite, kad labai atsargiai viską pasversite, rimtai apsvarstysite ir ne... Na, nenoriu, kad bėgtumėte į policiją. Jie nesupras. Jūs tai žinote, ar ne?

– Labai atidžiai apsvarstysiu, ką man pasakysite, – atsakiau.

Jis pasilenkė į priekį nuo sofos. Savo spindinčiomis akimis ir bekraujų veidu buvo panašus į vieną iš El Greko tapytų portretų. Instinktyviai perkėliau dešinę ranką arčiau kišenės. Delno kraštu jaučiau guminę revolverio rankeną.

– Policija jau nesupranta, – pasakė jis. – Jie nepajėgūs suprasti, ką aš jiems sakau. Pavyzdžiui, kodėl mečiau psichologiją. Policija to visai nesupras. Turėjau magistro laipsnį. Ir ką gi? Buvau slaugytoju, o dabar dirbu automobilių plovykloje. Juk nemanote, kad policija tai galėtų suprasti, ar ne?

Neatsakiau.

– Kai buvau vaikas, svajojau, kad tapsiu psichologu, socialiniu darbuotoju, galbūt net psichiatru, – tęsė jis. – Man tai sekėsi nuo pat mažų dienų. Kaip tik tuo turėjau tapti, ta linkme krypo visi mano sugebėjimai.

– Bet netapote, – priminiau. – Kodėl?

– Nes tai būtų mane sunaikinę, – atsakė jis, vengdamas mano žvilgsnio. – Aš nepajėgiu to kontroliuoti, to, kas vyksta su manimi. Visiškai susitapatinu su kito žmogaus problemomis ir idiosinkrazijomis, kad pats dingstu, dūstu. Nesuvokiau, kaip tai dramatiška, kol nepabuvojau teismo medicinos skyriuje. Ten, kur laikomi išprotėję nusikaltėliai. Ak, tai buvo mano baigiamojo darbo tiriamoji dalis. – Jis vis labiau blaškėsi. – Niekada nepamiršiu. Frankis. Frankis buvo paranojinis šizofrenikas. Jis pliauska užmušė savo motiną. Gerai susipažinau su Frankiu. Švelniai kalbėjausi su juo apie jo gyvenimą, kol pagaliau prisikasėme iki tos žiemos popietės. Tariau jam: „Franki, Franki, koks buvo tas mažas postūmis? Kas spūstelėjo mygtuką? Ar atsimeni, ką galvojai, ką jautei?“ Jis pasakė, kad sėdėjo kėdėje priešais ugnį, stebėdamas gęstančią liepsną, kai išgirdo jų kuždesį. Kažkas jam šnabždėjo baisius, patyčių kupinus žodžius. Kai įėjo motina, ji pažiūrėjo į jį įprastai, tačiau tą kartą jis pamatė jos akyse tai. Garsėjantys balsai užgožė jo mintis, ir kai jis atsipeikėjo, visas buvo šlapias ir lipnus, o ji beveidė. Jis atsigavo, balsams nutilus. Daugelį naktų paskui aš negalėjau užmigti. Kiekvieną kartą, sumerkęs akis, matydavau verkiantį Frankį, aptaškytą motinos krauju. Supratau jį. Supratau, ką jis padarė. Su kuo tik kalbėdavau, kokią istoriją išgirsdavau, visos veikdavo mane taip pat.

Sėdėjau ramiai, nekurstydama vaizduotės, sąmoningai, kaip specialų kostiumą ištraukusi mokslininko, gydytojo įgūdžius.

– Ar kada nors norėjote ką nors nužudyti, Alai? – paklausiau.

– Visi kažkuriuo momentu to nori, – atsakė jis, kai mūsų akys susitiko.

– Visi? Tikrai taip manote?

– Taip. Kiekvienas žmogus tai sugeba. Absoliučiai.

– Ką norėjote nužudyti? – paklausiau.

– Neturiu ginklo, ar ko nors, pavojingo, – atsakė jis. – Nes nenoriu kada nors paklusti impulsui. Kai tik įsivaizduojate, kad kažką darote, pamatote, koks yra veiksmo mechanizmas, durys prasiveria. Tai gali įvykti. Kiekvienas pasaulyje įvykęs bjaurus poelgis pirmiausiai buvo sugalvotas. Mes nesame nei geri, nei blogi, vienokie ar kitokie. – Jo balsas drebėjo. – Netgi tie, kurie vadinami bepročiais, turi savo priežasčių, kodėl kažką daro.

– Kokia priežastis to, kas nutiko Berilei? – paklausiau.

Aš formulavau tiksliai ir aiškiai. Tačiau man darėsi bloga, kai stengiausi neprisiminti vaizdų: juodų dėmių ant sienų, durtinių žaizdų krūtinėje, knygų, tvarkingai sudėliotų lentynoje ir laukiančių, kol jas kas perskaitys.

– Tas, kuris tai padarė, ją mylėjo, – pasakė jis.

– Ar neatrodo, kad tai gana žiaurus būdas meilei išreikšti?

– Meilė būna žiauri.

– Ar jūs mylėjote ją?

– Mes buvome labai panašūs.

– Kuo?

– Nepritapę, – jis vėl apžiūrinėjo savo rankas. – Vieni-

ši, jautrūs ir nesuprasti. Tai leido jai nutolti nuo kitų, tapti atsargia ir neprieinama. Nieko nežinau apie ją... turiu galvoje, niekas man apie ją nieko nepasakojo. Bet jaučiau, kokia ji yra iš tikrųjų. Intuityviai suvokiau, kad ji gerai žino, kokia yra, žino savo vertę. Bet ją siutino kaina, kurią turi mokėti, kad būtų kitokia. Ji buvo sužeista. Nežinau kuo. Kažkas ją skaudino. Tai vertė mane domėtis ja. Norėjau pasiekti ją, nes žinau, kad būčiau supratęs.

– Kodėl nebandėte prie jos prisiartinti? – paklausiau.

– Aplinkybės buvo netinkamos. Jei būčiau sutikęs ją kur nors kitur, galbūt, – atsakė jis.

– Papasakokit man apie tą asmenį, kuris tai padarė, Alai, – pasakiau. – Ar jis būtų bandęs prisiartinti prie jos, esant tinkamoms aplinkybėms?

– Ne.

– Ne?

– Tokių aplinkybių nebūtų buvę, nes jis nepilnavertis ir tą žino, – atsakė Hantas.

Jo staigus pasikeitimas sutrikdė mane. Dabar jis buvo psichologas. Jo balsas tapo ramesnis. Susikaupęs jis tvirtai suspaudė rankas ant kelių. Jis kalbėjo:

– Jis nevertina savęs ir nesugeba konstruktyviai išreikšti jausmų. Potraukis virsta manija, meilė tampa patologiška. Kai jis myli, privalo turėti, kitaip jaučiasi nesaugus ir nevertas, lengvai išgąsdinamas. Jei į jo slaptą meilę neatsakoma, manija vis labiau auga. Įvyksta fiksacija, ir jo gebėjimai reaguoti bei veikti tampa labai riboti. Čia panašu į Frankio girdėtus balsus. Kažkas kitas jį varo į priekį. Jis nekontroliuoja savęs.

– Ar jis protingas? – paklausiau.

– Pakankamai.

– Koks jo išsilavinimas?

– Jis turi tokių sunkumų, kurie neleidžia funkcionuoti jo intelektualiniams sugebėjimams.

– Kodėl ji? – paklausiau. – Kodėl jis pasirinko Berilę Medison?

– Ji buvo laisva, garsi, o jis ne, – atsakė Hantas stiklinėmis akimis. – Jis manė, kad ji patraukli, bet tai kas kita. Jis troško tų savybių, kurių pats neturėjo. Jis norėjo ją valdyti. Tam tikra prasme norėjo persikūnyti į ją.

– Sakote, kad jis žinojo, jog Berilė rašytoja? – paklausiau.

– Nuo jo beveik nieko negalima nuslėpti. Vienaip ar kitaip jis būtų sužinojęs, kad ji rašytoja. Jis buvo atsargus. Jei ji būtų supratusi, kad jis daug žino apie ją, būtų klaikiai išsigandusi.

– Papasakokit man apie tą naktį, – pasakiau. – Kas atsitiko tą naktį, kai ji mirė, Alai?

– Žinau tik tai, ką perskaičiau laikraščiuose.

– Ir kokį vaizdą sulipdėte iš to, ką rašė laikraščiai? – paklausiau.

– Ji buvo namie, – pasakė, žvelgdamas į tolį. – Vėlų vakarą jis atsirado prie jos durų slenksčio. Tikriausiai ji įsileido jį. Kai po vidurnakčio jis išėjo iš namo, įsijungė signalizacija. Ji buvo nudurta. Nebuvo jokių seksualinio užpuolimo požymių. Tai perskaičiau.

– Ar sukūrėte teoriją apie tai, kas galėjo įvykti? – paklausiau tiesiai. – Ar spėliojote ką nors?

Jis palinko kėdėje, ir jo elgesys vėl dramatiškai pasikeitė. Akys tapo jausmingos. Apatinė lūpa suvirpėjo.

– Mintyse mačiau vaizdus, – pasakė jis.

– Kokius?

– Dalykus, kurių nenorėčiau pasakoti policijai.

– Nesu policininkė.

– Jie nesuprastų, – tęsė jis. – Tai dalykai, kuriuos matau ir jaučiu, bet negaliu paaiškinti, kodėl juos žinau. Kaip Frankiui. – Jis sulaikė ašaras. – Kaip kitiems. Galiu matyti, kas įvyko, ir suprasti, net jei ne visada žinau smulkmenas. Bet smulkmenų ne visada ir reikia. Jūs irgi ne visais atvejais jas sužinote. Jūs jaučiate, kodėl taip yra, ar ne?

– Nesu tikra...

– Nes pasaulio frankiai taip pat nežino smulkmenų! Kaip baisi avarija, kurios negalite prisiminti. Sąmonė grįžta, tarsi bundate iš blogo sapno ir staiga aplink save matote tik sudužusias liekanas. Motina, kuri nebeturi veido. Arba kruvina, negyva Berilė. Frankiai *atsibunda* bėgdami, arba prie durų sustoja policininkas, bet jie neatsimena, kaip jį iškvietė.

– Sakote, kad Berilės žudikas neprisimena, ką padarė? – atsargiai paklausiau.

Jis linktelėjo.

– Esate tuo tikras.

– Patys protingiausi psichiatrai gali jį apklausti milijoną metų, bet niekada neišgaus tikslaus pasakojimo, – pasakė Hantas. – Tiesos niekada nesužinosime. Ji gali būti atkurta, gal logiškai atstatyta.

– Kaip tik tą ir padarėte. Atkūrėte ir logiškai atstatėte, – pasakiau.

Jis palietė liežuviu apatinę lūpą ir pradėjo trūkčiojamai kvėpuoti.

– Ar norite, kad papasakočiau, ką matau?

– Taip, – atsakiau.

– Nuo pirmojo susitikimo su ja praėjo daug laiko, –

pradėjo jis. – Bet ji nieko nežinojo apie jį kaip apie žmogų, nors gal praeityje kur nors jį buvo mačiusi, nė nežinodama, kas jis. Jo neviltis ir manija atvedė jį prie jos durų. Kažkas tai išprovokavo, pamatyti ją prieš save tapo jam svarbiausia būtinybe.

– Kas? – paklausiau. – Kas tai galėjo išprovokuoti?

– Nežinau.

– Ką jis jautė, kai nutarė ateiti jos?

Užsimerkęs Hantas pasakė:

– Pyktį. Pyktį, nes reikalai klostėsi ne taip, kaip jam norėjosi.

– Pyktį, kad negali bendrauti su Berile? – paklausiau.

Vis dar užsimerkęs Hantas lėtai papurtė galvą ir pasakė:

– Ne. Galbūt tai kažkiek panašu į tiesą. Tačiau esmė glūdi kur kas giliau. Jis pyko, nes jau iš pat pradžių viskas buvo ne taip, kaip jis norėjo.

– Nuo vaikystės? – paklausiau.

– Taip.

– Ar jį prievartavo?

– Emociškai, – pasakė Hantas.

– Kas?

Neatsimerkdamas jis atsakė:

– Jo motina. Nužudydamas Berilę, jis žudė motiną.

– Ar studijuojate teismo psichiatrijos knygas, Alai? Ar skaitėte apie šiuos dalykus? – paklausiau.

Jis atsimerkė ir žiūrėjo į mane taip, tarsi būtų neišgirdęs, ką pasakiau. Po to jausmingai tęsė:

– Turite įvertinti, kiek kartų jis įsivaizdavo tą akimirką. Jis nebuvo impulsyvus ta prasme, nebėgo tiesiai į jos namą negalvodamas. Laiką galėjo pasirinkti impulsyviai,

bet būdą labai kruopščiai apgalvojo. Jis negalėjo jos įbauginti, kitaip ji nebūtų įsileidusi jo į namus. Ji paskambins į policiją ir apibūdins, kaip jis atrodo. Net jei jo nesulaikys, jo kaukė bus nuplėšta, ir jis niekada negalės prie jos prisiartinti. Jis sukūrė planą, kuris negalėjo sužlugti, tokį, kuris nesukeltų jos įtarimų. Kai pasirodė tą vakarą prie durų, jis kėlė pasitikėjimą. Ir ji įsileido jį.

Mintyse mačiau vyrą Berilės prieškambaryje, bet nemačiau jo veido ir plaukų spalvos, tiesiog neaiškią figūrą ir ilgų plieno ašmenų blykčiojimą, kai jis prisistatė kartu su ginklu, kuriuo ją nužudė.

– Tada jam ir aptemo, – tęsė Hantas. – Jis neprisiminė, kas atsitiko toliau. Jos baimė, jos siaubas jam nemalonūs. Jis gerai neapgalvojo šios ritualo dalies. Kai ji bėgo, bandė pasprukti, kai jis pamatė jos akyse siaubą, galutinai suprato, kad yra atstumtas. Jis suvokė, kad daro siaubingą dalyką, ir panieka sau buvo tolygi paniekai jai. Įniršis. Jis nebegalėjo kontroliuoti savęs, kai buvo priimtas kaip niekingas sutvėrimas. Žudikas. Naikintojas. Išprotėjęs laukinis – plėšiantis, pjaustantis, keliantis skausmą. Jos klyksmai, kraujas kėlė jam siaubą. Kuo daugiau jis raižė ir naikino šventyklą, kurioje taip ilgai garbino dievybę, tuo sunkiau galėjo tai ištverti.

Jis žiūrėjo į mane tuščiomis akimis. Veide nebuvo jokių emocijų, kai jis paklausė:

– Ar galite tai suprasti, daktare Skarpeta?

– Aš tik klausau, – pasakiau.

– Jis slypi mumyse.

– Ar jis gailisi, Alai?

– Jis to nesuvokia, – atsakė jis. – Nemanau, kad gerai jaučiasi dėl to, ką padarė, o gal net ligi galo nesupranta

to. Jo jausmai visiškai sujaukti. Jo mintyse ji nėra mirusi. Jis mąsto apie ją, išgyvena susitikimus, fantazuoja, kad jo ryšys su ja buvo giliausias, stipriausias iš visų, kad prieš paskutinį atokvėpį ji galvojo apie jį, o tai absoliutus priartėjimas prie kito žmogaus. Jo vaizduotėje ji ir po mirties galvoja apie jį. Tačiau jo racionalioji dalis yra nepatenkinta ir sužlugdyta. Niekas negali visiškai priklausyti kitam – būtent tai jis pradeda suvokti.

– Ką tai reiškia? – paklausiau.

– Jo veiksmai nedavė pageidaujamo rezultato, – atsakė Hantas. – Jis nėra tikras dėl artumo... kaip niekada nebuvo tikras dėl motinos artumo. Vėl kyla nepasitikėjimas. Be to, atsirado kitų žmonių, kuriuos su Berile sieja labiau teisėti ryšiai negu jį.

– Kas tai?

– Policija, – jo akys žiūrėjo tiesiai į mane. – Ir jūs.

– Todėl, kad tiriame žmogžudystę? – paklaususi pajutau, kaip pašiurpo nugara.

– Taip.

– Todėl, kad ji tapo mūsų darbu ir santykiai su mumis daugiau žinomi negu jo? – paklausiau.

– Taip.

– Kuo tai baigsis?

– Keris Harperis mirė.

– Jis nužudė Kerį Harperį?

– Taip.

– Kodėl? – Nervingai prisidegiau cigaretę.

– Poelgis su Berile rodo meilę, – atsakė Hantas. – Poelgis su Harperiu – neapykantą. Dabar jis pradeda neapkęsti. Visi, susiję su Berile, yra patekę į pavojų. Kaip tik tai norėjau pasakyti leitenantui Marinui, policijai. Bet

žinojau, kad iš to nebus nieko gera. Jis... Jie tiesiog pagalvos, kad aš kvaištelėjau.

– Kas jis? – paklausiau. – Kas nužudė Berilę?

Alas Hantas, pasislinkęs prie sofos krašto, pasitrynė veidą rankomis. Kai pakėlė galvą, skruostus išmušė raudonos dėmės.

– Džimas Džimas, – sukuždėjo jis.

– Džimas Džimas? – paklausiau nustebusi.

– Nežinau. – Jo balsas užlūžo. – Girdžiu tą balsą galvoje, girdžiu visą laiką, girdžiu...

Sėdėjau tylomis.

– Jau daug metų nebuvau Valhalos ligoninėje, – pasakė jis.

– Teismo psichiatrijos skyriuje? – surizikavau. – Ar Džimas Džimas ten gydėsi, kai dirbote?

– Nesu tikras. – Akyse tarsi audra tvenkėsi emocijos. – Girdžiu tą vardą ir matau tą vietą. Mano mintys grįžta prie tų tamsių atsiminimų. Tarsi mane trauktų į tamsų sūkurį. Tai buvo taip seniai. Tai jau užsimiršo. Džim Džimas. Džim Džimas. Tarsi traukinio bildėjimas. Tas garsas nenutyla. Nuo jo man skauda galvą.

– Kada tai buvo? – paklausiau.

– Prieš dešimt metų, – jis pravirko.

Supratau, kad tuo metu Hantas negalėjo rašyti magistro darbo. Tada jis buvo tik paauglys.

– Alai, – pasakiau. – Jūs nedarėte tyrimų teismo psichiatrijos skyriuje. Jūs ten gydėtės, ar ne?

Užsidengęs veidą rankomis, jis raudojo. Kai pagaliau susivaldė, nebenorėjo daugiau kalbėti. Giliai nusiminęs, jis sumurmėjo, kad vėluoja į susitikimą, ir išbėgo pro duris. Mano širdis daužėsi ir negalėjo nurimti. Išsivirusi

puoduką kavos, žingsniavau po virtuvę galvodama, ką daryti toliau. Net pašokau, kai suskambėjo telefonas.

– Norėčiau kalbėti su Kei Skarpeta.

– Aš klausau.

– Tai Džonas iš „Amtrak". Pagaliau radau jums informacijos, ponia. Vieną minutę... Sterlinga Harper pirko bilietą į abi puses spalio dvidešimt septintai dienai, o turėjo grįžti trisdešimt pirmą Virdžinijos ekspresu. Ji važiavo traukiniu, o gal kažkas kitas naudojosi jos bilietu. Norite sužinoti laiką?

– Taip, būkite malonus. – Užsirašiau valandas. – Kokios stotys?

– Ji išvyko iš Frederiksburgo į Baltimorę.

Bandžiau paskambinti Marinui. Jis budėjo gatvėje. Paskambinęs vakare, jis man pranešė savo naujienas.

– Ar nori, kad atvykčiau? – paklausiau priblokšta.

– Nėra prasmės, – pasigirdo ragelyje Marino balsas. – Visiškai aišku, ką jis padarė. Parašęs raštelį, prisegė prie trumpikių. Pasakė, kad apgailestauja, bet daugiau negali ištverti. Maždaug taip. Įvykio vietoje nieko įtartina nėra. Mes jau išvykstame. Čia yra daktaras Kolmanas, – pridūrė jis. Tai vienas iš mano vietos medicinos ekspertų.

Išėjęs iš mano namų, Alas Hantas grįžo į plytinį kolonijinio stiliaus namą Ginter Parke, kur gyveno su tėvais. Tėvo kabinete rado popieriaus ir rašiklį. Nusileido laiptais žemyn į rūsį ir nusijuosė siaurą juodos odos diržą. Ant grindų paliko batus ir kelnes. Kai motina atėjo nešina nešvariais skalbiniais, ji rado savo vienintelį sūnų, kabantį skalbykloje ant vamzdžio.

11

Po vidurnakčio pradėjo lyti ir šalti, visas pasaulis ryte tapo tarsi stiklinis. Šeštadienį sėdėjau namie ir beveik be perstojo galvojau apie pokalbį su Alu Hantu, vaikydama mintis apie vienatvę, tarsi tirpindama už lango į žemę dūžtantį ledą. Jaučiausi kalta. Kaip ir kiekvienas mirtingasis, kuris kada nors yra susidūręs su savižudybe, jaučiau, kad galėjau kažką padaryti, kažkaip jį apsaugoti.

Nenoromis įrašiau jį į sąrašą. Mirė keturi žmonės. Dvi mirtys akivaizdžios, žiaurios žmogžudystės, dvi ne, vis dėlto visi atvejai tam tikra prasme buvo susiję. Galbūt juos jungė ryškiai oranžinis siūlas. Šeštadienį ir sekmadienį dirbau namie. Jaučiausi esanti nereikalinga; o nuėjus į darbą, kabinetas dar labiau primintų, kad vadžios nebe mano rankose. Darbas vyko be manęs. Žmonės kreipdavosi į mane, o paskui mirdavo. Gerbiami kolegos, kaip vyriausiasis prokuroras, klausinėjo, o aš nieko negalėjau atsakyti.

Bandžiau gintis tik vienu man žinomu nevykusiu būdu. Sėdėjau namuose priešais kompiuterį, spausdinau bylų užrašus ir įnikau į žinynus. Be to, labai daug skambinau.

Marino nemačiau jau keletą dienų, o pirmadienio rytą susitikome stotyje „Amtrak“ Steiplz Mil kelio ruože. Prasmukome pro du stovinčius traukinius – tamsus, žvarbus motorų šildomas oras kvepėjo mazutu. Susiradę vietas traukinio gale, tęsėme pradėtą pokalbį.

– Daktaras Mastersonas nebuvo labai kalbus, – pasakojau apie Hanto psichiatrą, atsargiai dėdama pirkinių krepšį. – Tačiau įtariu, kad jis kur kas geriau prisimena Hantą, negu nori parodyti.

Po velnių, kodėl man visada tenka kėdė, kurios atrama kojoms sugadinta.

Marinas plačiai nusižiovavo, atlenkdamas savąją atramą, kuri kuo puikiausiai veikė. Jis nepasiūlė pasikeisti vietomis. Jei tai būtų padaręs, būčiau sutikusi.

– Taigi, kai Hantas pateko į tą aptvarą, jam tebuvo aštuoniolika ar devyniolika.

– Taip. Jis sirgo stipria depresija, – pasakiau.

– Aš taip ir maniau.

– Ką tai turėtų reikšti? – paklausiau.

– Tokius tipus visada slegia depresija.

– Kokius *tipus*, Marinai?

– Kai kalbėjausi su juo, norėjau jį pavadinti iškrypėliu.

Žodis „iškrypėlis“ ateidavo Marinui į galvą visada, kai jis kalbėdavosi su kitokiais negu jis.

Traukinys slydo bėgiais tyliai, tarsi laivas nuo prieplaukos.

– Norėčiau, kad būtum įrašiusi tą pokalbį, – tęsė Marinas, vėl žiovaudamas.

– Su daktaru Mastersonu?

– Ne, su Hantu. Kai jis užsuko pas tave į namus.

– Pokalbis kėlė daug klausimų ir buvo nesvarbus, – atsakiau, jausdamasi nepatogiai.

– Nežinau. Man atrodo, kad tas šeškas labai daug žinojo. Beprotiškai norėjau, kad jis būtų stipriau kabinęsis į gyvenimą.

Hanto pasakytos mintys mano svetainėje būtų reikšmingos tik tuo atveju, jeigu Hantas būtų gyvas ir neturėtų geležinių alibi. Policija apžiūrėjo jo tėvų namą iš visų pusių. Jie nerado nieko, kas sietų Hantą su Berilės Medison ir Kerio Harperio žmogžudystėmis. Kur kas svarbiau, kad Berilės mirties vakarą Hantas pietavo su tėvais užmiesčio klube, o kai žuvo Harperis, sėdėjo su jais operoje. Tai buvo patikrinta. Hanto tėvai sakė tiesą.

Mes trinksėjome, lingavome ir dundėjome į šiaurę – traukinys grėsmingai švilpė.

– Atsitikimas su Berile pastūmėjo jį į prarają, – tarė Marinas. – Man atrodo, kad jis labai artimai susijęs su žudiku, todėl jam pasimaišė protas ir jis pasitraukė, pasiuntęs visiems bučinuką. Suspėjo neišsiduoti.

– Na, man atrodo, Berilė atvėrė jo seną žaizdą, – atsakiau. – Ji priminė, kad jis nesugeba užmegzti santykių.

– Atrodo, tarsi ir jis, ir žudikas būtų vieno medžio vaisiai. Abu negali bendrauti su moterimis. Abu nevykėliai.

– Hantas nebuvo žiaurus.

– Gal jis turėjo tokį polinkį ir negalėjo su tuo susitaikyti.

– Mes nežinome, kas nužudė Berilę ir Harperį, – priminiau jam. – Mes nežinome, ar jis panašus į Hantą. Mes to visiškai nežinome, be to, mes nieko nenutuokiame apie motyvą. Žudikas galėjo būti panašus į Džebą Praisą. Ar kas nors vardu Džimas Džimas.

– Džimas Džimas mano sėdynė, – dirbtinai nusijuokė jis.

– Nemanau, kad dabar jau galėtume atsisakyti kurio nors varianto, Marinai.

– Tebūnie. Jei sutiksi Džimą Džimą, kažkada dirbusį Valhalos ligoninėje, o dabar teroristu puse etato bei apsikabinėjusį oranžiniais akriliniais siūlais, pažadink. – Įsitaisęs kėdėje ir užsimerkęs, dar sumurmėjo: – Man reikia atostogų.

– Ir man, – pasakiau. – Noriu nuo tavęs pailsėti.

Praėjusią naktį paskambinęs Bentonas Veslis teiravosi apie Hantą, ir aš užsiminiau, kur ruošiuosi vykti ir ko. Jis užsispyrė, kad neprotinga važiuoti vienai, jo galvoje šmėsčiojo teroristų „Uzi“ ir „Glaser“ vaizdai. Jis norėjo, kad kartu vyktų Marinas, ir aš neprieštaravau. Bet tai tapo tikra kančia. Kadangi daugiau bilietų į rytmetinį traukinį, išvykstantį pusę septynių, nebuvo, Marinas užsakė mums vietas į traukinį be dvylikos penkios. Trečią nakties beldžiausi į savo kabinetą centre pasiimti putplasčio dėžės, kuri dabar buvo mano pirkinių krepšyje. Jaučiausi fiziškai išsekusi, leipau iš nuovargio, norėjau miego. Kokiam nors Džekui Praisui nepavyks manęs nudobti. Mano angelas sargas Marinas išgelbės jį nuo šito rūpesčio.

Keleiviai snūduriavo išjungę viršutines lempas. Netrukus mes lėtai judėjome per Ašlendą, ir aš mąsčiau apie žmones, gyvenančius tvarkinguose baltuose karkasiniuose namukuose palei bėgius. Langai buvo tamsūs, tušti tiesūs vėliavų stiebai sveikino mus nuo prieangių. Pravažiavome pro mieguistas įstaigas – kirpyklą, raštinės prekių krautuvę, banką. Padidinome greitį, kai sukome pro Jurgio epochos Randolfo-Meikono koledžo pastatus ir apšerkšnijusį stadioną, – tokį ankstyvą metą mėnesiena apšvietė tik daugybę įvairiaspalvių futbolo skydų.

Už miesto driekėsi miškas ir nuplikę raudono molio skardžiai. Atsilošiau kėdėje užliūliuota traukinio ritmo. Jaučiau, kad Ričmondas lieka kažkur toli ir aš atsipalaiduoju – nenoromis užmigau.

Nieko nesapnavau – mano mintyse viešpatavo tuštuma. Kai atsimerkiau, už lango tvyrojo mėlyna aušra, o mes važiavome per Kvantiko upelį. Vanduo kaip poliruotas alavo lydinys banguodamas ir raibuliuodamas atspindėjo šviesą, valtys jau buvo išplaukusios. Pagalvojau apie Marką, apie vakarą Niujorke ir apie kitą mūsų kartu praleistą laiką. Po to paslaptingo pranešimo negirdėjau iš jo nė žodžio. Galvojau, ką jis veikia, bet bijojau sužinoti.

Marinas atsisėdo ir apdujęs markstėsi. Atėjo laikas užkąsti ir parūkyti, bet nebūtina tai daryti viską iš eilės.

Vagonas-restoranas buvo apypilnis pusiau apsnūdusių klientų – tokių be vargo galėjai sutikti bet kurioje Amerikos autobusų stotyje. Jaunuolis snūduriavo, linguodamas į jo ausinėse skambančios muzikos taktą. Pavargusi moteris sūpavo nerimstantį kūdikį. Senukų porelė žaidė kortomis. Kai susiradome tuščią staliuką kampe, užsidegiau cigaretę, o Marinas nuėjo ieškoti maisto. Jis atnešė karštų sumuštinių su kumpiu ir kiaušiniais. Kava atrodė taip pat nebloga.

Marinas, atplėšęs dantimis celofaną, apžiūrinėjo pirkinių krepšį, kurį pasidėjau šalia ant kėdės. Viduje buvo putplasčio dėžė su Sterlingos Harper kepenų pavyzdžiais, sausu ledu užpilti mėgintuvėliai su jos krauju ir skrandžio turiniu.

– Per kiek laiko jis gali sutirpti? – paklausė Marinas.

– Jei niekur neužtruksime ir nuvažiuosime laiku, jis neturėtų būti ištirpęs, – atsakiau.

– Na, taip, laiko mes turime užtektinai. Ar negalėtum pakartoti pasakėlę apie tą mėšliną sirupą nuo kosulio? Beveik miegojau, kai tarškėjai apie jį praėjusią naktį.

– Taip, tu ir šįryt pusiau miegi.

– Ar tu kada nors pavargsti?

– Aš tokia pavargusi, Marinai, kad tikriausiai neišgyvensiu.

– Na, geriau išgyvenk. Prisiekiu pragaru, nesitampysiu su tais mėsgaliais pats, – atsakė, siekdamas kavos.

Aiškinau lėtai, kaip į juostelę įrašinėjamą paskaitą.

– Aktyvus kosulį slopinantis ingredientas, kurį radome ponios Harper vonioje, yra dekstrometorfanas, kodeino analogas. Dekstrometorfanas nepavojingas, žinoma, jei neišgersi milžiniškos dozės. Tai junginio, kurio pavadinimas tau nieko nepasakys, d-izomeras...

– O, je? Iš kur žinai, kad jis man nieko nepasakys?

– 3 metoksino metilmorfinas.

– Buvai teisi. Nė velnio nesako.

– Yra kitas vaistas, – tęsiau, – l-izomeras, to paties junginio, kurio d-izomeras yra dekstrometorfanas. Junginio l-izomeras yra levometorfanas, stiprus narkotikas, maždaug penkis kartus stipresnis negu morfijus. Vienintelis skirtumas tarp abiejų vaistų, norint juos palyginti, yra tas, kad, žiūrint pro optinį sukamą įrenginį, vadinamą poliarimetru, dekstrometorfanas laužia šviesą į dešinę, o levometorfanas į kairę.

– Kitaip tariant, neturėdamas šio nuostabaus įtaiso, skirtumo tarp vaistų nepastebėsi, – padarė išvadą Marinas.

– Tik ne tokiais įprastais nuodų testų būdais, – atsakiau. – Levometorfanas atrodys kaip dekstrometorfanas, nes junginys yra tas pats. Jie skiriasi tuo, kad laužia šviesą

skirtingomis kryptimis, visai kaip d-sacharozė ir l-sacharozė, nors jos yra tos pačios struktūros disacharidas. D-sacharozė yra paprastas cukrus, o l-sacharozė neturi jokios maistinės vertės žmogui.

– Nesuprantu, – pasakė Marinas, trindamas akis. – Kaip junginiai gali būti vienu metu ir tie patys, ir skirtingi?

– Galvok apie dekstrometorfaną ir levometorfaną kaip apie identiškus dvynius, – pasakiau. – Nors jie ne tas pats žmogus, bet atrodo tokie patys, tik vienas dešiniarankis, o kitas kairiarankis. Vienas nepavojingas, o kitas gana stiprus ir gali užmušti. Ar aiškiau?

– Je, galbūt. Kiek to levometorfano turėtų išgerti ponia Harper, kad save nugalabytų?

– Trisdešimt miligramų užtektų. Kitaip sakant, dviejų penkiolikos miligramų tablečių.

– Sakykim, ji prarijo jas. Kas toliau?

– Ji greitai nugrimztų į gilią narkozę ir mirtų.

– Manai, kad ji galėjo žinoti apie tuos izomerus?

– Galėjo, – atsakiau. – Žinome, kad ji sirgo vėžiu, įtariame, kad norėjo nuslėpti savižudybę. Prisimink, kad mes radome sutirpusią plastmasę židinyje ir pelenus to, ką ji sudegino naktį prieš mirtį. Galbūt ji tyčia paliko sirupo nuo kosulio buteliuką, kad mus suklaidintų. Jį pamačiusi, nenustebau, kai nuodų analizė parodė dekstrometorfaną.

Ponia Harper neturėjo gyvų giminaičių, mažai draugų, jei jų apskritai turėjo. Neatrodė, kad ji daug keliautų. Kai sužinojau, kad neseniai buvo išvykusi į Baltimorę, iškart pagalvojau apie Džonso Hopkinso ligoninę, kurioje buvo įsikūrusi viena geriausių pasaulyje onkologijos klinikų.

Paskambinusi sužinojau, kad ponia Harper reguliariai lankydavosi Hopkinso ligoninėje kraujo ir kaulų čiulpų tyrimams. Tai įprasta sergant liga, kurią ji, matyt, stengėsi nuslėpti. Kai man pranešė apie jai paskirtus vaistus, atskiri fragmentai staiga sugulė į visumą. Mūsų laboratorijose nebuvo poliarimetro ar kitų įrengimų levometorfanui nustatyti. Daktaras Izmailas Hopkinso ligoninėje pažadėjo padėti, jei pristatysiu jam būtinus pavyzdžius.

Dar nebuvo septynių, kai pasiekėme Kolumbijos apygardos pakraščius. Miškai ir pelkės lėkė pro šalį, kol staiga atsidūrėme mieste. Džefersono memorialas švystelėjo pro medžių tarpą. Aukšti įstaigų pastatai buvo taip arti, kad pro spindinčius švara langus galėjau įžiūrėti gėles ir lempų gaubtus. Privažiavęs Melą, traukinys kaip kurmis nėrė į tunelį.

Daktarą Izmailą radome onkologijos klinikos farmacijos laboratorijoje. Atsegusi pirkinių krepšį, padėjau nedidelę putplasčio dėžutę jam ant stalo.

– Ar tai tie pavyzdžiai, apie kurios kalbėjome? – paklausė jis šypsodamasis.

– Taip, – atsakiau. – Ledas dar neturėtų būti ištirpęs. Mes atvykome tiesiai iš geležinkelio stoties.

– Jei koncentracija gera, duosiu jums atsakymą po dienos kitos.

– Gal smulkiau paaiškintumėt, ką jūs darysite su ta medžiaga? – paklausė Marinas, dairydamasis po laboratoriją, kuri atrodė kaip visos mano matytos laboratorijos.

– Iš tikrųjų tai labai paprasta, – kantriai atsakė daktaras. – Pirmiausia padarysiu skrandžio turinio ištrauką. Tai bus ilgiausia, didžiausio kruopštumo reikalaujanti tes-

to dalis. Kai tai bus atlikta, įdėsiu ekstraktą į poliarimetrą, kuris labai panašus į teleskopą. Tačiau jo objektyvai yra sukami. Žiūrėdamas pro okuliarą, suku objektyvą į kairę ir į dešinę. Jei tiriamas vaistas yra dekstrometorfanas, tai jis lauš šviesą į dešinę, vadinasi, mano lauke šviesa ryškės, sukant objektyvą dešinėn. Su levometorfanu įvyks priešingai.

Jis toliau aiškino, kad levometorfanas puikiai malšina skausmą, skiriamas žmonėms, nepagydomai sergantiems vėžiu. Vaistas buvo sukurtas Hopkinse, todėl daktaras turėjo visų ligoninės pacientų, kuriems jis buvo paskirtas, sąrašą. Mums svarbu buvo išsiaiškinti gydomosios dozės ribas. Tiesiog pasisekė, kad išliko ponios Harper ligos istorija.

– Ji atvykdavo kas du mėnesiai kraujo ir kaulų čiulpų tyrimams. Kiekvieną kartą gaudavo atsargai apie šimtą tablečių, kiekviena penkiasdešimt dviejų miligramų svorio, – kalbėjo daktaras, lygindamas atverstus storos registracijos knygos lapus. – Pažiūrėkime... Paskutinį kartą ji lankėsi spalio dvidešimt aštuntą. Jai turėjo likti dar apytikriai septyniasdešimt penkios, o gal ir šimtas tablečių.

– Mes jų neradome, – pasakiau.

– Gaila. – Jis pakėlė tamsias, liūdnas akis. – Ji taip puikiai laikėsi. Labai miela moteris. Visada džiugu buvo matyti ją ir jos dukterį.

Kurį laiką nustebę tylėjome. Aš paklausiau:

– Dukterį?

– Aš taip maniau. Jauna moteris. Šviesiaplaukė...

– Ar praėjusį kartą paskutinę spalio savaitę ji buvo su ponia Harper? – įsiterpė Marinas.

Daktaras Izmailas, suraukęs kaktą, pasakė:

– Ne. Atrodo, kad tą kartą jos nemačiau. Ponia Harper buvo viena.

– Kiek metų ponia Harper čia važinėjo? – paklausiau.

– Reikės pažiūrėti jos grafiką, bet mažiausiai dvejus, o gal daugiau.

– Ar jos duktė, jauna šviesiaplaukė, visada būdavo su ja? – paklausiau.

– Iš pradžių ne taip dažnai, – atsakė jis. – Bet paskutiniaisiais metais ji atvykdavo su ponia Harper kiekvieną kartą, išskyrus tik spalio mėnesį ir prieš tai. Buvau sužavėtas. Taip sergant tiesiog puiku, jei šeima palaiko.

– Kur atvykusi apsigyvendavo ponia Harper? – Marino žandikauliai vėl slankiojo.

– Daugelis pacientų apsistoja šalia esančiuose viešbučiuose. Bet poniai Harper patiko uostas, – atsakė Izmailas.

Nebuvau gerai išsimiegojusi, todėl negalėjau operatyviai reaguoti.

– Ar nežinote, kokiame viešbutyje? – neatstojo Marinas.

– Ne. Nė neįsivaizduoju...

Staiga mano atmintyje pradėjo kilti ant baltų pelenų tinklelio išlikusių raidžių nuotrupos.

– Atleiskite, ar galiu pavartyti jūsų telefonų knygą? – paprašiau.

Po penkiolikos minučių kartu su Marinu stovėjome gatvėje ir gaudėme taksi. Saulė švietė ryškiai, bet buvo gana šalta.

– Velniava, – vėl pasakė jis. – Tikiuosi, kad neklysti.

– Na, greitai tai sužinosime, – atsakiau įsitempusi.

Telefonų knygos verslo įmonių dalyje buvo įrašytas viešbutis „Uosto kopa". „Uo... ko". „U... k". Vis dar mačiau miniatiūrines juodas raideles ant sudegusio popieriaus. Vienas prabangiausių miesto viešbučių ir stovėjo tiesiai per gatvę priešais Uosto aikštę.

– Pasakysiu, ko niekaip negaliu suprasti, – tęsė Marinas, kai pro šalį pralėkė antras taksi. – Ko taip stengtis? Na, ponia Harper nusižudė, teisingai? Kurių galų vargti ir taip viską slėpti? Ar tu supranti?

– Ji buvo išdidi moteris. Matyt, savižudybė jai atrodė gėdinga. Gal ji nenorėjo, kad kas nors tai suprastų, be to, ji nusprendė nusižudyti, kai buvau jos namuose.

– Kodėl?

– Galbūt nenorėjo, kad jos kūną rastų po kelių savaičių.

Eismas varė iš proto, pradėjau svarstyti, ar neteks į uostą keliauti pėsčiomis.

– Tu tikrai manai, kad ji žinojo apie tuos izomerus?

– Manau, kad taip, – pasakiau.

– Iš kur?

– Nes norėjo mirti oriai, Marinai. Tikriausiai planavo savižudybę jau labai seniai, jei, pavyzdžiui, leukemija taptų skausminga. Ji nenorėjo ilgai kankintis ar kitus kankinti. Levometorfanas pasirinktas puikiai. Kitu atveju jo niekada nebūtų nustatę, ypač jei namuose būtų radę vaistus nuo kosulio su dekstrometorfanu.

– Tu neskiedi? – stebėjosi jis, kai, ačiū Dievui, taksi išniro iš automobilių srauto ir pasuko mūsų link. – Aš priblokštas. Iš tikrųjų.

– Tai tragiška.

– Nežinau. – Išlupęs iš popierėlio kramtomosios

gumos plokštelę, pradėjo ją energingai žiaumoti. – Aš taip pat nenorėčiau gulėti pririštas prie ligoninės lovos su vamzdeliais nosyje. Gal galvočiau taip, kaip ji.

– Ji nusižudė ne dėl vėžio.

– Žinau, – atsakė jis, kai, rizikuodami gyvybe, nužengėme nuo šaligatvio krašto. – Bet tai susiję. Turi būti susiję. Jai bet kokiu atveju nebeilgai liko gyventi. O čia nudobia Berilę. Paskui pribaigia brolį. – Jis trūktelėjo pečiais. – Ko dar čia laukti?

Kai įlipome į taksi, pasakiau vairuotojui adresą. Dešimt minučių važiavome tylėdami. Taksi, pradėjęs šliaužti, beveik sustojo, o po to pasuko pro siaurą arką į plytomis grįstą kiemą, apsodintą ryškiais dekoratyviniais kopūstais ir mažais medeliais. Fraku pasipuošęs durininkas su cilindru čiupo mane už alkūnės ir palydėjo į nuostabiai šviesų rožinės ir kreminės spalvos vestibiulį. Viskas buvo nauja, švaru, išblizginta, ant baldų pastatytos vazos su ką tik nuskintomis gėlėmis, o judrūs viešbučio tarnautojai neįkyrėdami sukosi visur, kur reikia.

Mus įvedė į puikų kabinetą, kuriame elegantiškas vadybininkas kalbėjosi telefonu. T. M. Blandas, kaip buvo parašyta ant stalo padėtoje žalvarinėje lentelėje, greitai žvilgtelėjo į mus ir užbaigė pokalbį. Marinas negaišdamas laiko pasakė, ko mes atvykome.

– Mūsų svečių sąrašai konfidencialūs, – meiliai šypsodamasis atsakė ponas Blandas.

Marinas, sudribęs į odinę kėdę, užsidegė cigaretę, nepaisydamas ant sienos prikalto užrašo: AČIŪ, KAD NERŪKOTE. Tada, išsitraukęs futliarą, parodė savo ženklelį.

– Pitas Marinas, – lakoniškai pareiškė. – Ričmondo policija, Žmogžudysčių tyrimo skyrius. Čia daktarė Kei

Skarpeta, Virdžinijos vyriausioji teismo medicinos ekspertė. Mes velniškai puikiai suprantame, kad turite išlaikyti konfidencialumą, ir už tai gerbiame jūsų viešbutį, pone Blandai. Bet taip jau nutiko, kad ponia Harper mirė. Jos brolis, Keris Harperis, taip pat mirė. Mirė ir Berilė Medison. Keris Harperis ir Berilė Medison buvo nužudyti. Mes tiksliai nežinome, kas atsitiko poniai Harper. Štai kodėl čia esame.

– Detektyve Marinai, aš skaitau laikraščius, – atsakė ponas Blandas, kurio šaltakraujiškumas greitai šiek tiek prigeso. – Žinoma, viešbutis pasiruošęs visapusiškai bendradarbiauti su valdžia.

– Vadinasi, jie čia apsistodavo, – pasakė Marinas.

– Keris Harperis niekada čia neviešėjo.

– Bet jo sesuo ir Berilė Medison buvodavo.

– Teisingai, – pasakė ponas Blandas.

– Ar dažnai, kada paskutinį kartą?

– Pasižiūrėsiu į ponios Harper sąskaitą, – atsakė ponas Blandas. – Prašau man atleisti, tuoj sugrįšiu.

Jis užtruko penkiolika minučių, o grįžęs padavė mums kompiuteriu išspausdintą lapą.

– Kaip matote, – pasakė atsisėsdamas, – ponia Harper ir Berilė Medison apsistojo pas mus šešis kartus per paskutiniuosius pusantrų metų.

– Maždaug kartą per du mėnesius, – pagalvojau garsiai, tikrindama išspausdintas datas, – išskyrus paskutiniąsias spalio dienas. Tada ponia Harper atvyko viena.

Jis linktelėjo.

– Kokiu tikslu jos atvykdavo? – paklausė Marinas.

– Galbūt verslo reikalais. Arba apsipirkti. Tiesiog pailsėti. Tikrai nežinau. Mūsų viešbutyje neįprasta tuo domėtis.

– Ir man neįprasta domėtis, ką veikia jūsų svečiai, kol nesurandame jų lavonų, – paaiškino Marinas. – Pasakykite, ką pastebėjote, kai tos damos čia viešėdavo?

Ponas Blandas nustojo šypsotis ir nervingai išlupo kotelį su auksine plunksna iš bloknoto, o po to, atrodo, niekaip negalėjo suprasti, kodėl tai padarė. Kišdamas kotelį į viršutinę krakmolytų rausvų marškinių kišenėlę, jis kostelėjo.

– Galiu tik pasakyti, ką aš pastebėjau.

– Labai prašau, – atsiliepė Marinas.

– Abi moterys atvykdavo atskirai. Paprastai ponia Harper apsigyvendavo naktį prieš atvykstant Berilei Medison, dažnai jos net neišvykdavo tuo pačiu metu, na, hmm, kartu.

– Ką turite galvoje sakydamas, kad ne tuo pačiu metu?

– Turiu galvoje, kad jos išsiregistruodavo tą pačią dieną, bet nebūtinai tuo pačiu metu, ir išvykdavo skirtingomis transporto priemonėmis. Na, pavyzdžiui, ne tuo pačiu taksi.

– Ar abi vykdavo į traukinių stotį? – paklausiau.

– Atrodo, kad panelė Medison dažnai užsisakydavo limuziną į oro uostą, – atsakė ponas Blandas. – Taip. Bet ponia Harper dažniausiai keliaudavo traukiniu.

– Kokiuose kambariuose jos apsigyvendavo? – paklausiau, studijuodama lapą.

– Je, – įsikišo Marinas. – Šitoje paklodėje nėra nieko apie jų kambarius. – Jis pabarbeno smiliumi į lapą. – Jos apsigyvendavo vienutėse ar dviviečiuose kambariuose? Na, žinote, su dviem ar su viena lova?

Išgirdęs šiuos žodžius, ponas Blandas paraudo, bet iškart atsakė:

– Moterys visada apsistodavo dviviečiuose kambariuose su vaizdu į jūrą. Jos buvo viešbučio viešnios, detektyve Marinai, jei jums reikia žinoti šią smulkmeną, bet ji, savaime aišku, ne spaudai.

– Ei, ar aš panašus į prakeiktą reporterį?

– Sakote, kad jos gyvendavo jūsų viešbutyje nemokamai? – paklausiau visai sutrikusi.

– Taip, ponia.

– Gal galėtumėt paaiškinti? – paklausė Marinas.

– Taip norėjo Džozefas Maktigju, – atsakė Blandas.

– Atleiskite? – Pasilenkusi į priekį, nenuleidau nuo jo akių. – Rangovas iš Ričmondo? Jūs kalbate apie *tą* Džozefą Maktigju?

– Velionis ponas Maktigju buvo vienas iš uosto rajono statytojų. Jis investavo į šį viešbutį nemažai kapitalo, – atsakė ponas Blandas. – Jis prašė, kad mes visokeriopai rūpintumės ponia Harper. Žinoma, po jo mirties mes vykdėme tą norą.

Po kelių minučių jau kišau dolerio banknotą durininkui, kai mes su Marinu lipome į taksi.

– Gal malonėtum pasakyti, kas toks, po perkūnais, Džozefas Maktigju? – paklausė Marinas, kai įsiliejome į automobilių srautą. – Jaučiu, kad žinai.

– Lankiau jo žmoną Ričmonde. „Čemberleno soduose“. Pasakojau tau.

– Dangiškas mėšle.

– Taip, aš irgi padariau mirties kilpą, – sutikau.

– Gal pasakytum, ką tu, po velnių, supratai?

Dar nežinojau, bet jau pradėjo kilti šioks toks įtarimas.

– Atrodo gana keista, – tęsė jis. – Iš pradžių tai, kad ponia Harper važiavo traukiniu, o Berilė dažniausiai skrido, nors abi vyko į tą pačią pusę.

– Tai nėra labai keista, – pasakiau. – Žinoma, kad jos negalėjo keliauti kartu, Marinai. Ponia Harper ir Berilė negalėjo rizikuoti. Ar prisimeni, kad joms nederėjo bendrauti? Matyt, Keris Harperis paprastai pasitikdavo seserį traukinių stotyje, todėl Berilė būtų neturėjusi galimybės staiga pasislėpti, jei jos atvyktų kartu su ponia Harper. – Stabtelėjau, nes į galvą šovė nauja mintis. – Taip pat gali būti, kad ponia Harper padėjo Berilei, teikdama informaciją apie Harperių šeimą.

Marinas spoksojo pro šoninį langą.

– Žinai, man atrodo, kad tos damos buvo slaptos lesbietės.

Pastebėjau užpakalinio vaizdo veidrodėlyje smalsų vairuotojo žvilgsnį.

– Manau, kad jos viena kitą mylėjo, – atsakiau paprastai.

– Taip, ir gali būti, kad juodvi suko romaniuką ir susitikdavo kas du mėnesiai Baltimorėje, kur niekas jų nepažinojo ir nekreipė dėmesio.

– Žinai, – nerimo Marinas, – galbūt todėl Berilė ir nusprendė bėgti į Ky Vestą. Ji buvo iškrypėlė ir jautėsi ten kaip namie.

– Tavo homofobija tikrai arši, Marinai, ir vargina. Turėtum būti atsargesnis. Antraip žmonės pradės įtarinėti tave.

– Je, žinoma, – atsakė jis, nė kiek nepralinksmėjęs.

Tylėjau.

– Gali būti, kad Berilė, būdama ten, susirado draugužę, – tęsė jis.

– Turėtum tai patikrinti.

– Jokiu būdu. Nors ir gyvas į žemę turėčiau lįsti, tačiau

nesileisiu kandžiojamas uodų Amerikos AIDS sostinėje. Nemanau, kad pokalbiai su homoseksualų gauja būtų tinkamas laiko praleidimas.

– Ar paprašei Floridos policijos patikrinti jos ryšius ten? – paklausiau rimtai.

– Sakė, kad pora jų bandė ten pasidairyti. Man pasakojo apie tą apgailėtiną užduotį. Jie bijojo ką nors valgyti ir gerti. Vienas tų restorano pederastų, apie kurį ji rašė laiškuose, mums kalbant miršta nuo AIDS. Policininkai visą laiką buvo su pirštinėmis.

– Ir per pokalbius?

– Je. Ir su chirurgų kaukėmis, bent jau kol kalbėjo su mirštančiu vyruku. Nieko naudingo neišsiaiškino, jokios ko nors vertos informacijos.

– Galima buvo numanyti, – pastebėjau. – Jei elgiesi su žmonėmis kaip su raupsuotais, vargu ar jie atsivers.

– Jei paklaustų manęs, pasiūlyčiau nupjauti tą Floridos dalį ir paleisti dreifuoti jūroje.

– Laimė, tavęs niekas neklausia, – pasakiau.

Kai pavakary grįžau į namus, radau savo atsakiklyje daugybę pranešimų.

Tikėjausi, kad bus paskambinęs Markas. Sėdėdama ant lovos krašto ir gerdama vyną, abejingai klausiausi iš atsakiklio sklindančių balsų.

Mano namų šeimininkė Berta pranešė serganti gripu ir negalėsianti ateiti kitą dieną. Vyriausiasis prokuroras norėjo susitikti su manimi rytoj rytą. Jis informavo, kad Berilės Medison testamento vykdytojai kelia bylą dėl dingusio rankraščio. Trys reporteriai reikalavo komentarų, o mama teiravosi, ko norėsiu Kalėdoms – kalakuto ar kumpio, –

nemanyčiau, kad tai buvo išradingas būdas sužinoti, ar atvyksiu nors per vienas šventes šiais metais.

Nepažinau po to pasigirdusio tylaus balso: „...Tavo tokie gražūs, šviesūs plaukai. Jie natūralūs, ar tu juos šviesini, Kei?“

Persukau juostą. Karštligiškai atidariau staliuko, esančio prie lovos, stalčių.

„Jie natūralūs, ar tu juos šviesini, Kei? Palikau tau dovanėlę galiniame prieangyje“.

Apstulbusi, laikydama Rugerį rankoje, dar kartą persukau juostą. Įkalbėta tyliai, ramiai ir atsargiai. Baltojo. Negalėjau pastebėti jokio akcento ar pajusti kokių emocijų. Išsigandusi savo žingsnių laiptuose, uždegiau lempas visuose kambariuose. Galinis prieangis buvo nuo virtuvės pusės. Mano širdis daužėsi, kai žengiau pasižiūrėti pro didžiulį langą – netoli nuo jo buvo įrengta paukščių lesyklėlė. Atsargiai praskleidžiau užuolaidas, laikydama į lubas nukreiptą revolverį.

Nuo prieangio sklido šviesa, apšviesdama pievelę ir miškingo mano sklypo pakraštyje augančius medžius. Ant plytinės pakylos nieko nebuvo. Nieko nepastebėjau ir ant laiptelių. Sugniaužusi pirštais apvalią durų rankeną, labai tyliai stovėjau. Kai atstūmiau skląstį, mano širdis daužėsi.

Išgirdau silpną brūženimą iš lauko į medines duris, o pamačiusi, kas apsukta ant išorinės durų rankenos, taip trenkiau durimis, kad net langai sudrebėjo.

Marino balsas skambėjo taip, tarsi būčiau ištraukusi jį iš lovos.

– Tuojau atvažiuok! – sušukau į ragelį, gerokai spigesniu balsu negu paprastai.

– Niekur neik, – tvirtai tarė jis. – Niekam neatidaryk durų, kol neatvažiuosiu. Supratai? Jau lekiu.

Priešais mano namą gatvėje sustojo keturi policijos automobiliai, tamsoje pareigūnai tikrino medžius ir krūmus, apšviesdami juos žibintais.

– Devintas būrys jau vyksta, – tarė Marinas, dėdamas nešiojamąjį radijo aparatą ant mano virtuvės stalo. – Labai abejoju, ar tas tranas valkiojasi aplinkui, bet tikrai tuo įsitikinsime prieš išsinešdindami.

Pirmą kartą mačiau Mariną su džinsais. Jis būtų atrodęs stilingai, jei ne baltos sportinės kojinės, pigūs mokasinai ir pilkas vienu numeriu per mažas sportinis megztinis. Virtuvėje sklido ruošiamos kavos kvapas. Ant ugnies pastačiau virtuvą, iš kurio buvo galima pagirdyti pusę miesto. Šaudžiau aplink akimis, ieškodama darbo.

– Dar kartą viską papasakok, bet labai lėtai, – pasakė Marinas, užsidegdamas cigaretę.

– Klausiausi atsakiklyje įrašytų pranešimų, – pakartojau. – Paskutinysis buvo jauno baltojo vyro. Reikės tau pačiam pasiklausyti. Jis sakė kažką apie mano plaukus, norėjo žinoti, ar jų nešviesinu. – Kai Marinas pažvelgė man į plaukus, susierzinau. – Po to priminė galiniame prieangyje palikęs dovaną. Nusileidusi žemyn, pažiūrėjau pro langą ir nieko nepastebėjau. Nežinau, ką tikėjausi pamatyti. Nežinau. Kažką baisaus dėžėje, suvyniotoje kaip dovana. Kai atidariau duris, išgirdau brūžinant medį. Jis buvo apsuktas aplink išorinę rankeną.

Stalo viduryje gulėjo plastmasinis įkalčių vokas, kurio viduje buvo stora auksinė grandinėlė su auksiniu medalionu.

– Ar esi tikras, kad matei Harperį smuklėje turint ją? – vėl paklausiau.

– O, taip, – atsakė Marinas griežtu veidu. – Nė neabejoju. Aišku ir tai, kur tas daiktas buvo visą šį laiką. Tas šeškas nusegė ją Harperiui nuo kaklo, o tu gavai ankstyvą kalėdinę dovanėlę. Matyt, patikai mūsų draugui.

– Dėl Dievo, – nekantriai pasakiau.

– Ei. Labai rimtai į tai žiūriu. – Nesišypsodamas jis prisitraukė voką arčiau ir apžiūrinėjo medalioną per plastmasę. – Ar pastebėjai, kad sagtis sulenkta kaip ir mažutis žiedelis gale. Man atrodo, kad ji sulūžo, traukiant medalioną Harperiui nuo kaklo. Matyt, vėliau sutaisė replėmis. Tikriausiai nešiojo ją. Šūdas. – Jis nukratė pelenus. – Ar Harperiui ant kaklo buvo kokia nors žaizdelė nuo grandinėlės?

– Nedaug to kaklo buvo likę, – atsakiau neaiškiai.

– Ar kada nors matei tokį medalioną?

– Ne.

Ant medaliono, panašaus į aštuoniolikos karatų aukso herbą, nieko nebuvo išgraviruota, tik nugarėlėje įrašyta data – 1906.

– Sprendžiant iš keturių juvelyro ženklų, įspaustų nugarėlėje, galima manyti, kad jis iš Anglijos, – pasakiau. – Tie ženklai – universalus kodas, rodantis, kada, kur ir kas pagamino medalioną. Juos gali išaiškinti juvelyras. Bet galiu pasakyti, kad jis ne itališkas.

– Daktaryt...

– Aštuoniolikos karatų aukso gaminyje turėtų būti spaudas 750, keturiolikos karatų ekvivalentas būtų 500...

– Daktare...

– Švarcšilde pažįstu juvelyrą konsultantą...

– Ei, – garsiai šūktelėjo Marinas, – tai nesvarbu, supratai?

Tarškėjau kaip isteriška senė.

– Net išsiaiškinę visų šį medalioną nešiojusių genealogiją, nesurasime svarbiausio dalyko – kuo vardu tas šeškas, kuris pakabino jį ant tavo durų. – Akys sušvelnėjo ir jis šiek tiek aprimo. – Ko galima išgerti šioje lūšnoje? Brendžio. Ar turi brendžio.

– Tu gi dirbi.

– Ne man, – nusijuokė jis. – Tau. Eik, įsipilk štai tiek. – Pirštais jis atmatavo du colius. – Tada pakalbėsim.

Nuėjusi prie baro, pasiėmiau nedidelį stikliuką. Brendis nudegino gerklę, ir šiluma tuoj pat pasklido po visą kūną. Liovėsi vidinis drebulys. Apskritai nustojau drebėti. Marinas atidžiai žiūrėjo į mane. Jo dėmesys sužadino man prisiminimus. Vilkėjau tą patį sulamdytą kostiumą, kaip ir važiuodama traukiniu iš Baltimorės. Pėdkelnės veržė juosmenį ir raukšlėjosi apie kelius. Pajutau nenumaldomą poreikį nusiprausti veidą ir išsivalyti dantis. Viršugalvis niežėjo. Tikriausiai atrodžiau baisiai.

– Tas vyrukas grasina tuščiai, – ramiai kalbėjo Marinas, kol aš siurbčiojau gėrimą.

– Jis kabinėjasi prie manęs, matyt, dėl to, kad dalyvauju byloje. Tyčiojasi. Psichopatams būdinga tyčiotis iš tardytojų ir siuntinėti jiems suvenyrus.

Iš tikrųjų tuo netikėjau. Žinoma, netikėjo nė Marinas.

– Ruošiuosi palikti vieną ar porą būrių poste. Stebėsime tavo namą. Tau surašau keletą taisyklių. Turi jų laikytis visų be išimties, ir jokių kvailysčių. – Jis pažiūrėjo man į akis. – Pirmiausia norėčiau, kad atsisakytum visos įprastos dienotvarkės, nesvarbu, kokia ji buvo. Jei paprastai važiuoji apsipirkti penktadienio popietę, važiuok trečiadienį ir į kitą parduotuvę. Nekelk kojos iš namų ar

automobilio, kol gerai neapsidairysi. Jei pastebėsi ką nors, sakykim, gatvėje stovintį svetimą automobilį ar kokį nors ženklą, kad kažkas buvo tavo teritorijoje, nešk iš čia kudašių arba užsibarikaduok ir kviesk policiją. Jei esi namuose ir kažką pajunti, pavyzdžiui, kažkokį diskomfortą, tuoj pat išeik, susirask telefoną ir skambink policijai, iškviesk pareigūną, kad palydėtų tave į namus ir patikrintų, ar viskas gerai.

– Įrengta signalizacijos sistema.

– Berilės name ji taip pat buvo.

– Ji įsileido tą kalės vaiką.

– Nieko neįsileisk, jei nesi visiškai tikra.

– Tai ką jis darys, stengsis įveikti signalizacijos sistemą? – neatstojau.

– Visko gali būti.

Prisiminiau, kad tai sakė Veslis.

– Stenkis ateiti ir išeiti iš savo įstaigos, kai nesutemę ir kai aplinkui yra žmonių. Jei atvyksti, kol dar tamsu, o stovėjimo aikštelėje nieko nėra, atvažiuok vėliau. Atsakiklis visą laiką turi būti įjungtas. Viską įrašinėk. Jei dar kartą paskambins, tuojau pat susisiek su manim. Dar keletas tokių skambučių, ir pradėsim klausytis tavo linijos...

– Kaip tai padarėt su Berile? – pradėjau širsti.

Jis neatsakė.

– Na ką, Marinai? Gal ir mano teises pradėsit saugoti, kai gausiu pirmą smūgį? Kai bus velniškai per vėlu kuo nors padėti.

– Ar nori, kad šiąnakt miegočiau čia ant sofos? – paklausė jis ramiai.

Man jau užteko šio ryto. Įsivaizdavau Mariną boksininko trumpikėmis, basą einantį į vonią, regėjau jo storą

pilvą, aptemptą marškinėliais. Jis tikriausiai ir vėl nenuleido klozeto dangčio rėmo.

– Viskas bus gerai, – atsakiau.

– Ar turi leidimą nešiotis ginklą?

– Slapta nešiotis ginklą? – paklausiau. – Ne.

Atstūmęs kėdę, jis ryžtingai atsistojo.

– Rytoj rytą pasikalbėsiu su teisėju Reinhardu. Mes tau išrūpinsime leidimą.

Tuo viskas ir baigėsi. Buvo beveik vidurnaktis.

Likusi viena, negalėjau užmigti. Išgėriau dar šiek tiek brendžio. Gulėjau lovoje ir žiūrėjau į tamsias lubas. Jei žmogui gyvenime nutinka daug blogų dalykų, kiti paslapčiomis pradeda galvoti, ar kartais ne jis pats juos prisišaukia, ar ne pats tampa magnetu, pritraukiančiu nelaimes, pavojus ir nemalonumus. Pradėjau manyti, kad Etridžas buvo teisus. Aš per daug įsiveliu į bylas ir pradedu rizikuoti savo gyvybe. Jau anksčiau yra nutikę tokių dalykų, dėl kurių vos neatsidūriau kitame pasaulyje.

Užmigusi sapnavau visokias nesąmones. Etridžas švarke pradegino skylę cigaro pelenais. Fildingas, skrosdamas lavoną, niekaip negalėjo rasti arterijos, kurioje būtų likę kraujo, todėl kūnas ėmė panašėti į pagalvėlę adatoms. Marinas šokinėjo spyruokliniu kojūku į statų kalną, ir jaučiau, kad jis tuoj nukris.

12

Anksti rytą stovėjau tamsioje svetainėje, žiūrėdama į savo sklypo šešėlius ir formas.

Mano „Plymouth“ dar tebestovėjo valstijos garaže. Pasižiūrėjusi į didžiulį furgoną, kuriuo dabar naudojausi, pagavau svarstanti, ar sunku suaugusiam žmogui pasislėpti po juo ir čiupti mane už kojos, kai rakinsiu vairuotojo dureles. Jam net nereikės manęs žudyti. Aš kaipmat mirsiu nuo širdies smūgio. Tuščioje gatvėje blankiai švietė žibintai. Žvilgtelėjusi pro vos praskleistas užuolaidas, nieko nepastebėjau. Nieko negirdėjau. Viskas atrodė įprastai. Turbūt ir iš smuklės parvažiavusiam Keriui Harperiui viskas atrodė kaip visada.

Mažiau kaip po valandos turėjau pusryčiauti su vyriausiuoju prokuroru. Pavėluosiu, jei neišdrįsiu išeiti pro paradines duris ir kaip nors įveikti trisdešimt pėdų šaligatvio, kad pasiekčiau automobilį. Tyrinėjau krūmus ir sedulėles, supančias pievelę prieš namą, įdėmiai stebėjau jų ramius siluetus, kol dangus po truputį šviesėjo. Apskritas mėnulis mirguliavo kaip balta ryto aureolė, žolę sidabrino šalna.

Kaip jis pateko prie jų namų, prie mano namo? Jis tikriausiai atvyko kažkokia transporto priemone. Mes mažai mąstėme apie žudiko galimybę migruoti iš vienos vietos į kitą. Automobilio rūšį reikėtų laikyti nusikaltėlio portreto dalimi kaip amžių ir rasę, tačiau niekas apie tai nekalbėjo, net Veslis. Žiūrėdama į tuščią gatvę, stebėjausi kodėl. O žiaurus Veslio elgesys Kvantike vis dar trikdė mane.

Savo susirūpinimą išsakiau, kai pusryčiavome su Etridžu.

– Galbūt yra dalykų, kurių Veslis nenori jums minėti, – spėjo jis.

– Anksčiau jis visada buvo su manim atviras.

– Biuras linkęs neafišuoti to, ką žino, Kei.

– Veslis sudarinėja psichologinius įtariamųjų portretus, – atsakiau. – Jis visada noriai ir atvirai išsakydavo savo teorijas ir nuomones. Bet šįkart jis tylėjo. Jis beveik nesistengė apibūdinti šių bylų veikėjų. Jis pasikeitė – buvo prastai nusiteikęs, beveik nežiūrėjo man į akis. Tai labai keista, sakyčiau, netgi trikdo.

Giliai atsikvėpiau.

– Jūs vis dar jaučiatės izoliuota, Kei, ar ne? – paklausė Etridžas.

– Taip, Tomai.

– Tai šiek tiek paranojiška.

– Tiesa.

– Ar pasitikite manimi, Kei? Ar tikite, kad palaikau jus ir rūpinuosi jūsų interesais?

Linktelėjusi dar kartą giliai įkvėpiau.

Mes tyliai kalbėjomės viešbučio „Capitol“ restorane, mėgstamoje politikų ir plutokratų girdykloje. Už trijų stalų nuo mūsų sėdėjo senatorius Partinas. Pažvelgusi į

jį, supratau, kad jo veide jau radosi daugiau raukšlių. Jis rimtai kalbėjosi su jaunuoliu, kurį kažkur buvau anksčiau mačiusi.

– Esant sudėtingoms aplinkybėms, daugelis iš mūsų jaučiasi paranojiški ir izoliuoti. Tarsi būtume vieni laukinėse džiunglėse. – Etridžas susirūpinęs meiliai žvelgė į mane.

– Aš ir esu viena laukinėse džiunglėse, – atsakiau. – Iš tikrųjų taip ir jaučiuosi.

– Galiu suprasti Veslio jaudinimąsi.

– Žinoma.

– Mane trikdo tai, Kei, kad savo teorijas grindžiate intuicija, pasitikite instinktais. Kartais tai gali būti labai pavojinga.

– Kartais taip. Bet pavojinga ir tuomet, kai žmonės pradeda viską per daug komplikuoti. Žmogžudystės dažniausiai būna juokingai paprastos – kaip abėcėlė.

– Bet ne visada.

– Beveik visada, Tomai.

– Ar negalvojat, kad Sparačino machinacijos susijusios su tomis mirtimis? – paklausė vyriausiasis prokuroras.

– Manau, kad jo machinacijos labai lengvai gali atitraukti dėmesį. Tai, ką jis daro ir ką daro žmogžudys, gali būti panašu į du greta važiuojančius traukinius. Abu pavojingi, netgi neša mirtį. Bet jie nėra tapatūs. Nesusiję. Juos varo skirtingos jėgos.

– Manote, kad dingęs rankraštis nesusijęs su mirtimis?

– Nežinau.

– Dar negalit spėti, kur jis?

Klausinėjama jaučiausi taip, tarsi būčiau neatlikusi namų darbų. Geriau jis būtų to nedaręs.

– Ne, Tomai, – prisipažinau. – Nė neįtariu.

– Ar gali būti, kad Sterlinga Harper sudegino jį prieš mirtį?

– Nemanau. Dokumentų tyrinėtojas, išanalizavęs suanglėjusias popieriaus skiauteles, nustatė, kad tai labai kokybiškas dvidešimties svarų skudurinis popierius. Jis atitiktų prabangų rašomąjį popierių arba tą, kurį teisininkai naudoja juridiniams dokumentams. Nepanašu, kad juodraščiui būtų pasirinktas toks popierius. Greičiausia ponia Harper sudegino laiškus ir asmeninius dokumentus.

– Laiškus, gautus iš Berilės Medison?

– Negalime to paneigti, – atsakiau, nors pati jau buvau atmetusi tokią galimybę.

– O galbūt Kerio Harperio laiškus?

– Name rasta nemažai jo asmeninių dokumentų. Nepasakytum, kad kas nors neseniai būtų juos lietęs ar peržiūrinėjęs.

– Jei tai buvo Berilės Medison laiškai, adresuoti poniai Harper, tai kodėl ji sudegino juos?

– Nežinau. – Jaučiau, kad Etridžas vėl galvoja apie keršytoją Sparačiną.

Sparačinas veikė greitai. Mačiau bylą, visus trisdešimt tris puslapius. Jis patraukė į teismą mane, policiją, gubernatorių. Kai paskutinį kartą kalbėjausi su Roze, ji pranešė, kad skambino iš žurnalo *People*. Prisiminiau, kad vienas jo fotografas aną dieną fotografavo mūsų pastato fasadą, kai jam į vidų leido eiti ne toliau kaip ligi vestibiulio. Aš pradėjau garsėti. Išmokau atsisakyti nuo komentarų ir tapti nepastebima.

– Ar manote, kad susidūrėme su psichopatu? – tiesiai šviesiai paklausė Etridžas.

Aš galvojau apie oranžinį akrilinį pluoštą ir apie tai, ar jis susijęs su lėktuvų grobikais. Tai jam ir pasakiau.

Jis nudelbė akis į nesuvalgytą maistą, o kai vėl pažvelgė į mane, buvau sukrėsta to, ką išvydau. Liūdesys ir nusivylimas, siaubingas nepalankumas.

– Kei, – pradėjo jis, – man nelengva tai pasakyti.

Pasiėmiau sausainį.

– Bet turit žinoti. Nesvarbu, kas ir kodėl iš tikrųjų vyksta, kokia jūsų asmeninė nuomonė ar įsitikinimai, turit tai sužinoti.

Nusprendusi užsirūkyti, o ne valgyti, išsitraukiau cigaretes.

– Palaikau ryšį su žmogumi, kuris dalyvauja Teisingumo departamento veikloje, ir to užtenka, kad sužinočiau...

– Apie Sparačiną, – nutraukiau.

– Apie Marką Džeimsą, – atsakė jis.

Būčiau pasijutusi ne ką geriau, jei vyriausiasis prokuroras būtų mane iškoneveikęs.

– O ką norit pasakyti apie Marką?

– Svarstau, ar ne jūs tai turėtumėt man pasakyti, Kei?

– Ką turit galvoje?

– Jus matė kartu Niujorke prieš kelias savaites. Restorane „Gallagher". – Po nejaukios pauzės kostelėjęs, jis beprasmiškai pridūrė: – Jau daug metų ten nebuvau.

Įsispoksojau į cigaretės dūmus.

– Kiek prisimenu, kepsniai ten visai neblogi...

– Liaukitės, Tomai, – tyliai pasakiau.

– Ten renkasi atlapaširdžiai airiai, kurie nesivaržydami geria ir krečia pokštus...

– Nustokit, po galais, – pasakiau šį kartą per garsiai.

Senatorius Partinas žvelgė tiesiai į mūsų stalą – smalsios akys slystelėjo Etridžu ir įsmigo į mane. Padavėjas, staiga pradėjęs pilstyti kavą, paklausė, ar norėtume dar ko nors. Jaučiausi nemaloniai sukaitusi.

– Nekvailinkit manęs, Tomai, – pasakiau. – Kas mane matė?

Jis numojo ranka.

– Svarbu tai, iš kur jūs pažįstat jį?

– Pažįstu jį jau labai seniai.

– Tai ne atsakymas.

– Mes mokėmės teisės mokykloje.

– Jūs buvote artimi?

– Taip.

– Meilužiai?

– Dėl Dievo, Tomai.

– Atleiskit, Kei. Tai svarbu. – Šluostydamasis lūpas servetėle, jis siekė kavos. Akys klaidžiojo po salę. Etridžui buvo nejauku. – Žinau, kad jūs kartu praleidote didžiąją nakties dalį Niujorke. Viešbutyje „Omni“.

Mano skruostai liepsnojo.

– Man visai nerūpi jūsų asmeninis gyvenimas, Kei. Nemanau, kad ir kitiems rūpėtų. Iš tikrųjų. Supraskit, man labai gaila. – Atsikosėjęs jis vėl pasižiūrėjo į mane. – Velniop. Marko bendrininko Sparačino veiklą tyrinėja Teisingumo departamentas...

– Jo *bendrininko*?

– Tai labai rimta, Kei, – tęsė Etridžas. – Nežinau, koks buvo Markas Džeimsas, kai studijavote teisės mokykloje, bet žinau, kokiu jis tapo. Turiu jo charakteristiką. Kai jus pastebėjo kartu, aš šiek tiek tuo pasidomėjau. Jis rimtai buvo įkliuvęs Talahasyje prieš septynerius

metus. Reketas. Sukčiavimas. Už tuos nusikaltimus jį nuteisė ir pasodino į kalėjimą. Po viso to jis susidėjo su Sparačinu, kuris įtariamas turįs ryšių su organizuotu nusikalstamumu.

Jaučiausi taip, tarsi kažkas žnyplėmis iš širdies sunktų visą kraują. Tikriausiai labai išblyškau, nes Etridžas skubiai padavė man stiklinę vandens ir kantriai laukė, kol susivaldžiau. Kai mūsų akys vėl susitiko, jis toliau tęsė savo pasakojimą.

– Markas niekada nedirbo „Orndorff & Berger“, Kei. Firma apie jį niekada net negirdėjo. Tai manęs nestebina. Markas Džeimsas negali dirbti teisininku. Iš jo atimta advokatūros teisė. Atrodo, kad jis tiesiog asmeninis Sparačino padėjėjas.

– Ar Sparačinas dirba „Orndorff & Berger“? – įstengiau paklausti.

– Jis yra šios firmos pramogų teisės advokatas. Tai tiesa, – atsakė jis.

Tylėjau, ašaros tvenkėsi akyse.

– Laikykitės nuo jo atokiau, Kei, – pasakė Etridžas šiurkščiai rūpestingu balsu, nors ir stengėsi būti švelnus. – Dėl Dievo, palikit jį. Nutraukit viską, kas tarp jūsų yra.

– Nieko tarp mūsų nėra, – atsakiau netvirtai.

– Kada paskutinį kartą bendravot su juo?

– Prieš kelias savaites. Jis paskambino. Kalbėjomės gal trisdešimt sekundžių.

Jis linktelėjo, tarsi to ir būtų tikėjęsis.

– Paranojiškas gyvenimas. Vienas iš nusikalstamos veiklos karčių vaisių. Abejoju, ar Markas Džeimsas apskritai ilgai kalba telefonu, ir esu tikras, kad nesiartins

prie jūsų, jei jam ko nors nereikės. Papasakokit, dėl ko vykot susitikti su juo į Niujorką.

– Jis norėjo mane pamatyti. Norėjo perspėti dėl Sparačino kėslų, – pridūriau nevykusiai. – Taip bent jis sakė.

– Ar jis jus perspėjo?

– Taip.

– Ką jis sakė?

– Tą patį, ką ir jūs.

– Kodėl jis tai darė?

– Sakė, kad nori apginti mane.

– Ar tuo tikit?

– Nežinau, kuo aš, po velnių, tikiu.

– Ar jūs mylit jį?

Tylėdama ir suakmenėjusi žiūrėjau į vyriausiąjį prokurorą. Jis labai tyliai pasakė:

– Turiu žinoti, ar jūs labai pažeidžiama. Negalvokit, kad tuo mėgaujuosi, Kei, prašau.

– Man tai irgi nepatinka, Tomai, – atsakiau griežtai.

Etridžas, paėmęs nuo kelių servetėlę, kruopščiai ją sulankstė ir pakišo po lėkštės kraštu.

– Yra priežasčių baimintis, – pasakė jis taip tyliai, kad turėjau pasilenkti arčiau, norėdama išgirsti. – Markas Džeimsas gali jums labai pakenkti, Kei. Mes įtariame, kad jis organizavo įsilaužimą į jūsų kabinetą...

– *Kokių* priežasčių? – nutraukiau jį, keldama balsą. – Apie ką jūs kalbat? Kur įrodymai...

Žodžiai įstrigo gerklėje, nes senatorius Partinas ir jo jaunasis kompanionas staiga atsidūrė prie mūsų staliuko. Nepastebėjau, kaip jie pakilę prisiartino. Iš jų veidų buvo matyti, kad jie suprato, jog nutraukė įtemptą pokalbį.

– Malonu tave matyti, Džonai, – Etridžas atstūmė

kėdę. – Ar jūs pažįstami su vyriausiąja teismo medicinos eksperte daktare Skarpeta?

– Žinoma, žinoma. Kaip sekasi, daktare? – Senatorius spaudė man ranką šypsodamasis, bet lyg ir nežiūrėdamas į mane. – Čia mano sūnus Skotas.

Pastebėjau, kad Skotas nepaveldėjo netašytų ir grubių tėvo bruožų bei žemo, kresno stoto. Gražaus, aukšto, atletiško jaunuolio dailų veidą gaubė nuostabių juodų plaukų kupeta. Jam buvo per dvidešimt, akys degė šaltu įžūlumu, kuris mane šiurpino. Širdingas pokalbis nesumažino mano sąmyšio, nepasijutau geriau ir tuomet, kai tėvas su sūnumi pagaliau paliko mus vienus.

– Kažkur esu jį mačiusi, – pasakiau Etridžui, kai padavėjas vėl įpylė kavos.

– Ką? Džoną?

– Ne, ne... Žinoma, senatorių esu mačiusi anksčiau. Kalbu apie jo sūnų Skotą. Labai matytas veidas.

– Galėjot matyti per televiziją, – atsakė jis ir slapčiomis žvilgtelėjo į laikrodį. – Jis aktorius arba bent bando juo tapti. Atrodo, atliko nedidelius vaidmenis kažkokiose muilo operose.

– Dieve mano, – sumurmėjau.

– Galbūt kažkur šmėkštelėjo iš kokio filmo. Jis laikėsi Kalifornijoje, dabar gyvena Niujorke.

– Ne, – buvau priblokšta.

Padėjęs puodelį, Etridžas ramiai pažvelgė į mane.

– Iš kur jis žinojo, kad šį rytą mes čia pusryčiausime, Tomai? – paklausiau iš paskutiniųjų stengdamasi, kad balsas nedrebėtų, kai mane užplūdo vaizdai. „Gallagher“. Vienišas jaunuolis, sėdintis už kelių stalų nuo manęs su Marku ir geriantis alų.

– Nežinau, kaip jis sužinojo, – atsakė Etridžas, o jo akyse švystelėjo užslėptas pasitenkinimas. – Galiu pasakyti, kad tai manęs nestebina, Kei. Jaunasis Partinas seka mane daug dienų.

– Jis ne jūsų žmogus Teisingumo departamente...

– Dievuliau, žinoma, ne, – kategoriškai atsakė Etridžas.

– Sparačinas?

– Manau, kad taip. Tai būtų labiausiai panašu į tiesą, ar ne?

– Kodėl?

Žiūrėdamas į čekį, jis atsakė:

– Kad žinotų, kas vyksta. Sektų. Gąsdintų. – Jis žvilgtelėjo į mane. – Pasirinkit.

Skotas Partinas buvo vienas tų uždarų, niūriai didingų jaunuolių. Prisiminiau, kad jis skaitė *New York Times* ir paniuręs gėrė alų. Jo, kaip ir įspūdingų gėlių puokščių, nebuvo galima nepastebėti.

Jaučiau būtinybę papasakoti tai Marinui, kai tą patį rytą liftu leidomės į mūsų pastato pirmą aukštą.

– Esu tikra, – pakartojau. – Jis sėdėjo „Gallagher“ už dviejų staliukų nuo mūsų.

– Jis buvo vienas?

– Taip. Jis skaitė ir gėrė alų. Atrodo, kad nevalgė, bet gerai neatsimenu, – atsakiau, kai ėjome didžiuliu sandėliu, dvokiančiu kartonu ir dulkėmis.

Nežinojau, kas – protas ar širdis įveiks dar vieną Marko melą. Markas tvirtino, kad Sparačinas nenumanė apie mano atvykimą į Niujorką, kad jis atsitiktinai atsirado restorane. Tačiau jis melavo. Jaunasis Partinas sekė mane tą vakarą, o tai įmanoma tik tuo atveju, jei Sparačinas žinojo, kad būsiu su Marku.

– Na, galima pažvelgti į tai ir kitu aspektu, – tarė Marinas, mums einant per pridulkėjusį pastatą. – Sakykim, norėdamas išgyventi Didžiajame obuolyje* vaikis imasi epizodiškai įskundinėti ir teikti kitokias paslaugas Sparačinui. Tinka? Gal Partinas sekė ne tave, o Marką. Prisimink, tą restoraną Markui rekomendavo Sparačinas... bent jau taip tau sakė Markas. Sparačinas žinojo, kad Markas galbūt ten vakarieniaus, ir liepė Partinui ten būti ir patikrinti, ką sumanė Markas. Partinas taip ir padarė. Kai judu įėjote, jis jau sėdėjo vienas ir gurkšnojo alų. Kažkuriuo metu jis tikriausiai nuskuodė paskambinti Sparačinui. Išpylė pamazgas, ir valio! O kas toliau dėjosi, jau žinai, – įėjo Sparačinas.

Norėjau tuo tikėti.

– Tai tik teorija, – pridūrė Martinas.

Žinojau, kad negaliu tuo patikėti. Negailestingai priminiau sau, kad tiesa tai, jog Markas išdavė mane, jis tapo Etridžo apibūdintu nusikaltėliu.

– Reikia apsvarstyti visas galimybes, – padarė išvadą Marinas.

– Žinoma, – sumurmėjau.

Perėję dar vieną siaurą koridorių sustojome priešais sunkias metalines duris. Radusi reikalingą raktą, atrakinau jas, ir mes įėjome į šaudyklą, kur ginklų ekspertai atlikdavo bandomuosius šaudymus su visais žmogui žinomais ginklais. Tai buvo pilka, švinu užteršta betonuota patalpa. Ant vienos sienos kabojo skydas, nukabinėtas tuzinais asmeninių ginklų ir automatinių pistoletų, konfiskuotų teismuose ir pagaliau perduotų laboratorijai. Stovuose kyšojo šautuvai ir automatai. Tolimoji, plieninė, siena

* Didysis obuolys (*Big Apple*) – metaforinis Niujorko pavadinimas.

buvo sutvirtinta per vidurį ir išvarpyta tūkstančių šūvių. Marinas pasuko į kampą, kur nuogi manekenų torsai, klubai, galvos ir kojos buvo suversti į krūvą, vaiduokliškai primenančią bendras kapo duobes Osvencime.

– Tau labiau patinka balta mėsa, ar ne? – paklausė jis, išrinkdamas šviesią vyrišką krūtinę.

Nekreipdama į jį dėmesio, atidariau atsineštą lagaminėlį ir ištraukiau nerūdijančio plieno Rugerį. Vartomas plastikas braškėjo, kol Marinas pagaliau išsirinko juodą galvą su nupieštais rudais plaukais ir akimis. Prie plieninės sienos už kokių trisdešimties žingsnių nuo mūsų Marinas pastatė kartonines dėžes ir ant jų užkėlė torsą, o ant torso galvą.

– Gali iššaudyti vieną apkabą, kad paskui būtų ką istorijoje užfiksuoti, – pasakė Marinas.

Užtaisydama revolverį, žvilgtelėjau, kaip Marinas iš užpakalinės kelnių kišenės išsitraukia 9 milimetrų kalibro pistoletą. Jis atitraukė spyruoklę ir, atlaužęs gaiduką, grąžino jį atgal.

– Linksmų Kalėdų. – Nuleidęs saugiklį ir atsukęs rankena į mane, ištiesė man.

– Ne, ačiū, – atsakiau kaip galima mandagiau.

– Penki šūviai iš tavo vamzdžio – ir iškrenti iš žaidimo.

– Jeigu prašaunu.

– Mėšlas, daktaryt. Visi kelis kartus prašauna. Blogiausia, kad savuoju Rugeriu tik kelis kartus pataikysi.

– Geriau kelis kartus taikliai šausiu savuoju ginklu. O tavo daikčiukas tik pažeria šviną.

– Jo šūvio galia nenusakoma.

– Žinau, jog didesnė negu mano – maždaug šimtas svarų į pėdą, kai šaudau kulkomis „Silvertips Plus“ iš penkiasdešimties pėdų atstumo.

– Jau nekalbant apie triskart daugiau šūvių, – pridūrė Marinas.

Jau anksčiau buvau šaudžiusi 9 milimetrų kalibro ginklu ir žinojau, kad nemėgstu jų. Jie nebuvo tokie taiklūs kaip mano ypatingasis trisdešimt aštuntukas. Ir ne tokie saugūs, galėjo užsikirsti. Niekada nepriklausiau tiems, kurie kokybę keičia į kiekybę, o juk žinojimo ir įgūdžių negalima pakeisti niekuo.

– Reikia pataikyti tik vieną kartą, – pasakiau, užsidėdama apsaugines ausines.

– Taip, jei pataikai į tarpuakį.

Nusitaikiusi kairiąja ranka, kelis kartus nuspaudžiau gaiduką. Pataikiau manekenui vieną kartą į galvą, tris kartus į krūtinę, o penktoji kulka nubrozdino jam petį. Viskas įvyko per kelias sekundes – galva ir torsas, nulėkę nuo dėžės, dusliai atsitrenkė į plieninę sieną.

Nieko nesakydamas, Marinas padėjo 9 milimetrų kalibro ginklą ant stalo ir iš dėklo išsitraukė .357. Mačiau, kad įžeidžiau jį. Be abejo, jis labai stengėsi įkišti man automatinį pistoletą. Jis manė, kad apsidžiaugsiu.

– Ačiū, Marinai.

Įdėjęs cilindrą į vietą, jis lėtai pakėlė revolverį.

Pradėjau sakyti, kaip vertinu jo rūpestį, bet supratau, kad jis negalėjo girdėti arba nesiklausė.

Stovėjau atsitraukusi, kol jis iššaudė šešias apkabas. Manekeno galva kaip pasiutusi šokinėjo ant grindų. Įdėjęs greitaeigį užtaisytuvą, pradėjo pliekti į torsą. Baigus į orą kilo aitrūs parako dūmai, o aš buvau tikra, kad niekada nenorėčiau, kad jis ant manęs mirtinai užpyktų.

– Žinoma, geriausia šaudyti į gulintį, – pasakiau.

– Tu teisi. – Jis išsitraukė ausų kamštelius. – Nieko nėra geriau.

Prie aukščiau nutiesto laido pritvirtinome medinį rėmą, o ant šio popierinį taikinį su taškų skaičiais. Šovinių dėžė buvo tuščia, o aš džiaugiausi, kad vis dėlto pataikiau į plačiausią kluono sieną. Iššovusi dar porą kulkų, ėmiau šveisti vamzdį, ant audeklo skiautės užpylusi tirpiklio „Hoppe's No. 9". Jis visada man primindavo Kvantiką.

– Ar nori žinoti, ką manau? – pasakė Marinas, taip pat valydamas savo ginklą. – Namuose tau reikia kulkosvaidžio.

Tylėjau. Dėdama Rugerį į futliarą, klausiausi Marino postringavimo.

– Žinai, galbūt automatiškai užtaisomo Remingtono su trijų colių dydžio dvigubu taikikliu. Galėtum paleisti į kvailį penkiolika trisdešimt antrojo kalibro kulkų – triskart daugiau, negu tu pataikei iš visų apkabų. Tai būtų keturiasdešimt penki sumauti švino gabalai. Jis tikrai niekada neatsikeltų.

– Marinai, – pasakiau ramiai. – Viskas bus gerai. Man tikrai nereikia viso arsenalo.

Jis griežtai pažiūrėjo į mane.

– Ar įsivaizduoji, ką jauti, galima jausti, kai šauni į vyruką, o jis toliau į tave eina?

– Ne, neįsivaizduoju.

– O aš žinau. Kai dirbau Niujorke, ištuštinau apkabą, šaudydamas į gyvulį, prisirijusį to narkotiko fenciklidino. Pataikiau į išgamą keturis kartus, į viršutinę dalį, o tai net nesustabdė jo. Jaučiausi kaip Stiveno Kingo knygose – vyrukas žygiavo į mane kaip sudirbtas gyvas lavonas.

Išsitraukusi kelias popierines nosinaites iš laboratorijos chalato, pradėjau valyti ginklų tepalu ir tirpikliu suteptas rankas.

– Tas šeškas, kuris vaikėsi Berilę po namus, man regis, daktaryt, buvo panašus į tą lunatiką, apie kurį pasakojau. Verskis iš kailio stabdydamas, bet, kai jau pajuda, tai greičio nemažina.

– Ar tas žmogus Niujorke mirė? – išdrįsau paklausti.

– O, je. Priėmimo skyriuje. Mus vežė į ligoninę ta pačia greitąja. Tai buvo kelionėlė.

– Ar tu buvai smarkiai sužeistas?

Pažvelgęs į mane nenuspėjamu veidu, Marinas atsakė:

– Nee. Septyniasdešimt aštuonios siūlės. Paviršinės žaizdos. Tau reikėtų mane pamatyti be marškinių. Vaikinas turėjo peilį.

– Siaubinga, – sumurmėjau.

– Nemėgstu peilių, daktaryt.

– Aš irgi, – pritariau.

Mes išėjome. Jaučiausi apdujusi nuo tepalo ir parako dulkių. Daugelis klysta manydami, kad šaudyti – labai jau švarus darbas.

Išsitraukęs piniginę iš užpakalinės kelnių kišenės, Marinas padavė man mažą, baltą kortelę.

– Juk aš neužpildžiau paraiškos, – pasakiau, kai apstulbusi apžiūrėjau man duotą leidimą slapta nešiotis ginklą.

– Je, bet teisėjas Reinhardas man skolingas.

– Ačiū, Marinai, – atsakiau.

Šypsodamasis jis atidarė man duris.

Nepaisydama Veslio ir Marino nurodymų bei savo proto balso, ilgai išbuvau darbe. Sutemo, automobilių

stovėjimo aikštelėje buvo tuščia. Grįžo baimė – palikau sujauktą savo stalą, o į kalendorių mestas žvilgsnis vos nepribaigė manęs.

Rožė pertvarkė mano gyvenimą. Susitikimai buvo nukelti į priekį arba atidėti, paskaitos ir parodomieji skrodimai perduoti Fildingui. Sveikatos apsaugos įgaliotinis, mano tiesioginis viršininkas, skambino man net tris kartus ir susidomėjęs klausinėjo, ar aš nesergu.

Fildingas puikiai susidorojo su mano pareigomis. Rožė spausdino jo skrodimų protokolus ir diktofono įrašus. Užuot daręs savo darbą, dirbo manąjį. Saulė tekėjo ir leidosi kaip visada, o įstaiga funkcionavo be sutrikimų, nes aš labai gerai parinkau ir parengiau darbuotojus. Mąsčiau, kaip jautėsi pasaulį sukūręs ir jį palikęs Dievas.

Užuot važiavusi į namus, pasukau į „Čemberleno sodus". Lifto sienos vis dar buvo nukabinėtos pasenusiais skelbimais. Kilau į viršų kartu su nuvargusia mažute moterimi, kuri nenuleido nuo manęs vienišų akių ir laikėsi lazdos kaip į šaką įsikibęs paukštis.

Nepranešiau poniai Maktigju, kad atvykstu. Kai 378 numeriu pažymėtos durys, kelis kartus garsiai pabeldus, pagaliau atsidarė, ji klausiamai žvelgė į mane stovėdama baldų prigrūstoje savo irštvoje, kur be perstojo plyšojo televizorius.

– Ponia Maktigju? – Aš vėl prisistačiau, nes nebuvau tikra, kad ji mane prisimena.

Durys plačiau prasivėrė.

– Taip. Žinoma! Kaip puiku, kad užsukote. Gal įeitumėt? – Ji nusišypsojo.

Ponia Maktigju vilkėjo rausvą dygsniuotą chalatą ir avėjo prie jo priderintas šlepetes. Kai įėjau paskui ją į

svetainę, ji išjungė televizorių ir nuėmė nuo sofos pledą. Matyt, sėdėjo ir žiūrėjo vakarines žinias, smaguriaudama riešutų pyragu ir sultimis.

– Atleiskite, – pasakiau. – Sutrukdžiau jums vakarieniauti.

– O, ne. Aš tik užkandžiavau. Gal galiu ir jums ko nors pasiūlyti? – greitai atsiliepė ji.

Mandagiai atsisakiau ir atsisėdau, o ji tupinėjo aplinkui ir tvarkėsi. Susijaudinau prisiminusi savo močiutę, kuri neprarado humoro jausmo mirčiai beviltiškai žvelgiant į akis. Niekada nepamiršiu jos apsilankymo Majamyje tą vasarą prieš mirtį, kai nusivedžiau ją apsipirkti, o jos iš vyriškų trumpikių ir popierinių nosinaičių „Kotex" padarytos sauskelnės, staiga atsisegus žiogeliui, nusmuko iki kelių viduryje parduotuvės „Woolworth". Ji visa tai prilaikė, kol skubėjome į moterų tualetą, ir abi juokėmės taip smarkiai, kad ir aš vos įstengiau sulaikyti šlapimą.

– Sako, kad šiąnakt gali pradėti snigti, – atsisėdusi pastebėjo ponia Maktigju.

– Lauke labai drėgna, – išsiblaškiusi atsakiau. – Ir tikrai šalta taip, kad gali snigti.

– Bet negirdėjau pranešant, kad sniegas laikysis.

– Nemėgstu vairuoti, kai daug sniego, – pasakiau, galvodama apie sunkius ir nemalonius dalykus.

– Gal šiemet bus baltos Kalėdos. Juk būtų taip gražu!

– Tikrai, būtų gražu. – Veltui dairiausi po butą, ieškodama rašomosios mašinėlės pėdsakų.

– Neatsimenu, kada paskutinį kartą per Kalėdas buvo sniego.

Nervingai kalbėdama ji stengėsi įveikti nejaukumą. Žinojo, kad atėjau su reikalu, ir nujautė, kad žinios nėra per daug malonios.

– Ar tikrai nieko nenorėtumėt? Gal portveino?

– Ne, ačiū, – atsisakiau.

Tyla.

– Ponia Maktigju, – išdrįsau prabilti. Jos akys buvo bejėgės ir baimingos kaip vaiko. – Gal galėčiau dar kartą pasižiūrėti į tą nuotrauką? Tą, kurią man rodėte praėjusį kartą.

Kelis kartus sumirksėjusi, ji šyptelėjo plona ir blankia kaip randas šypsena.

– Su Berile Medison, – pridūriau.

– Na, žinoma, – atsakė ji, lėtai kildama nuo kėdės, ir, susitaikiusi su likimu, pasuko prie sekretero. Baimė, o gal tik sutrikimas atsispindėjo jos veide, kai padavė man nuotrauką, ir aš paprašiau parodyti voką ir kreminio sulankstyto popieriaus lapą.

Vos jį palietusi, akimirksniu supratau, kad tai dvidešimties svarų svorio popierius. Pakėlusi prieš lempą, pamačiau skaidrų Kreino vandens ženklą, šviečiantį kokybiškame lakšte. Trumpai žvilgtelėjau į nuotrauką. Ponia Maktigju atrodė visiškai suglumusi.

– Atsiprašau, – pasakiau. – Žinau, kad jūs stebitės, ką aš čia, po galais, darau.

Ji tylėjo.

– Tiesiog smalsu. Fotografija atrodo gerokai senesnė negu popierius ir vokas.

– Taip ir yra, – atsakė ji, nenuleisdama nuo manęs išgąstingų akių. – Radusi nuotrauką tarp Džo popierių, įkišau ją į voką, kad būtų saugiau.

– Tai popierius ir vokas jūsų? – paklausiau kaip galima maloniau.

– O, ne. – Pasiėmusi sultis ji šiek tiek gurkštelėjo. –

Mano vyro, bet aš jį paimdavau. Suprantate, tai labai gražiai graviruotas įmonės popierius. Po jo mirties aš pasilikau tik švarius antruosius lapus ir vokus. Turiu šito gero tiek, kad nežinau, kada sunaudosiu.

– Ponia Maktigju, ar jūsų vyras turėjo rašomąją mašinėlę? – paklausiau tiesiai šviesiai.

– Na, taip. Atidaviau ją dukteriai. Ji gyvena Fols Čerče. Visada rašau laiškus ranka. Nors dabar ne taip dažnai, trukdo artritas.

– Kokia tai buvo mašinėlė?

– Dievuliau. Neatsimenu. Elektrinė ir gana nauja, – išlemeno ji. – Džo keisdavo jas kas keleri metai. Suprantate, net tada, kai pasirodė kompiuteriai, jis užsispyrė tvarkyti korespondenciją įprastu būdu. Bertas, jo vadybininkas, daug metų ragino Džo pradėti dirbti kompiuteriu, bet jis visada norėjo turėti mašinėlę.

– Namuose ar kontoroje? – paklausiau.

– Ir ten, ir ten. Jis dažnai iki vėlumos dirbdavo namuose, savo kabinete.

– Ar jis susirašinėjo su Harperiais, ponia Maktigju?

Iš chalato kišenės išsitraukusi popierinę nosinaitę, ėmė ją sukti tarp pirštų.

– Atleiskite, kad tiek daug klausinėju, – pasakiau švelniai, bet įkyriai.

Pasižiūrėjusi į vaiskią gumbuotų rankų odą, ji nieko neatsakė.

– Labai prašau, – tyliai pasakiau. – Tai svarbu, kitaip neklausčiau.

– Juk tai dėl jos? – Nosinaitė drisko į skutelius, o ji vis nepakėlė galvos.

– Sterlingos Harper.

– Taip.

– Prašau pasakyti, ponia Maktigju.

– Ji buvo labai graži. Tokia grakšti. Labai puiki dama, – pasakė senutė.

– Ar jūsų vyras susirašinėjo su ponia Harper? – paklausiau.

– Manau, kad taip.

– Kodėl taip manote?

– Kelis kartus užklupau jį rašant laišką. Visada sakydavo, kad tai susiję su reikalais.

Nieko neatsakiau.

– Taip. Mano Džo, – ji nusišypsojo, bet žvilgsnis buvo sustingęs, – jis mėgo moteris. Žinote, visada damai pabučiuodavo ranką taip, kad ši jausdavosi it karalienė.

– Ar ponia Harper jam taip pat rašydavo? – paklausiau atsargiai, nes nenorėjau aitrinti senos žaizdos.

– Nežinau.

– Jis rašė jai. Bet ar ji niekada neatsakydavo?

– Džo mėgo rašyti laiškus. Sakydavo, kad kada nors parašys knygą. Visada ką nors skaitydavo.

– Dabar suprantu, kodėl jam taip patiko Keris Harperis, – pastebėjau.

– Harperis skambindavo Džo, kai jausdavosi sužlugdytas. Man atrodo, kad tai vadinama rašytojo depresija. Jiedu su Džo kalbėdavosi apie įdomiausius dalykus. Literatūrą ir visa kita. – Iš nosinaitės sterblėje liko tik sutaršyti skuteliai. – Džo mėgo Folknerį, ar galite įsivaizduoti. Jam patiko Hemingvėjus ir Dostojevskis. Kai mane mergino, aš gyvenau Arlingtone, o jis čia. Džo man rašė nuostabiausius laiškus, kokius tik galima įsivaizduoti.

Tokius laiškus, kokie rašomi savo mylimajai. Tokius kaip tie, kurie buvo skirti netekėjusiai gražuolei Sterlingai Harper. Tuos laiškus ji pasistengė sudeginti prieš nusižudydama, nes nenorėjo sudaužyti širdies šiai našlei ir apnuodyti prisiminimų.

– Tai jūs radote juos? – tiesiai paklausė ji.

– Ar radome jai rašytus laiškus?

– Taip. Jo laiškus.

– Ne. – Gailėdamasi jos, aš sumelavau. – Ne, nieko panašaus nebuvo, ponia Maktigju. Policija nerado jokių jūsų vyro laiškų tarp asmeninių Harperio daiktų, jokio rašomojo popieriaus su jūsų vyro firmos ženklu, nieko intymaus, adresuoto Sterlingai Harper.

Veido raumenys jai atsileido, kai dar kartą tai patvirtinau.

– Ar kada nors buvote kur nors kartu su Harperiais? Pavyzdžiui, kokiame pobūvyje? – paklausiau.

– Na, taip. Kiek prisimenu, du kartus. Vieną kartą pietų atvyko ponas Harperis. O kitą kartą Harperiai ir Berilė Medison pas mus nakvojo.

Tai sužadino mano smalsumą.

– Kada jie nakvojo pas jus?

– Keli mėnesiai prieš Džo mirtį. Manau, kad buvo pati metų pradžia, mėnuo ar du po to, kai Berilė svečiavosi mūsų klube. Tikrai taip, esu tikra, mes dar nebuvome nupuošę Kalėdų eglutės. Tikrai atsimenu. Buvo puiku, kad ji atvyko.

– Berilė?

– O, taip! Aš taip džiaugiausi. Atrodo, kad jie visi trys lankėsi Niujorke su reikalais. Greičiausiai kalbėjosi su Berilės agentu. Jie atskrido į Ričmondą ir maloniai sutiko

praleisti pas mus naktį pakeliui į namus. Tiesa, pasiliko tik Harperiai. Suprantate, Berilė gyveno Ričmonde. Vėlai vakare Džo pamėtėjo ją namo. O kitą rytą nuvežė Harperius į Viljamsburgą.

– Ką prisimenate apie tą vakarą? – paklausiau.

– Palaukite... Prisimenu, kad ruošiau avienos kumpį, jie vėlavo iš oro uosto, nes oro linijos pradangino pono Harperio lagaminus.

Pagalvojau, kad tai galėjo vykti beveik prieš metus, dar prieš tai, kai Berilei pradėjo grasinti – bent jau taip sprendžiau iš tos informacijos, kurią žinojau.

– Jie buvo pavargę po kelionės, – tęsė ponia Maktigju. – Bet Džo puikiai laikėsi. Jis nepaprastai maloniai aptarnavo savo svečius.

Ar ponia Maktigju suprato? Ar iš to, kaip jos vyras žiūrėjo į ponią Harper, ji suvokė, kad jis įsimylėjęs ją?

Prisiminiau Marką, kaip jis žvelgė į mane tomis paskutinėmis dienomis, kai buvome kartu. Kai sužinojau. Tai buvo instinktas. Man buvo aišku, kad jis galvoja ne apie mane, o vis dėlto negalėjau patikėti, kad myli kitą, kol pagaliau man tai pasakė.

„Atleisk, Kei, – tarė jis, kai paskutinį kartą gėrėme airišką kavą mūsų mėgstamame Džordžtauno bare, o snaigės sklendė iš pilko dangaus, ir gražios kailiniuotos porelės, pasipuošusios ryškiais megztais šalikais, vaikštinėjo susiglaudusios. – Tu žinai, kad myliu tave, Kei“.

„Bet ne taip, kaip aš tave“, – atsakiau, o širdį spaudė didžiausias skausmas, kokį kada nors patyriau.

Jis pasižiūrėjo į stalą.

„Niekada neketinau įskaudinti tavęs“.

„Žinoma, kad neketinai“.

„Apgailestauju. Labai atsiprašau".

Žinojau, kad apgailestauja. Tikrai ir nuoširdžiai. Bet tai nepakeitė viso to prakeikto reikalo.

Nenorėjau žinoti jos vardo, ir tai buvo ne ta moteris, kurią jis vėliau vedė. Džaneta, kuri mirė. Tačiau tai galėjo būti melas.

– ... jis įtūžo.

– Kas? – paklausiau, pasižiūrėjusi į ponią Maktigju.

– Ponas Harperis, – atsakė ji. Atrodė jau labai pavargusi. – Jis taip susierzino dėl bagažo. Laimei, jį atgabeno kitu reisu. – Ji stabtelėjo. – Viešpatie, atrodo viskas buvo taip seniai, o iš tikrųjų visai čia pat.

– O kaip Berilė? – paklausiau. – Kokia ji buvo tą vakarą?

– Nė vieno jų jau nebėra. – Jos rankos sustingo skraite, o veidas patamsėjo ir atrodė tarsi užtamsintas veidrodis. Visi mirė, išskyrus ją. Visi tų atmintinų ir bauginančių pietų svečiai tapo vaiduokliais.

– Mes apie juos kalbamės, ponia Maktigju. Vadinasi, jie dar su mumis.

– Turbūt taip, – atsakė ji, o akyse sublizgo ašaros.

– Jiems reikia mūsų pagalbos, o mums reikia jų.

Ji linktelėjo.

– Papasakokite man apie tą vakarą, – vėl paprašiau. – Apie Berilę.

– Ji buvo labai tyli. Prisimenu, kaip žiūrėjo į ugnį.

– Ką dar?

– Kažkas atsitiko.

– Kas? Kas atsitiko, ponia Maktigju?

– Atrodė, kad ji ir ponas Harperis nepatenkinti vienas kitu.

– Kodėl? Ar jie ginčijosi?

– Kai pasiuntinukas atgabeno lagaminus, ponas Harperis, atidaręs vieną, ištraukė voką su popieriais. Tiksliai neprisimenu. Bet jis daug gėrė.

– Kas nutiko po to?

– Jis šiurkščiai kalbėjo su seserim ir Berile. Čiupęs popierius, sumetė juos į židinį. Jis pasakė: „Štai ką apie tai galvoju! Šlamštas! Šlamštas!“ Ar kažką panašaus.

– Ar žinote, ką jis sudegino? Galbūt sutartį?

– Nemanau, – atsakė, žiūrėdama į tolį. – Greičiausia tai buvo Berilės parašyta. Atrodė kaip spausdinti lapai. Jis akivaizdžiai pyko ant jos.

„Autobiografija, kurią ji rašė“, – pagalvojau. O gal tai buvo planas, kurį ponia Harper, Berilė ir Sparačinas aptarinėjo su vis labiau širstančiu ir nesivaldančiu Keriu Harperiu.

– Įsikišo Džo, – pasakė ji, sunerdama išklaipytus pirštus ir taip malšindama skausmą.

– Ką jis padarė?

– Parvežė ją namo, – atsakė ji. – Jis parvežė Berilę Medison namo. – Stabtelėjusi ji pažvelgė į mane su didžiausia baime. – Štai kodėl tai įvyko. Dabar žinau.

– Kodėl *kas* įvyko? – paklausiau.

– Štai kodėl jie mirė, – atsakė ji. – Dabar žinau. Jaučiau visą laiką. Tai toks bauginantis jausmas.

– Apibūdinkite jį. Ar galite nusakyti?

– Štai kodėl jie mirė, – pakartojo dar kartą ji. – Tą vakarą kambaryje susikaupė labai daug neapykantos.

13

Valhalos ligoninė stovėjo ant šlaito prabangiame Albermarlio apskrities pasaulyje, į kurį kelis kartus per metus atvykdavau aptarti reikalų su Virdžinijos universiteto dėstytojais. Važiuodama tarp valstijų kursuojančiu traukiniu, dažnai atkreipdavau dėmesį į grėsmingą plytų pastatą tolimos kalvos papėdėje, tačiau niekada nesilankiau ligoninėje nei asmeniniais, nei profesiniais reikalais.

Kažkada buvęs didingas viešbutis, kuriame apsistodavo turtingi ir garsūs žmonės, bankrutavo didžiosios depresijos metais. Šį pastatą nupirkę trys broliai psichiatrai nuolat kovojo už tai, kad Valhala taptų Froido idėjas propaguojančia įstaiga, psichinių problemų turinčių turtuolių prieglobsčiu, kur pasiturinčios šeimos galėtų paslėpti savo genetinius nukrypimus, nukaršusius senolius ir psichiškai traumuotus vaikus.

Manęs nestebino tai, kad Alas Hantas paauglystėje čia buvo prižiūrimas. Tačiau ypač stebėjausi tuo, kad jį gydęs psichiatras nenorėjo apie tai kalbėti. Profesionaliu nuoširdumu daktaras Vorneris Mastersonas stengė-

si pridengti slaptų dalykų uolą, į kurią tikriausia būtų sutrupėję atkakliausių inkvizitorių kaltai. Žinojau, kad jis nenori su manimi kalbėtis. O jis suprato, kad neturi kitos išeities.

Pastačiusi automobilį lankytojams skirtoje aikštelėje įėjau į Viktorijos stiliaus baldais apstatytą vestibiulį, išklotą rytietiškais kilimais ir papuoštą ant įmantrių karnizų pakabintomis užuolaidomis. Viskas atrodė gerokai aptriušę. Jau ruošiausi prisistatyti sekretorei, kai už nugaros išgirdau balsą:

– Daktare Skarpeta?

Atsisukusi susidūriau akis į akį su lieknu vyru retais šviesiais plaukais, aristokratiškai aukšta kakta, išsišovusiais skruostikauliais. Jis vilkėjo europietiško stiliaus tamsiai mėlyną kostiumą.

– Susipažinkime. Vorneris Mastersonas, – tarė jis, plačiai šypsodamasis ir tiesdamas ranką.

Jau ketinau klausti, ar mes kur nors anksčiau nesimatėme, kai jis suskubo paaiškinti, jog pažino mane iš laikraščių fotografijų ir televizijos. Geriau būtų to neminėjęs.

– Prašyčiau į mano kabinetą, – maloniai pridūrė jis. – Tikiuosi, kad kelionė nenuvargino? Gal galiu ko nors pasiūlyti? Kavos? Sodos vandens?

Jis eidamas kalbėjo, o aš iš paskutiniųjų stengiausi neatsilikti nuo jo. Nemažai žmonių net nenutuokia, ką reiškia turėti trumpas kojas, o man visad jau taip atsitinka, kad tenka pūškuoti paskui ką nors kaip drezinai dyzelinių traukinių pasaulyje. Nuskuodęs į ilgo, kilimais iškloto koridoriaus galą, daktaras Mastersonas apsižvalgė. Sustojęs tarpduryje, jis palaukė, kol jį pasivijau, ir įleido mane vidun. Atsisėdau ant kėdės, o jis strategiškai

įsitaisė prie stalo ir pradėjo kimšti tabaką į brangią šilojo šaknies pypkę.

– Nereikia nė sakyti, daktare Skarpeta, – lėtai ir griežtai pradėjo Mastersonas, atskleisdamas storą bylos aplanką, – kaip mane nuliūdino Alo Hanto mirtis.

– Ar ji nustebino jus? – paklausiau.

– Nelabai.

– Norėčiau peržvelgti jo bylą, kol kalbėsimės.

Jis svyravo gana ilgai, duodamas laiko susiprasti, ar neverta man prisiminti įstatymo suteiktų teisių. Tada jis vėl nusišypsojo ir, tiesdamas ją man, tarė:

– Žinoma.

Išsiėmusi iš gelsvo voko visa, kas jame buvo, pradėjau atidžiai tyrinėti, o mėlyni pypkės dūmai kabojo virš manęs kaip stiprų kvapą leidžiančios skiedros. Alo Hanto priėmimas ir medicininė apžiūra buvo gana įprasti. Kai balandžio dešimtosios rytą prieš vienuolika metų jį čia atvežė, jis buvo fiziškai sveikas. Psichinės būklės tyrimas atskleidė kiek kitokį vaizdą.

– Ar jį atvežė apimtą katatonijos? – paklausiau.

– Jis buvo paniręs į labai gilią depresiją, į nieką nereagavo, – atsakė Mastersonas. – Negalėjo paaiškinti mums, kodėl jis čia. Neturėjo jėgų atsakyti į klausimus. Iš užrašų matyti, kad nepavyko jam pritaikyti nei Stanfordo-Binė testo, nei MDAI, galėjome juos panaudoti tik vėliau.

Rezultatai buvo sudėti į bylą. Pritaikius Stanfordo-Binė testą, Alo Hanto intelekto ribos apėmė 130 vienetų intervalą, jam netrūko gebėjimo protauti, bet aš tuo ir neabejojau. Remiantis Minesotos daugiapakopės asmenybės samprata, jis nebuvo nei šizofrenikas, nei protiškai atsilikęs. Pasak daktaro Mastersono, Alą Hantą kamavo

„šizoidinio tipo asmenybės sutrikimai su ribinės asmenybės požymiais, kurie pasireiškė trumpos reaktyvinės psichozės forma, kai jis, užsirakinęs vonios kambaryje, mėsininko peiliu persipjovė riešus". Tai buvo savižudybės imitacija – paviršinės žaizdos ir pagalbos šauksmas, o ne rimtas bandymas baigti gyvenimą. Motina skubiai nuvežė jį į artimiausios ligoninės greitosios pagalbos punktą, kur, susiuvę žaizdas, jį paleido. Kitą rytą jį paguldė į Valhalą. Ponia Hant pasakė, kad nelaimė įvyko po to, kai per pietus, kalbėdamasis su Alu, jos „vyras prarado savitvardą".

– Iš pradžių, – tęsė Mastersonas, – Alas nelankė jokių grupinės terapijos seansų ir nedalyvavo pacientų socialinėje veikloje, į kurią jie privalo įsitraukti. Organizmo reakcija į antidepresantus buvo nedidelė, per pokalbius beveik negalėdavai iš jo išgauti nė žodžio.

Kai po savaitės jam nė kiek nepagerėjo, toliau aiškino Mastersonas, buvo svarstoma elektrošokinės terapijos galimybė, kurią galėtume prilyginti bandymui perkrauti kompiuterį nenustatant klaidų priežasties. Taikant šią priemonę, įmanu sureguliuoti smegenų neuronus, pasiekti, kad problemas sukeliantys „virusai" būtų užmiršti, o galbūt netgi visiškai išnyktų. Tačiau taisyklėse nurodoma, kad toks elektrošokinis gydymas netaikomas jauniems žmonėms.

– Ar elektrošokinė terapija buvo taikyta? – paklausiau, nes apie ją byloje neradau jokių įrašų.

– Ne. Kaip tik tuo metu, kai galvojau, jog nėra kitos tinkamos priemonės, įvyko mažas stebuklas psichodramos metu.

Stabtelėjęs jis iš naujo užsidegė pypkę.

– Prašau paaiškinti, kaip šiuo atveju veikė psichodrama? – paklausiau.

– Kai kurios paprastos procedūros atliekamos mechaniškai, jas galima vadinti mankšta. Vienos sesijos metu pacientus išrikiavome ir paprašėme pavaizduoti gėles. Tulpes, narcizus, ramunes, kokias tik jie įsivaizduoja. Kiekvienam dalyviui reikėjo savo kūnu pavaizduoti jo pasirinktą gėlę. Aišku, kad iš to, ką pacientas pasirenka, galima daryti įvairias išvadas. Tai buvo pirmas kartas, kai Alas apskritai kur nors dalyvavo. Rankas jis sulenkė kaip kilpas ir palenkė galvą štai taip. – Tai, ką pademonstravo Mastersonas, buvo labiau panašu į dramblį negu į gėlę. – Kai gydytojas paklausė, kokią gėlę jis vaizdavo, Alas atsakė: „Našlaitę“.

Nieko nesakiau pajutusi, kaip kyla gailesčio banga iš nebūties atėjusiam vaikui.

– Žinoma, pirmiausia galima daryti prielaidą, kad tai reakcija į tėvo nuomonę apie Alą, – aiškino Mastersonas, valydamas akinius nosine. – Į šiurkščias pastabas apie jaunojo Alo moteriškus bruožus, jo trapumą. Tačiau galima įžiūrėti ir kai ką daugiau. – Vėl užsidėjęs akinius, jis griežtai pažvelgė į mane. – Ar jūs žinote apie Alo spalvų asociacijas?

– Šiek tiek.

– Našlaitė – tai taip pat spalva.

– Taip. Tamsiai violetinė, – sutikau.

– Ją sudaro mėlynos – depresijos – ir raudonos – įniršio – spalvos mišinys. Tai sumušimų, skausmo spalva. Alo spalva, kurią, kaip jis sakė, spinduliuoja jo siela.

– Kartu tai aistros spalva, – pasakiau.

– Alas Hantas buvo labai aistringas jaunuolis, daktare Skarpeta. Ar žinojote, kad jis tikėjo esąs aiškiaregis?

– Ne, tik įtariau, – atsakiau susirūpinusi.

– Jo magiškas mąstymas apėmė aiškiaregystę, telepatiją, prietaringumą. Nė sakyti nereikia, kad, esant ypatingai įtampai, šie bruožai labai sustiprėdavo, jis tikėjo, kad sugeba skaityti kitų žmonių mintis.

– Ar tikrai galėjo?

– Jo intuicija buvo labai stipri. – Mastersonas vėl išsiėmė žiebtuvėlį. – Turiu pripažinti, kad jo pastebėjimai dažnai buvo pagrįsti, ir būtent tai sudarydavo jam sunkumų. Jis nujausdavo, ką galvoja ar patiria kiti, o kartais atrodė, kad turi nepaaiškinamų išankstinių žinių apie tai, ką jie padarys ar jau padarė. Sudėtingiausia buvo tai, kaip minėjau telefonu, kad Alas projektuodavo tas nuojautas į ateitį, jo suvokimas per daug toli jį nuvesdavo. Jis sutrikdavo, įsigilinęs į kitus žmones, sunerimdavo, išsigąsdavo, nes jo ego buvo labai silpnas. Jis, kaip ir vanduo, įgydavo formą to indo, į kurį būdavo supilamas. Paprasčiau sakant, jis suasmenindavo visatą.

– Labai pavojinga savybė, – pastebėjau.

– Švelniai pasakyta. Jis mirė.

– Sakote, kad jis manė galįs įsijausti į kitus?

– Visiškai teisingai.

– Man atrodo, kad tai nesiderina su jo diagnoze, – pasakiau. – Žmonės, kurie turi asmenybės sutrikimų, paprastai nieko kitiems nejaučia.

– Aaa, bet tai buvo jo magiškos mąstysenos dalis, daktare Skarpeta. Pasak Alo, jo socialinius ir profesinius sutrikimus sąlygojo jo gebėjimas įsijausti į kitus žmones. Kaip jau minėjau, jis tikrai tikėjo galįs jausti ir net patirti kitų žmonių skausmą, žinoti jų mintis. Iš tikrųjų Alas Hantas socialiai buvo izoliuotas.

– Metropoliteno ligoninės darbuotojai teigė, kad jis kaip slaugytojas labai puikiai dirbo su ligoniais, – priminiau aš.

– Nenuostabu, – atkirto daktaras Mastersonas. – Jis dirbo slaugytoju priėmimo skyriuje. Alas niekada nebūtų ištvėręs ilgalaikės slaugos skyriuje. Jis galėjo būti labai atidus tik tuomet, jei su niekuo nesuartėdavo, jei jam nereikėdavo artimai bendrauti su kokiu nors žmogumi.

– Gal tai paaiškintų, kodėl jam pavyko įgyti magistro laipsnį ir kodėl jis negalėjo dirbti psichoterapeutu? – bandžiau spėlioti.

– Kaip tik tai.

– Kokie buvo jo santykiai su tėvu?

– Nenormalūs, skausmingi, – atsakė jis. – Ponas Hantas – grubus, valdingas žmogus. Jis galvojo, kad, auginant sūnų, reikia įdiegti jam vyriškumo. Alas buvo emociškai netvirtas, kad galėtų iškęsti bauginimus, šiurkštų elgesį, psichologinį terorą, kurie jį esą turėjo parengti gyvenimui. Nuo to jis gelbėdavosi bėgdamas pas motiną, kuri vis labiau trukdė jam save suvokti. Esu tikras, kad nenustebsite, daktare Skarpeta, kad daugelis homoseksualų yra sūnūs galingų bukagalvių tėvų, kurie vairuoja ginklų pilnus pikapus su konfederatų vėliavėlėmis, plevėsuojančiomis ant kapotų.

Prisiminiau Mariną. Žinojau, kad jis turi suaugusį sūnų. Staiga dingtelėjo, kad jis niekada nepasakoja apie savo vienturtį, kuris gyvena kažkur vakaruose.

– Ar norite pasakyti, kad Alas buvo homoseksualas? – paklausiau.

– Noriu pasakyti, kad jis jautėsi nesaugus. Turėdamas tokį stiprų nepilnavertiškumo jausmą, jis negalėjo atsakyti

į kito žmogaus jausmus, negalėjo užmegzti bet kokio pobūdžio intymių santykių. – Daktaras žvelgė kažkur virš mano galvos ir čiulpė pypkę, o jo veidas buvo neįžvelgiamas.

– Kas gi atsitiko per psichodramą tą dieną, daktare Mastersonai? Koks buvo tas jūsų minėtas stebuklas? Tai, kad Alas vaizdavo našlaitę? Ar taip?

– Tai pralaužė sieną, – pasakė jis. – Na, jei norite, svarbiausia buvo tai, kad jis karštai ir nerišliai kalbėjosi su tėvu, kurį įsivaizdavo sėdintį kambario vidury ant tuščios kėdės. Ginčas vis labiau plieskėsi. Kai gydytojas pajuto, kas vyksta, tyliai atsisėdo ant kėdės ir pradėjo vaidinti Alo tėvą. Tuo metu Alas taip įsitraukė į pokalbį, kad nebegalėjo kontroliuoti savęs. Jis nebesugebėjo atskirti tikrovės nuo vaizduotės, ir pagaliau įniršis prasiveržė.

– Kuo jis pasireiškė? Ar jis įšėlo?

– Jis pradėjo nesuvaldomai raudoti, – atsakė Mastersonas.

– Ką jo „tėvas“ jam sakė?

– Jis priekaištavo jam, kritikavo jį, aiškino, koks jis niekam tikęs vyras ir žmogus. Alas buvo ypač jautrus kritikai, daktare Skarpeta. Iš dalies tai paaiškina jo sutrikimą. Jis galvojo esąs jautrus kitiems, o iš tikrųjų buvo jautrus tik sau.

– Ar Alui buvo paskirtas socialinis darbuotojas? – paklausiau, toliau vartydama lapus, kuriuose nebemačiau jokių kitų gydytojo įrašų.

– Žinoma.

– Kas toks? – Atrodė, kad byloje trūksta lapų.

– Gydytojas, kurį ką tik minėjau, – atsakė jis trumpai.

– Ar jis dalyvavo psichodramoje?

Mastersonas linktelėjo.

– Ar jis dar dirba ligoninėje?

– Ne. Džimo su mumis jau nėra...

– Džimo? – nutraukiau.

Jis pradėjo iš pypkės kratyti sudegusį tabaką.

– Kokia jo pavardė ir kur jis dabar? – paklausiau.

– Labai apgailestaudamas turiu pranešti, kad Džimas Barnsas žuvo autoavarijoje prieš daugelį metų.

– Prieš kiek?

Daktaras Mastersonas vėl ėmė valyti akinius.

– Manau, kad prieš aštuonerius ar devynerius.

– Kaip tai įvyko ir kur?

– Smulkmenų neatsimenu.

– Tragiška, – pasakiau, tarsi tai man daugiau nerūpėtų.

– Ar turėčiau manyti, kad įtariate Alą? – paklausė jis.

– Yra dvi bylos. Dvi žmogžudystės, – pasakiau.

– Gerai. Ar jis įtariamas abiem atvejais?

– Daktare Mastersonai, į jūsų klausimą galiu atsakyti tik tai, kad neprivalau nieko įtarinėti. Tai policijos reikalas. Aš turiu surinkti informaciją, kuri padėtų man įrodyti, kad Alas Hantas daug metų turėjo savižudiškų polinkių.

– O ar tuo galima abejoti, daktare Skarpeta? Juk jis pasikorė, ar ne? Kas gi tai daugiau, jei ne savižudybė?

– Jis buvo keistai apsirengęs. Vilkėjo marškinius ir boksininko trumpikes, – atsakiau dalykiškai. – Tokie dalykai dažnai verčia spėlioti.

– Ar jūs įtariate autoerotinį uždusimą? – Jis nustebęs kilstelėjo antakius. – Atsitiktinę mirtį masturbuojantis?

– Darau viską, kad paneigčiau tokią galimybę, jei kiltų klausimas.

– Suprantu. Norite apsidrausti. Tik tuo atveju, jei šeima užginčytų mirties liudijime nurodytą priežastį.

– Dėl įvairių priežasčių, – pasakiau.

– Ar tikrai abejojate tuo, kas įvyko? – Jis suraukė kaktą.

– Ne, – atsakiau. – Manau, kad jis nusižudė, daktare Mastersonai. Manau, kad tai ketino daryti, todėl nuėjo į rūsį, o kelnes nusimovė, ištraukęs iš jų diržą, kuriuo ir pasikorė.

– Labai gerai. Manau, kad galiu jums paaiškinti ir dar vieną dalyką, daktare Skarpeta. Atrodo, kad Alas nebuvo linkęs į smurtą. Vieninteliam žmogui, mano nuomone, jis galėjo pakenkti, būtent sau.

Tikėjau juo. Taip pat buvau įsitikinusi, kad jis daug ko man nesako, kad jo užmaršumas ir neapibrėžtumas buvo apsimestinis. Džimas Barnsas. Džimas Džimas.

– Kiek Alas čia išbuvo? – pakeičiau temą.

– Atrodo, keturis mėnesius.

– Ar Alas kada nors buvo jūsų teismo psichologijos skyriuje?

– Valhaloje nėra teismo psichologijos skyriaus *per se*. Tik griežto režimo palatos, vadinamos Bekholu, pacientams, sergantiems psichozėmis, baltąja karštlige. Jose laikomi tie, kurie gali susižaloti. Mes negydome nusikaltėlių ar nepakaltinamų bepročių.

– Ar Alas kada nors buvo tose palatose? – vėl paklausiau.

– To niekada nereikėjo.

– Ačiū, kad sugaišote tiek laiko, – pasakiau stodamasi. – Jei man tiesiog atsiųstumėte šių įrašų kopiją, būtų nuostabu.

– Mielai. – Jis vėl plačiai nusišypsojo nežiūrėdamas į mane. – Nedvejodama skambinkite, jei dar ko nors prireiks.

Eidama ilgu tuščiu koridoriumi į vestibiulį labai norėjau paklausti apie Frankį, bet instinktyviai nusprendžiau neprasitarti apie jį, net neminėti jo vardo. Bekholas. Pacientai, sergantys psichoze arba baltąja karštlige. Alas Hantas minėjo teismo psichologijos skyriuje uždarytų pacientų apklausą. Ar tai tik jo vaizduotės vaisius, ar jis tiesiog apsiriko? Valhaloje nebuvo teismo psichologijos skyriaus. Tačiau tikrai galėjo būti kažkoks Frankis, uždarytas Bekhole. Galbūt Frankiui pagerėjo ir jį perkėlė į kitą palatą, kai Alas gydėsi Valhaloje? Gal Frankis tik įsivaizdavo nužudęs motiną, o gal tik troško tokios galimybės?

Frankis užmušė motiną pliauska. Žudikas užmušė Kerį Harperį metaliniu vamzdžiu.

Kol sugrįžau į savo įstaigą, sutemo. Sutikau apsaugos darbuotojus, kurie jau ruošėsi išvykti.

Atsisėdusi prie stalo, pasisukau su kėde į kompiuterio ekraną. Paspaudus kelis mygtukus jis nušvito gintarine spalva, ir netrukus jau žvelgiau į Džimo Barnso bylą. Prieš devynerius metus balandžio dvidešimt pirmąją jis pateko į automobilio avariją Albermarlio apskrityje. Mirties priežastis – vidinės galvos žaizdos. Kraujuje buvo 0,18 promilės alkoholio, beveik dvigubai daugiau, negu leidžiama, be to, rasta nortriptilino ir amitriptilino. Džimas Barnsas turėjo sunkumų.

Senoviškas, gremėzdiškas mikrofilmų skaitymo aparatas buvo pastatytas ant stalo nelyginant Budos skulptūrėlė kompiuterių specialisto kabinete koridoriaus gale.

Su juo niekad nemokėjau gerai dirbti. Nekantriai peržiūrėjusi mikrofilmų rinkinį, radau ritinį, kurio ieškojau, ir, mano laimei, teisingai įdėjau jį į aparatą. Išjungusi šviesas, stebėjau neryškių juodų raidžių srautą baltame fone. Kol suradau reikalingą bylą, įskaudo akys. Norint, kad rankraštinė policijos ataskaita atsidurtų ekrano centre, reikėjo nuolat sukioti rankenėlę, o tai darant juosta tyliai traškėjo. Penktadienio vakarą maždaug dešimtą keturiasdešimt penkios Barnso 1973 metų BMW dideliu greičiu važiavo į rytus I-64 keliu. Kai dešinysis ratas nuslydo nuo kelio dangos, jis, per daug pasukęs vairą į kitą pusę, užkliudė vidurinę saugos juostą ir pakilo į orą. Toliau sukdama juostą radau medicinos eksperto tyrimų išvadas. Pastabų dalyje daktaro Brauno buvo pažymėta, kad velionis tą popietę atleistas iš Valhalos ligoninės, kurioje dirbo socialiniu darbuotoju. Taip pat pastebėta, kad apie penktą valandą po pietų iš Valhalos išvykęs Džimas Barnsas buvo labai susijaudinęs ir piktas. Trisdešimt vienerių metų Džimas buvo nevedęs.

Remiantis medicinos eksperto ataskaita, daktaras Braunas turėjo apklausti du liudytojus: daktarą Mastersoną ir ligoninės darbuotoją panelę Džinę Sempl.

* * *

Kartais žmogžudystės tyrimas panašus į aklą klaidžiojimą nepažįstamoje vietoje. Nežinodamas suki į bet kurią ką nors tau žadančią gatvę. Jei pasiseks, galbūt kokiam nors šalutiniame keliuke pagaliau užtiksi pagrindinius pėdsakus. Ar gydytojas, miręs prieš devynerius metus, gali turėti ką nors bendra su dabartinėmis Berilės Medison ir

Kerio Harperio žmogžudystėmis? Tačiau jaučiau, kad čia yra kažkas, egzistuoja kažkokia jungiamoji grandis.

Nenorėjau klausinėti daktaro Mastersono darbuotojų, be to, galėjau lažintis, kad jis perspėjo tuos, kuriuos reikėjo, jog jie turi būti mandagūs su manimi... ir nieko nesakyti. Šeštadienio rytą nugramzdinau šią problemą kažkur į pasąmonę, o tuo tarpu paskambinau į Džonso Hopkinso ligoninę tikėdamasi, kad daktaras Izmailas jau bus atvykęs. Aš jį ten radau, ir jis patvirtino mano teoriją. Sterlingos Harper skrandžio turinio ir kraujo mėginiai parodė, kad prieš pat mirtį ji išgėrė didelę levometorfano dozę – vienam litrui kraujo teko apie aštuonis miligramus. Ši mirtina dozė negalėjo būti atsitiktinė. Sterlinga Harper nusižudė taip, kad įprastomis aplinkybėmis to niekas nebūtų nustatęs.

– Ar ji žinojo, kad, atliekant įprastinius toksikologijos testus, dekstrometorfanas ir levometorfanas atrodo visai taip pat? – paklausiau daktaro Izmailo.

– Neatsimenu, kad apie tai būtume su ja kalbėję, – pasakė jis. – Bet ji labai domėjosi gydymo būdais ir vaistais, daktare Skarpeta. Galbūt ji tą klausimą tyrinėjo mūsų medicinos bibliotekoje. Prisimenu, kai pirmą kartą paskyriau jai levometorfaną, ji daug apie jį klausinėjo. Tai buvo prieš kelerius metus. Ji galėjo domėtis ir jaudintis dėl to, kad tai eksperimentinis vaistas...

Beveik nesiklausiau, ką jis toliau aiškino ir kaip gynėsi. Niekada negalėsiu įrodyti, kad ponia Harper tyčia paliko vaistus nuo kosulio ten, kur aš galėčiau juos rasti. Bet buvau beveik tikra, kad ji kaip tik tai ir padarė. Ji pasiryžo mirti oriai ir nepriekaištingai, bet nenorėjo mirti viena.

Padėjusi ragelį, užsiplikiau puodelį karštos arbatos ir žingsniavau po virtuvę, retkarčiais stabtelėdama pasigėrėti skaisčia gruodžio diena. Semis, vienas Ričmondo albinosų voveriukų, vėl plėšikavo paukščių lesyklėlėje. Akimirką mes žiūrėjome vienas kitam į akis. Jo kailiniuoti žandai karštligiškai dirbo, iš po letenėlių žiro sėklos, liesa balta uodegėlė kaip klaustukas trūkčiojo mėlyno dangaus fone. Mes susipažinome praėjusią žiemą, kai, stovėdama prie lango, stebėjau jį, bandantį nuo šakos užšokti ant kūginės lesyklėlės. Kiekvieną kartą jis nuslysdavo žemyn, įnirtingai stengdamasis užsikabinti letenėlėmis už oro. Po nesuskaičiuojamų kūlvirsčių ant *terra firma* Semis pagaliau rado būdą išsilaikyti. Nuo to karto aš jį pradėjau globoti – išėjusi pažerdavau jam saują žemės riešutų. Pagaliau taip pripratau, kad, jam kurį laiką neatliuoksėjus, sunerimdavau, o kai jis vėl pasirodydavo ir ištuštindavo mano aruodus, be galo džiaugdavausi.

Atsisėdusi prie virtuvės stalo su popieriumi ir rašikliu rankose, surinkau Valhalos telefono numerį.

– Norėčiau kalbėti su Džine Sempl, – pasakiau neprisistačiusi.

– Ar ji pacientė, ponia? – iš karto paklausė tarnautoja.

– Ne... Ji darbuotoja, – apsimečiau priekvaile. – Bent jau aš taip manau. Nemačiau Džinės daug metų.

– Prašau palaukti.

Moteris vėl pakėlė ragelį.

– Pas mus nėra nieko tokia pavarde.

Velniava. Kaip tai gali būti? Susimąsčiau. Bet juk aš nesuklydau – šalia jos vardo medicinos eksperto ataskaitoje nurodytas telefono numeris tikrai buvo Valhalos. Ar daktaras Braunas apsiriko? Prieš devynerius metus –

pagalvojau. Per tiek laiko daug kas gali nutikti. Panelė Sempl galėjo išsikelti. Ji galėjo ištekėti.

– Atleiskite, – pasakiau, – Sempl – jos mergautinė pavardė.

– Ar žinote, kokia jos ištekėjusios pavardė?

– O, siaube. Turėčiau žinoti.

– Džinė Vilson?

Sutrikusi tylėjau.

– Pas mus dirba Džinė Vilson, – tęsė moteris. – Ji veda darbo terapijos seansus. Ar galite luktelėti? – Ji grįžo labai greitai. – Taip, ponia, įrašyta ir kita pavardė – Sempl. Bet savaitgaliais ji nedirba. Bus pirmadienį aštuntą ryto. Ar paliksite jai pranešimą?

– Ar nepasakytumėt, kaip su ja susisiekti?

– Mes negalime pranešti namų telefono numerių. – Moters balsas tapo įtarus. – Jei pasakysite man savo pavardę ir telefono numerį, pabandysiu su ja susisiekti ir pasakysiu, kad jums paskambintų.

– Bijau, kad neturėsiu galimybės pasinaudoti šiuo telefonu. – Kurį laiką pagalvojau, po to liūdnai pridūriau: – Pabandysiu kitą kartą... kai vėl būsiu šiame rajone. Manau, kad galiu parašyti jai į Valhalą, jūsų adresu.

– Taip, ponia. Tai galima.

– O koks jūsų adresas?

Jį man pasakė.

– O kuo vardu jos vyras?

Pauzė.

– Atrodo, Skipas.

Galėtų būti Leslio vardo mažybinė forma.

– Ponia Skip, arba Lesli Vilson, – murmėjau tarsi užsirašinėdama. – Labai ačiū.

Šarlotesvilio informacija nurodė vieną Leslį Vilsoną, vieną L. P. Vilsoną ir vieną L. T. Vilsoną. Pradėjau skambinti. L. T. Vilsono numeriu atsiliepęs vyras pasakė, kad Džinė tvarko reikalus ir grįš namo po valandos.

Žinojau, kad telefonu klausimus pateikiantis nepažįstamo žmogaus balsas įspūdžio nepadarys. Džinė Vilson užsispirs pirmiausia pasitarti su daktaru Mastersonu, ir tuo viskas baigsis. Tačiau sunkiau atsisakyti kalbėtis su kuo nors netikėtai pasirodžiusiu prie tavo durų, ir ypač jei taip prisistato vyriausioji medicinos ekspertė ir dar parodo tai patvirtinantį ženklelį.

Džinė Sempl Vilson su džinsais ir raudonu nertiniu atrodė vos trisdešimties. Linksma, tamsiaplaukė, draugiškomis akimis ir retomis strazdanėlėmis ant nosies, ji ilgus plaukus buvo susirišusi į „arklio uodegą“. Svetainėje ant kilimo sėdėjo du maži berniukai ir žiūrėjo per televiziją animacinius filmus.

– Kiek laiko dirbate Valhaloje? – paklausiau.

Ji dvejojo.

– Mmm, apie dvylika metų.

Man taip palengvėjo, kad vos garsiai neatsidusau. Džinė Vilson ten dirbo ne tik prieš devynerius metus, kai buvo atleistas Džimas Barnsas, bet ir tada, kai dviem metais anksčiau gydėsi Alas Hantas.

Ji tvirtai stovėjo tarpduryje. Prie namo, be manojo, dar buvo vienas automobilis. Atrodė, kad jos vyro nėra. Puiku.

– Aš tiriu Berilės Medison ir Kerio Harperio žmogžudystes, – pasakiau.

Jos akys išsiplėtė.

– Ko gi jūs norite iš manęs? Aš jų nepažinojau...

– Ar galiu užeiti?

– Žinoma. Atleiskite. Prašau.

Sėdėjome jos mažutėje, pušinėmis spintelėmis apkabinėtoje virtuvėje, išklotoje linoleumu ir iškaltoje balta plastmase. Ji buvo nepriekaištingai švari, kruopų dėžutės tvarkingai išrikiuotos ant šaldytuvo, ant stalų išdėlioti dideli stiklniai indai su sausainiais, ryžiais ir makaronais. Indaplovė įjungta, kvepėjo orkaitėje kepamas pyragas.

Atvirumu buvau pasiryžusi įveikti dar jaučiamą pasipriešinimą.

– Ponia Vilson, Alas Hantas buvo Valhalos pacientas prieš vienuolika metų ir kurį laiką pagrindinis minėtų žmogžudysčių įtariamasis. Jis pažinojo Berilę Medison.

– Alas Hantas? – Ji atrodė sutrikusi.

– Ar jūs atsimenate jį? – paklausiau.

Ji papurtė galvą.

– Sakėte, kad dirbate Valhaloje dvylika metų?

– Tiksliau vienuolika su puse.

– Kaip jau sakiau, Alas Hantas ten gydėsi prieš vienuolika metų.

– Neprisimenu jo pavardės...

– Prieš savaitę jis nusižudė, – pasakiau.

Dabar ji labai sutriko.

– Prieš pat mirtį kalbėjausi su juo, ponia Vilson. Jo socialinis darbuotojas žuvo autoavarijos metu prieš devynerius metus. Džimas Barnsas. Privalau paklausti apie jį.

Jos kaklas pradėjo rausti.

– Ar manote, kad jo savižudybė kažkaip susijusi su Džimu?

Į šį klausimą kol kas niekas negalėjo atsakyti.

– Atrodo, kad prieš pat mirtį Džimas Barnsas buvo atleistas iš Valhalos, – tęsiau. – Jūsų vardas, tiksliau jūsų mergautinė pavardė, įrašyta į medicinos eksperto ataskaitą, ponia Vilson.

– Kilo... na, kilo abejonių, – ji pralemeno, – ar tai buvo savižudybė, ar nelaimingas atsitikimas. Mane apklausė. Gydytojas, koroneris, neatsimenu. Bet pas mane užsuko kažkoks vyras.

– Daktaras Braunas?

– Neatsimenu jo pavardės, – pasakė ji.

– Kodėl jis norėjo su jumis pasikalbėti, ponia Vilson?

– Manau dėl to, kad buvau viena iš paskutiniųjų mačiusi Džimą gyvą. Spėju, kad gydytojas paskambino į registraciją, ir Betė nurodė mane.

– Betė?

– Tuo metu ji buvo mūsų sekretorė.

– Man reikia, kad papasakotumėte viską, ką prisimenate apie Džimo Barnso atleidimą, – pasakiau, kai ji pakilo pažiūrėti pyrago.

Kai ji grįžo, atrodė labiau susitvardžiusi, mažiau įsitempusi. Greičiau supykusi. Ji tarė:

– Galbūt nedera blogai kalbėti apie mirusius, daktare Skarpeta, bet Džimas nebuvo geras žmogus. Jo darbas Valhaloje kėlė tam tikrų abejonių, jį anksčiau reikėjo atleisti.

– Gal tiksliau paaiškintumėte, kokių abejonių?

– Pacientai daug ką pasakoja. Jais ne visada, na, galima visiškai tikėti. Sunku susigaudyti, kur tiesa, o kur ne. Daktaras Mastersonas ir kiti gydytojai retkarčiais gaudavo skundų, bet nebuvo galima nieko įrodyti, kol neatsirado vienas įvykio liudytojas tą rytą, tos dienos rytą. Tą dieną, kai Džimas buvo atleistas, įvyko avarija.

– To įvykio liudytoja buvote jūs? – paklausiau.

– Taip. – Ji žvelgė į kitą virtuvės galą, tvirtai sučiaupusi lūpas.

– Kas atsitiko?

– Ėjau per vestibiulį pasimatyti su daktaru Mastersonu, kai mane pašaukė Betė. Ji dirbo registratūroje prie komutatoriaus, kaip jau sakiau... Tomai, Klėjau, tuojau pat liaukitės!

Šauksmai gretimame kambaryje tik sustiprėjo, o televizijos kanalai kaip pašėlę keitė vienas kitą.

Ponia Vilson, sunkiai pakilusi, nuėjo tvarkyti sūnų. Išgirdau duslius pliaukštelėjimus per užpakalius. Ji įjungė reikiamą televizijos kanalą, ir animacinių filmų veikėjai vėl šaudė kažkokiais kulkosvaidžiais.

– Apie ką aš čia? – paklausė ji, sugrįžusi prie virtuvės stalo.

– Pasakojote apie Betę, – priminiau.

– A, taip. Pamojusi man, ji pasakė, kad iš kito miesto skambina Džimo motina, atrodo, svarbiu reikalu. Niekada ir nesužinojau, dėl ko ji skambino. Betė paprašė, kad pakviesčiau Džimą. Jis dalyvavo psichodramoje, kuri vyko pokylių kambaryje. Žinote, Valhaloje yra toks kambarys, kuris naudojamas įvairiems tikslams. Šeštadienio šokiams, pobūviams, ten yra orkestro scena. Liko iš tų laikų, kai Valhala buvo viešbutis. Įslinkusi į užkulisius, aš pamačiau, kas vyksta, ir negalėjau tuo patikėti. – Džinės akys suspindėjo iš pykčio. Ji pradėjo kedenti klijuotės kraštą. – Aš viską mačiau. Džimas stovėjo nugara į mane ant scenos su penkiais ar šešiais pacientais. Jie sėdėjo ant kėdžių, pasuktų taip, kad negalėtų matyti, ką jis daro su paciente, jauna trylikos metų mergaite, vardu Rita. Ritą

išprievartavo patėvis. Ji niekada nekalbėjo, buvo nebyli. Džimas vertė ją viską suvaidinti iš naujo.

– Prievartavimą? – ramiai paklausiau.

– Prakeiktas šunsnukis. Atleiskite. Bet aš vis dar dėl to susijaudinu.

– Visiškai suprantama.

– Vėliau jis aiškino, kad nedarė nieko netinkama. Velniai rautų, koks melagis. Bet aš viską mačiau. Puikiai žinojau, ką jis daro. Jis vaidino patėvio vaidmenį, o Ritą buvo apėmęs toks siaubas, kad ji negalėjo nė pajudėti. Ji sustingo kėdėje. Jis lenkėsi artyn, žiūrėjo jai į veidą, kalbėjo žemu balsu. Akustika pokylių kambaryje gera. Viską galėjau girdėti. Džimas klausinėjo: „Ir jis tai darė, Rita?" Klausdamas jis lietė ją. Graibė lygiai taip, kaip, matyt, darė patėvis. Išsprūdau iš ten. Jis tik tuomet sužinojo, kad jį mačiau, kai mes su daktaru Mastersonu atėjome pas jį po kelių minučių.

Pradėjau suprasti, kodėl daktaras Mastersonas atsisakė kalbėti su manimi apie Džimą Barnsą, kodėl iš Alo Hanto bylos galėjo būti išimti keli lapai. Akivaizdu, kad daktaras laikėsi nuomonės, kad ligoninės reputacija gali nukentėti, kai net seni įvykiai iškeliami į dienos šviesą.

– Ar įtariate, kad Džimas Barnsas taip elgėsi ir anksčiau? – paklausiau.

– Kai kurie ankstesni skundai tai rodytų, – atsakė Džinė Vilson žibančiomis akimis.

– Visada merginos?

– Ne visada.

– Buvo skundų iš pacientų vyrų?

– Vieno jaunuolio. Taip. Bet tuomet niekas rimtai į tai nekreipė dėmesio. Jis ir šiaip jau turėjo seksualinių

sunkumų, atrodo, buvo tvirkinamas ar panašiai. Kaip tik toks, prie kurio prikibtų Džimas, nes kas gi patikėtų tuo, ką sako vargšas vaikas?

– Gal atsimenate paciento vardą?

– Dieve. – Ji suraukė kaktą. – Tai buvo taip seniai. – Ji pagalvojo: – Frankas... Frankis. Taip, tikrai. Prisimenu, kad kiti pacientai vadino jį Frankiu. Neatsimenu pavardės.

– Kiek jam buvo metų. – Jaučiau, kaip daužosi širdis.

– Nežinau. Septyniolika aštuoniolika.

– Ką atsimenate apie Frankį? – paklausiau. – Tai svarbu. Labai svarbu.

Sučirškė laikmatis orkaitėje, ir ji atstūmė kėdę, kad ištrauktų iš krosnelės pyragą. Atsistojusi vėl patikrino, ką veikia berniukai. Kai grįžo, suraukusi kaktą pasakė:

– Neaiškiai pamenu, kad atvežtas jis kurį laiką buvo Bekhole. Po to jį perkėlė žemyn į antrą aukštą, į vyrų palatas. Jis buvo mano darbo terapijos grupėje. – Ji mąstė, įrėmusi smilių į smakrą. – Kiek atsimenu, išsiskyrė darbštumu. Pagamino daug odinių diržų, reljefinių žalvario plokščių kopijų. Mėgo megzti, o tai neįprasta. Dauguma pacientų vyrų nemezga, nenori. Jie geriau dirba su oda, gamina pelenines ir panašiai. Jis buvo kūrybingas ir tikrai įgudęs. Ir dar kai kuo išsiskyrė. Švarumu. Be galo tvarkingas buvo, visada sutvarkydavo darbo vietą, surinkdavo nuo grindų visus trupinėlius ir skiauteles. Atrodė, kad jis tikrai jaudindavosi, jeigu ne viskas buvo savo vietose ir švaru. – Stabtelėjusi ji pakėlė akis į mane.

– Kada jis skundėsi Džimu Barnsu? – paklausiau.

– Netrukus po to, kai pradėjau dirbti Valhaloje. – Ji susimąstė. – Manau, kad Frankis kažką pasakė apie Džimą

maždaug po mėnesio, kai atvyko į Valhalą. Atrodo, jis tuo pasidalijo su kitu pacientu. Tiesą sakant, – ji vėl stabtelėjo, o dailiai išlenkti antakiai susiliejo tarpuakyje, – daktarui Mastersonui pasiskundė tas kitas pacientas.

– Ar atsimenate, kas jis buvo? Pacientas, kuriam pasipasakojo Frankis?

– Ne.

– Ar tai galėjo būti Alas Hantas? Minėjote, kad tuomet dar neilgai dirbote Valhaloje. Hantas ten gydėsi prieš vienuolika metų, pavasarį ir vasarą.

– Neprisimenu Alo Hanto...

– Jie turėjo būti maždaug to paties amžiaus, – pridūriau.

– Įdomu. – Jos akyse, žvelgiančiose į mane, pasirodė nekalta nuostaba. – Frankis turėjo draugą, kitą paauglį. Tai prisimenu. Šviesiaplaukį. Tas berniukas buvo labai drovus ir tylus. Neatsimenu jo vardo.

– Alas Hantas buvo šviesiaplaukis, – pasakiau.

Tyla.

– Dieve mano.

Paraginau ją.

– Jis buvo tylus, drovus...

– Dieve mano, – pakartojo ji, – galiu lažintis, kad tai buvo jis. Ar tai jis nusižudė praėjusią savaitę?

– Taip.

– Jis jums pasakojo apie Džimą?

– Jis minėjo Džimo Džimo vardą.

– *Džimas Džimas*, – pakartojo ji. – Jėzau. Tiesiog nežinau...

– Kas atsitiko Frankiui?

– Jis neilgai buvo pas mus, tik du ar tris mėnesius.

– Jis grįžo namo? – paklausiau.

– Tikriausiai taip, – pasakė ji. – Kažkas atsitiko jo mamai. Manau, kad gyveno su tėvu. Frankio mama juos paliko, kai jis buvo dar visai vaikas. Tikrai prisimenu tik tai, kad jo šeimos istorija liūdna. Bet turbūt tą patį galima pasakyti apie daugumą Valhalos pacientų. – Ji atsiduso. – Dieve. Tiesiog keista. Negalvojau apie tai visus šiuos metus. Frankis. – Ji papurtė galvą. – Įdomu, kas jam atsitiko.

– Jūs nieko nežinote?

– Visiškai nieko. – Ji ilgai žiūrėjo į mane, ją užplūdo atsiminimai. Mačiau, kaip akyse susitvenkė baimė. – Nužudyti du žmonės. Juk nemanote, kad Frankis...

Nieko nepasakiau.

– Jis niekada nebuvo žiaurus. Su manim elgėsi labai švelniai ir mandagiai, atidžiai stebėjo mane ir darydavo viską, ką liepdavau.

– Vadinasi, jūs patikote jam, – pasakiau.

– Jis numezgė man šalį. Tik dabar prisiminiau. Raudoną, baltą ir mėlyną. Visiškai pamiršau. Įdomu, kur jį padėjau? – Balsas nutrūko. – Turbūt atidaviau Gelbėjimo armijai ar panašiai. Nežinau. Na, manau, kad Frankis buvo įsižiūrėjęs mane. – Ji nervingai nusijuokė.

– Ponia Vilson, kaip Frankis atrodė?

– Aukštas, liesas, tamsiais plaukais. – Ji trumpam užsimerkė. – Tai buvo taip seniai. – Ir vėl pažvelgė į mane. – Jis nekrito į akis. Bet neatrodo, kad buvo labai gražus. Žinote, prisiminčiau geriau, jei būtų buvęs tikrai gražus arba tikrai bjaurus. Manau, kad jis buvo tiesiog paprastas.

– Ar ligoninėje ligos istorijoje galėtų būti jo nuotraukų?

– Ne.

Ji vėl nutilo. Po to nustebusi pažvelgė į mane.

– Jis mikčiojo, – ji tai pasakė iš lėto, o po to įsitikinusi pakartojo.

– Atsiprašau?

– Kartais jis mikčiojo. Prisimenu. Kai labai susijaudindavo ar nervindavosi, Frankis mikčiodavo.

Džim Džimas.

Alas Hantas turėjo galvoje tiksliai tai, ką sakė. Kai Frankis pasakojo Hantui apie tai, ką darė ar bandė padaryti Barnsas, jis buvo nusiminęs, susijaudinęs. Jis turėjo mikčioti. Jis turėjo mikčioti visada, kai tik pasakodavo Hantui apie Džimą Barnsą. Džim Džimas.

Išvykusi iš Džinės Vilson namų, sustojau prie pirmo pasitaikiusio taksofono. Tas kvailys Marinas išvažiavo žaisti boulingo.

14

Pirmadienį pasitiko niūriais pilkumos atspalviais išmargintas dangus. Grėsmingi debesys aptemdė Blu Ridžo priekalnes ir uždengė Valhalos ligoninę. Vėjo šuorai nešė sniegą, ir kai Marinas pastatė savo automobilį prie ligoninės, mažytės snaigės buvo aplipusios jo priekinį stiklą.

– Šūdas, – mums išlipus pasiskundė jis. – Tik to mums betrūko.

– Tai nieko nereiškia. – Padrąsinau jį, krūpčiodama nuo ledinių adatėlių, badančių man skruostus. Palenkę galvas prieš vėją, per sušalusią tylą mudu nuskubėjome prie paradinių durų.

Daktaras Mastersonas laukė mūsų vestibiulyje. Nors jis ir šypsojosi, tačiau buvo matyti, kad veidas yra rūstus kaip akmuo. Sveikindamiesi abu vyrai nužvelgė vienas kitą kaip du nedraugiški katinai, o aš nedariau nieko, kad sumažinčiau įtampą – tiesą sakant, psichiatro žaidimai man buvo mirtinai nusibodę. Jis turėjo pateikti mums visą reikalingą informaciją, nepadailintą, ir privalės tai

padaryti arba draugiškai bendradarbiaudamas, arba teismo sprendimu. Jis galėjo rinktis. Nedelsdami nuėjome į jo kabinetą, ir jis uždarė duris.

– Na, tai kuo galiu jums dabar padėti? – paklausė jis tiesiai vos atsisėdęs.

– Suteikti daugiau informacijos, – atsakiau.

– Be abejo. Tačiau, daktare Skarpeta, turiu prisipažinti, – kalbėjo jis taip, lyg Marino nė nebūtų kabinete, – kad nesuprantu, ką dar galėčiau pasakyti apie Alą Hantą, kas padėtų tiriant jūsų bylas. Jūs peržiūrėjote jo ligos istoriją, o aš papasakojau viską, ką prisimenu...

Jį nutraukė Marinas.

– Je, mes čia ir esame, kad pramankštintume jūsų atmintį, – pasakė jis, išsitraukdamas cigaretes. – Ir mes domimės ne vien Alu Hantu.

– Nesuprantu.

– Mus labiau domina jo draugužis, – tarė Marinas.

– Koks *draugužis*? – Šaltai nužvelgė jį tiriamu žvilgsniu.

– Ar Frankio vardas nieko neprimena?

Daktaras Mastersonas ėmė valytis akinius, ir aš pamaniau, kad tai jo mėgstamas užsiėmimas, kuris padeda laimėti laiko.

– Kartu su Alu Hantu gydėsi ir kitas pacientas, vaikinukas, vardu Frankis, – pridūrė Marinas.

– Bijau, kad tai man nieko neprimena.

– Tegul niekas nieko jums neprimena, daktare. Tik pasakykite, kas tas Frankis.

– Valhaloje bet kuriuo metu gydosi ne mažiau kaip trys šimtai pacientų, leitenante, – atsakė jis. – Negaliu prisiminti visų, kurie čia gulėjo, ypač jei išbuvo neilgai.

– Tai, sakote, tas tipas Frankis čia išbuvo neilgai? – paklausė Marinas.

Daktaras Mastersonas išsitraukė pypkę. Jis išsidavė, ir jo akyse aš pamačiau pyktį.

– Nieko panašaus aš jums *nesakau*, leitenante. – Jis lėtai ėmė kimšti tabaką. – Jei jūs suteiktumėte kiek daugiau informacijos apie tą pacientą, jaunikaitį, kurį vadinate Frankiu, gal man kas ir šmėkštelėtų. Ar galite pridurti ką nors daugiau, išskyrus tai, kad jis buvo „vaikinukas"?

Įsikišau aš.

– Atrodo, kad čia gulėdamas Alas Hantas turėjo draugą, kurį atsimena kaip Frankį. Jį Alas man minėjo pokalbio metu. Mes manome, kad šį asmenį, vos jam atvykus, paguldė į griežto režimo skyrių, o paskui perkėlė į kitą, kur jis ir galėjo susipažinti su Alu. Frankis buvo apibūdintas kaip aukštas, lieknas, tamsiaplaukis jaunuolis. Be to, jis mėgo megzti, o aš manyčiau, kad toks pomėgis gana neįprastas tarp pacientų vyrų.

– Tai viskas, ką jums pasakė Alas Hantas? – neraiškiai paklausė daktaras Mastersonas.

– Frankis taip pat buvo perdėtai tvarkingas, – atsakiau išsisukinėdama.

– Bijau, kad paciento polinkio į mezgimą galėjo man nepranešti, – pastebėjo jis, vėl prisidegdamas pypkę.

– Žinoma ir tai, kad susijaudinęs jis imdavo mikčioti, – pridūriau, tramdydama savo nekantrumą.

– Hmm. Gal, taikant diferencijuotą diagnozę, jis būtų apibūdintas kaip pacientas su spazmine disfonija. Tai galėtų būti pradinis taškas...

– Jūsų pradinis taškas būtų baigti malti šūdą, – grubiai tarė Marinas.

– Ką jūs, leitenante. – Daktaras Mastersonas nuolaidžiai jam nusišypsojo. – Jūsų priešiškumas neturi pagrindo.

– Taip, taip, ir kol kas aš dar *neturiu pagrindo* jus suimti. Bet gal po minutės man kils noras tą savo nuostatą pakeisti, ir jūs būsite įtariamas kaip nuslėpęs žmogžudystės įkalčius. O aš nutempsiu tamstos užpakalį į šaltąją. Kaip jums tai patiktų? – Marinas piktai žvelgė į jį.

– Jūsų nepagarbus tonas man jau nusibodo, – atsakė jis su siutinančia ramybe. – Aš nepakenčiu, kai man grasinama, leitenante.

– O aš nepakenčiu, kai mane bando vynioti aplink pirštą, – atrėžė Marinas.

– Kas tas Frankis? – vėl pabandžiau sužinoti.

– Sakau jums iš tikrųjų, kad taip iš karto nieko negaliu pasakyti, – atsakė daktaras Mastersonas. – Bet jei jūs maloniai sutiktumėte palaukti keletą minučių, aš pasižiūrėčiau, ką mes galime ištraukti iš savo kompiuterio.

– Ačiū jums, – atsakiau. – Mes palauksime čia.

Psichiatrui vos išėjus Marinas vėl užsivedė.

– Koks šiukšlius.

– Marinai, – tariau nuvargusiu balsu.

– Nepanašu, kad šioje skylėje būtų daug vaikigalių. Galėčiau lažintis, kad septyniasdešimt penki procentai pacientų yra daugiau kaip šešiasdešimties metų amžiaus. Supranti, jaunus pacientus turėtų atsiminti: jis velniškai gerai žino, kas tas Frankis, gal net galėtų mums pasakyti to trano batų numerį.

– Galbūt.

– Jokių *galbūt*. Aš tau sakau, kad tas tipas vynioja mus aplink pirštą.

– Ir jis tai darys tol, kol tu būsi priešiškai nusiteikęs, Marinai.

– Šūdas. – Atsistojęs jis priėjo prie lango už daktaro Mastersono stalo. Praskleidęs užuolaidas įsispoksojo į blankų vėlyvą rytmetį. – Nemėgstu, kai šūdžiai man meluoja. Prisiekiu Viešpačiu, aš ištrauksiu iš jo viską, net jei teks jam subinę adatų prismaigstyti. Dažniausiai tie durnių daktarai mane užknisa dėl to, kad jiems nerūpi, jog jų klinikoje guli koks nors Džekas Skerdikas. Ne, jie vis tiek tau meluos, o tą gyvulį paguldys į lovą ir maitins iš šaukštelio vištienos sultiniu, lyg jis būtų koks Amerikos Misteris Pyragėlis. – Nutilęs jis po kiek laiko sumurmėjo: – Bent jau snigti nustojo.

Laukdama, kol jis grįš į savo vietą, pasakiau:

– Manau, kad truputį peržengei ribą, kaltindamas jį nusikaltimo įkalčių slėpimu.

– Bet atkreipiau dėmesį, ar ne?

– Suteik jam galimybę išsaugoti orumą, Marinai.

Rūkydamas jis niūriai žvelgė į lango užuolaidą.

– Manau, kad dabar jis ima suprasti, kad geriausia išeitis jam – padėti mums, – pasakiau.

– Je, gerai, bet man visai nepatinka tupėti čia ir žaisti katę ir pelę su juo. Gal kaip tik dabar, kai mes kalbamės, Pyragėlis Frankis bastosi po gatves, brandindamas savo genialiąsias minteles, ir tiksi kaip bomba, kuri tuoj pat sprogs.

Pagalvojau apie savo tykų namą tykiame rajone, apie Kerio Harperio medalioną, užrištą ant mano užpakalinių

durų rankenos, ir apie šnabždantį balsą mano atsakiklyje: „Jie natūralūs, ar tu juos šviesini..." Kaip keista. Aš bandžiau suprasti šio klausimo reikšmę. Kodėl jam tai rūpėjo?

– Jei Frankis ir yra mūsų ieškomas žudikas, – pasakiusi giliai įkvėpiau, – tai negaliu įsivaizduoti, koks ryšys galėtų būti tarp Sparačino ir šių žmogžudysčių.

– Pamatysim, – sumurmėjo jis, užsidegdamas kitą cigaretę ir piktai spoksodamas į praviras duris.

– Ką reiškia „pamatysim"?

– Mane visą laiką stebina, kaip vieni dalykai susiję su kitais, – mįslingai atsakė jis.

– Ką? Kokie dalykai susiję vieni su kitais, Marinai?

Jis nusikeikė, žvilgtelėjęs į savo laikrodį.

– Kur, po galais, jis pradingo? Gal išėjo pietauti?

– Tikėkimės, kad bando surasti Frankio ligos istoriją.

– Je. Tikėkimės.

– Kokie dalykai susiję vieni su kitais? – neatlyžau. – Apie ką tu galvoji? Ar negalėtum paaiškinti truputį konkrečiau?

– Na, tarkim, kad yra taip, – atsakė Marinas. – Aš nuoširdžiai ir tvirtai esu įsitikinęs, kad jei ne ta prakeikta knyga, kurią rašė Berilė, jie visi trys būtų likę gyvi. Beje, gyvas tikriausiai liktų ir Hantas.

– Aš tuo nesu įsitikinusi.

– Žinoma, kad nesi. Tu visada lieki velniškai objektyvi. Bet tai tvirtinu aš. – Nužvelgęs mane jis pasitrynė nuvargusias akis. Veidas buvo išraudęs. – Tiesiog aš tą jaučiu. Nuojauta man sako, kad Sparačinas ir knyga sieja viską. Tai iš pat pradžių sujungė žudiką su Berile, o visa kita su jais susiję. Vėliau tas šeškas priploja

Harperį. Po to ponia Harper prisiryja tablečių tiek, jog nudvėstų bet koks arklys, – kad nereikėtų slampinėti po tą didžiąją gūžtą klausantis, kaip ją gyvą ėda vėžys. Tada, apsimovęs vien sumautus apatinius, ant vamzdžio pasikabina Hantas.

Prisiminiau oranžinį keistos trilapės formos skerspjūvio pluoštelį, Berilės rankraštį, Sparačiną, Džebą Praisą, senatoriaus Partino holivudiškąjį sūnelį, ponią Maktigju ir Marką. Visa tai buvo dalys vieno kūno, kurio aš niekaip negalėjau sudėlioti į vieningą visumą. Kažkokiu nepaaiškinamu alcheminiu būdu visi, atrodytų, tarpusavyje nesusiję žmonės ir įvykiai įsikūnijo Frankio asmeny. Marinas buvo teisus. Vieni dalykai visados susiję su kitais. Žmogžudystė niekad neatsiranda tuščioje vietoje. Joks blogis neatsiranda iš nieko.

– Ar bent gali spėti, koks ryšys galėtų būti? – paklausiau Marino.

– Ne-e, neturiu jokių minčių, po velnių, – atsakė jis. Jam žiovaujant, daktaras Mastersonas įėjo į kabinetą ir uždarė duris.

Patenkinta pastebėjau, kad po pažastim jis nešėsi ryšulį bylų.

– Na, štai, – tarė jis nežiūrėdamas į mus. – Neradau nė vieno, vardu Frankis. Įtariu, kad čia gali būti ir pravardė. Todėl paėmiau ligos istorijas, sugrupuotas pagal gydymo laiką, amžių ir rasę. Štai čia turiu ligos istorijas šešių baltųjų, kurie gydėsi Valhaloje tuo metu, kuris jus domina, išskyrus Alą Hantą. Visų jų amžius nuo trylikos iki dvidešimt ketverių metų.

– O gal leistumėte mums peržvelgti jas, kol atsilošęs

rūkysite pypkę? – Marinas truputį atlyžo ir buvo nusiteikęs ne taip karingai.

– Konfidencialumo sumetimais pageidaučiau, kad jūs tik išgirstumėte jų ligos istorijas, leitenante. Jei kuri ypač sudomins, galėsime ją peržvelgti išsamiai. Ar taip bus gerai?

– Gerai, – suskubau pasakyti, kol Marinas nepuolė prieštarauti.

– Pirmasis atvejis, – pradėjo daktaras Mastersonas, atversdamas viršutinę bylą, – yra devyniolikmečio iš Hailand Parko, Ilinojaus valstijos, paguldyto 1978 metų gruodį. Diagnozė – narkotinių medžiagų, t. y. heroino, vartojimas. – Jis pervertė puslapį. – Penkių pėdų aštuonių colių ūgio, šimto septyniasdešimties svarų svorio, rudų akių, šatenas. Gydėsi tris mėnesius.

– Alas Hantas buvo paguldytas tik kitų metų balandžio mėnesį, – priminiau psichiatrui. – Jie nesigydė tuo pačiu metu.

– Taip, manau, kad jūs teisi. Tai mano klaida. Taigi jį galime išbraukti. – Kai jis padėjo ligos istoriją ant rašalinės, aš tuo metu perspėjau Mariną žvilgsniu. Jaučiau, kad jis tuoj pat sprogs – jo veidas buvo raudonas kaip Kalėdų senelio.

Atvertęs antrąją ligos istoriją, daktaras Mastersonas pranešė:

– Kitas pacientas – keturiolikmetis, vyriškos lyties, blondinas, mėlynų akių, penkių pėdų trijų colių ūgio, šimto penkiolikos svarų svorio. Paguldytas 1979 metų vasarį, išleistas po šešių mėnesių. Užsisklendęs savyje, būdingos fragmentiškos haliucinacijos. Diagnozuota neorganizuoto, arba hebefreninio, tipo šizofrenija.

– Ar nesunku būtų paaiškinti, ką ta velniava reiškia? – paklausė Marinas.

– Liga pasireiškė padriku, ekstravagantišku elgesiu, ypatingu socialiniu nuošalumu ir kitomis elgsenos keistenybėmis. Pavyzdžiui, – jis stabtelėjo, skaitydamas prirašytą lapą, – rytais jis išeidavo į autobusų stotelę, bet mokykloje nepasirodydavo, o kartą buvo aptiktas sėdintis po medžiu ir piešiantis keistus, beprasmiškus piešinius užrašų knygutėje.

– Je. O dabar jis – garsus dailininkas ir gyvena Niujorke, – piktai sumurmėjo Marinas. – Vardu Frankas, Franklinas ar bent jau pirmoji raidė F?

– Ne. Net nepanašu.

– Tuomet kas kitas?

– Toliau dvidešimt dvejų metų vyras iš Delavero. Rudaplaukis, pilkų akių, penkių pėdų dešimties colių ūgio, šimto penkiasdešimties svarų svorio. Paguldytas 1979 metų kovą, išleistas birželį. Diagnozuotas organinis haliucinacijų sindromas. Liga atsirado dėl smilkininės smegenų dalies epilepsijos ir piktnaudžiavimo kanapėmis. Minimos ir komplikacijos – disforiška nuotaika ir bandymas save kastruoti.

– Ką reiškia „disforiška nuotaika“? – paklausė Marinas.

– Susirūpinimą, neramumą, depresiją.

– Ar tokia nuotaika jį apėmė prieš ar po to, kai bandė pragysti sopranu?

Daktaras Mastersonas pradėjo irzti, ir aš iš tiesų negalėjau jo kaltinti.

– Kitas, – sukomandavo Marinas tarsi liktinis seržantas.

– Ketvirtasis pacientas – aštuoniolikos metų, vyriškos lyties, tamsiais plaukais, penkių pėdų devynių colių, šimto keturiasdešimt dviejų svarų svorio. Paguldytas 1979 metų gegužę, diagnozuotas polinkis į šizofreniją ir paranoją. Jo ligos istorijoje, – pervertęs puslapį, jis prisitraukė pypkę, – minimas neapibrėžtas nerimas ir pyktis, abejonės dėl savo lyties identiškumo ir akivaizdi baimė, kad jis laikomas homoseksualu. Jo psichozės pradžia, matyt, susijusi su homoseksualo priekabiavimu vyrų tualete...

– Stop, stop, ties juo ir apsistosime. – Jei ne Marinas, stabdyti būčiau ėmusi aš. – Apie šitą ir pakalbėsime. Kiek jis išbuvo Valhaloje?

Daktaras Mastersonas degėsi pypkę. Po kiek laiko, peržiūrėjęs įrašus, jis atsakė:

– Dešimt savaičių.

– Vadinasi, tuo metu, kai ir Hantas čia buvo, – tarė Marinas.

– Teisybė.

– Taigi prie jo kabinėjosi vyrų tualete ir atėmė saldainiuką? Kas atsitiko po to? *Kokia* buvo jo psichozė? – paklausė Marinas.

Daktaras Mastersonas sklaidė puslapius. Pakėlęs akinius, jis atsakė:

– Įtaigus ir stiprus haliucinacinis mąstymas. Jis tikėjo, kad Dievas liepia jam kažką daryti.

– O ką daryti? – paklausė Marinas, pasvirdamas kūnu į priekį.

– Nieko konkretaus čia nerašoma, išskyrus tai, kad jis kalbėjo gana keistai.

– Ir jis buvo paranojinis šizofrenikas? – paklausė Marinas.

– Taip.

– Kaip tai apibūdintumėte? Ar buvo kokių kitų simptomų?

– Klasikiniais terminais kalbant, – atsakė Mastersonas, – galėtume išskirti tokius tarpusavyje susijusius bruožus kaip didybės manija arba didžiulės haliucinacijos. Tai gali pasireikšti pavydo manija, ypatinga tarpasmeninių santykių aistra, polinkiu priešgyniauti, kai kuriais atvejais smurtu.

– Iš kur jis? – paklausiau.

– Iš Merilendo.

– Šūdas, – sumurmėjo Marinas. – Ar jis gyveno su abiem tėvais?

– Jis gyveno tik su tėvu.

– O gal jis buvo ne paranoikas, o nediferencijuoto tipo šizofrenikas?

Tai visiškai skirtingi atvejai. Nediferencijuoto tipo šizofrenikai dažnai pasižymi ypač neorganizuota elgsena. Paprastai jie nesugeba iš anksto planuoti nusikaltimų ir sėkmingai išvengti persekiojimo. Asmuo, kurio ieškojome, buvo pakankamai organizuotas, kad suplanuotų ir sėkmingai įvykdytų nusikaltimus, išvengdamas sekimo.

– Esu visiškai tikras, kad jis buvo paranoikas, – atsakė daktaras Mastersonas. Po pauzės mandagiai pridūrė: – Įdomu tai, kad paciento vardas Frankas. – Jis perdavė man ligos istoriją, kurią mudu su Marinu skubiai peržvelgėme.

Frankas Etanas Aimsas arba Frankas E., dar kitaip Frankis, tik tokią išvadą galima daryti, išvyko iš Valhalos 1979 metų liepos pabaigoje, o netrukus, remiantis

daktaro Mastersono prirašyta pastaba, pabėgo iš namų Merilende.

– Iš kur žinote, kad jis pabėgo iš namų? – paklausė Marinas, žiūrėdamas į psichiatrą. – Iš kur žinote, kas jam nutiko, išvykus iš šios skylės?

– Man paskambino jo tėvas. Jis buvo labai nusiminęs, – pasakė Mastersonas.

– O toliau?

– Bijau, kad mes nieko negalėjome padaryti. Frankas jau buvo pilnametis, leitenante.

– Gal prisimenate, ar kas nors kreipėsi į jį arba vadino Frankio pravarde? – paklausiau.

Jis papurtė galvą.

– O kaipgi Džimas Barnsas? Ar jis buvo Franko Aimso socialinis darbuotojas? – paklausiau.

– Taip, – nenoromis atsakė Mastersonas.

– Ar buvo nesusipratimų tarp Franko Aimso ir Džimo Barnso? – paklausiau.

Jis dvejojo.

– Atrodo, kad taip.

– Kokio pobūdžio?

– Tariamai seksualinio, daktare Skarpeta. Ir dėl Dievo meilės, aš stengiuosi jums padėti. Tikiuosi, kad į tai atsižvelgsite.

– Ei, – tarė Marinas, – žinoma, atsižvelgsime, supratote? Turiu galvoje, kad nesirengiame išsiuntinėti pranešimų spaudai.

– Vadinasi, Frankas pažinojo Alą Hantą, – pasakiau.

Daktaras Mastersonas vėl suabejojo, veidas buvo įtemptas.

– Taip. Kaltinimus pareiškė Alas.

– Pagaliau, – subumbėjo Marinas.

– Ką turite galvoje sakydamas, kad kaltinimus pareiškė Alas? – paklausiau.

– Jis pasiskundė vienam iš mūsų gydytojų, – atsakė Mastersonas. Iš balso atrodė, kad bando gintis. – Alas ir man kai ką pasakė vieno pokalbio metu. Apklausėme Franką, bet jis atsisakė kalbėti. Jis buvo piktas, uždaras jaunuolis. Negalėjau veikti tik remdamasis Alo žodžiais. Be Franko patvirtinimo visi kaltinimai buvo tik gandai.

Mudu su Marinu tylėjome.

– Atsiprašau, – pasakė daktaras Mastersonas. Dabar jis jau atrodė kaip reikiant sunerimęs. – Niekuo negaliu padėti, nežinau, kur Frankas. Daugiau nieko apie jį negirdėjau. Paskutinį kartą su jo tėvu kalbėjausi prieš septynerius ar aštuonerius metus.

– Kokia proga įvyko pokalbis? – pasidomėjau.

– Ponas Aimsas man paskambino.

– Dėl ko?

– Jis klausė, ar nieko negirdėjau iš Franko.

– Ar girdėjote? – paklausė Marinas.

– Ne, – atsakė Mastersonas. – Labai gaila, bet man Frankas nieko nepranešė.

– Kodėl ponas Aimsas norėjo sužinoti, ar palaikote ryšį su jo sūnumi? – pateikiau esminį klausimą.

– Norėjo surasti jį, tikėjosi, kad numanau, kur jis gali būti. Mat mirė jo mama, tai yra, Frankio mama.

– Kur ji mirė ir kas atsitiko? – paklausiau.

– Friporte, Meino valstijoje. Nežinau, kokios buvo mirties aplinkybės.

– Natūrali mirtis? – paklausiau.

– Ne, – pasakė Mastersonas, nedrįsdamas pakelti į mus akių. – Esu tikras, kad ne.

Marinas greitai viską atsekė. Paskambino į Friporto policiją Meino valstijoje. Iš jų ataskaitų paaiškėjo, kad 1983 metų sausio 15 dienos popietę ponia Vilma Aims buvo mirtinai sumušta „įsilaužėlio", kuris, matyt, slėpėsi jos namuose, kai ji grįžo iš maisto parduotuvės. Ji mirė keturiasdešimt dvejų metų. Tai buvo mažutė moteris mėlynomis akimis ir dažytais šviesiais plaukais. Byla liko neištirta.

Neabejojau, kas buvo tas tariamasis įsilaužėlis. Marinas irgi.

Jis pasakė:

– Vadinasi, Hantas buvo aiškiaregis. Jis žinojo, kad Frankis pribaigė savo motiną. Tai atsitiko gerokai vėliau, negu abu pamišėliai buvo beprotnamyje, prisiekiu visais velniais.

Mudu tingiai stebėjome, kaip aplink lesyklėlę išdykauja voveriukas Semis. Kai Marinas parvežė mane iš ligoninės tiesiai į namus, pakviečiau jį kavos.

– Ar esi tikras, kad Frankis nedirbo Hanto automobilių plovykloje kuriuo nors laiku per paskutinius kelerius metus? – paklausiau.

– Neatsimenu jokio Frankio ar Franko Aimso jų dokumentuose, – atsakė jis.

– Jis tikriausiai pakeitė pavardę, – pasakiau.

– Galbūt, jeigu jau nudobė savo motušę. Numatė, kad policija gali jo ieškoti. – Jis pasiėmė kavą. – Blogiausia, kad nėra naujų duomenų, o tokios landynės kaip Didžioji plovykla panašios į besisukančias duris. Vyrukai įeina ir

išeina. Padirbėja porą dienų, savaitę, mėnesį. Ar įsivaizduoji, kiek daug aukštų, liesų ir tamsiaplaukių baltųjų vaikšto tarp mūsų? Jei pradėčiau užrašinėti jų vardus, vietos neužtektų nė pagrindiniame greitkelyje.

Mes buvome taip arti ir taip toli. Tai vedė iš proto.

– Pluoštai gali būti susiję su darbu automobilių plovykloje, – pasakiau, netekusi vilties. – Hantas dirbo toje plovykloje, kurią pamėgo Berilė, ir tikriausiai pažinojo jos žudiką. Ar supranti, ką sakau, Marinai? Hantas žinojo, kad Frankis nužudė motiną, nes jie po susitikimo Valhaloje tikriausiai palaikė ryšius. Frankis galėjo dirbti Hanto automobilių plovykloje ir gal visai neseniai. Galimas daiktas, kad Frankis pirmą kartą pamatė Berilę, kai ji atvažiavo nusiplauti automobilio.

– Iš viso ten dirba trisdešimt šeši žmonės. Visi, išskyrus vienuolika, yra juodaodžiai, daktaryt. O iš vienuolikos baltųjų šešios moterys. Kiek lieka? Penki? Trys iš jų neturi dvidešimties, kitaip sakant, kai Frankis gydėsi Valhaloje, jiems tebuvo aštuoneri, devyneri metai. Taigi jie atkrinta. Kiti trys taip pat netinka dėl kitokių priežasčių.

– Kokių kitokių priežasčių? – paklausiau.

– Dėl to, kad juos pasamdė per paskutiniuosius du mėnesius, kad jie nedirbo tuo metu, kai Berilė atveždavo savo ratus. Jau nekalbant apie tai, kad jų apibūdinimas nė iš tolo neatitinka Frankio aprašymo. Vienas vaikinas raudonplaukis, kitas neūžauga, beveik tokio ūgio kaip tu.

– Labai ačiū.

– Tikrinsiu toliau, – atsakė jis, nusisukdamas nuo lesyklėlės. Voveriukas Semis stebėjo mus rausvai apvedžiotomis akimis. – O kaip tu?

– Ką *kaip* aš?

– Ar tavo kontora žino, kad tu dar ten dirbi pas juos? – paklausė Marinas.

Jis keistai žiūrėjo į mane.

– Viskas kontroliuojama, – pridūriau.

– Nesu tuo visai tikras, daktaryt.

– Bet aš esu tikra.

– O man, – neatstojo Marinas, – visai neatrodo, kad tau puikiai klotųsi.

– Manęs nebus kontoroje dar kelias dienas, – tvirtai pasakiau. – Turiu surasti Berilės rankraštį. Etridžas viską žino apie šitą reikalą. Mums reikia išsiaiškinti, kas ten rašoma. Galbūt aptiksime tą grandį, apie kurią tu kalbi.

– Gerai, jei tik nepamirši mano taisyklių. – Jis atstūmė kėdę nuo stalo.

– Aš tikrai labai atsargi, – nuraminau jį.

– Ar iš jo daugiau nieko negirdėjai?

– Ne, – pasakiau. – Jokių skambučių. Nė ženklo. Nieko.

– Na, norėčiau priminti, kad ir Berilei jis neskambino kas dieną.

Man nereikėjo to priminti. Nenorėjau, kad jis vėl pradėtų nuo pradžių.

– Jei jis paskambins, aš paprasčiausiai pasakysiu: „Sveikas, Franki. Kaip laikaisi?“

– Ei. Nejuokauk. – Sustojęs prieškambaryje jis atsisuko: – Tu tik *juokavai*, ar ne?

– Žinoma, – nusišypsojau, tapšnodama jam per petį.

– Turiu galvoje, rimtai, daktaryt. Nedaryk nieko panašaus. Jei išgirsi jo balsą atsakiklyje, nekelk prakeikto ragelio...

Atidaręs duris Marinas sustingo, o jo akys išsiplėtė iš siaubo.

– *Dangiškas šūūde...* – Jis žengė nuo prieangio, ieškodamas revolverio ir blaškydamasis į visas puses kaip beprotis.

Žvelgiau jam per petį ir buvau taip apstulbinta, kad negalėjau ištarti nė žodžio. Žiemos oras virpėjo ir mainėsi nuo karščio traškesio ir riaumojimo.

Marino LTD liepsnojo kaip pragaras juodoje naktyje, ugnis šoko ir svaidė ilgus liežuvius ligi pat mėnulio. Čiupusi Mariną už rankovės, įtempiau jį atgal į namą, kai tolumoje pasigirdo sirenos kauksmas ir sprogo degalų bakas. Svetainės langai nušvito, kai į dangų išlėkė ugnies kamuolys ir užsidegė mažos sedulėlės mano kiemo pakraštyje.

– Dieve, – sušukau dingus elektrai.

Galingas Marinas žingsniavo kilimu patamsyje kaip įsiutęs bulius, pasiruošęs pulti. Kuisdamasis su savo nešiojamojo radijo aparatu, jis keikėsi:

– Tas prakeiktas išgama! Tas prakeiktas išgama!

Marinas išėjo netrukus po to, kai pelenų krūva, į kurią pavirto jo mėgstamas naujasis automobilis, buvo išgabenta sunkvežimiu. Jis ketino pasilikti visą naktį. Aš tvirtinau, kad užteks kelių patrulių, saugančių mano namą. Abu turėjome savų rūpesčių. Gatvė ir kiemas pavirto suodina pelke, prieškambaryje kabojo dvokiančių dūmų debesis. Laiškų dėžutė prie įvažiavimo į kiemą atrodė kaip apdegęs degtukas, be to, praradau pustuzinį sausmedžių ir maždaug tiek pat kitų medžių. Dar svarbiau buvo tai, kad, nors ir vertinau Marino rūpestį, turėjau pabūti viena.

Buvo jau po vidurnakčio, nusirenginėjau apšviesta žvakių, kai suskambėjo telefonas. Frankio balsas kaip nuodingi garai smelkėsi į mano miegamąjį, nuodydamas orą, kuriuo kvėpavau, teršdamas saugų mano namų prieglobstį.

Sėdėdama ant lovos krašto, aklai spoksojau į atsakiklį ir jaučiau, kaip stemple kyla tulžis, o širdis dusliai trankosi į šonkaulius.

– ...būčiau norėjęs pasilikti ir viską stebėti. Ar buvo į-į-įspūdinga, Kei? Tai bent vaizdas? Man nepatinka, kai tavo namuose lankosi kiti vy-vy-vyrai. Dabar žinai. Dabar žinai.

Atsakikliui sustojus pradėjo blykčioti pranešimo lemputė. Užsimerkusi lėtai ir giliai įkvėpiau, širdis plakė greitai, šešėliai nuo žvakės šviesos tyliai pleveno ant sienų. Kodėl tai vyksta su manimi?

Žinojau, ką turiu daryti. Tą patį darė Berilė Medison. Svarsčiau, ar ji jautė tokią pat baimę, kai bėgo iš automobilių plovyklos, o ant durelių buvo išbraižyta kreiva širdis? Rankos klaikiai drebėjo, kai atidariau staliuko prie lovos stalčių ir ištraukiau Geltonuosius puslapius. Užsisakiusi bilietus, paskambinau Bentonui Vesliui.

– Nepatariu to daryti, Kei, – pasakė jis, tuoj pat atsibudęs. – Ne. Jokiu būdu. Paklausyk, Kei...

– Neturiu išeities, Bentonai. Tiesiog norėjau, kad kas nors žinotų. Gali, jei nori, pranešti Marinui. Bet nesikišk. Prašau. Rankraštis...

– Kei...

– Turiu jį surasti. Manau, kad jis yra ten.

– Kei! Tu neteisingai mąstai!

– Klausyk, – mano balsas stiprėjo, – ką turėčiau daryti? Laukti, kol tas kalės vaikas nuspręs išspirti mano duris ar

susprogdinti automobilį? Jei pasiliksiu, mirsiu. Ar to dar nesupratai, Bentonai?

– Juk įrengta signalizacijos sistema. Turi ginklą. Jis negali susprogdinti automobilio, kuriame tu sėdi. Hm, Marinas skambino. Jis pranešė, kas atsitiko. Jie beveik įsitikinę, kad kažkas įkišo žibaluotą skudurą į degalų baką. Rado laužtuvo žymes. Jis išlaužė...

– Jėzau, Bentonai. Tu net nesiklausai, ką sakau.

– Klausyk. Tu klausyk. Prašau, Kei, paklausyti manęs. Organizuosiu tau priedangą, kas nors įsikels į tavo namus, gerai? Viena iš mūsų moterų agenčių...

– Labanakt, Bentonai.

– Kei!

Padėjusi ragelį, neatsakiau, kai jis tuoj pat paskambino. Bukai klausiausi jo protestų atsakiklyje, kraujas pulsavo kakle, kai mane užplūdo vaizdai: šnypščiantis Marino automobilis, didžiulės liepsnos, spragančios po lenktomis vandens srovėmis, kurios tryško iš per gatvę nusirangiusių gaisrinių žarnų. Kai prie įvažiuojamo keliuko radau mažutį suanglėjusį kūnelį, jaučiausi lyg nesava. Marino automobilio degalų bakas turėjo sprogti kaip tik tuo metu, kai voveriukas Semis karštligiškai šuoliavo elektros linija. Apimtas panikos ir baimės, jis liuoktelėjo kur saugiau. Akimirką jo letenėlės susilietė ir su įžemintu transformatoriumi, ir su pagrindiniu laidu. Dvidešimties tūkstančių voltų elektros srovė pervėrė jo mažytį kūnelį ir pavertė angliuku – įvyko trumpas sujungimas.

Sudėjusi jo palaikus į batų dėžutę, palaidojau rožyne, negalėdama atsikratyti minties, kad nuolat matysiu jo suanglėjusią figūrėlę ryto šviesoje.

Baigiau krautis daiktus, o elektros vis dar nebuvo. Nusileidusi laiptais, gėriau brendį ir rūkiau, kol nustojau drebėti. Mano Rugeris gulėjo ant baro ir blykčiojo žibintų šviesoje. Nemiegojau. Lėkdama pro duris ir tempdama į kojas besidaužantį lagaminą, nežiūrėjau į nuniokotą kiemą – per purviną, čiurnas taškantį vandenį bėgau prie savo automobilio. Nė vieno patrulio nemačiau, kai greitai važiavau tylia gatve. Atvykusi į oro uostą ryte tuoj po penkių, nuėjau į moterų tualetą. Ten ištraukiau iš užrašų knygutės pistoletą. Išėmusi šovinius, įdėjau jį į lagaminą.

15

Perėjusi įlipimo tiltelį iš lėktuvo patekau į Majamio tarptautiniu oro uostu plaukiantį, saulės spindulių nušviestą žmonių srautą.

Sustojau nusipirkti Majamio *Herald* ir puoduką kavos. Susiradau vazoninės palmės pusiau pridengtą mažą staliuką ir, nusivilkusi žieminę striukę, atsiraitojau rankoves. Buvau suprakaitavusi, prakaito čiurkšlės upeliais sruvo man per nugarą ir šonus. Akis peršėjo nuo nemigos, galvą skaudėjo, o tai, ką sužinojau atskleidusi laikraštį, visiškai numušė man ūpą. Pirmojo puslapio apačioje kairiajame kampe puikavosi vaizdinga gaisrininkų, gesinančių liepsnojantį Marino automobilį, fotografija. Po dramatišku vandens čiurkšlių, vinguriuojančių dūmų ir mano kiemo pakraščiais degančių medžių vaizdu buvo antraštė:

SPROGO POLICIJOS AUTOMOBILIS

Ričmondo gaisrininkai gesina miesto žmogžudysčių skyriaus detektyvo automobilį, skęstantį liepsnose ramioje

gyvenamojo kvartalo gatvelėje. Vakar naktį susprogo tuščias „Ford LTD". Niekas nesužeistas. Įtariamas padegimas.

Ačiū Dievui, bent nebuvo nurodyta, prie kieno namo ir kodėl stovėjo Marino automobilis. Bet kokiu atveju mama pamatys nuotrauką ir bandys prisiskambinti. „Norėčiau, kad grįžtum į Majamį, Kei. Ričmonde baisūs dalykai dedasi. O naujasis medicinos ekspertizės įstaigos pastatas čia taip gražiai atrodo, Kei... tarsi iš kino," – sakys ji. Keista, bet mamai niekada neatėjo į galvą, kad mano ispaniškai kalbančiame gimtajame mieste per metus įvyksta daugiau žmogžudysčių, susišaudymų, narkomanų orgijų, rasinių riaušių, prievartavimų ir plėšimų negu Virdžinijoje ir visoje Britų sandraugoje kartu sudėjus.

Paskambinsiu mamai vėliau. Atleisk, Viešpatie, bet šiuo metu negaliu su ja kalbėtis.

Susirinkusi daiktus, užgesinau cigaretę ir, spausdama prie šono rankinę, nėriau į vasarinių drabužių, neapmokestintų pirkinių krepšių ir užsienio kalbų potvynį, judantį bagažo išdavimo salės link.

Atsipalaidavau tik po kelių valandų, vairuodama išsinuomotą automobilį per Septynių mylių tiltą. Važiuodama tolyn į pietus pro Meksikos įlanką vienoje pusėje ir Atlanto vandenyną kitoje, stengiausi prisiminti, kada paskutinį kartą buvau Ky Veste. Per visą laiką, kai Tonis ir aš lankėme mano šeimą Majamyje, nė karto nepagalvojome apie išvyką čia. Buvau beveik tikra, kad paskutinį kartą važiavau šiuo keliu su Marku.

Jis aistringai mėgo paplūdimius, vandenį ir saulę. Jei gamta kurį nors sutvėrimą galėjo mylėti labiau negu kitus, tai, žinoma, ji pasirinko Marką. Neprisiminiau metų, juolab mūsų lankytų vietų tą savaitę, kurią praleidome su

mano šeima. Bet labai puikiai prisiminiau jo laisvas maudymosi kelnaites ir šiltą tvirtą delną manajame, kai bridome per vėsų, drėgną smėlį. Negalėjau pamiršti jo dantų baltumo variniame veide, sveiko ir neslepiamo džiaugsmo akyse, kai jis rinkdavo ryklio dantis ir kriaukles, o aš šypsodavausi, žvelgdama iš po plačiabrylės skrybėlės. Sunku buvo tuo patikėti, kad taip mylėjau jaunuolį, vardu Markas Džeimsas, jog nemaniau, kad ką nors žemėje įmanoma taip stipriai mylėti.

Kas jį pakeitė? Kodėl jis perėjo į priešo pusę, – bent jau taip galvojo Etridžas. Taip manyti turėjau ir aš. Markas visada buvo išlepintas. Jis kažkaip ypatingai suprato savo teises, laikė jas išskirtinėmis, ir tai buvo būdinga gražiems gražių žmonių vaikams. Tik jis vienas galėjo džiaugtis jam sukurtais pasaulio vaisiais, tačiau jis niekada nesielgė negarbingai. Niekada nebuvo žiaurus. Netgi negalėčiau tvirtinti, kad jis buvo atlaidus tiems, kuriems sekėsi blogiau negu jam, ar kad manipuliavo tais, kuriuos veikė jo žavesys. Jis turėjo vieną tikrą nuodėmę – nemylėjo manęs pakankamai. Dabar, žvelgdama į praeitį, žinojau, kad galiu už tai jam atleisti. Tačiau negalėjau atleisti nesąžiningumo. Negalėjau atleisti, kad sumenkėjo ir tapo blogesnis už tą, kurį aš pažinojau ir dievinau. Negalėjau atleisti, kad buvo ne *Markas*.

Pravažiavusi JAV Jūrininkų ligoninę JAV Pirmuoju keliu, toliau sukiojausi Ruzvelto bulvaro šiaurinės dalies švelniais pakrantės vingiais. Netrukus nardžiau Ky Vesto gatvelėmis, ieškodama Diuvalio gatvės. Saulės šviesa nubaltino siauras gatveles, o tropinės augmenijos šešėliai, judinami švelnaus vėjelio, driekėsi ant šaligatvių. Po begaliniu mėlynu dangumi milžiniškos palmės

ir raudonmedžiai išskėstomis ryškios žalumos rankomis supo namus ir parduotuves, o bugieniai ir ybiškės ryškiai violetiniais ir raudonais žiedais puošė šaligatvius bei prieangius. Lėtai ėjau tarp žmonių, apsiavusių sandalus ir apsivilkusių šortus, ir žvelgiau į nesibaigiantį mopedų paradą. Pastebėjau, kad aplink visai nedaug vaikų ir, priešingai, daug vyrų.

„La Concha" buvo aukštas, rausvas kompanijos „Holiday Inn" viešbutis su daugybe atvirų erdvių ir šventiškais tropiniais augalais. Nepatyriau jokių sunkumų užsisakydama vietą vien dėl to, kad turistai pradės plaukti tik nuo trečios gruodžio savaitės. Palikusi automobilį pustuštėje stovėjimo aikštelėje ir eidama į apmirusį vestibiulį negalėjau negalvoti apie tai, ką sakė Marinas. Niekada gyvenime nemačiau tiek daug tos pačios lyties porų, ir buvo visiškai aišku, kad giliai po šios mažos pakrantės salos paviršiumi slypi ligos šaknys. Atrodė, kad visur, kur tik žvelgiau, mačiau mirštančius vyrus. Neturėjau hepatito ar AIDS užkrato baimės, nes seniai išmokau susidoroti su mano darbe pasitaikančių ligų teoriniu pavojingumu. Manęs netrikdė ir homoseksualai. Senėdama vis dažniau prieidavau prie tos nuomonės, kad meilę galima patirti įvairiais būdais. Meilė nebūna teisinga ar klaidinga. Skirtingi esti tik jos išraiškos būdai.

Kai viešbučio tarnautojas grąžino mano mokėjimo kortelę, paprašiau parodyti, kurioje pusėje liftai. Apsvaigusi pasukau į savo kambarį penktame aukšte. Nusiplėšusi viršutinius drabužius, kritau į lovą ir išmiegojau keturiolika valandų.

* * *

Kita diena niekuo nesiskyrė nuo ankstesnės, aš apsirengiau kaip bet kuris turistas, jei neturėsime galvoje užrašų knygelėje paslėpto užtaisyto Rugerio. Buvau nutarusi išnaršyti šią trisdešimties tūkstančių žmonių salą ir surasti du, apie kuriuos žinojau tik tai, kad vienas buvo PDŽ, o kitas Voltas. Iš rugpjūčio pabaigoje rašytų Berilės laiškų aišku buvo tai, kad jie yra jos draugai ir kad gyvena baldais apstatytame name, kuriame ji buvo apsistojusi. Neturėjau nė menkiausios užuominos apie tai, kur stovėjo tas namas ir kaip jis vadinosi, todėl meldžiausi, kad kas nors Luji restorane galėtų man tai pasakyti.

Laikiau rankoje žemėlapį, kurį nusipirkau viešbučio dovanų parduotuvėje. Ėjau Diuvalio gatve pro parduotuves ir restoranus su baliustradų balkonais, kurie priminė Prancūzų kvartalą Naujajame Orleane. Lydėjau žvilgsniu paveikslus, išstatytus ant šaligatvių, kioskus, parduodančius egzotiškus augalus, šilką, Perudžios šokoladą, prie sankryžos stebėjau, kaip pro šalį darda ryškiai geltoni ekskursijų traukinuko „Conch" vagonai. Pradėjau suprasti, kodėl Berilė Medison nenorėjo išvykti iš Ky Vesto. Sulig kiekvienu žingsniu nyko Frankio egzistavimo grėsmė. Kai pasukau į kairę Pietų gatve, jis nutolo kaip ir Ričmondo žvarbus gruodžio oras.

Kažkada buvęs karkasinis namas Vernono ir Vodelio gatvių kampe dabar tapo baltu Luji restoranu. Ant kietmedžio grindų nematyti jokios dėmelės, persikų spalvos lininėmis staltiesėmis užkloti stalai buvo nepriekaištingai padengti ir papuošti puikiomis, ką tik nuskintomis gėlėmis. Ėjau paskui šeimininką per valgomąjį su oro kondicionieriumi ir atsisėdau verandoje, kur mane apakino

įvairiausių atspalvių mėlynas vanduo, susiliejantis su dangumi, palmės ir kabančios pintinės su žydinčiais augalais, siūbuojančios jūros iškvėpintame ore. Atlanto vandenynas plytėjo beveik po mano kojomis, netoliese inkarus nuleido keli spalvingi buriniai laivai. Užsisakiusi romo su toniku, galvojau apie Berilės laiškus ir svarsčiau, ar sėdžiu toje vietoje, kur ji rašė juos.

Prie daugelio stalų sėdėjo žmonės. Jaučiausi nutolusi nuo minios, mano staliukas buvo kampe prie turėklų. Kairėje mačiau keturis laiptelius žemyn į platų denį, kur nedidelė jaunuolių ir merginų su maudymosi kostiumais grupė drybsojo krėsluose šalia apvalios paplūdimio baro trobelės. Stebėjau raumeningą lotyniško tipo vaikiną su geltonu bikiniu: nusviedęs cigaretės nuorūką į vandenį jis atsistojo ir tingiai pasirąžė. Tada nupėdino nupirkti visiems alaus. Prie baro stovėjo barzdotas barmenas, kurio judesiai daug ką bylojo apie nejauno ir nuo darbo pavargusio žmogaus nuobodulį.

Seniai baigiau valgyti salotas ir moliuskų troškinį. Jaunuoliai, nulipę laipteliais žemyn, triukšmingai įbrido į vandenį. Netrukus jie nuplaukė prie inkarus nuleidusių laivelių. Apmokėjusi sąskaitą, priėjau prie barmeno. Atsilošęs kėdėje už nendrinės užuolaidos jis skaitė romaną.

– Ko norėtumėt? – tingiai nutęsė jis, be entuziazmo stodamasis ir pakišdamas knygą po prekystaliu.

– Norėjau paklausti, ar parduodate cigaretes? Viduje nemačiau aparato.

– Štai jos, – pasakė jis, mostelėdamas į nedidelę vitriną už jo. Pasirinkau.

Numetęs pakelį ant baro, jis pasakė klaikią dviejų dolerių kainą, be to, nebuvo labai dėkingas, kai prie

arbatpinigių pridėjau dar penkiasdešimt centų. Jo akys buvo nedraugiškai žalios, veidas per daugelį metų nugairintas saulės, tankią, tamsią barzdą margino žili plaukai. Atrodė priešiškas ir užsigrūdinęs, įtariau, kad jau seniai gyvena Ky Veste.

– Ar neprieštarausite, jei paklausiu? – pasiteiravau.

– Nesvarbu, nes jau paklausėte, ponia, – atsakė jis.

Nusišypsojau.

– Jūs teisus. Tik ką paklausiau. Dabar turiu kitą klausimą. Ar seniai dirbate čia?

– Jau penkeri metai. – Pasiėmęs rankšluostį jis pradėjo šluostyti barą.

– Tuomet turėjote pažinoti jauną moterį, pravarde Šiaudas, – pasakiau, prisiminusi, kad čia būdama Berilė nesivadino tikruoju vardu.

– Šiaudas?– pakartojo jis, suraukdamas kaktą ir toliau trindamas barą.

– Tai pravardė. Ji buvo šviesiaplaukė, liekna, labai graži, lankydavosi čia beveik kiekvieną praėjusios vasaros popietę. Ji sėdėdavo prie vieno iš tų staliukų ir rašydavo.

Jis liovėsi šluostęs ir įbedė į mane sunkų žvilgsnį.

– O kodėl klausiate? Ar ji jūsų draugė?

– Ji mano pacientė, – nieko daugiau nesugalvojau, kas neskambėtų kaip išsisukinėjimas ir nebūtų akivaizdus melas.

– Aha? – Jo stori antakiai šovė į viršų. – Pacientė? Ką? Jūs daktarė?

– Teisingai.

– Na, daktare, labai apgailestauju, bet dabar jau negalite jai kuo nors padėti. – Klestelėjęs į kėdę jis atsilošė laukdamas atsakymo.

– Žinau, – pasakiau. – Žinau, kad ji mirė.

– Taip, buvau gerokai sukrėstas, kai tai išgirdau. Prieš porą savaičių čia įsiveržė policininkai su savo guminėmis lazdomis ir kankinimo įnagiais. Galiu pasakyti, ką mano draugužiai jiems papasakojo: čia niekas nė velnio nežino apie tai, kas atsitiko Šiaudui. Ji buvo tikrai tyli, labai puiki dama. Sėdėdavo štai ten. – Jis parodė į tuščią staliuką netoli nuo ten, kur stovėjau. – Sėdėdavo ten visą laiką ir nekreipdavo į nieką dėmesio.

– Ar kas nors iš jūsų su ja susipažino?

– Žinoma. – Jis trūktelėjo pečiais. – Mes visi po truputį kartu išgerdavome. Ji labai mėgo „Coronas" su citrina. Bet nepasakyčiau, kad žmonės čia ją asmeniškai pažinojo. Niekas negalėtų net pasakyti jums, iš kur ji atvyko, nebent iš sniego paukščių žemės.

– Ričmondas, Virdžinija, – pasakiau.

– Žinote, – tęsė jis, – čia atvyksta daugybė žmonių. Ky Vestas – vieta, kurioje žmonės netrukdo vieni kitiems gyventi. Čia pilna badaujančių menininkų. Šiaudas skyrėsi nuo daugybės kitų mano sutiktų žmonių tik tuo, kad daugumos jų niekas nenužudė. Velniai griebtų, – pasikasęs barzdą jis lėtai palingavo į šonus galvą, – tai tikrai sunku įsivaizduoti. Tiesiog netelpa galvoje.

– Liko daugybė neatsakytų klausimų, – pasakiau, prisidegdama cigaretę.

– Aha, pavyzdžiui, kodėl jūs rūkote? Maniau, kad gydytojai turėtų būti protingesni.

– Tai bjaurus ir žalingas įprotis. Bet aš esu protingesnė. Be to, manau, kad galėtumėte man įpilti romo su toniku, nes ir išgerti mėgstu. Romo „Barbancourt" kokteilio, prašau.

– Koks jums labiau patiktų – ketverių ar aštuonerių? – Jis nusprendė patikrinti, ką išmanau apie gėrimus.

– Jei turite, dvidešimt penkerių.

– Ne. Dvidešimt penkerius metus išlaikyto gėrimo galite gauti tik salose. Jis toks švelnus, kad gali apsiverkti.

– Na, tada ką turite geriausio, – pasakiau.

Jis ištiesė pirštą į jam už nugaros stovintį gintarinės spalvos stiklo butelį, pažymėtą penkiomis žvaigždutėmis. Romas „Barbancourt“, išlaikytas statinėse penkiolika metų, toks pat, kokį radau Berilės virtuvės spintelėje.

– Tai nuostabu, – pasakiau.

Išsišiepęs ir kupinas staiga atsiradusios energijos, jis pakilo nuo kėdės – sušmėžavo vikrios tarytum žonglieriaus rankos, kai jis čiupo butelius ir be jokio matuoklio įpylė į taurę puikaus Haičio gėrimo ir toniko. Galiausiai jis virtuoziškai supjaustė puikios, ką tik nuo medžio nuskintos Ky citrinos puselę, išspaudė ją į gėrimą, o taurės kraštu nuleido susisukusią vaisiaus žievelę. Nusišluostęs rankas į už išblukusių džinsų „Levis“ juosmens užkištą rankšluostį, jis patiesė ant baro popierinę servetėlę ir pateikė man savo šedevrą. Be abejonės, tai buvo geriausias kada nors mano gertas romas su toniku. Tai jam ir pasakiau.

– Už šį moka baras, – tarstelėjo jis, numodamas į dešimties dolerių banknotą, kurį ištiesiau. – Man patinka visos daktarės, kurios rūko ir nusimano apie romą. – Pasilenkęs jis iš po prekystalio išsitraukė savo cigaretes.

– Pasakysiu jums, – tęsė jis, gesindamas degtuką, – kad velniškai nusibosta girdėti visą tą veidmainišką mėšlą apie rūkymą ir visa kita. Suprantate, ką turiu galvoje? Jautiesi taip, lyg būtum pasmerktas nusikaltėlis. O aš sakau – gyvenk ir leisk gyventi kitiems. Tai mano šūkis.

– Taip. Puikiai žinau, ką turite galvoje, – pasakiau, ir abu tarsi išalkę giliai užsitraukėme.

– Visada atsiranda kas nors, už ką galima teisti. Na žinote, už tai, ką valgai, ką geri, su kuo susitinki.

– Taip, žmonių sprendimai gali būti rūstūs ir negailestingi, – atsakiau.

– Amen.

Jis atsisėdo buteliais nukrautos lentynos šešėlyje, o mano pakaušį kaitino saulė.

– Gerai, – pasakė jis, – esate Šiaudo gydytoja. Ką bandote sužinoti, jei leisite paklausti?

– Prieš jos mirtį daug kas nutiko, kai kurios aplinkybės labai painios, – pasakiau. – Tikiuosi, kad jos draugai padės man kai ką išsiaiškinti...

– Palaukite, – nutraukė jis, tiesiau atsisėsdamas kėdėje. – Kai sakote gydytoja, tai ką turite galvoje?

– Aš ją apžiūrėjau...

– Kada?

– Po mirties.

– Mėšlas. Ar esate kokia laidotuvių biuro savininkė? – paklausė, negalėdamas patikėti.

– Aš – teismo patologė.

– *Koronerė*?

– Daugmaž.

– Tegul būsiu prakeiktas. – Jis nužiūrėjo mane nuo galvos ligi kojų. – Nė už ką nebūčiau atspėjęs.

Nesupratau, ar tai buvo komplimentas, ar ne.

– Ar jie visada siunčia, kaip jūs ten sakėte, tokius teismo patologus kaip jūs, na, žinote, iššniukštinėti informacijos?

– Manęs niekas nesiuntė. Aš atvykau savo iniciatyva.

– Kodėl? – Savo tamsiomis akimis jis įtariai pasižiūrėjo į mane. – Keliavote pasiutusiai tolimą kelią.

– Man labai rūpi, kas jai atsitiko. Labai.

– Norite pasakyti, kad policija jūsų nesiuntė?

– Policija neturi galios kur nors mane *siuntinėti*.

– Gerai. – Jis nusijuokė. – Man tai patinka.

Pasiėmiau gėrimą.

– Pagyrūnų gauja. Visi įsivaizduoja esą jaunėliai Rembo. – Jis užgesino cigaretę. – Atsibeldė čia su tom guminėm pirštinėm. Jėzau Kristau. Įsivaizduojate, kaip *tai* atrodo klientams? Nuvyko pasimatyti su Brentu... jis buvo mūsų padavėjas. Jis miršta, o ką daro anie? Tie šiknaskylės užsiriša chirurgines kaukes, stovi už dešimties pėdų nuo jo lovos, tarsi jis sirgtų vidurių šiltine, ir klausinėja visokių nesąmonių. Prisiekiu Viešpačiu, net jei žinočiau ką nors, kas nutiko Berilei, nesuteikčiau jiems malonumo tai išgirsti.

Vardas pritrenkė mane kaip kuoka. Kai mūsų akys susitiko, supratau, kad jis žino reikšmę to, ką tik dabar ištarė.

– Berilė? – paklausiau.

Jis tylėdamas atsilošė kėdėje.

– Jūs žinojote, kad ji vardu Berilė? – spaudžiau jį.

– Kaip jau sakiau, policininkai klausinėjo ir kalbėjo apie ją. – Sutrikęs jis užsidegė kitą cigaretę, nedrįsdamas žiūrėti man į akis. Mano draugas barmenas nemokėjo meluoti.

– Ar jie kalbėjosi su jumis?

– Ne. Aš išnykau, kai pamačiau, kas darosi.

– Kodėl?

– Jau sakiau. Nemėgstu policininkų. Nuo vaikystės turiu automobilį „Barracuda“, nudrengtą mėšlo gabalą.

Kažkodėl jie visada prie manęs pristoja. Visada kaišioja tai vienokius, tai kitokius baudos talonus, šlaistosi aplink su dideliais pistoletais ir juodais akiniais „Ray Ban" tarsi kokios televizijos serialo žvaigždės ar dar kas nors.

– Žinojote, kuo ji vardu, kai ji čia lankėsi, – pasakiau ramiai. – Žinojote, kad ji Berilė Medison, dar prieš atvykstant policijai.

– Na, ir kas čia tokio, jei žinojau? Anokio čia daikto?

– Ji tai labai slėpė, – atsakiau jausmingai. – Ji nenorėjo, kad žmonės čia žinotų, kas ji. Niekam to nesakė. Už viską mokėjo grynaisiais, kad nereikėtų naudoti kredito kortelių, čekių ar panašių dalykų, kurie ją išduotų. Ji bijojo. Ji bėgo. Ji nenorėjo mirti.

Jis žiūrėjo į mane išplėstomis akimis.

– Prašau papasakoti, ką žinote. Prašau. Jaučiu, kad buvote jos draugas.

Jis atsistojo ir nuėjo rinkti tuščių butelių ir kitų šiukšlių, kurias jaunuoliai buvo išmėtę.

Tylėdama gėriau romą ir žiūrėjau į vandenį. Tolumoje įdegęs vaikinas skleidė tamsiai mėlyną burę ir ruošėsi plaukti į jūrą. Palmių lajas šiureno vėjas, o juodas labradoras šokinėjo pakrantėje, žaisdamas su bangų mūša.

– Zulu, – sumurmėjau, nenuleisdama akių nuo šuns.

Liovęsis dirbti barmenas pažiūrėjo į mane.

– Ką jūs pasakėte?

– Zulu, – pakartojau, – viename iš laiškų Berilė minėjo Zulu ir jūsų kates. Ji sakė, kad čia benamiai gyvūnai maitinami geriau negu žmonės.

– Kokiuose laiškuose?

– Būdama čia, ji parašė kelis laiškus. Juos radome kambaryje po žmogžudystės. Ji sakė, kad žmonės čia tapo jos

šeima. Galvojo, kad tai gražiausia pasaulyje vieta. Norėčiau, kad niekada nebūtų grįžusi į Ričmondą. Norėčiau, kad būtų pasilikusi čia.

Jaučiausi taip, tarsi kalbėčiau svetimu balsu, akyse viskas liejosi. Blogas miegas, susikaupęs stresas ir romas įveikė mane. Atrodo, saulė išdžiovino tą lašą kraujo, kuris dar tekėjo mano gyslomis.

Kai pagaliau barmenas grįžo į apvaliąją trobelę, jis atrodė labai susijaudinęs.

– Nežinau, ką jums pasakyti. Taip, buvau Berilės draugas.

Pasisukusi į jį atsakiau:

– Ačiū. Norėčiau galvoti, kad aš taip pat buvau jos draugė. *Esu* jos draugė.

Jis sutrikęs nudelbė akis, bet suspėjau pastebėti, kaip sušvelnėjo jo veidas.

– Niekada negali būti tikras, kas geras, o kas ne, – pastebėjo. – Pasiutusiai teisinga, kad šiais laikais tai labai sunku suprasti.

Jo žodžių prasmė pamažu įveikė mano nuovargį.

– Ar ir kiti žmonės klausinėjo apie Berilę, tie, kurie buvo negeri? Ne iš policijos? Ne tik aš?

Jis įsipylė kokakolos.

– Kažkas tikrai buvo? Kas? – staiga sunerimusi pakartojau.

– Nežinau jo vardo. – Jis nugėrė didelį gurkšnį. – Kažkoks gražuolis. Jaunas, gal dvidešimties. Tamsiaplaukis. Elegantiškas. Apsivilkęs moderniais drabužiais. Atrodė, tarsi būtų atvykęs tiesiai iš modelių namų. Manau, kad tai buvo prieš porą savaičių. Sakė, kad yra privatus seklys ar panašią kvailystę.

Senatoriaus Partino sūnus.

– Norėjo žinoti, kur Berilė gyveno, būdama čia, – tęsė jis.

– Ar pasakėte?

– Velniai griebtų, aš su juo net nekalbėjau.

– Ar *kas nors* jam pasakė? – neatstojau.

– Nepanašu.

– Kodėl nepanašu ir pagaliau gal pasakytumėt kuo jūs vardu?

– Nepanašu, nes tai žinojau tik aš ir mano draugas, – pasakė jis. – O savo vardą pasakysiu, kai sužinosiu jūsų.

– Kei Skarpeta.

– Malonu susipažinti. Mano vardas Piteris. Piteris Džonsas. Draugai vadina mane PDŽ.

PDŽ gyveno už dviejų kvartalų nuo Luji restorano mažyčiame namelyje, visiškai užgožtame tropinių džiunglių. Lapija buvo tokia tanki, kad nebūčiau pastebėjusi karkasinio namo nusilupusiais dažais, jei ne priešais stovinti „Barracuda". Vos metus žvilgsnį į automobilį buvo aišku, kodėl policija nuolat kabinėjasi prie jos savininko. Tas gremėzdas dideliais ratais, kuriuos beveik gožė rėmas, žemai įtaisytais žibintais, nudažytas psichodelinėmis šešiasdešimtųjų spalvomis, atrodė kaip didžiulis įvairiais užrašais ir piešiniais išmargintas požeminės perėjos gabalas.

– Tai mano mažytė, – meiliai trinktelėjęs per kapotą tarė PDŽ.

– Ir ne šiaip sau, o puiki, – pasakiau.

– Turiu ją nuo šešiolikos metų.

– Turėtumėte važinėtis ja amžinai, – nuoširdžiai tariau,

palįsdama po šakomis ir sekdama paskui jį į vėsų, tamsų šešėlį.

– Tai ne kažin kas, – atsiprašė, rakindamas duris. – Dar vienas miegamasis su tualetu viršuje, kur gyveno Berilė. Kurią nors dieną vėl išnuomosiu viršų. Bet gana priekabiai renkuosi nuomininkus.

Svetainė buvo apstatyta senais, chaotiškai išmėtytais baldais: bjaurių rausvų ir žalių atspalvių sofa, kažkokia išsipūtusia kėde, keliomis vienodomis lempomis, padarytomis iš kriauklių ir koralų, kavos staliuku, sumeistruotu iš senų ąžuolinių durų. Visur buvo išmėtyti dažyti kokoso riešutai, jūros žvaigždės, laikraščiai, batai ir alaus skardinės: kambaryje tvyrojo rūgštus puvėsių kvapas.

– Kaip Berilė sužinojo apie jūsų nuomojamą kambarį? – paklausiau, sėsdamasi ant sofos.

– Atėjusi į restoraną, – atsakė jis, uždegęs kelias lempas. – Pirmąsias naktis ji gyveno gana mielame viešbutuke „Ocean Key" Diuvalio gatvėje. Spėju, kad gana greitai sumetė, jog tai bus nepigu, jei norės čia pabūti ilgiau. – Jis atsisėdo ant išsipūtusios kėdės. – Tai buvo gal trečią kartą, kai ji pietavo Luji restorane. Ji užsisakydavo tik salotų, sėdėdavo ir žiūrėdavo į vandenį. Tada ji nieko nerašė. Tiesiog sėdėdavo. Buvo keista, kaip ilgai ji ten išbūdavo. Turiu galvoje, valandų valandas, beveik visą popietę. Pagaliau, kaip jau sakiau, gal kokio trečio apsilankymo restorane metu ji nusileido žemyn į barą ir parimo ant turėklų, žiūrėdama į tolumą. Matyt, jos man pagailo.

– Kodėl? – paklausiau.

Jis trūktelėjo pečiais.

– Ji atrodė velniškai pasimetusi. Gal nusivylusi ar kažkas panašaus. Negaliu pasakyti. Tai ir pradėjau kalbėtis su ja. Nepasakyčiau, kad prie jos buvo lengva prieiti.

– Ją nelengva buvo pažinti, – sutikau.

– Su ja tikrai buvo sunku draugiškai pasikalbėti. Paklausiau poros paprastų klausimų: „Ar pirmą kartą čia lankotės?“ arba „Iš kur jūs?“ Kažką panašaus. Kartais ji man net neatsakydavo. Tarsi manęs nė nebūtų. Bet buvo taip keista. Tarsi kažkas man lieptų sukiotis apie ją. Paklausiau, ką mėgsta gerti. Pradėjome kalbėtis apie visokius gėrimus. Atrodo, kad tai ją išblaškė, sudomino. Paskui pasiūliau jai išbandyti kai kuriuos mūsų mėgstamus gėrimus. Iš pradžių „Corona“ ir citrinos kokteilis, dėl kurio ji kraustėsi iš proto. Po to romo „Barbancourt“, kokio jums padariau. Tai buvo ypatingas gėrimas.

– Be abejo, tai ją gerokai atpalaidavo, – pastebėjau.

Jis nusišypsojo.

– Teisingai supratote. Padariau stiprų kokteilį. Kai pradėjome plepėti visokius niekus, ji paklausė, kur netoliese būtų galima apsistoti. Tai ir pasakiau jai, kad turiu kambarį, pakviečiau užeiti pasižiūrėti, pasakiau, kad galės sugrįžti vėliau, jei norės. Buvo sekmadienis, o tokią dieną dirbame trumpiau.

– Ir ji atėjo tą vakarą? – paklausiau.

– Tai mane tikrai nustebino. Maniau, kad ji nepasirodys. Bet ji atėjo, visiškai lengvai surado mus. Tuo metu jau ir Voltas buvo namie. Jis paprastai pardavinėdavo savo šlamštą aikštėje iki sutemstant. Jis buvo ką tik grįžęs, trise pradėjome kalbėtis ir susigiedojome. Nespėjom apsidairyti, kaip išėjom pasivaikščioti po senamiestį ir baigėme „Nerūpestingajame Džo“. Kaip rašytoja ji tikrai ypatinga, vis pasakojo ir pasakojo apie Hemingvėjų. Galiu pasakyti, kad buvo labai protinga dama.

– Voltas pardavinėjo sidabrinius papuošalus, – pasakiau, – Malorio aikštėje.

– Iš kur žinote? – paklausė PDŽ nustebęs.

– Iš Berilės laiškų, – priminiau.

Kurį laiką jis liūdnai žvelgė į šoną.

– Ji taip pat minėjo „Nerūpestingąjį Džo“. Man pasirodė, kad ji pamėgo jus ir Voltą.

– Taip, trise mes sudorodavome nemažai alaus. – Pakėlęs nuo grindų žurnalą, jis metė jį ant kavos staliuko.

– Tikriausiai judu buvote vieninteliai jos draugai.

– Berilė buvo asmenybė. – Jis pažiūrėjo į mane. – Ji buvo tikrai kažkas. Niekada nebuvau sutikęs tokios kaip ji ir turbūt daugiau nesutiksiu. Jei pavykdavo prasilaužti pro tą jos sieną, ji tapdavo nuostabi. Protinga kaip velnias. – Atsirėmęs galva į kėdės atlošą jis žiūrėjo į nusilupinėjusias lubas. – Man patikdavo klausytis, ką ji kalba. Ji taip puikiai pasakydavo, – jis spragtelėjo pirštais, – taip, kad nors ir galvočiau dešimt metų, man nepavyktų. Mano sesuo panaši. Ji mokytojauja Denveryje. Moko anglų kalbos. Man niekada nesisekė su žodžiais. Prieš tapdamas barmenu dirbau statybininku, mūrininku, dailide. Šiek tiek mokiausi puodžiaus amato, kol vos nenumiriau iš bado. Atvykau čia dėl Volto. Sutikau jį ne bet kur, o Misisipėje, autobusų stotyje, jei tuo galima patikėti. Pradėjome kalbėtis ir kartu nuvažiavome ligi Luizianos. Po poros mėnesių abudu atsidūrėme čia. Labai keista. – Jis pažiūrėjo į mane. – Turiu galvoje, tai buvo prieš dešimt metų. Ir visa, kas man liko, tai šitas šlamštas.

– Jūsų gyvenimas dar toli gražu nesibaigė, PDŽ, – švelniai pasakiau.

– Taip. – Užvertęs galvą į lubas, jis užsimerkė.

– Kur dabar Voltas?

– Paskutinės žinios atėjo iš Loderdeilo.

– Labai užjaučiu, – pasakiau.

– Pasitaiko. Ką čia pasakysi?

Vėl nutilome. Pagaliau nusprendžiau išbandyti laimę.

– Čia būdama Berilė rašė knygą.

– Teisingai. Kai nesišlaistydavo su mumis, ji rašė tą prakeiktą knygą.

– Knyga dingo, – pasakiau.

Jis neatsakė.

– Tas tipas, pasivadinęs privačiu sekliu, kurį minėjote, ir kiti žmonės labai ja domisi. Tai jūs jau žinote. Įsitikinusi, kad žinote.

Jis tylėjo vis dar užsimerkęs.

– Nėra jokių priežasčių manimi pasitikėti, PDŽ, bet tikiuosi, kad paklausysite, – tęsiau tyliu balsu. – Turiu rasti tą Berilės rankraštį. Manau, kad ji neparsivežė jo į Ričmondą, kai išvyko iš Ky Vesto. Ar galite man padėti?

Atsimerkęs jis pažiūrėjo į mane.

– Daktare Skarpeta, labiausiai gerbdamas jus, net jei pasakyčiau, kad viską žinau, kodėl turėčiau padėti? Kodėl turėčiau laužyti pažadą?

– Ar pažadėjote jai niekada nepasakyti, kur rankraštis? – paklausiau.

– Nesvarbu, ką pažadėjau, bet aš paklausiau pirmasis, – atsakė jis.

Giliai įkvėpusi, pasižiūrėjau į purviną auksinį gauruotą kilimą po mano kojomis ir pasilenkiau į priekį.

– Nežinau jokių priežasčių, dėl kurių turėtumėt laužyti pažadą draugui, PDŽ, – pasakiau.

– Šūdas. Neprašytumėt, jei neturėtumėt svarbios priežasties.

– Ar Berilė pasakojo apie jį? – paklausiau.

– Ar apie tą šiknių, kuris ją persekiojo?

– Taip.

– Taip. Žinojau apie tai, – jis staiga atsistojo. – Nežinau, kaip jūs, bet aš noriu alaus.

– Ir man prašau, – pasakiau manydama, kad svarbu priimti vaišingumą, nors ir ką sako sveikas protas. Aš dar buvau apsvaigusi nuo romo.

– Grįžęs iš virtuvės jis padavė man rasojantį „Corona“ butelį, kurio kaklelyje plūduriavo gabalėlis citrinos. Skonis buvo puikus.

Atsisėdęs PDŽ vėl pradėjo kalbėti:

– Šiaudas, turiu galvoje Berilė, manau, kad geriau vadinsiu ją Berile, buvo netekusi galvos iš baimės. Garbingai prisipažinsiu, kai sužinojau, kas nutiko, nesistebėjau. Noriu pasakyti, kad mane tai siutino. Bet nesistebėjau. Prašiau jos, kad liktų čia. Sakiau, kad velniai nematė tos nuomos, gali ir taip likti. Tikriausiai tai juokinga, bet man ir Voltui – ne, taip atsitiko, kad ji buvo tarsi mūsų sesuo. Tas subingalvis mane irgi apdavė.

– Atsiprašau, nesupratau? – pasakiau nustebinta jo staigaus pykčio.

– Voltas tada išėjo. Kai mes išgirdome apie tai. Nežinau. Jis pasikeitė, Voltas, turiu galvoje. Negaliu tvirtinti, kad tai, kas jai nutiko, buvo vienintelė priežastis. Turėjom savų sunkumų. Bet jam dėl to kažkas atsitiko. Jis nutolo ir daugiau nesikalbėjome. Po to vieną rytą jis išvyko. Tiesiog dingo.

– Kada tai buvo? Prieš kelias savaites, kai sužinojote iš policininkų, jiems apsilankius Luji restorane?

Jis linktelėjo.

– Mane irgi apdavė, PDŽ, – pasakiau, – visiškai apdavė.

– Ką norite pasakyti? Turiu galvoje, kaip, po velnių, galėjo jus sumauti, išskyrus tai, kad turėjote daugybę rūpesčių?

– Aš gyvenu Berilės košmaru. – Vos galėjau tai ištarti.

Jis gurkštelėjo alaus, nenuleisdamas akių nuo manęs.

– Kaip tik dabar aš irgi bėgu... ir dėl tos pačios priežasties.

– Žmogau, tuoj neteksiu proto, – pasakė jis, purtydamas galvą. – Apie ką jūs kalbate?

– Ar matėte nuotrauką pirmajame šio ryto *Herald* puslapyje? – paklausiau. – Degančio policijos automobilio nuotrauką Ričmonde.

– Taip, – atsakė jis nustebęs. – Regis, prisimenu.

– Tai įvyko priešais mano namus, PDŽ. Detektyvas kalbėjosi su manim svetainėje, kai jo automobilis užsiliepsnojo. Beje, tai ne pirmas nemalonus įvykis. Matote, dabar jis medžioja mane.

– Dėl Dievo meilės – kas? – paklausė jis, nors mačiau, kad jau žino.

– Žmogus, nužudęs Berilę, – atsakiau labai nenoromis. – Žmogus, kuris po to nugalabijo Berilės globėją Kerį Harperį, galbūt ji minėjo jo vardą.

– Daug kartų. Šūdas. Negaliu tuo patikėti.

– Prašau man padėti, PDŽ.

– Nežinau kaip. – Jis taip nusiminė, kad pašoko nuo kėdės ir pradėjo žingsniuoti. – Kodėl tas paršas persekioja jus?

– Jis apimtas maniakiško pavydo. Jis apsėstas. Serga paranojine šizofrenija. Atrodo, kad jis nekenčia visų,

susijusių su Berile. *Nežinau kodėl*, PDŽ. Bet turiu išsiaiškinti, kas jis. Turiu *jį* surasti, – pasakiau.

– Nežinau, kas jis toks, po velnių. Arba kokiame pragare jį rasti. Jei žinočiau, ištraukęs nuraučiau jam prakeiktą galvą.

– Man reikia to rankraščio, PDŽ, – pasakiau.

– Kaip, po perkūnais, rankraštis su juo susijęs? – užprotestavo jis.

Papasakojau jam. Papasakojau apie Kerį Harperį ir jo medalioną. Papasakojau apie telefono skambučius ir pluoštus, apie autobiografinį kūrinį, kurį rašė Berilė, ir kaip mane apkaltino jį pavogus. Atskleidžiau viską, ką galėjau prisiminti apie bylas, o mano sielą tuo tarpu siaubė baimė. Niekad nepasakojau niekam bylos smulkmenų, išskyrus ją tiriančius tardytojus ar prokurorus. Kai baigiau, PDŽ tyliai išėjo iš kambario. Netrukus jis grįžo su kareiviška kuprine, kurią padėjo man ant kelių.

– Štai, – pasakė jis. – Prisiekiau Dievu, kad niekada to nepadarysiu. Atleisk, Berile, – sumurmėjo jis. – Atleisk.

Atsegusi brezentinį dirželį, atsargiai ištraukiau beveik tūkstantį spausdintų lapų, išmargintų ranka rašytomis pastabomis, ir keturis kompiuterio diskelius. Viskas buvo perrišta storais guminiais raiščiais.

– Ji liepė mums niekam jo neatiduoti, jei kas nors jai atsitiktų. Aš pažadėjau.

– Ačiū, Piteri. Telaimina jus Dievas. – Paklausiau paskutinio dalyko: – Ar Berilė kada nors minėjo, į ką ji kreipiasi tiktai A?

Jis stovėjo labai ramiai ir žiūrėjo į alų.

– Ar žinote, kas tas žmogus? – paklausiau.

– Aš, – atsakė jis.

– Nesupratau.

– A reiškia Aš. Ji rašė laiškus pati sau, – pasakė jis.

– Tie du laiškai, kuriuos radome, – pasakiau jam, – tie, kuriuos radome ant jos miegamojo grindų, kai ją nužudė, kuriuose minimas jūs ir Voltas, buvo adresuoti A.

– Žinau, – atsakė jis užsimerkdamas.

– Iš kur žinote?

– Žinojau, kai paminėjote Zulu ir kates. Žinojau, kad skaitėte tuos laiškus. Tada ir nusprendžiau, kad jūs gera, kad esate ta, kas esate iš tiesų.

– Vadinasi, jūs taip pat skaitėte tuos laiškus? – paklausiau priblokšta.

Jis linktelėjo.

– Niekada neradome originalų, – sumurmėjau. – Tie, kuriuos radome, buvo tik fotokopijos.

– Tai todėl, kad ji viską sudegino, – pasakė jis, giliai atsidusdamas ir susitvardydamas.

– Bet ji nesudegino knygos.

– Ne. Ji sakė man, kad nežino, kur vyks ir ką toliau darys, jei jis vis dar ten, vis dar ją persekios. Ji ketino paskambinti man vėliau ir pasakyti, kur nusiųsti knygą. Jei, neduok Dieve, ji neatsilieptų, tai nepaleisti jos iš rankų ir niekam neatiduoti. Ji niekada nepaskambino, taip ir nesulaukiau to sumauto skambučio. – Jis nusišluostė akis, nusisukęs nuo manęs. – Knyga buvo jos viltis, suprantate. Viltis išlikti gyvai. – Jo balsas buvo kimus, kai jis pridūrė: – Ji nenustojo tikėti, kad viskas baigsis gerai.

– Ką gi ji iš tikrųjų sudegino, PDŽ?

– Dienoraštį, – atsakė jis. – Manau, kad taip galima sakyti. Laiškus, kuriuos rašė pati sau. Sakė, kad tai jos gydymosi būdas, ir ji nenorinti, kad kas nors juos pamatytų.

Jie buvo labai asmeniški, jos slapčiausios mintys. Dieną prieš išvykdama ji sudegino visus laiškus, išskyrus du.

– Tuos du, kuriuos perskaičiau, – pasakiau beveik pakuždomis. – Kodėl? Kodėl nesudegino tų dviejų laiškų?

– Norėjo, kad aš ir Voltas juos turėtume.

– Kaip prisiminimą?

– Taip, – pasakė jis, imdamas alų ir šiurkščiau trindamas ašaras akyse. – Jos gabalėlį, mintis, kurios kilo čia būnant. Dieną prieš išvykdama, kai viską sudegino, išėjusi ji padarė tų dviejų laiškų fotokopijas. Ji pasiliko kopijas, o mums atidavė originalus sakydama, kad taip mes tarsi *susisaistome sutartimi* vienas su kitu... kaip tik tokiais žodžiais. Visi trys būsime vienas kito mintyse, kol turėsime laiškus.

Kai jis palydėjo mane, pasisukau ir atsidėkodama stipriai apkabinau jį abiem rankom.

Saulei leidžiantis, skubėjau į viešbutį; palmių siluetai juodavo platėjančioje ugniaspalvėje juostoje. Minios žmonių triukšmingai plūdo į barus visa Diuvalio gatve, stebuklingas oras aidėjo nuo muzikos, juoko ir šviesų. Ėjau energingu žingsniu, persimetusi per petį kareivišką kuprinę. Pirmą kartą per tas savaites jaučiausi laiminga, beveik pakylėta. Buvau visiškai nepasiruošusi tam, kas manęs laukė kambaryje.

16

Neprisiminiau, kad būčiau palikusi kambaryje degančią šviesą, todėl nusprendžiau, kad kambarinės, perklojusios lovą ir išvaliusios pelenines, pamiršo ją išjungti. Kai atrakinau duris ir, niūniuodama panosėje, praėjau pro vonią, supratau, kad esu ne viena.

Markas sėdėjo prie lango, o šalia jo kėdės ant kilimo gulėjo atidarytas odinis lagaminas. Tą akimirką, kai aš nežinojau, į kurią pusę pasukti, jis pasižiūrėjo į mane, ir jo nebylus žvilgsnis suvirpino man širdį ir sukaustė ją baime.

Išbalęs ir apsivilkęs pilku žieminiu kostiumu jis atrodė taip, tarsi ką tik būtų atvykęs iš oro uosto. Jo krepšys rėmėsi į lovą. Jei jo galvoje tiksėjo Geigerio skaitiklis, tai mano kuprinė turėjo jį galingai veikti. Jį atsiuntė Sparačinas. Pagalvojau apie Rugerį rankinėje, bet žinojau, kad negalėsiu nukreipti ginklo į Marką Džeimsą, o juolab paspausti gaiduką, jei prireiktų.

– Kaip tu įėjai? – paklausiau, stovėdama labai ramiai.

– Aš – tavo vyras. – Jis iš kišenės ištraukė viešbučio raktą nuo mano kambario.

– Prakeiktasis, – sušnibždėjau, o mano širdis daužėsi kaip pašėlusi.

Jis išbalo ir nusuko akis.

– Kei...

– O, kad tave. Tu niekše!

– Kei. Atvykau, nes mane atsiuntė Bentonas Veslis. Prašau. – Jis pakilo nuo kėdės.

Stebėjau jį tylėdama – jis išsitraukė iš lagamino nedidelį butelį viskio. Priėjęs prie baro, įdėjo į stiklines ledo. Jo judesiai buvo lėti ir atsargūs, tarsi jis būtų stengęsis manęs daugiau nesunervinti. Jis atrodė labai pavargęs.

– Ar tu valgei? – paklausė, paduodamas man stiklinę.

Praėjusi pro jį atsainiai numečiau kuprinę ir užrašų knygutę ant tualetinio staliuko.

– Aš mirštu iš alkio, – pasakė jis, atsisegdamas marškinių apykaklę ir nusiplėšdamas kaklaraištį. – Velniava, turbūt teko persėsti iš lėktuvo į lėktuvą kokius keturis kartus. Gyvas tik riešutėliais.

Nieko neatsakiau.

– Užsakiau valgyti, – tęsė jis ramiai. – Kai atneš, būsi jau išalkusi.

Nuėjusi prie lango, žiūrėjau į purpurinius ir pilkus debesis virš apšviestų Ky Vesto senamiesčio gatvių. Markas prisitraukė kėdę ir, nusimetęs batus, ištiesė kojas ant lovos krašto.

– Pasakyk, kai būsi pasiruošusi klausytis paaiškinimų, – pasakė, teliūskuodamas ledukus stiklinėje.

– Nepatikėsiu niekuo, ką sakysi, Markai, – atsakiau šaltai.

– Teisingai. Man moka, kad gyvenčiau meluodamas. Puikiai išmokau tai daryti.

– Taip, – atsiliepiau, – puikiai tai darai. Kaip radai mane? Netikiu, kad tau pasakė Bentonas. Jis nežino, kur apsistojau, o šioje saloje turėtų būti apie penkiasdešimt viešbučių ir dar daugiau užeigos namų.

– Teisingai. Esu tikras, kad yra, bet užteko vienintelio skambučio, kad surasčiau tave, – pasakė jis.

Nugalėta atsisėdau ant lovos.

Įkišęs ranką į švarko kišenę, jis ištraukė sulankstytą brošiūrą ir padavė ją man.

– Ar pažįsti?

Tai buvo tas pats informacinis leidinėlis turistams, kurį Marinas rado Berilės Medison miegamajame; jo fotokopija buvo įdėta į bylą. Tas pats vadovas, kurį studijavau daugybę kartų ir prisiminiau tik prieš dvi naktis, kai nusprendžiau skristi į Ky Vestą. Vienoje jo pusėje buvo išvardyti restoranai, lankytinos vietos ir parduotuvės, kitoje išspausdintas žemėlapis, o pakraščiais skelbimai, tarp kitų buvo ir šio viešbučio reklama, – kaip tik dėl to ir šovė mintis čia apsistoti.

– Bentonas pagaliau po daugelio bandymų pagavo mane, – tęsė jis. – Buvo labai sunerimęs, sakė, kad tu išlėkei ir važiuoji čia. Tada nusprendėme išsiaiškinti, kaip tave surasti. Tikriausia jis turėjo Berilės brošiūros fotokopiją savo byloje. Jis nusprendė, kad ją tu taip pat būsi mačiusi, o gal net nusikopijavusi. Nutarėme, kad gali ja pasinaudoti kaip vadovu.

– Kur gavai šitą? – Grąžinau jam brošiūrą.

– Oro uoste. Taip jau atsitiko, kad tai vienintelis joje nurodytas viešbutis. Į jį pirmiausia ir paskambinau. Tavo vardu buvo užsakytas kambarys.

– Vadinasi, nesu labai gera bėglė.

– Netgi visiškai niekam tikusi.

– Iš tikrųjų ji man pakišo mintį, jei nori žinoti, – piktai prisipažinau. – Tiek kartų varčiau Berilės popierius, kad puikiai prisiminiau šitą brošiūrą, o joje viešbučio „Holiday Inn“ Diuvalio gatvėje reklamą. Tikriausiai įsidėmėjau, nes svarsčiau, ar ji nebuvo čia apsistojusi iš pradžių, vos tik atvykusi į Ky Vestą.

– Ar buvo? – jis pakėlė stiklinę.

– Ne.

Kai jis atsistojo įpilti dar išgerti, į duris pasibeldė, ir mano širdis net šoktelėjo, kai Markas nerūpestingai pasisuko ir iš po švarko ištraukė 9 milimetrų kalibro pistoletą. Laikydamas jį rankoje, pažiūrėjo pro durų akutę ir įsikišo jį į užpakalinę kelnių kišenę. Tada atidarė duris. Atgabeno pietus. Kai Markas grynaisiais sumokėjo jaunai moteriai, ji linksmai nusišypsojo ir tarė:

– Ačiū, pone Skarpeta. Gero apetito.

– Kodėl užsiregistravai kaip mano vyras? – pareikalavau paaiškinti.

– Miegosiu ant grindų. Bet nepaliksiu tavęs vienos, – atsakė jis, dėliodamas uždangstytus dubenis ant stalo prie lango ir atkimšdamas butelį vyno. Nusivilkęs švarką, numetė jį ant lovos, o pistoletą padėjo ant tualetinio stalelio netoli kuprinės taip, kad galėtų lengvai pasiekti.

Palaukiau, kol jis atsisėdo valgyti, ir tik po to paklausiau apie ginklą.

– Bjauri maža pabaisa, bet tikriausiai mano vienintelis draugas, – atsakė jis, pjaustydamas kepsnį. – Manau, kad turi savo trisdešimt aštuntą, gal kuprinėje. – Jis žvilgtelėjo į kuprinę ant tualetinio stalelio.

– Jei nori žinoti, jis mano užrašų knygutėje, – juokingai

išpliurpiau. – Ir iš kur tu, po galais, žinai, kad turiu trisdešimt aštuntą?

– Bentonas pasakė. Jis taip pat sakė, kad neseniai gavai leidimą slaptai jį nešiotis. Beje, jis taip pat spėjo, kad šiuo metu beveik niekur neini be jo. – Siurbtelėjęs vyno, jis pridūrė: – Neblogas.

– Gal Bentonas pranešė ir mano suknelių dydį? – paklausiau, prisiversdama valgyti, nors skrandis maldavo to nedaryti.

– Na, to tai man sakyti nereikia. Tu vis dar nešioji aštuntą ir atrodai taip pat gerai, kaip ir Džordžtaune. Tiesą sakant, geriau.

– Labai apsidžiaugčiau, jei nustotum elgtis kaip koks besimeilinantis šunsnukis ir pasakytum, iš kur, velniai rautų, žinai Bentono Veslio vardą, jau neminiu tų pasakų apie nuolatinius pokalbius su juo apie mane.

– Kei. – Padėjęs šakutę jis sutiko mano piktą žvilgsnį. – Pažįstu Bentoną daug seniau negu tu. Ar to dar nesupratai? Ar turėčiau tai parašyti neoninėmis raidėmis?

– Taigi. Didelėmis raidėmis per visą dangų, Markai. Nes nežinau, kuo tikėti. Nė nenutuokiu, kas tu esi. Nepasitikiu tavimi. Tiesą sakant, šią akimirką mirtinai tavęs bijau.

Jis atsilošė kėdėje, o jo veidas buvo toks rimtas, kokio niekada nebuvau mačiusi. Jis pasakė:

– Kei, apgailestauju, kad manęs bijai. Gailiuosi, kad nepasitiki manimi. Bet tai visiškai normalu, nes labai nedaugel žmonių pasaulyje žino, kas aš toks, o kartais pasitaiko, kad ir pats nesu tuo tikras. Negalėjau tau pasakyti anksčiau, bet dabar viskas baigta. – Jis stabtelėjo. – Bentonas mokė mane Akademijoje, dar prieš tau su juo susipažįstant.

– Tu *agentas*? – paklausiau, negalėdama patikėti.

– Taip.

– Ne, – pasakiau, o mintys sukosi kaip pašėlusios. – Ne! *Šį kartą nesirengiu tavimi patikėti, kad tave kur velniai!*

Jis tylėdamas atsikėlė, nuėjo prie telefono ir surinko numerį.

– Ateik, – pasakė, pažvelgęs į mane.

Tada padavė man ragelį.

– Alio? – tuojau pat pažinau balsą.

– Bentonai? – pasakiau.

– Kei? Ar viskas gerai?

– Markas čia, – atsakiau. – Jis surado mane. Taip, Bentonai, viskas gerai.

– Ačiū Dievui. Tu apsaugota. Esu tikras, kad jis paaiškins.

– Žinoma, paaiškins. Ačiū, Bentonai. Viso gero.

Markas, atėmęs iš manęs ragelį, jį padėjo. Kai grįžome prie stalo, jis ilgai žiūrėjo į mane, kol vėl prabilo:

– Kai žuvo Džaneta, mečiau teisininko praktiką. Vis dar nežinau, kodėl taip pasielgiau, Kei, bet tai nesvarbu. Dirbau agentu, iš pradžių Detroite, paskui veikiau slaptai. Tas pasakojimas apie darbą „Orndorff & Berger" buvo apgaulė.

– Juk nenori pasakyti, kad ir Sparačinas dirba federalinėms tarnyboms, – ištariau drebėdama.

– Prakeikimas, žinoma, ne, – atsakė jis, nusukdamas žvilgsnį.

– Į ką jis įsipainiojęs, Markai?

– Smulkius jo nusižengimus papildo Berilės Medison apgaudinėjimas, jos autorinių honorarų klastojimas. Tą jis darė su daugeliu klientų. Kaip jau sakiau, jis manipuliavo

ja, siundė prieš Kerį Harperį ir rengėsi sukelti didelį skandalą... ir vėlgi, tai jis darė dar prieš tai.

– Vadinasi, Niujorke man pasakojai tiesą.

– Žinoma, ne visą. Negalėjau papasakoti visko.

– Ar Sparačinas žinojo, kad atvykstu į Niujorką? – Tas klausimas kamavo mane savaičių savaites.

– Taip. Tai organizavau aš, neva kad gaučiau iš tavęs daugiau informacijos ir įtikinčiau pasikalbėti su juo. Jis žinojo, kad niekada nesileisi su juo į kalbas. Taigi pasisiūliau jam tave atvesti.

– Jėzau, – sumurmėjau.

– Maniau, kad viską kontroliuoju. Nepagalvojau, kad jis apgavo mane, kol atėjome į restoraną. Tada supratau, kad viskas eina po velnių, – tęsė Markas.

– Kodėl?

– Nes sekė mane. Jau seniai žinojau, kad Partino vaikigalis yra vienas iš jo šuniukų. Taip jis susimoka nuomą, kol sulaukia mažyčių vaidmenų muilo operose, televizijos reklamose ar apatinių skelbimuose. Matyt, Sparačinas pradėjo mane įtarinėti.

– Kodėl jis siuntė Partiną? Ar nesuprato, kad jį pažinsi?

– Sparačinas neįtaria, kad žinau apie Partiną, – pasakė jis. – Svarbiausia, pamatęs Partiną restorane, supratau, kad Sparačinas pasiuntė jį iššniukštinėti, ar tikrai susitinku su tavim, sužinoti, ką rengiuosi daryti, na, visai panašiai, kaip pasiuntė Džebą Praisą išnaršyti tavo kabineto.

– Ar turėčiau manyti, kad ir Džebas Praisas yra badaujantis aktorius?

– Ne. Suėmėme jį Niujorke praėjusią savaitę. Kurį laiką jis niekam nedarys nemalonumų.

– Kaip suprantu, tavo pažintis su Disneriu Čikagoje taip pat melas, – pasakiau.

– Legendoje jis figūruoja. Bet niekada nesu su juo susitikęs.

– Vadinasi, tavo atvykimas į Ričmondą irgi buvo inscenizuotas? – Stengiausi sulaikyti ašaras.

Įpildamas vyno, jis tarė:

– Tikrai nevažiavau iš Kolumbijos apygardos. Atskridau tiesiai iš Niujorko. Sparačinas pasiuntė mane sužinoti, ką tu manai, išpešti viską apie Berilės žmogžudystę.

Tylomis siurbčiojau vyną, bandydama atgauti pusiausvyrą. Po to paklausiau:

– Ar jis kaip nors susijęs su Berilės nužudymu, Markai?

– Iš pradžių dėl to nerimavau, – atsakė jis. – Būtent dėl to, kad Sparačino žaidimas su Harperiu galėjo nueiti per toli. Harperis galėjo įšėlti ir nužudyti Berilę. Bet vėliau jis pats buvo nužudytas, ir, laikui bėgant, negalėjau rasti nieko, kas leistų manyti, jog Sparačinas susijęs su jų mirtimis. Tikriausiai jis norėjo, kad sužinočiau apie Berilės mirtį viską, ką galiu, nes pats serga paranoja.

– Gal jis jaudinosi, jog policija iššukuos jos kabinetą ir paaiškės, kad jos autoriniai honorarai buvo suklastoti? – paklausiau.

– Galbūt. Tikrai žinau, kad jis nori rankraščio. Jo vertė neabejotina. Bet dėl ko nors kita nesu tikras.

– O kaip su tuo teismo procesu, su kerštu vyriausiajam prokurorui?

– Jis sukėlė daug viešų kalbų, – atsakė Markas. – Sparačinas niekina Etridžą ir apsidžiaugtų, jei pavyktų jį pažeminti ar netgi priversti atsistatydinti.

– Čia lankėsi Skotas Partinas, – pranešiau jam. – Visai neseniai, ir klausinėjo apie Berilę.

– Įdomu, – pasakė jis, atsipjaudamas kepsnio.

– Ar seniai dirbi su Sparačinu?

– Daugiau kaip dveji metai.

– Viešpatie, – pasakiau.

– Biuras viską kruopščiai sutvarkė. Mane pasiuntė kaip advokatą Polį Barkerį, ieškantį darbo ir norintį greitai praturtėti. Padariau viską, kad jis užkibtų. Žinoma, jis mane tikrino, o kai kažkokios smulkmenos neatitiko, pagaliau pareikalavo pasiaiškinti. Prisipažinau, kad gyvenu svetima pavarde, kad dalyvauju Federalinėje ginamų liudytojų programoje. Tai labai sukta ir sunku paaiškinti, bet Sparačinas mano, kad anksčiau, gyvendamas Talahasyje, buvau įsipainiojęs į neteisėtą veiklą, mane pričiupo, ir federalistai atsilygino man už parodymus, suklastodami mano tapatybę ir praeitį.

– Ar tu buvai įsivėlęs į neteisėtą veiklą? – paklausiau.

– Ne.

– Etridžas mano, kad buvai, – pasakiau. – Jis taip pat teigia, kad buvai nuteistas kalėti.

– Nesistebiu, Kei. Federalinio teismo vykdytojai glaudžiai bendradarbiauja su biuru. Apie tavo kažkada pažinotą Marką Džeimsą dokumentuose sakoma, kad jis nusikaltęs advokatas, iš kurio atimta teisė praktikuoti, dvejus metus išbuvęs kalėjime.

– Ar turėčiau galvoti, kad Sparačino ryšys su „Orndorff & Berger“ – tik priedanga? – paklausiau.

– Taip.

– Kam, Markai? Tai juk ne tiktai vieši skandalai.

– Esame įsitikinę, kad jis plauna gangsterių pinigus,

Kei. Pinigus, kurie gaunami platinant narkotikus. Taip pat manome, kad jis yra susijęs su organizuotomis nusikaltėlių grupėmis lošimo namuose. Įvelti politikai, teisėjai, kai kurie prokurorai. Tinklas neįtikėtinas. Tai žinoma senokai, bet labai pavojinga, kai viena baudžiamosios teisės sistemos dalis puola kitą. Turime gauti priimtinus kaltės įrodymus. Todėl mane ir pasiuntė. Kuo daugiau išsiaiškindavau, tuo daugiau kildavo klausimų. Trys mėnesiai virto šešiais, o vėliau ir metais.

– Nesuprantu. Jo firma įteisinta, Markai.

– Niujorkas yra mažutė Sparačino šalis. Jis galingas. „Orndorff & Berger" labai mažai žino apie tai, ką jis daro. Aš niekada ten nedirbau. Jie net nežino mano vardo.

– Bet Sparačinas žino, – spaudžiau jį, – girdėjau, kaip jis vadino tave Marku.

– Taip, jis žino mano tikrą vardą. Kaip jau sakiau, biuras buvo labai atsargus. Jie gerokai padirbėjo, kad perrašytų mano gyvenimą, sukurtų dokumentinius pėdsakus, kurie kažkada tau žinomą Marką Džeimsą pakeičia visiškai, netgi neįtikėtinai nepažįstamu. – Jis stabtelėjo, veidas buvo niūrus. – Susitarėme su Sparačinu, kad, tau girdint, jis vadins mane Marku. Visą likusį laiką buvau Polis. Dirbau jam. Kurį laiką gyvenau jo šeimoje. Buvau kaip ištikimas sūnus, bent jau taip jis manė.

– Žinau, kad „Orndorff & Berger" niekada negirdėjo apie tave, – prisipažinau. – Bandžiau paskambinti tau į Niujorką ir Čikagą, bet jie nežinojo, apie ką kalbu. Susisiekiau su Disneriu. Jis taip pat nepažinojo tavęs. Gal aš ne kokia bėglė, bet ir tu toks pat slaptas agentas.

Kurį laiką jis tylėjo. Po to pasakė:

– Biurui buvo įsakyta mane panaudoti, Kei. Tu

pasirodei scenoje, ir aš turėjau labai rizikuoti. Dėl to, kad tu įsivėlei, mano jausmai susipainiojo. Elgiausi kvailai.

– Nežinau, kaip turėčiau į tai reaguoti.

– Gerk vyną ir žiūrėk, kaip kyla mėnulis virš Ky Vesto. Tai geriausia reakcija.

– Bet, Markai, – dabar jau visiškai buvau jo valioje, – nesuprantu dar vieno svarbaus dalyko.

– Esu tikras, kad nesupranti ir galbūt niekada nesuprasi daugybės svarbių dalykų, Kei. Mes pragyvenome ilgą gyvenimą ir negalime jo pamatyti per vieną vakarą.

– Sakei, kad Sparačinas užsiundė tave, kad išgautum iš manęs, ką žinai. Iš kur jis sužinojo, kad mane pažįsti? Ar tu pasakei jam?

– Jis paminėjo tavo vardą pokalbyje, kai tik sužinojome apie Berilės nužudymą. Sakė, kad esi Virdžinijos vyriausioji medicinos ekspertė. Išsigandau. Nenorėjau, kad pridarytų tau nemalonumų. Nusprendžiau, kad geriau tavimi užsiimsiu pats.

– Vertinu riteriškumą, – pasakiau ironiškai.

– Turėtum, – jis žiūrėjo į mane. – Pasakiau, kad kažkada draugavome. Norėjau, kad tave perduotų man. Ir jis perdavė.

– Ir tai viskas? – pasakiau.

– Norėčiau taip galvoti, bet bijau, kad pats nebegaliu suvokti savo motyvų. Susipainiojau.

– Susipainiojai?

– Manau, kad susiviliojau galimybe vėl pamatyti tave.

– Tu taip ir sakei.

– Ir nemelavau.

– O dabar ar meluoji?

– Prisiekiu Dievu, kad dabar tau nemeluoju, – pasakė jis.

Staiga supratau, kad vis dar tebevilkiu polo marškinius ir šortus, mano oda drėgna ir lipni, o plaukai suvelti. Atsiprašiusi pakilau nuo stalo ir nuėjau į vonią. Po pusvalandžio jau buvau įlindusi į savo mėgstamą frotinį chalatą, o Markas miegojo ant nepaklotos lovos.

Jis sudejavęs atsimerkė, kai atsisėdau ant lovos.

– Sparačinas – labai pavojingas žmogus, – pasakiau, lėtai braukdama pirštais jam per plaukus.

– Be abejonės, – mieguistai atsakė Markas.

– Jis pasiuntė Partiną. Nesuprantu, kaip jis sužinojo, kad Berilė buvo čia.

– Nes ji iš čia jam skambindavo, Kei. Jis žinojo tai visą laiką.

Linktelėjau net nenustebusi. Sparačinas reguliavo Berilės gyvenimą iki pat skaudžios pabaigos, bet ji, matyt, pradėjo juo nepasitikėti. Kitaip būtų palikusi rankraštį jam, o ne atidavusi į barmeno PDŽ rankas.

– Ką jis darytų, jei žinotų, kad esi čia? – paklausiau ramiai. – Ką darytų Sparačinas, jei žinotų, kad mudu kalbamės šiame kambaryje?

– Velniškai pavydėtų.

– Rimtai.

– Galbūt užmuštų mus, jei tikėtųsi išsisukti nuo atsakomybės.

– Ar jis galėtų išsisukti, Markai?

Prisitraukęs mane arčiau ir prisiglaudęs, jis pasakė:

– Tai velnias, jokiu būdu.

* * *

Ryte mus pažadino saulė, mes vėl mylėjomės ir vėl miegojome vienas kito glėbyje iki dešimtos.

Kol Markas maudėsi duše ir skutosi, aš žiūrėjau pro langą į prasidedančią dieną. Spalvos niekada nebuvo tokios ryškios, ir mažytės pakrančių salos Ky Vesto niekada dar taip didingai neapšvietė saulė. Galėčiau nusipirkti pirkelę, kur mylėtumėmės su Marku iki amžiaus galo. Pirmą kartą po daugybės metų važinėčiausi dviračiu, vėl žaisčiau tenisą ir mesčiau rūkyti. Stengčiausi kiek įmanoma sugyventi su savo šeima, o Lusi dažnai pas mus svečiuotųsi. Mielai lankyčiausi Luji restorane, o PDŽ taptų mūsų draugu. Stebėčiau saulės šviesos šokį virš jūros ir melsčiausi moteriai, vardu Berilė Medison, kurios siaubinga mirtis suteikė mano gyvenimui naują prasmę ir vėl išmokė mylėti.

Po ankstyvų pietų, kuriuos valgėme kambaryje, ištraukiau iš kuprinės Berilės rankraštį. Markas žiūrėjo, netikėdamas savo akimis.

– Ar tai yra tai, apie ką aš galvoju? – paklausė jis.

– Taip. Kaip tik tai, apie ką tu galvoji, – pasakiau.

– Kur, dėl Dievo meilės, radai jį, Kei? – jis pakilo nuo stalo.

– Ji paliko jį draugui, – atsakiau.

Sėdėjome atsirėmę į pagalves, rankraštis gulėjo ant lovos tarp mūsų, o aš pasakojau Markui apie pokalbį su PDŽ.

Atėjo popietė, o mes vis dar negalėjome išjudėti, tik išnešėme į koridorių nešvarius indus ir pasilepindami užsisakėme į kambarį sumuštinių ir užkandžių. Vartydami Berilės Medison gyvenimo puslapius, labai mažai

kalbėjomės. Knyga buvo neįtikėtina ir retsykiais išspausdavo ašaras.

Berilė buvo paukštis giesmininkas, gimęs per audrą, nuostabios spalvos lopinėlis, įsikibęs į siaubingo gyvenimo šaką. Kai jos motina mirė, tėvas parsivedė kitą moterį, kuri tyčiojosi iš Berilės. Negalėdama pakęsti tokio gyvenimo, ji išmoko susikurti savąjį. Rašyti jai buvo tolygu išgyventi, jos talentas skleidėsi tarsi piešti galinčio nebylio ar muzikuoti sugebančio neregio dovana. Žodžius ji mokėjo paversti pasauliu, kurį galėjai užuosti, jausti ir skonėtis.

Jos santykius su Harperiais galėtum pavadinti ir dramatiškais, ir beprotiškais. Jie buvo tarsi trys nenuspėjami gamtos gaivalai, kurių kuriamoji galia susiliedavo į griaunamąją jėgą, kai pagaliau visi kartu apsigyveno toje pasakų knygos sodyboje ant amžinų svajonių upės kranto. Keris Harperis nupirko ir restauravo didįjį namą Berilei, ji įsikūrė viršutiniame miegamajame, kuriame nakvojau. Vieną naktį, kai jai buvo tik šešiolika, jis atėmė jai nekaltybę.

Kai kitą rytą ji neatėjo pusryčiauti, Sterlinga Harper užlipo laiptais pasižiūrėti, kas atsitiko Berilei, ir rado ją verkiančią, susirangiusią lovoje kaip embrioną. Nepajėgdama pripažinti, kad jos įžymusis brolis išprievartavo jų įdukrą, ponia Harper kovojo su namų demonais, pasitelkusi neigimo kariauną. Ji niekada apie tai nė žodžio nepasakė Berilei ir nesistengė įsikišti, tačiau naktį tyliai uždarydavo savo kambario duris ir miegodavo neramiai.

Berilės prievartavimas tęsėsi savaičių savaites ir tapo retesnis tik tuomet, kai ji suaugo ir kai Pulicerio premijos laimėtoją aplankė impotencija, kurią pagreitino girtuokliavimas ilgais vakarais ir polinkis į kitokias ydas,

net narkomaniją. Kai procentų nuo sukaupto iš knygų uždarbio ir šeimos paveldėto turto nebeužteko brangiai kainuojantiems malonumams apmokėti, Harperis kreipėsi į savo draugą Džozefą Maktigju, kuris sugebėjo pagerinti jo finansinę padėtį ir padaryti autorių „ne tik mokų, bet ir pakankamai pasiturintį, galėjusį dėžėmis maukti geriausią viskį ir užsigeidus rengti kokaino orgijas".

Pasak Berilės, jai išsikėlus, ponia Harper nutapė jos portretą, kuris kabojo bibliotekoje virš židinio, portretą vaiko, kuriam atimta nekaltybė, ir šiuo portretu sąmoningai ar nesąmoningai ji visą laiką kankino Harperį. Jis vis daugiau gėrė ir vis mažiau rašė, jį pradėjo kamuoti nemiga. Harperis ėmė lankytis Kalpeperio smuklėje. Ponia Harper to nedraudė, nes tuo metu, kai brolio nebūdavo namie, ji kalbėdavosi telefonu su Berile, ir jos regzdavo pinkles jam. Akivaizdžiai savo nepaklusnumą Berilė parodė, kai, Sparačino paskatinta, pažeidė sutartį.

Berilei liko vienintelė galimybė tokiu būdu pareikalauti grąžinti jai gyvenimą ir, jos žodžiais tariant, „išsaugoti draugės Sterlingos grožį, įkūnijant šioje knygoje jos atminimą kaip pievų gėlės žiedą". Berilė pradėjo rašyti knygą tuoj po to, kai poniai Harper nustatė vėžį. Jų ryšys buvo nepažeidžiamas, meilė viena kitai begalinė.

Žinoma, rankraštyje buvo daug nukrypimų apie Berilės parašytas knygas ir idėjų šaltinius, įtrauktos ankstesnių kūrinių ištraukos; kaip įtariau, tuo galima paaiškinti rankraščio, po mirties rasto jos miegamajame, fragmentiškumą. Sunku buvo suprasti, ką Berilė galvojo. Akivaizdu tik tai, kad kūrinys žadėjo būti puikus ir pakankamai skandalingas, kad išgąsdintų Kerį Harperį ir sukeltų Sparačino godulį jį įsigyti.

Tačiau, baigiantis popietei, vis dar negalėjau jame įžiūrėti nė menkiausio Frankio atšvaito. Rankraštyje nebuvo užsiminta apie tą kančią, kuria pagaliau baigėsi jos gyvenimas. Manau, kad jai per sunku buvo tai svarstyti. Galbūt ji tikėjosi, kad, laikui bėgant, tai praeis.

Jau beveik buvau baigusi Berilės knygą, kai Markas staiga uždėjo delną man ant rankos.

– Kas atsitiko? – Vos galėjau sulaikyti ašaras.

– Kei. Pažiūrėk į šitą. – Jis atsargiai uždėjo ant skaitomo lapo viršaus kitą puslapį.

Tai buvo dvidešimt penktojo skyriaus pradžia, jau mano perskaitytas puslapis. Žiūrėjau kokią minutę, kol supratau, kas čia ne taip. Tai buvo labai švari fotokopija, o ne originalus spausdintas puslapis kaip likusieji.

– Man atrodo, tu sakei, kad tai vienintelė kopija, – tarė Markas.

– Man susidarė toks įspūdis, – atsakiau, nieko nesuprasdama.

– Manau, kad ji padarė kopiją ir sumaišė du puslapius.

– Panašu, kad taip, – mąsčiau garsiai. – Bet kurgi dingo kopija? Jos niekas nerado.

– Neturiu supratimo.

– Ar esi tikras, kad Sparačinas jos neturi?

– Manau, kad žinočiau, jei turėtų. Iškrėčiau visą kabinetą, kai jo nebuvo, tą patį padariau ir namuose. Be to, manau, kad būtų man pasakęs, bent jau tada, kai galvojo, jog esame bendrininkai.

– Žinai, geriau pasimatykime su PDŽ.

Sužinojome, kad šiandien PDŽ laisvadienis. Jo nebuvo nei namie, nei Luji restorane. Prieblanda jau gobė salą, kai pagaliau radome jį „Nerūpestingajame Džo“. Iki to

laiko jis jau buvo pasiekęs atrištos, pavėjui plazdenančios burės būseną. Nučiupusi jį prie baro už rankos atsivedžiau prie stalo.

– Čia Markas Džeimsas, mano draugas, – skubiai supažindinau.

PDŽ linktelėjo ir sveikindamasis pakėlė ilgu kaklu alaus butelį. Jis kelis kartus sumirkčiojo, kad geriau matytų, ir atvirai žavėjosi mano patraukliu palydovu. Markas, atrodė, nieko nepastebėjo.

Norėdama perrėkti minios ir orkestro triukšmą, garsiai paklausiau PDŽ:

– Berilės rankraštis. Ar ji čia padarė jo kopiją?

Trūktelėdamas iš butelio ir linguodamas į muzikos taktą, jis atsakė:

– Nežinau. Jei ir darė, man nieko nesakė.

– Bet ar tai įmanoma? – neatstojau. – Ar galėjo nukopijuoti kartu su laiškais, kuriuos jums atidavė?

Jis patraukė pečiais, per smilkinius ritosi prakaito lašai, veidas išraudo. PDŽ buvo labai girtas ir jau sunkiai orientavosi.

Markas nejudėdamas laukė, o aš bandžiau vėl:

– Na, ar ji, eidama kopijuoti laiškų, pasiėmė ir rankraštį?

– „... visai kaip Budžis ir Bakolas...“ – dainavo PDŽ šiurkščiu baritonu, mušdamas ritmą į stalo kraštą kartu su minia.

– PDŽ! – riktelėjau garsiai.

– Žmogau, – užprotestavo jis, nenuleisdamas akių nuo scenos, – tai mano mėgstama daina.

Taigi sėdėdama laukiau, kol PDŽ dainavo savo mėgstamą dainą. Per trumpą koncerto pertrauką pakartojau

klausimą. PDŽ spėjo ištuštinti butelį, o paskui stebėtinai sklandžiai atsakė:

– Prisimenu tik tiek, kad Berilė tą dieną pasiėmė kuprinę, aišku? Ją pasiūliau, kad turėtų į ką susidėjusi tampyti tą šlamštą. Ji išėjo į „Katino kopiją" ar kažkokią kitą, esu velniškai tikras, kad turėjo su savim kuprinę. Štai taip. – Jis išsitraukė cigaretes. – Kuprinėje galėjo būti ir rankraštis. Galėjo padaryti ir jo kopiją, kai kopijavo laiškus. Žinau tik tai, kad paliko man tą egzempliorių, kurį kažkada atidaviau jums.

– Vakar, – pasakiau.

– Taigi, žmogau. Vakar. – Užsimerkęs jis vėl pradėjo barbenti į stalo kraštą.

– Ačiū, PDŽ, – pasakiau.

Jis nekreipė jokio dėmesio į mus, kai išėjome. Ištrūkę iš baro, patekome į gaivų nakties orą.

– Tai vadinama mėgavimusi tuštuma, – tarė Markas, kai ėjome į viešbutį.

– Nežinau, – atsakiau, – man atrodo, kad logiška manyti, jog kartu su laiškais Berilė nukopijavo ir rankraštį. Neįsivaizduoju, kad knygą būtų palikusi PDŽ ir nepasidariusi sau kopijos.

– Aš taip pat neįsivaizduoju nieko kita. PDŽ nėra iš pačių patikimiausių saugotojų.

– Deja, Markai, jis kaip tik toks ir yra. Tiesiog šiąnakt kiek išsiblaškęs.

– Sakyčiau, labiau tiktų žodis apdujęs.

– Galbūt jį taip paveikė mano pasirodymas.

– Jei Berilė turėjo rankraščio kopiją ir parsivežė ją į Ričmondą, – tęsė Markas, – tai tas, kuris ją užmušė, pavogė ir kopiją.

– Frankis, – pasakiau.

– Tai paaiškintų, kodėl jis tuoj pat puolė Kerį Harperį. Mūsų dauguižis Frankis pavydėjo, mintis apie Harperį Berilės miegamajame vedė jį vis labiau iš proto. Harperio įprotis kiekvieną pavakarę lankytis Kalpeperio smuklėje aprašytas Berilės knygoje.

– Žinau.

– Frankis galėjo apie tai perskaityti, sužinojo, kaip jį rasti, apskaičiavo, kad tai tinkamiausias laikas jį netikėtai užklupti.

– Tai pats tinkamiausias laikas, kai esi pusgirtis ir nebūties vidury tamsiame keliūkštyje ropštiesi iš automobilio? – pasakiau.

– Tiesiog stebiuosi, kodėl jis nepuolė ir Sterlingos Harper.

– Galbūt dar būtų tai padaręs.

– Tu teisi. Tiesiog neturėjo progos, – tarė Markas. – Ji išvadavo jį iš rūpesčių.

Ėjome tyliai, susikabinę rankomis, mūsų batai šlepsėjo šaligatviu, vėjelis judino medžių lapus. Norėjau, kad ši akimirka tęstųsi amžinybę. Bijojau faktų, su kuriais turėjome susidurti. Kai, grįžę į kambarį, kartu gėrėme vyną, paklausiau:

– Kas toliau, Markai?

– Vašingtonas, – pasakė jis, nusisukdamas į langą. – Tiesą sakant, jau rytoj. Mane instruktuos ir perprogramuos. – Jis giliai įkvėpė. – Velniava, net nežinau, ką po to darysiu.

– Ką norėtum daryti? – paklausiau.

– Nežinau, Kei. Kas žino, kur jie mane paskui išsiųs? – Jis toliau žvelgė į naktį. – Be to, žinau, kad neišvyksi iš Ričmondo.

– Ne, negaliu išvykti iš Ričmondo. Ne dabar. Mano darbas – tai mano gyvenimas, Markai.

– Visada taip buvo, – pasakė jis. – Mano darbas – taip pat mano gyvenimas. Tai nepalieka daug erdvės diplomatiškiems išsisukinėjimams.

Jo žodžiai, jo veidas žeidė man širdį. Žinojau, kad jis teisus. Kai vėl norėjau kažką pasakyti, pabiro ašaros.

Gulėjome stipriai apsikabinę, kol jis užmigo mano glėbyje. Švelniai jį paleidusi, atsikėliau ir nuėjau prie lango parūkyti; mintys kaip apsėstos sukosi viena po kitos, kol aušra nurausvino dangų.

Ilgai maudžiausi duše. Karštas vanduo ramino ir sustiprino mano ryžtą. Atsigaivinusi ir užsimetusi chalatą, išėjau iš vonios ir radau Marką, užsakinėjantį pusryčius.

– Grįžtu į Ričmondą, – pareiškiau tvirtai, sėsdamasi ant lovos šalia jo.

Jis susiraukė.

– Nelabai gera mintis, Kei.

– Radau rankraštį, tu išvyksti, nenoriu likti čia viena ir laukti pasirodant Frankio, Skoto Partino arba net Sparačino, – paaiškinau.

– Jie dar nerado Frankio. Tai per daug rizikinga. Suorganizuosiu tau čia apsaugą, – protestavo jis. – Arba Majamyje. Tai netgi geriau. Kurį laiką pagyventum su šeima.

– Ne.

– Kei...

– Markai, galbūt Frankis jau išvyko iš Ričmondo. Gal jie neras jo savaičių savaites. Ką turėčiau daryti, ar visą laiką slapstytis Floridoje?

Atsirėmęs į pagalves jis neatsakė. Paliečiau jam ranką.

– Neleisiu, kad tai trukdytų mano gyvenimui ir

karjerai, atsisakau būti įbauginta. Paskambinsiu Marinui, kad sutiktų mane oro uoste.

Abiem rankom apkabinęs mane ir pažiūrėjęs man į akis, Markas pasakė:

– Važiuok su manim į Kolumbijos apygardą. Arba kurį laiką gali pabūti Kvantike.

Papurčiau galvą.

– Man nieko neatsitiks, Markai.

Jis tvirčiau apkabino mane.

– Negaliu negalvoti apie tai, kas nutiko Berilei.

Aš taip pat negalėjau.

Atsisveikindami pasibučiavome Majamio oro uoste, ir aš kuo greičiau neatsigręždama nuėjau. Atsibudau, kai reikėjo persėsti į kitą lėktuvą Atlantoje. Fiziškai ir emociškai išsekusi, beveik visą laiką pramiegojau.

Marinas pasitiko mane prie išėjimo. Šį kartą jis, atrodo, pajuto mano nuotaiką ir tylėdamas ėjo paskui mane per oro uosto stotį. Kalėdiniai suvenyrai ir prekės oro uosto parduotuvių vitrinose tik dar labiau mane prislėgė. Nelaukiau švenčių. Nebuvau tikra, kada ir kaip vėl pasimatysiu su Marku. Mane sudirgino dar ir tai, kad teko apie valandą prastovėti stebint besisukančią lagaminų karuselę bagažo išdavimo patalpoje. Tai suteikė Marinui progą mane pamokyti, o mano nuotaika vis labiau bjuro. Pagaliau pranešiau, kad lagaminas dingo. Užpildžiusi nuobodžiai smulkmenišką ir iš įvairiausių dalių sudarytą formą, atsiėmiau savo automobilį ir nuvažiau namo. Marinas sekė iš paskos.

Tamsi, lietinga naktis kilniaširdiškai paslėpė nuniokotą priekinį kiemą. Sustojome prie namo. Marinas jau

anksčiau man priminė, kad jiems nepasisekė užtikti Frankio pėdsakų, kol manęs nebuvo. Jis nesirengė rizikuoti. Pasišviesdamas žibintuvėliu, apžiūrėjo mano namą, ieškodamas išdaužtų langų ar kokių kitų įsilaužimo pėdsakų, perėjo kartu su manimi per visus kambarius, kiekviename uždegdamas šviesą, patikrino spintas ir pažiūrėjo po lovomis.

Jau ėjome į virtuvę ir galvojome apie kavą, kai iš jo nešiojamojo radijo aparato pasigirdo šaukinys:

– Du penkiolika, dešimt trisdešimt trys...

– Šūdas! – šūktelėjo Marinas, ištraukdamas aparatėlį iš švarko kišenės.

Dešimt trisdešimt trys buvo „Meidei"* kodas. Radijo signalai kaip kulkos zvimbė ore. Patrulių automobiliai reagavo kaip kylantys reaktyviniai laineriai. Netoliese nuo mano namų ūkio reikmenų parduotuvėje budėjo pareigūnas. Atrodo, jis buvo nušautas.

– Septyni nulis septyni, dešimt trisdešimt trys, – skandavo Marinas, pranešdamas dispečerei, kad jis atvyksta, ir išbėgo pro paradines duris. – Velniai griebtų! Voltersas! Jis dar tik nesubrendęs vaikigalis! – Keikdamasis jis nėrė į lietų, šaukdamas man: – Gerai užsirakink, daktaryt. Tuoj pat atsiųsiu porą uniformuotų vyrukų!

Šiek tiek pavaikščiojusi po virtuvę, pagaliau atsisėdau prie stalo su puikaus škotiško viskio taure, o stiprus lietus barbeno į stogą ir daužėsi į langų rėmus. Pamečiau lagaminą, o jame buvo mano .38 kalibro revolveris. Tai smulkmena, kurios nepaminėjau Marinui – buvau visiškai

* Meidei (*Mayday*) – tarptautinis nelaimės signalas, siunčiamas per radiją.

išsekusi. Žinojau, kad neužmigsiu, todėl varčiau Berilės rankraštį, kurį, laimei, buvau įsidėjusi į rankinį bagažą. Siurbčiojau gėrimą ir laukiau, kol atvyks policija.

Kai beveik prieš pat vidurnaktį suskambėjo skambutis prie durų, krūptelėjusi pakilau nuo kėdės.

Pasižiūrėjusi pro paradinių durų akutę, tikėjausi pamatyti Marino žadėtus pareigūnus, bet išvydau išblyškusį jaunuolį su neperšlampamu apsiaustu ir kažkokia uniformine kepure. Jis atrodė sušalęs ir sušlapęs, gūžėsi nuo įstrižo lietaus, prie krūtinės spaudė planšetę.

– Kas ten? – šūktelėjau.

– Kurjerių tarnyba „Omega“ iš Berdo oro uosto, – atsakė jis. – Atvežiau jūsų lagaminą, ponia.

– Ačiū Dievui. – Apsidžiaugusi išjungiau signalizacijos sistemą ir atrakinau duris.

Stingdantis siaubas sukaustė mane, kai tik jis padėjo lagaminą prieškambaryje. Staiga prisiminiau. Paraiškoje, kurią pildžiau oro uoste dėl pamesto lagamino, nurodžiau įstaigos, o ne namų adresą.

17

Tamsūs plaukai ties kepurės pakraščiais buvo sulipę. Nežiūrėdamas man į akis jis tarė:

– Prašau pa-pasirašyti č-čia, ponia. – Kai jis padavė man planšetę, mano galvoje vieni balsai keitė kitus:

„...jie vėlavo iš oro uosto, nes oro linijos pradangino pono Harperio lagaminus."

„Jie natūralūs, ar tu juos šviesini, Kei?"

„Tai buvo, kai pasiuntinukas pristatė lagaminus..."

„Nė vieno jų jau nebėra."

„Praėjusiais metais Rojaus paprašė identifikuoti visais atžvilgiais į tą oranžinį panašų pluoštą, rastą tarp įkalčių, surinktų iš Graikijoje pagrobto „Boeing-747".

„Tai buvo, kai pasiuntinukas pristatė lagaminus!"

Iš ištiestos ruda odine pirštine apmautos rankos lėtai paėmiau rašiklį ir planšetę. Svetimu balsu pasakiau:

– Būkite toks malonus, atidarykite mano lagaminą. Suprantama, negaliu pasirašyti, kol neįsitikinsiu, ar yra visi mano daiktai.

Akimirką jo sustingusiame, išblyškusiame veide atsispindėjo sutrikimas. Akys kiek išsiplėtė, kai jis pažvelgė į pastatytą lagaminą, ir tuomet aš trenkiau jam taip greitai, kad jis nespėjo pakelti rankų ir atremti smūgio. Planšetės kraštas pataikė jam į gerklę, o aš šokau šalin kaip laukinė katė.

Spėjau nubėgti į valgomąjį, kai už nugaros išgirdau besivejančius žingsnius. Širdis daužėsi krūtinėje, įpuolus į virtuvę. Vos išsilaikiau nenugriuvusi ant slidaus linoleumo, kai, aplenkdama mėsai pjaustyti stalą, nuo sienos prie šaldytuvo nuplėšiau gesintuvą. Vos tik jis įgriuvo į virtuvę, pasitikau jį tiesiai jam į veidą nukreipusi dusinančių sausų miltelių srovę. Peilis ilgais ašmenimis dusliai skambtelėjo į grindis, o jis žiopčiojo ir graibstėsi už veido. Stvėrusi nuo viryklės ketaus keptuvę, įsiūbavau kaip teniso raketę ir smūgiavau jam į pilvą. Gaudydamas orą, jis susilenkė, o aš vėl ją įsiūbavusi, šį kartą trenkiau jam į galvą. Nepataikiau. Pajutau, kaip plokščias metalinis dugnas sutreškino kremzlę. Sulaužiau nosį ir galbūt išmušiau kelis dantis. Tai jo beveik nesustabdė. Jis parkrito ant kelių, kosėdamas ir apakintas miltelių, viena ranka griebė man už čiurnos, o kita graibė peilio. Metusi į jį keptuvę ir nuspyrusi tolyn peilį, išbėgau iš virtuvės, pakeliui atsitrenkdama klubu į smailų stalo kampą ir pečiu trinktelėdama į durų staktą.

Apsvaigusi ir kūkčiodama sugebėjau iš lagamino ištraukti Rugerį ir į cilindrą įkišti du šovinius. Tą akimirką jis beveik užvirto ant manęs. Girdėjau lietaus šnarėjimą ir jo trūkčiojantį kvėpavimą. Peilis buvo per colį nuo mano gerklės, kai, trečią kartą paspaudus gaiduką, jis

kaukštelėjo į pistoną. Pažėrusi dujas ir liepsną, kulka „Silvertip" perskrodė jam pilvo ertmę ir nusviedė jį per kelias pėdas nuo manęs ant grindų. Jis bandė atsisėsti, stiklinės akys žvelgė į mane, o veidą dengė kruvina kaukė. Jis norėjo kažką sakyti, kai silpstančia ranka pakėlė peilį. Ausyse spengė. Drebančiomis rankomis nutaikiusi į jį ginklą, dar kartą iššoviau į krūtinę. Kai Frankio Aimso akys užgeso, užuodžiau aitrų paraką, atmieštą saldžiu kraujo kvapu.

Tada, apimta isterijos, pradėjau raudoti. Vėjas ir lietus stipriai plakė namą, o Frankio kraujas sunkėsi į poliruotą ąžuolą. Mano kūnas virpėjo, kai verkiau. Pajudėjau tik tuomet, kai telefonas nuskambėjo penktą kartą. Galėjau tik pasakyti:

– Marinai. *O Dieve, Marinai*!

Darbe pasirodžiau tik tada, kai iš lavoninės buvo išvežtas Frankio Aimso kūnas, o jo kraujas nuplautas nuo nerūdijančio plieno stalo. Nutekėjęs vamzdžiais, jis susimaišė su dvokiančiais miesto kanalizacijos vandenimis. Nesigailėjau nušovusi Frankį. Gailėjausi, kad jis apskritai gimė.

– Iš viso to galima spręsti, – kalbėjo Marinas, žiūrėdamas į mane ir į tą didžiulį raštų kalną ant mano darbo stalo, – kad Frankis atvyko į Ričmondą prieš metus, spalio mėnesį. Bent jau nuo tada jis nuomojosi lindynę Redo gatvėje. Po poros savaičių jis gavo darbą – pristatyti pamestus lagaminus. „Omega" sudarė sutartį su oro uostu.

Nieko neatsakiau. Popieriaus peiliu plėšiau dar vieno laiško voką, kuris taip pat keliaus į šiukšlių dėžę.

– Vyrukai, kurie dirba tarnyboje „Omega“, naudojasi savo automobiliais. Dėl to Frankis praėjusį sausį pateko į bėdą. Sugedo jo „Mercury Lynx-81“ pavarų dėžė, o jis neturėjo pinigų jai pataisyti. Nėra automobilio, nėra darbo. Tada, manau, jis ir paprašė Alą Hantą pagalbos.

– Ar jiedu kada nors prieš tai kokiu nors būdu bendravo? – paklausiau, jausdamasi ir atrodydama visiškai išsekusi ir išsiblaškiusi.

– O, je, – atsakė Marinas. – Nei aš, nei Bentonas tuo neabejojame.

– Kuo grindžiate tokią prielaidą?

– Iš pradžių, – tarė jis, – pasirodė, kad Frankis prieš pusantrų metų gyveno Pensilvanijoje, Batleryje. Peržiūrėjome senio Hanto telefono sąskaitas per paskutinius penkerius metus, – jis saugo visą mėšlą, jei kartais vyktų auditas, supranti? Pasirodė, kad per tą laiką, kol Frankis buvo Pensilvanijoje, kažkas iš Batlerio skambino Hantui jo sąskaita. Dar prieš metus kažkas taip pat skambindavo iš Doverio Delavero valstijoje, o dar anksčiau buvo pustuzinis tokių skambučių iš Hagerstauno Merilende.

– Ar skambino Frankis? – paklausiau.

– Dar tikriname. Bet aš įtariu, kad Frankis retkarčiais skambindavo Alui Hantui ir tikriausiai papasakojo viską, ką padarė motinai. Todėl Alas tiek daug žinojo, kai kalbėjosi su tavimi. Velniava, jis neskaitė jokių minčių. Jis deklamavo, ką išgirdo kalbėdamasis su tuo pamišėliu. Atrodo, kad Frankio liga neišvengiamai jį artino prie Ričmondo. Tada, bum! Prieš metus jis atvyko į mūsų gražųjį miestelį, o visa kita jau istorija.

– Kas žinoma apie Hanto automobilių plovyklą? – paklausiau. – Ar Frankis buvo nuolatinis lankytojas?

– Pasak ten dirbančių vaikinų, – atsakė Marinas, – kažkas, atitinkantis Frankio aprašymą, retkarčiais pasirodydavo, atrodo, nuo praėjusio sausio. Sprendžiant iš jo namuose rastų kvitų pirmąją vasario savaitę jis kapitaliai remontavo savo „Mercury" motorą už penkis šimtus žalių, kuriuos tikriausiai gavo iš Alo Hanto.

– Gal sužinojote, ar Frankis buvo plovykloje kurią nors dieną, kai Berilė atgabeno savo automobilį?

– Spėju, kad taip ir nutiko. Žinai, pirmą kartą jis pastebėjo ją, kai pristatė Harperio lagaminus į Maktigju namus praėjusį sausį. O kas paskui? Po poros savaičių jis vėl pamatė ją, slankiodamas aplink Alo Hanto automobilių plovyklą ir kaulydamas paskolos. Puiku. Tai jam savotiškas apsireiškimas. Vėliau galbūt vėl pastebėjo ją oro uoste – jis ten atvažiuodavo, pasiimdavo pamestus lagaminus ir išvežiodavo juos po namus. Galbūt jis trečią kartą pamatė Berilę, kai ji skrido į Baltimorę susitikti su ponia Harper.

– Ar manai, kad ir apie Berilę Frankis pasakojo Hantui?

– Neįmanoma sužinoti. Bet nenustebčiau. Tai tikrai paaiškintų, kodėl Hantas pasikorė. Jis matė, kas darosi... suprato, ką tas pamišęs draugužis padarė Berilei. Vėliau dar nudobiamas Harperis. Hantas tikriausiai jautėsi kaltas kaip nežinia kas.

Skausmingai pasimuisčiau kėdėje, naršydama po popierius ir ieškodama datų spaudo, kurį prieš sekundę laikiau rankoje. Visur skaudėjo ir rimtai svarsčiau, ar nepersišvietus peties. Tik nežinojau, ką daryti su psichine būsena. Nesijaučiau pati savimi. Net nesuvokiau savo

pojūčių, niekaip negalėjau nustygti vietoje. Negalėjau atsipalaiduoti.

– Iš dalies Frankio maniakiška mąstysena turėjo sureikšminti tuos susitikimus su Berile ir suteikti jiems ypatingos prasmės, – pastebėjau. – Jis mato Berilę Maktigju namuose. Sutinka automobilių plovykloje. Pastebi oro uoste. Jį tai turėjo paskatinti.

– Taip. Nuo to laiko tas psichopatas žinojo, kad su juo kalbėjo Dievas, kuris sakė jam, kad tarp jo ir tos dailios šviesiaplaukės buvo ryšys.

Netrukus įėjo Rozė. Paėmusi iš jos rausvą telefono pranešimą, pridėjau prie visų kitų.

– Kokios spalvos buvo jo automobilis? – Atplėšiau dar vieną voką. Frankio automobilis stovėjo šalia mano namo. Mačiau jį, atvykus policijai, kai mano kiemas švytėjo nuo gausybės mirkčiojančių besisukančių raudonų šviesų. Bet niekas neiškilo iš atminties. Atsiminiau tik kai kurias smulkmenas.

– Tamsiai mėlynas.

– Ar niekas neprisimena mėlyno „Mercury Lynx“ netoli Berilės namų?

Marinas papurtė galvą.

– Jei sutemus jis neįjungia priekinių žibintų, jo automobilis nekrinta į akis.

– Iš tiesų.

– O tada, kai užpuolė Harperį, jis tikriausiai pasistatė ratus kur nors toliau nuo kelio ir ėjo pėsčiomis. – Jis stabtelėjo. – Vairuotojo sėdynės apmušalai buvo supuvę.

– Atsiprašau? – paklausiau, pakeldama akis nuo skaitomo laiško.

– Jis uždengė ją antklode, kurią tikriausiai nugvelbė iš kokio nors lėktuvo.

– Štai iš kur atsirado oranžinis pluoštas! – konstatavau.

– Dar bus atlikti kai kurie tyrimai. Bet manome, kad būtent taip ir yra. Per visą antklodės plotį įausti oranžiniai ir rausvi dryželiai, o Frankis, važiuodamas į Berilės namus, tikriausiai sėdėjo ant jos. Tai paaiškintų tuos paistalus apie teroristus. Kuris nors iš keleivių buvo prisidengęs antklode, skrisdamas per vandenyną. Kai vyrukas persėdo į kitą lėktuvą, oranžinis siūlelis atsidūrė būtent tame lėktuve, kurį Graikijoje pagrobė. Puiku! Vargšas jūrų pėstininkas baigė savo dienas su tuo pluoštu, prilipusiu prie jo kraujo. Ar įsivaizduoji, kiek pluoštų keliauja iš lėktuvo į lėktuvą?

– Sunku įsivaizduoti, – sutikau svarstydama, kodėl mano vardą į adresatų sąrašus įtraukė visi šiukšlių siuntėjai. – Taip pat tai turėtų paaiškinti, kodėl prie Frankio drabužių buvo prikibę tiek daug plaušelių. Jis dirbo bagažo patalpoje, bastėsi po visą oro uostą, gal net lipdavo į lėktuvus. Kas žino, ką jis veikė ir kuo apkibdavo jo drabužiai?

– „Omega“ tarnautojai dėvi uniforminius marškinius, – pastebėjo Marinas. – Gelsvai rudus. Iš dainilo.

– Įdomu.

– Turėtum žinoti, daktaryt, – pasakė jis, atidžiai stebėdamas mane. – Jis vilkėjo juos, kai jį nušovei.

Neatsiminiau. Prieš akis iškilo tik jo tamsus lietpaltis ir kruvinas veidas, apneštas baltomis gesintuvo dulkėmis.

– Gerai, – pasakiau, – kol kas suvokiu, ką sakai, Marinai. Niekaip negaliu suprasti, kaip Frankis sužinojo

Berilės telefono numerį. Jis neskelbiamas. Iš kur jis žinojo, kad iš Ky Vesto į Ričmondą ji parskrenda spalio dvidešimt devintosios vakare? Pagaliau iš kur jis sužinojo, kada aš parskrendu?

– Kompiuteriai, – pasakė jis. – Visa informacija apie keleivius, jų reisų tvarkaraštis, telefonų numeriai, namų adresai yra kompiuteriuose. Mes tik galime spėti, kad kartais Frankis žaisdavo su kompiuteriais, kai prie kurio nors stalo nebūdavo darbuotojų, gal vėlai vakare arba anksti iš ryto. Oro uostą jis pažinojo kaip penkis savo pirštus. Neįmanoma nustatyti, ką jis ten darydavo, kai į jį niekas nekreipdavo dėmesio. Jis buvo nekalbus, labai nepastebimas vaikinas, vienas iš tų, kurie šmirinėja aplinkui kaip katės.

– Nustačius jo intelektą pagal Stanfordo-Binė testą, – garsiai svarsčiau, sprausdama datų spaudą į išdžiūvusį rašalo dėklą, – jo mąstymo sugebėjimai daugiau negu vidutiniški.

Kai Marinas nieko neatsakė, sumurmėjau:

– Intelekto koeficientas 120 intervalo viršuje.

– Je, je, – nekantriai atsiliepė Marinas.

– Tiesiog tau sakau.

– Šūdas. Ar tu tikrai rimtai žiūri į tuos testus?

– Jie – neblogas rodiklis.

– Bet ne evangelija.

– Ne. Nepasakyčiau, kad intelekto nustatymo testai prilygtų evengelijai, – sutikau.

– Gal ir džiaugiuosi, kad nežinau savojo.

– Galėtum pasitikrinti savo protinio lavėjimo koeficientą, Marinai. Tai padaryti niekada nevėlu.

– Tikiuosi, kad jis didesnis negu boulingo rezultatas. Tik tiek ir galiu pasakyti.

– Neatrodo. Nebent tu – labai blogas žaidėjas.

– Praėjusį kartą toks ir buvau.

Nusiėmusi akinius, atsargiai pasitryniau akis. Skaudėjo galvą ir buvau tikra, kad tai niekada nepraeis.

Marinas tęsė:

– Su Bentonu priėjome išvadą, kad Berilės telefono numerį Frankis užtiko kompiuteryje, o paskui net stebėjo visus jos skrydžius. Spėju, kad kompiuteryje jis rado informaciją, jog ji išskrido į Majamį liepos mėnesį, kai, pamačiusi ant automobilio durelių išraižytą širdį, nutarė sprukti...

– Ar gali paaiškinti, kada jis tai padarė? – nutraukiau jį, prisitraukdama šiukšlių dėžę arčiau.

– Skrisdama į Baltimorę ji palikdavo automobilį prie oro uosto, o paskutinį kartą ten su ponia Harper susitiko liepos pradžioje, mažiau negu savaitę prieš tai, kai Berilė pastebėjo išraižytą širdį, – pasakė jis.

– Vadinasi, jis tai galėjo padaryti, kol automobilis stovėjo prie oro uosto.

– O kaip tu manai?

– Manau, kad tai tikėtina.

– Žinoma.

– Tada Berilė išskrido į Ky Vestą. – Toliau atakavau laiškus. – O Frankis visą laiką tikrino, kada bus rezervuota vieta atgal. Todėl jis tiksliai žinojo, kada ji grįš.

– Spalio dvidešimt devintosios vakarą, – pasakė Marinas. – Ir Frankis viską suplanavo. Puiku, nors pirštus laižyk. Jis teisėtai prieina prie keleivių bagažo, spėju, kad

patikrino lagaminus, kai atskridus jie buvo kraunami ant konvejerio. Radęs lagaminą su Berilės vardu, nukniaukė jį. Po kiek laiko ji pasiskundė, kad nėra jos rudo odinio lagamino.

Nė sakyti nereikėjo, kad lygiai tą patį būdą Frankis pritaikė ir man. Jis tikrino, kada grįšiu iš Floridos. Jis nukniaukė mano lagaminą. O kai pasirodė prie durų slenksčio, aš įsileidau jį.

Praėjo jau savaitė, kai gubernatorius kvietė mane į priėmimą. Tikiuosi, kad Fildingas nuėjo vietoj manęs. Pakvietimą išmečiau.

Marinas toliau pasakojo, ką policija rado Frankio Aimso Nortsaido bute.

Jo miegamajame buvo ratukinis Berilės lagaminas, jame jos kruvina palaidinė ir apatiniai baltiniai. Skrynioje, kuri stovėjo prie lovos kaip naktinis staliukas, rastas smurtinės pornografijos žurnalų rinkinys ir krepšys su mažo kalibro šratais, kuriuos Frankis buvo sudėjęs į vamzdį. Juo ir buvo suknežinta Kerio Harperio galva. Toje skrynioje gulėjo ir vokas su antru Berilės kompiuterio diskelių rinkiniu. Jie kaip buvo suspausti tarp dviejų storo kartono kvadratėlių, taip ir liko. Policija rado ten ir Berilės rankraščio kopiją, ir dvidešimt penktojo skyriaus pradžios lapą, kurį ji susipainiojusi išėmė iš mudviejų su Marku skaityto originalo. Bentonas Veslis samprotavo, kad galbūt Frankis sėdėdavo lovoje, skaitydavo Berilės knygą ir glostydavo jos drabužius, kuriuos ji vilkėjo, kai buvo nužudyta. Galbūt taip. Dabar tikrai žinojau, kad Berilė niekada neturėjo kitos galimybės, kai Frankis, pasirodęs prie durų, atnešė jos odinį lagaminą ant ratukų ir

prisistatė kaip pasiuntinukas. Net jei ji pažino jį kaip tą patį žmogų, kuris atgabeno lagaminus į Maktigju namą, nebuvo jokios priežasties suabejoti... taip, kaip nesuabejojau aš, kol neatidariau durų.

– Jei tik ji nebūtų jo įsileidusi vidun, – sumurmėjau. Dingo mano vokų atidarytuvas. Kur jis, po galais, prapuolė?

– Visiškai normalu, kad ji tai padarė, – atsakė Marinas. – Frankis buvo labai oficialus, šypsojosi, vilkėjo uniforminius marškinius ir dėvėjo kepurę. Jis nešė jos lagaminą, vadinasi, ir rankraštį. Jai palengvėjo. Ji dėkinga. Ji atidaro duris, išjungia signalizaciją, pakviečia jį įeiti...

– Bet kodėl ji vėl įjungė signalizaciją, Marinai? Aš taip pat turiu tokią sistemą. Man taip pat retkarčiais ką nors pristato į namus. Jei greitosios pašto tarnybos automobilis privažiuoja prie namo, kai signalizacija įjungta, aš ją išjungiu ir atidarau duris. Jei pasitikiu asmeniu ir kviečiu jį vidun, tikrai neįjungiu sistemos, nes netrukus turėsiu ją vėl išjungti, išleisdama jį pro duris.

– Ar kada nors esi palikusi raktus automobilyje? – mąsliai pažiūrėjo į mane Marinas.

– O kodėl tu klausi?

– Tik atsakyk į klausimą.

– Žinoma, kad pasitaikė. – Radau vokų atidarytuvą. Jis gulėjo mano sterblėje.

– Kaip tai atsitinka? Naujuose automobiliuose pilna visokios saugos įrangos, kad taip neįvyktų, daktaryt.

– Teisingai. Ir aš taip išsitreniravau, kad viską darau negalvodama, kai staiga duris užrakinu, o raktai lieka uždegimo spynelėje.

– Manau, kad būtent taip ir padarė Berilė, – tęsė Marinas. – Toji signalizacijos sistema, kurią ji įsivedė, prasidėjus grasinimams, jai sapnavosi. Manau, kad ji visada ją įjungdavo ir automatiškai spaudydavo tuos mygtukus, uždarydama paradines duris. – Jis sudvejojo, žiūrėdamas į mano knygų lentyną. – Vis dėlto keista. Ji palieka prakeiktą ginklą virtuvėje ir, įsileidusi tą traną į namus, vėl įjungia signalizaciją. Tai rodo, kokia sutrikusi ji buvo, kaip jai ta kankynė ištampė nervus.

Išlyginusi toksikologijos ataskaitų krūvelę, nustūmiau jas kartu su mirties liudijimais, kad man netrukdytų. Apsižvalgiusi pamačiau kalną diktofono įrašų šalia mikroskopo ir vėl nusiminiau.

– Jėzau Kristau, – pagaliau pasiskundė Marinas, – ar tu negali ramiai pasėdėti, bent jau kol išeisiu? Išvesi mane iš proto.

– Tai pirma diena, kai grįžau, – priminiau jam. – Negaliu kitaip. Pažiūrėk į tą netvarką. – Brūkštelėjau ranka per stalą. – Galėtum pamanyti, kad nebuvau čia metus. Reikės mėnesio, kol viską sutvarkysiu.

– Turi laiko ligi aštuntos valandos vakaro. Tada vėl viskas grįš į normalias vėžes, lygiai kaip buvo.

– Labai ačiū, – atsakiau gana šiurkščiai.

– Turi gerus darbuotojus. Jie žino, kaip tvarkytis, kai tavęs nėra. Kas gi čia bloga?

– Nieko. – Užsidegusi cigaretę pastūmiau popierius, ieškodama peleninės.

Marinas, paėmęs ją nuo stalo krašto, padėjo arčiau manęs.

– Ei, niekas nemano, kad esi čia nereikalinga, – pasakė jis.

– Nepakeičiamų nėra.

– Taip, teisingai. Taip ir žinojau, kad apie tai galvoji.

– Aš nieko negalvoju. Tiesiog esu išsiblaškiusi, – pasakiau. Ištiesusi ranką į kairę, nuo lentynos paėmiau dienyną. Iki kitos savaitės pabaigos laisva – Rozė išbraukė visus mano susitikimus. Po to Kalėdos. Jaučiau, kad tuoj pravirksiu, nors nežinojau kodėl.

Pasilenkdamas nukratyti pelenų Marinas tyliai paklausė:

– O kaip ta Berilės knyga, daktaryt?

– Ji spaudžia širdį ir pripildo džiaugsmo, – pasakiau, o akyse tvenkėsi ašaros. – Ji nuostabi.

– Je, na, tikiuosi ji pateks leidėjui. Tai išlaikys jos gyvastį, jei supranti, ką noriu pasakyti.

– Puikiai suprantu, ką nori pasakyti. – Giliai įkvėpiau. – Markas išsiaiškins, ką galima padaryti. Manau, kad viskas bus pakeista. Sparačinas tikrai daugiau netvarkys Berilės reikalų.

– Nebent užsiimtų tuo už grotų. Spėju, kad Markas tau papasakojo apie laišką.

– Taip, – pasakiau. – Papasakojo.

Vienas iš dalykinių Sparačino laiškų Berilei, kurį Marinas rado jos namuose tuoj po mirties, įgijo naują prasmę, kai Markas pamatė jį, perskaitęs rankraštį:

> „Keista, Berile, kad Džo padėjo Keriui. Jaučiuosi laimingas supažindinęs juos, kai Keris nusipirko tą nuostabų namą. Ne, man tai visai neatrodo keista. Džo visada buvo vienas iš dosniausių žmonių, kuriuos turėjau garbės pažinti. Lauksiu daugiau naujienų."

Toje paprastoje pastraipoje buvo daugybė užuominų, tačiau manau, kad Berilė nė vienos jų nesuprato.

Rimtai abejojau, ar ji nutuokė, kad, paminėdama Džozefą Maktigju, pavojingai priartėjo prie draudžiamos Sparačino nelegalios karalystės dirvos. Siekdamas palengvinti pinigų plovimo procedūras, advokatas buvo sukūręs daugybę fiktyvių korporacijų. Markas manė, kad Maktigju, kuris turėjo daug turtų ir tvirtą nekilnojamąją nuosavybę, žinojo apie Sparačino neteisėtus metodus. Be to, ir Maktigju pasiūlyta finansinė pagalba žlungančiam Harperiui buvo greičiausiai ne visai teisėta. Kadangi Sparačinas nematė Berilės rankraščio, jis siaubingai bijojo, kad ji nesąmoningai gali daug ką atskleisti. Dingus rankraščiui, jį surasti Sparačiną skatino ne tik godumas.

– Na, Berilės mirties diena turbūt padarė jį laimingą, – tarė Marinas. – Niekas nesutrukdys tvarkyti jos knygos ir išbraukti bet kokią užuominą apie jo tikrąją veiklą. Jis tikėjosi parduoti tą prakeiktą knygą ir gauti gerą laimikį. Juk kas gi nesidomės knyga po visų skandalų, kuriuos ji sukėlė? Negali nė numanyti, kuo tai būtų pasibaigę... Tikriausiai Harperių lavonų nuotraukomis kokiame nors geltonosios spaudos laikraštėlyje...

– Sparačinas niekada negavo Džebo Praiso padarytų nuotraukų, – priminiau. – Ačiū Dievui.

– Na, nesvarbu. Svarbiausia, kad, nutilus visam tam triukšmui, ir aš skubėčiau įsigyti tą sumautą knygą, nors, galiu prisipažinti, nepirkau knygų jau dvidešimt metų.

– Gėda, – sumurmėjau. – Skaityti nuostabu. Turėtum kada nors pabandyti.

Abu pakėlėme galvas, kai vėl įėjo Rozė. Šį kartą ji nešė ilgą baltą dėžę, perrištą prabangiu raudonu kaspinu. Sutrikusi ji apsidairė, ieškodama kokios nors laisvos vietelės

ant mano stalo. Tačiau, negalėdama jos rasti, padavė tiesiai į rankas.

– Kokia čia vel...? – sumurmėjau, o protas staiga aptemo.

Atstūmiau kėdę ir, pasidėjusi netikėtą dovaną ant kelių, pradėjau atrišinėti satino kaspiną. Rožė ir Marinas susidomėję žiūrėjo. Dėžėje buvo du tuzinai ilgastiebių gražuolių, spindinčių kaip raudoni brangakmeniai, suvyniotų į žalią šilkinį popierių. Pasilenkiau ir užsimerkusi įkvėpiau jų aromato; tada atplėšiau mažą baltą vokelį, įdėtą į vidų. Atviruke buvo parašyta: „Kai gyvenimas darosi sunkus, sunkūs žmonės vyksta slidinėti. Aspene po Kalėdų. Nusilaužk koją ir pabėk su manim. Myliu, Markas".

UAB „Baltų lankų" leidyba
Aušros Vartų g. 29/1, LT-01129 Vilnius
http://www.baltoslankos.lt
leidykla@baltoslankos.lt
Spausdino UAB „Vilniaus spauda"
Viršuliškių skg. 80, LT-05131 Vilnius

JAV rašytoja Patricia Cornwell (g. 1956) visame pasaulyje išgarsėjo detektyvų serija, kurios pagrindinė veikėja – vyriausioji Ričmondo teismo medicinos ekspertė Kei Skarpeta. Šios serijos detektyvų sėkmės paslaptis – kruopštus tyrimas, dėmesys detalėms ir puikus policijos bei teismo medicinos procedūrų išmanymas. Cornwell romanai išversti į 32 kalbas ir apdovanoti prestižinėmis premijomis, tokiomis kaip Gold Daggerio, Edgaro, Johno Creasy, Mcavity, Sherlocko ir kt. *Visi įkalčiai* (1991) – vienas pirmųjų ir populiariausių šios serijos detektyvų.

Šio detektyvo dėmesio centre – paini rašytojos Berilės Medison nužudymo byla. Laboratorinė jos įkalčių analizė užmena daug mįslių. Žingsnis po žingsnio atskleidžiamas nužudytosios gyvenimo pabaigos košmaras netrukus virsta pačios ekspertės Kei Skarpetos košmaru – ji irgi atsiduria žudiko akiratyje.

www.patriciacornwell.com

ISBN 9955-23-038-X

